

ปัจจัยกำหนดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี:
มุมมองของผู้รับการตรวจสอบและหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

นางสาว ศิวิมล ประดิษฐ์วรคุณ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4001-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DETERMINANTS OF SATISFACTION WITH AUDITING:
THE PERSPECTIVES OF AUDIT CLIENTS AND REGULATORY AGENCIES

Miss Sivimon Praditvorakhun

สถาบันวิทยบริการ
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy in Accounting
Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4001-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยกำหนดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี: มุมมองของผู้รับการ
ตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
และหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

โดย

นางสาว ศิวิมล ประดิษฐ์วรคุณ

สาขาวิชา

การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจित หาว์ตร

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประวิตร นิลสุวรรณากุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจित หาว์ตร)

..... กรรมการ
(นาย ธวัชชัย เกียรติกวานกุล)

ศิริวิมล ประดิษฐ์วรคุณ : ปัจจัยกำหนดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี: มุมมองของผู้รับการตรวจสอบ และหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย. (THE DETERMINANTS OF SATISFACTION WITH AUDITING: THE PERSPECTIVES OF AUDIT CLIENTS AND REGULATORY AGENCIES) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจิต หาว์ตร, 302 หน้า. ISBN 974-17-4001-8.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบ และศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จำนวนทั้งสิ้น 909 ท่าน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้สอบบัญชีและระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน และยังได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย อันได้แก่ ก.บช. ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชีจากคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของผู้สอบบัญชี ลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี และลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี

ผลการวิจัยในกลุ่มของผู้รับการตรวจสอบพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชีด้านต่าง ๆ ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่ผู้รับการตรวจสอบ การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี และชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผลการวิจัยในกลุ่มของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายพบว่า ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชี การใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ การรักษามรรยาทในการประกอบวิชาชีพ การปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพอย่างเข้มงวด การวางแผนงานสอบบัญชีอย่างเหมาะสม และการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

ภาควิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2546.....

4482439926 : MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: AUDIT QUALITY ATTRIBUTES / SATISFACTION WITH AUDITING

SIVIMON PRADITVORAKHUN : THE DETERMINANTS OF SATISFACTION WITH AUDITING: THE PERSPECTIVES OF AUDIT CLIENTS AND REGULATORY AGENCIES. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. PRACHIT HAWAT, Ph.D., 302 pp. ISBN 974-17-4001-8.

The purpose of this thesis is to study factors affecting client satisfaction with auditing. In addition, regulatory agencies' perceptions of the factors that influence the satisfaction with auditing are also studied. In this study, nine hundred and nine questionnaires were mailed to audit committees and controllers of public companies to evaluate their existing auditor on certain attributes and to rate their overall level of satisfaction with auditing. Questionnaires were also sent to officer in regulatory agencies such as Board of Supervision of Auditing Practices (B.S.A.P), SEC, and SET to rate the level of satisfaction with auditing on the auditor attributes, audit performance, and audit firm factors.

The results indicate that the factors that effect on audit quality, completing the audit on time, giving advice and informing about new accounting knowledge, communication between auditor and audit client, good human relation, and overall reputation of audit firm are the factors that related to client satisfaction with auditing significantly. On the other hand, the regulatory agencies perceive that professional competence of auditors, professional skepticism, professional ethics, compliance with professional standard, appropriate audit planning, and quality control procedures have a greater effect on satisfaction with auditing.

DepartmentAccountancy..... Student's signature.....

Field of studyAccounting..... Advisor's signature.....

Academic year2003.....

กิตติกรรมประกาศ

สำหรับความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจित หาวีตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ แก้ไข และตรวจทานความถูกต้องเหมาะสมของวิทยานิพนธ์ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี พร้อมกันนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประวิตร นิลสุวรรณากุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์คุณ ธวัชชัย เกียรติกวนกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เพิ่มเติม ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อาจารย์ ดร. อรุณี กำลัง อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสถิติ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำปรึกษาทางด้านสถิติ และอาจารย์ ณัฐเสกข์ ฉิมโฉม ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำปรึกษาและให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอบบัญชี

รวมถึงขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมถึงผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้และมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เขียน

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เป็นอย่างสูง ที่ได้อบรม สั่งสอน และให้กำลังใจแก่ผู้เขียนตลอดมา ขอขอบคุณ คุณ พรชัย มาระเนตร์ อาจารย์ประจำแขนงคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต และ คุณ วิชาญ กิตติรัตนพันธ์ บริษัทค้าหลักทรัพย์เพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ผู้เขียน รวมถึงขอขอบคุณความช่วยเหลือและกำลังใจที่ได้รับจากพี่ๆ และเพื่อนๆ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่าน

สถาบันนวัตยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศิริมล ประดิษฐ์วรคุณ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ต
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอบบัญชี.....	7
ความหมายของการสอบบัญชี.....	8
วัตถุประสงค์ของการสอบบัญชี.....	8
ประโยชน์ของการสอบบัญชี.....	9
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต.....	11
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี.....	14
ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต.....	19
มรรยาท/จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี.....	21
สถาบันเกี่ยวกับวิชาชีพสอบบัญชี.....	22
ขั้นตอนการปฏิบัติงานสอบบัญชี.....	29
ข้อจำกัดของการตรวจสอบงบการเงิน.....	47
บริการที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี การตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับอนาคต.....	48
บริการของสำนักงานสอบบัญชี.....	49

แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	51
แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของผลิตภัณฑ์หรือบริการ.....	52
ผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของการบริการ และความพึงพอใจของลูกค้า.....	53
ผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของงานสอบบัญชี.....	53
ผลงานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี.....	68
ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีรายใหม่.....	70
ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการที่พนักงานของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชี ที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน.....	71
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
สมมติฐานในการวิจัย.....	73
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	73
ประชากรและการเลือกตัวอย่าง.....	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
การทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม.....	86
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
สรุปการส่งและการได้รับคำตอบ.....	91
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัท.....	92
ส่วนที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	93
ส่วนที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัท.....	103
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจ ในงานสอบบัญชี.....	112

ส่วนที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมี	
ความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี.....	112
ส่วนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจ	
ในงานสอบบัญชี.....	150
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ	
ในงานสอบบัญชี และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง	
ปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี.....	161
ส่วนที่ 3.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับ	
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	162
ส่วนที่ 3.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง	
ปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี.....	188
ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานใน	
หน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....	210
ส่วนที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและคุณลักษณะที่ทำให้	
ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	210
ส่วนที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ	
ในงานสอบบัญชี	217
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	227
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	228
สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการประเมินปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์	
กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบ	
ในบริษัทจดทะเบียนฯ.....	228
สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของ	
ผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ.....	232
สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงาน	
สอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ.....	235
สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	
ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....	242

สรุปข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีและสำนักงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....	245
สรุปผลปัจจัยที่ทำให้ผู้รับการตรวจสอบเกิดความไม่พึงพอใจในงานสอบบัญชี.....	248
ข้อเสนอแนะ.....	250
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	253
รายการอ้างอิง.....	255
ภาคผนวก.....	259
แบบสอบถามสำหรับกลุ่มของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียน.....	260
แบบสอบถามสำหรับกลุ่มของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....	265
ตารางสรุปผลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบ.....	269
ตารางสรุปผลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี /สำนักงานสอบบัญชีที่ใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบ.....	275
ตารางค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณลักษณะที่ทำให้ ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ	276
ตารางค่าเมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่า one – tailed Significance ของข้อคำถามแต่ละคู่ ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบ.....	279
ตารางค่าเมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่า one – tailed Significance ของข้อคำถามแต่ละคู่ ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....	297
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	302

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	คุณสมบัติของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในยุคแรกจนถึงปัจจุบัน.....13
2.2	สรุปประเภทของความเห็นของผู้สอบบัญชีตามสถานการณ์ต่าง ๆ45
2.3	สรุปประเภทของความเห็นของผู้สอบบัญชีกับหลักฐานการสอบบัญชี46
2.4	สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี59
3.1	ตัวแปรและข้อคำถามที่ใช้ในการวัด ในกลุ่มของผู้รับการตรวจสอบ.....79
3.2	ข้อคำถามที่ใช้ในการวัด ในกลุ่มของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....82
3.3	ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามในส่วนที่ 3.....86
4.1	อัตราการตอบแบบสอบถามกลับของกลุ่มผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ.....91
4.2	จำนวนการตอบแบบสอบถามของกลุ่มหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....92
4.3	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง และ สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี.....93
4.4	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ และระดับการศึกษา.....94
4.5	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ และระดับการศึกษา.....96
4.6	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และจำนวนปีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน.....97
4.7	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และจำนวนปีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน..... 98
4.8	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชี99
4.9	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชี100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ฎ

ตารางที่	หน้า
4.10	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต.....101
4.11	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต.....102
4.12	จำนวน และร้อยละของคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงาน สอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี และผู้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหรือเปลี่ยน ผู้สอบบัญชีของบริษัท.....103
4.13	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงานสอบบัญชี ที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี และจำนวนครั้งที่ผู้สอบบัญชีเข้าร่วมการประชุม กับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท.....104
4.14	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงานสอบบัญชี ที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี และการใช้บริการอื่น ๆ จากสำนักงานสอบบัญชี105
4.15	จำนวน และร้อยละของคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงาน สอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี และบริการอื่น ๆ ที่บริษัทใช้บริการ จากสำนักงานสอบบัญชี.....106
4.16	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงานสอบบัญชี ที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี และระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัท.....107
4.17	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบัน.....108
4.18	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบัน.....108
4.19	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และความเห็นต่อการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัท..... 109

สารบัญตาราง (ต่อ)

ฐ

ตารางที่	หน้า
4.20	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการ สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และความเห็นต่อการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัท.....110
4.21	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ การปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน.....113
4.22	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ การปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน.....114
4.23	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และจำนวนปีที่ ออกจากสำนักงานสอบบัญชีก่อนจะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน.....114
4.24	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และจำนวนปีที่ ออกจากสำนักงานสอบบัญชีก่อนจะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน.....115
4.25	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความ พึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้ บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง.....116
4.26	จำนวน และร้อยละของผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี จากคุณลักษณะของ ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบ แบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี ในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง.....120
4.27	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความ พึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้ บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง.....133
4.28	จำนวน และร้อยละของผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี จากคุณลักษณะของ ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบ แบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี ในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง.....137

ตารางที่	หน้า
4.29	คะแนนของสิ่งผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 คาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีที่บริษัทที่ใช้บริการในปัจจุบัน จำแนกตามตำแหน่ง.....150
4.30	คะแนนของสิ่งผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 คาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีที่บริษัทที่ใช้บริการในปัจจุบัน จำแนกตามตำแหน่ง.....152
4.31	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม.....154
4.32	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม.....155
4.33	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี และระยะเวลาการให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทที่ใช้บริการในปัจจุบัน.....156
4.34	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทที่ใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง.....157
4.35	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทที่ใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง.....159
4.36	ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ.....163
4.37	เมทริกซ์นำหน้าหลักของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ.....164

ตารางที่	หน้า
4.38	ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า.....167
4.39	เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า.....169
4.40	ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4172
4.41	เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4173
4.42	ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ.....176
4.43	เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ.....177
4.44	ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า.....180
4.45	เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า.....181

ตารางที่	หน้า
4.46	ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4184
4.47	เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4186
4.48	ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ..... 189
4.49	ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า.....191
4.50	ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4195
4.51	ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ..... 198
4.52	ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า.....200
4.53	ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4203
4.54	สรุปผลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี206

ตารางที่	หน้า
4.55	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย จำแนกตามหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน.....210
4.56	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนปีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน.....210
4.57	จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชี และการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต.....212
4.58	คะแนนเฉลี่ยของสิ่งที่คุณตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายคาดหวังว่าจะได้รับจากการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต.....212
4.59	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี 5 อันดับแรก จำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ213
4.60	ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....218
4.61	เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....219
4.62	ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....221
4.63	เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....222
4.64	ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....224
4.65	เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย.....225

สารบัญภาพ

รูปภาพที่	หน้า
3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	74
4.1 ระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี ในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง.....	157
4.2 ระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี ในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง.....	159

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมของการแข่งขันทางธุรกิจในปัจจุบันที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้ธุรกิจประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก มีการแข่งขันกันอย่างสูง เพื่อให้ธุรกิจของตนสามารถอยู่รอด มีผลประกอบการที่ดี มีจำนวนลูกค้าใหม่เพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกันก็ยังสามารถรักษากลุ่มลูกค้าเดิมไว้ได้ ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันโดยการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าซื้อผลิตภัณฑ์หรือใช้บริการของบริษัทซ้ำ รวมถึงได้บอกเล่าประสบการณ์ที่ดี ซึ่งลูกค้าได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการไปสู่ลูกค้าคาดหวังรายอื่น ๆ อันจะนำมาซึ่งรายได้และผลกำไรของบริษัทในอนาคต ผู้บริหารของกิจการจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัจจัยที่จะช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้มากที่สุด ดังเช่นผลการสำรวจของบริษัท PricewaterhouseCoopers ที่กล่าวว่า ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทนานาชาติต่าง ๆ เห็นว่าคุณภาพของสินค้าหรือบริการ ความพึงพอใจ และความจงรักภักดีของลูกค้าเป็นตัววัดผลการปฏิบัติงานที่สำคัญ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้างผลตอบแทนในระยะยาวให้กับผู้ถือหุ้นของบริษัทด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า บริษัทที่ใช้ปัจจัยข้างต้นเพื่อสร้างผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินในอนาคตมีรายได้เพิ่มขึ้นถึง 2.5 เท่าภายในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา และคาดว่าในอีก 12 เดือนข้างหน้าบริษัทจะมีรายได้เพิ่มขึ้นถึง 28 เปอร์เซ็นต์ (Customer satisfaction a top priority, 2002)

การสอบบัญชีเป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่มีการแข่งขันกันค่อนข้างมาก ตัวอย่างเช่นในประเด็นเรื่องค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กล่าวคือ ผู้รับการตรวจสอบบางส่วนมีความเห็นว่าผลงานของผู้สอบบัญชีไม่ว่าจากสำนักงานสอบบัญชีใด ๆ ต่างก็มีคุณภาพและความน่าเชื่อถือทัดเทียมกันทั้งสิ้น เนื่องจากผู้สอบบัญชีทุกท่านจำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยอยู่แล้ว ผู้รับการตรวจสอบบางส่วนจึงพอใจที่จะใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่คิดค่าธรรมเนียมในอัตราที่ต่ำ อย่างไรก็ตามนอกจากการแข่งขันในเรื่องของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีแล้ว การแข่งขันในเรื่องของคุณภาพงานสอบบัญชีและความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับการตรวจสอบก็เป็นอีกประเด็นที่มีความสำคัญ เนื่องจากผู้รับการตรวจสอบส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวอย่างมาก

จากปัญหาสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันและจำนวนสำนักงานสอบบัญชีที่มีให้เลือกใช้บริการเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้รับการตรวจสอบต่างก็ต้องการเลือกใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีที่ปฏิบัติงานตรวจสอบได้อย่างมีคุณภาพและสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับการตรวจสอบ

ได้มากที่สุด โดยมีค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชีที่สมเหตุสมผล ดังนั้นวิธีการที่สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ จะสามารถเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับสำนักงานของตนได้ ก็คือ ผู้สอบบัญชีของสำนักงาน จำเป็นต้องตระหนักถึงการปฏิบัติงานสอบบัญชีให้มีคุณภาพและปัจจัยที่จะช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับการตรวจสอบ เพื่อตอบสนองความต้องการและทำให้ผู้รับการตรวจสอบเกิดความพึงพอใจมากที่สุด อันจะนำไปสู่รายได้และผลกำไรที่สำนักงานสอบบัญชีจะได้รับ

นอกจากนั้น การปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินว่า งบการเงินนั้นได้จัดทำในส่วนสาระสำคัญเป็นไปตามแม่บทการบัญชีในการรายงานทางการเงินหรือไม่ ยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายที่มีความต้องการใช้ข้อมูลในงบการเงินนอกเหนือไปจากผู้บริหารของกิจการ เช่น ผู้ถือหุ้นที่ต้องการทราบว่าบริษัทจะสามารถจ่ายปันผลได้เท่าไร ธนาคารและเจ้าหนี้ที่ต้องการทราบว่าบริษัทจะมีความสามารถในการชำระหนี้ได้เพียงไร เพื่อประกอบการตัดสินใจในการอนุมัติสินเชื่อให้แก่บริษัท นักลงทุนที่ต้องการทราบว่าผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นเช่นไร เพื่อตัดสินใจที่จะซื้อหรือขายหรือถือหุ้นของกิจการนั้นต่อไป ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า คุณค่าในทางที่แท้จริงของผู้สอบบัญชี ก็คือ การสร้างความโปร่งใสให้กับข้อมูลหรืองบการเงิน หรือเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของงบการเงิน ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความมั่นใจในการนำงบการเงินไปใช้ (สมชาย สุภัทธกุล, 2541: 22) จะเห็นว่าผลงานของผู้สอบบัญชีนั้นมีผลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจในทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้เองจึงจำเป็นต้องมีข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอบบัญชีที่ออกโดยหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย เช่น คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บ.ช.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น โดยหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายดังกล่าวจะมีส่วนงานซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลและติดตามการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมายและมาตรฐานทางวิชาชีพ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและคุ้มครองผลประโยชน์ให้แก่ผู้ใช้งบการเงินจำนวนมาก

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย เพื่อให้ผู้สอบบัญชีได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้รับการตรวจสอบและหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี โดยผู้สอบบัญชีสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับกลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยกำหนดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี : มุมมองของผู้รับการตรวจสอบ และหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงระดับการประเมินปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียน
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียน
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชี ดังนี้

1. ผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งบุคคลที่ได้รับการเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
 - 1.1 คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ของบริษัทจดทะเบียน
 - 1.2 ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี (Controller) หรือผู้ที่อยู่ในตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทจดทะเบียน

สาเหตุของการเลือกคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการทำวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่ามีความสัมพันธ์และมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชี กล่าวคือ คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมีหน้าที่ควบคุมดูแลและสอบทานเกี่ยวกับทรัพย์สิน การเงิน และการบัญชี ของบริษัทเพื่อให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้บริหารเกี่ยวกับความถูกต้องของข้อมูลทางการเงินและงบการเงินที่จัดทำขึ้น (พยอม สิงห์เสนห์, 2542: 1-44) รวมไปถึงยังมีหน้าที่เสนอชื่อและแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของบริษัท ตัดสินข้อพิพาทระหว่างฝ่ายบริหารกับผู้สอบบัญชี สอบทานรายงานของผู้สอบบัญชี และร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือกับผู้สอบบัญชีในประเด็นปัญหาต่างๆ อีกด้วย สำหรับผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีนั้นมีหน้าที่รับผิดชอบในงานด้านบัญชีของ

บริษัททั้งหมด ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าจึงเป็นผู้ที่จะสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทได้อย่างเหมาะสม

2. หน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย ได้แก่

2.1 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

ส่วนงานที่เลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สำนักกำกับบัญชีตลาดทุน เนื่องจากส่วนงานดังกล่าวมีหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี ดังนี้ กำกับดูแลและพัฒนาวินัยวิชาชีพบัญชีและการสอบบัญชี พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชี รวมทั้งพิจารณาให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชีตลอดจนติดตามการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีด้วย

2.2 คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บ.ช.)

ส่วนงานที่เลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กลุ่มงานกำกับดูแลผู้สอบบัญชี 1-2 เนื่องจากส่วนงานดังกล่าวรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้เป็นไปตามกฎหมายสอบบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชี

2.3 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ส่วนงานที่เลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สายงานกำกับตลาด ฝ่ายกำกับบริษัทจดทะเบียน เนื่องจากส่วนงานดังกล่าวมีหน้าที่กำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนฯ ในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงกำกับดูแลในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนฯ เช่น รายงานข้อมูลประจำปี งบการเงินประจำปีและรายไตรมาส และการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์หรือสิทธิของผู้ถือหุ้น ซึ่งจะเห็นว่าหน้าที่ของฝ่ายกำกับบริษัทจดทะเบียนฯ ส่วนหนึ่งนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามให้แก่คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนฯ ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามไปยังคณะกรรมการตรวจสอบตามที่อยู่ของบริษัทจดทะเบียนฯ ที่คณะกรรมการตรวจสอบดำรงตำแหน่งอยู่ แต่เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบบางท่านไม่ได้ปฏิบัติงานประจำอยู่ที่บริษัท ดังนั้นแบบสอบถามที่จัดส่งไปจึงอาจไม่ถึงมือของคณะกรรมการตรวจสอบหรือได้รับการตอบกลับแทนโดยเลขาของคณะกรรมการตรวจสอบ ด้วยข้อจำกัดนี้ อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบจึงค่อนข้างต่ำ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้รับการตรวจสอบ หมายถึง การรับรู้ของผู้รับการตรวจสอบในเรื่องของประโยชน์หรือคุณค่าที่ได้รับจากการใช้บริการสอบบัญชี เมื่อเทียบกับสิ่งที่ผู้รับการตรวจสอบคาดหวังว่าจะได้รับจากการใช้บริการสอบบัญชี
2. ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certified Public Accountant) หมายถึง นักบัญชีผู้มีความสามารถตามหลักเกณฑ์ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี
3. ผู้สอบบัญชี (auditor) หมายถึง ผู้ตรวจสอบงานทางการเงินบัญชีซึ่งจัดทำโดยบุคคลอื่น (สำหรับการวิจัยนี้ไม่รวมถึงผู้สอบบัญชีภาษีอากร)
4. สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง (Big 4) ได้แก่ 1.บริษัทเคพีเอ็มจี ออดิท (ประเทศไทย) จำกัด 2.บริษัทดีลอยท์ ทูช โธมัส ลูไชยยศ จำกัด 3.บริษัทไพริซวอเตอร์เฮ้าส์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด 4.บริษัทสำนักงาน เอนส์ท แอนด์ ยัง จำกัด
5. สำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง (Non Big 4) ได้แก่ สำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานดังกล่าวข้างต้น
6. คุณภาพของงานสอบบัญชี (Audit Quality) หมายถึง การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป และรายงานข้อผิดพลาดที่ตรวจสอบพบ (ถ้ามี) ไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย
3. ทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ
4. เพื่อให้สำนักงานสอบบัญชีและผู้สอบบัญชีใช้เป็นแนวทางในการสร้างความพึงพอใจในงานสอบบัญชีให้แก่ผู้รับการตรวจสอบ
5. เพื่อให้สาธารณชนทั่วไปทราบถึงบทบาท หน้าที่การปฏิบัติงานและความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยจากการสำรวจ (Survey Research) คือ เป็นการศึกษาจากตัวอย่างของประชากรที่สุ่มมา โดยถือว่าตัวอย่างที่สุ่มมานั้นเป็นตัวแทนจากประชากรทั้งหมดที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการส่งแบบสอบถามให้แก่ตัวอย่างเพื่อให้ตัวอย่างตอบคำถาม และส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้ทำวิจัย และได้นำข้อมูลที่ตอบกลับมานั้นไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยกำหนดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี : มุมมองของผู้รับการตรวจสอบ และหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย” ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอบบัญชี
2. แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอบบัญชี

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดให้ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย และกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี โดยจะต้องจัดทำงบการเงินและจัดส่งต่อสำนักงานกลางบัญชีหรือสำนักงานบัญชีท้องถิ่นที่กำหนด ซึ่งงบการเงินนั้นจะต้องได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2544 กระทรวงพาณิชย์ได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2544 มีผลบังคับใช้สำหรับการจัดทำงบการเงินซึ่งมีรอบปีบัญชีที่สิ้นสุดในหรือหลังวันที่ 31 ธันวาคม 2545 เป็นต้นไป โดยกำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ที่มีทุนไม่เกิน 5 ล้านบาท มีสินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และมีรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท ครบทั้ง 3 รายการได้รับการยกเว้น ไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต แต่งบการเงินดังกล่าวต้องได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีภาษีอากร (Tax Auditor) แทน

เป็นที่ทราบกันดีว่างบการเงินของบริษัทเป็นข้อมูลซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากงบการเงินให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลในงบการเงินจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินก็ต่อเมื่อข้อมูลดังกล่าวมีความถูกต้องและมีการเปิดเผยอย่างครบถ้วน แต่ถ้าข้อมูลในงบการเงินมีข้อผิดพลาด ไม่ถูกต้อง หรือเปิดเผยข้อมูลที่มีสาระสำคัญไม่ครบถ้วนแล้ว ก็ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลหลายฝ่ายได้ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้มีการตรวจสอบงบการเงินหรือที่เรียกว่า “การสอบบัญชี” เกิดขึ้น

ความหมายของการสอบบัญชี

การสอบบัญชี คือ การตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารประกอบการลงบัญชี และหลักฐานอื่น ๆ โดยผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี ตามแนวทางปฏิบัติงานที่วิชาชีพได้กำหนดเป็นมาตรฐานไว้ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีจะสามารถวินิจฉัยและแสดงความเห็นได้ว่า งบการเงินที่กิจการจัดทำขึ้นมีความถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปเพียงใดหรือไม่ และงบการเงินดังกล่าวได้แสดงข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ผู้อ่านงบการเงินได้ทราบอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่ (พยอมสิงห์เส็นห์, 2542: 1-1)

การสอบบัญชี คือ การที่บุคคลภายนอกที่มีความเป็นอิสระได้รับมอบหมายจากเจ้าของกิจการให้ทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของการบันทึกรายการบัญชี ความครบถ้วนสมบูรณ์ของเอกสารประกอบการลงรายการบัญชี และการจัดทำงบการเงิน เพื่อแสดงความเห็นต่อความถูกต้องของงบการเงินที่นิติบุคคลจัดทำขึ้น เพื่อให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้งบการเงินทุกฝ่าย ไม่ว่าจะ เป็นทางราชการ ผู้ลงทุน เจ้าหนี้ เจ้าของ พนักงาน ผู้บริหาร และสาธารณชนทั่วไป ในการนำข้อมูล และรายการตัวเลขต่าง ๆ ไปใช้ในการตัดสินใจตามภาระหน้าที่ (นนทพล นิมสมบุญ, 2546: 6)

วัตถุประสงค์ของการสอบบัญชี

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200 เรื่อง วัตถุประสงค์และหลักการพื้นฐานของการสอบบัญชี ย่อหน้า 4 อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบไว้ว่า “การตรวจสอบงบการเงินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินว่า งบการเงินนั้นได้จัดทำใน สาระสำคัญเป็นไปตามแม่บทการบัญชีในการรายงานทางการเงินหรือไม่”

จากวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบข้างต้น ในทางแนวคิดจึงสรุปได้ว่า “ผู้สอบบัญชี คือ ผู้ที่สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับงบการเงินเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความมั่นใจในการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจ (นนทพล นิมสมบุญ, 2546: 13) เช่นเดียวกับ สมชาย สุภัทรกุล (2541: 22) ที่กล่าวว่า “งานที่แท้จริงของผู้สอบบัญชี ก็คือ การสร้างความโปร่งใสให้กับข้อมูลหรืองบการเงิน หรือเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของงบการเงิน ทำให้เกิดความมั่นใจของผู้ใช้งบการเงินในการนำ งบการเงินไปใช้ หรือพูดง่าย ๆ ก็คือการลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความถูกต้องของข้อมูลหรืองบการเงิน (information risk)”

การที่ผู้ใช้งบการเงินและผู้บริหารของบริษัทต้องการให้มีการตรวจสอบงบการเงิน โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้น เกิดขึ้นจากสาเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ใช้งบการเงินภายนอก เช่น ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ ธนาคาร ผู้ลงทุน มีความต้องการใช้ข้อมูลในงบการเงินที่ผู้บริหารของกิจการเป็นผู้จัดทำขึ้น ซึ่งผู้บริหารของกิจการอาจมีเจตนาที่จะจัดทำงบการเงินที่แสดงข้อมูลให้บิดเบือนไปจากความเป็นจริง หรืออาจเปิดเผยข้อมูลที่มีความสำคัญไว้ไม่ครบถ้วน เนื่องจากต้องการแสดงว่ากิจการมีฐานะการเงินและผลประกอบการที่ดี ผู้บริหารของกิจการมีความสามารถในการบริหารงาน รวมถึงต้องการปกปิดความเสียหายจากการบริหารงานที่ผิดพลาดด้วย ในบางกรณีผู้บริหารอาจตั้งใจบิดเบือนตัวเลขกำไรที่แท้จริง โดยแสดงผลกำไรให้มีจำนวนต่ำกว่าความเป็นจริงเพื่อพยายามหลบเลี่ยงภาษีอากรที่ต้องจ่ายให้กับรัฐบาล

2. ปริมาณข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินมีจำนวนมาก ดังนั้นอาจทำให้การปฏิบัติงานของพนักงานบัญชีเกิดความผิดพลาด เช่น การลืมบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นแล้ว หรือบันทึกรายการค้าผิดพลาดหลักการบัญชี เป็นต้น จากสาเหตุดังกล่าวอาจทำให้งบการเงินของกิจการแสดงข้อมูลไม่ถูกต้องตามที่ควร และอาจส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารงานของผู้บริหารหรือผู้ที่นำข้อมูลในงบการเงินไปใช้ประกอบการตัดสินใจ

3. รายการค้าของกิจการที่มีความซับซ้อนหรือแปลกใหม่อาจทำให้พนักงานบัญชีที่ไม่มีความรู้ในรายการค้าดังกล่าวอย่างเพียงพอมีโอกาสปฏิบัติงานผิดพลาดได้มาก เช่น บันทึกรายการค้าผิดพลาดหลักการบัญชี หรือบันทึกรายการค้าเป็นจำนวนที่ไม่ถูกต้อง เป็นต้น ซึ่งจะทำให้งบการเงินของกิจการแสดงข้อมูลไม่ถูกต้องตามที่ควร

ประโยชน์ของการสอบบัญชี

การปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในฐานะที่เป็นผู้สร้างความน่าเชื่อถือให้กับงบการเงินนั้น ก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการต่อบุคคลหลายกลุ่ม ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ของการสอบบัญชีต่อผู้ใช้งบการเงิน

การตรวจสอบงบการเงินถือเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้งบการเงิน เช่น ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ ธนาคาร นักลงทุน เป็นต้น ว่าข้อมูลในงบการเงินของบริษัทที่ผ่านการตรวจสอบมีความถูกต้องเชื่อถือได้ มีการเปิดเผยข้อมูลสำคัญต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ซึ่งผู้ใช้งบการเงินสามารถใช้งบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบแล้วประกอบการตัดสินใจทางธุรกิจตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้งบการเงินแต่ละฝ่ายได้ ซึ่งการตัดสินใจดังกล่าวจะมีโอกาสถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้งบการเงินที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบ

อนึ่ง การที่ผู้ใช้งบการเงินแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปใช้ประกอบการตัดสินใจทางธุรกิจได้อย่างถูกต้อง ยังทำให้ประเทศชาติเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ได้ เช่น

การพัฒนาตลาดทุน กล่าวคือ เมื่อนักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศมีความเชื่อมั่นในข้อมูลที่ผ่านมา การตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีแล้ว นักลงทุนก็พร้อมที่จะลงทุนมากขึ้นและตัดสินใจลงทุนได้อย่างถูกต้อง ทำให้มีเงินไหลเวียนในระบบเศรษฐกิจของประเทศสูงขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้เกิดการพัฒนาตลาดเงิน กล่าวคือ การตัดสินใจให้สินเชื่อของสถาบันการเงินแก่ธุรกิจใด ๆ ย่อมต้องใช้ข้อมูลในงบการเงินที่มีความถูกต้องและผ่านการตรวจสอบแล้ว เพื่อความถูกต้องในการอนุมัติสินเชื่อและทำให้การบริหารสินเชื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งสถาบันการเงินที่จะได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนอย่างครบถ้วน ตรงเวลา และธุรกิจที่จะได้รับเงินเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาธุรกิจให้เติบโตต่อไป

ประโยชน์ของการสอบบัญชีต่อผู้รับการตรวจสอบ

ข้อมูลจากงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีทำให้ผู้บริหารของบริษัททราบถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการในงวดที่ผ่านมา ข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ในการบริหารงานของผู้บริหารว่าประสบผลสำเร็จหรือมีข้อบกพร่องอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นได้อย่างทันเวลา รวมถึงช่วยผู้บริหารในการวางแผนการดำเนินงานในงวดต่อไปด้วย

ในระหว่างการปฏิบัติงานตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทเป็นอย่างดี ประกอบกับผลของการทดสอบการควบคุม (Test of Control) จะทำให้ผู้สอบบัญชีทราบถึงจุดอ่อนและข้อบกพร่องที่มีสาระสำคัญของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท ซึ่งผู้สอบบัญชีจะทำหนังสือถึงผู้บริหาร (Management Letter) เพื่อแจ้งให้ทราบถึงจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องนั้น ๆ ซึ่งผู้บริหารจะได้หาแนวทางแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและทันเวลา เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายใน และช่วยลดความเสี่ยงที่ข้อมูลทางบัญชีและการเงินของกิจการจะมีข้อผิดพลาดด้วย

นอกจากนั้นงบการเงินที่ได้รับการตรวจสอบแล้วยังมีประโยชน์ในกรณีที่มีการรวมกิจการหรือซื้อขายกิจการ โดยข้อมูลต่าง ๆ จะสามารถนำไปใช้ในการคำนวณราคาที่จะมีการซื้อขายหรือโอนกิจการระหว่างกันได้อย่างถูกต้อง

ประโยชน์ของการสอบบัญชีต่อหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

งบการเงินของบริษัทที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีแล้วยังเป็นประโยชน์อย่างมากต่อหน่วยงานกำกับดูแลต่าง ๆ เช่น กรมสรรพากร กล่าวคือ การสอบบัญชีสามารถช่วยให้การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของกรมสรรพากรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการคำนวณจำนวนภาษีที่บริษัทต่าง ๆ ต้องเสียให้แก่รัฐบาลในแต่ละปีนั้นจำเป็นต้องใช้ข้อมูลกำไร/ขาดทุนสุทธิของกิจการ

ข้อมูลรายได้และค่าใช้จ่ายที่ได้รับการยกเว้นที่มีความถูกต้องและครบถ้วน ดังนั้นถ้าไม่มีการตรวจสอบงบการเงินแล้วผู้บริหารของบริษัทก็อาจจะแสดงตัวเลขกำไรต่ำกว่าความเป็นจริงเพื่อจะได้เสียภาษีน้อยลง และถ้าเกิดกรณีเช่นนี้เป็นจำนวนมาก ๆ ย่อมทำให้รัฐบาลเก็บภาษีซึ่งถือเป็นรายได้หลักของรัฐที่จะนำไปใช้ในการบริหารประเทศได้น้อยลงด้วย นอกจากนี้ งานสอบบัญชียังมีประโยชน์ต่อหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายอื่น ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของบริษัท ผู้รับการตรวจสอบ กล่าวคือ การตรวจสอบบัญชีประจำปีอาจช่วยยับยั้งการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของบริษัทได้ หรืออาจทำให้ผู้สอบบัญชีพบการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ (ถ้ามี) ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทอันอาจส่งผลกระทบต่อมีสาระสำคัญต่องบการเงิน เช่น การไม่จัดทำงบการเงินหรือเปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือคณะกรรมการก.ล.ต. หรือธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เป็นต้น

ประโยชน์ของการสอบบัญชีต่อการบริหารประเทศ

กฎหมายกำหนดให้นิติบุคคลต้องจัดทำและนำส่งงบการเงินของกิจการซึ่งผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีแล้วให้แก่ทางราชการ ซึ่งได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ เพื่อใช้ในการบริหารประเทศ กล่าวคือ งบการเงินของภาคธุรกิจทั้งหมดที่ผ่านการตรวจสอบแล้วจะให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ซึ่งทางราชการสามารถวางระบบการประมวลผลข้อมูลด้านต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง เพื่อจัดทำตัวเลขสถิติต่าง ๆ สำหรับใช้ประโยชน์ในการวางแผนงานหรือศึกษาปัญหา เพื่อการแก้ไขและการกำหนดยุทธศาสตร์ทางด้านธุรกิจในเวทีสากล รวมถึงทำให้การตัดสินใจของผู้บริหารในภาครัฐ ข้าราชการประจำ และข้าราชการทางการเมือง มีความถูกต้องและเป็นประโยชน์แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น (นนทพล นิมสมบุญ, 2546: 19 – 20)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เนื่องด้วยงานสอบบัญชีเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจของประเทศและมีความรับผิดชอบต่อบุคคลหลายฝ่าย ดังนั้นผู้ที่จะเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้จึงต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ดังต่อไปนี้

ตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 มาตรา 15 กำหนดให้ผู้ที่จะเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ได้รับปริญญาทางการบัญชีหรือประกาศนียบัตรทางการบัญชี ซึ่ง ก.บ.ช. เเทียบว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี หรือเป็นผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีที่มีการศึกษาวิชาการบัญชี ซึ่ง ก.บ.ช. เห็นสมควรให้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้

2. เคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบบัญชีมาแล้ว โดยก.บช.เห็นว่าทำหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้
3. มีอายุ 20 ปี บริบูรณ์
4. มีสัญชาติไทย หรือมีสัญชาติของประเทศที่ยินยอมให้บุคคลสัญชาติไทยเป็นผู้สอบบัญชีในประเทศนั้นได้
5. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
6. ไม่เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่ก.บช.เห็นว่าอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
7. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ และ
8. ไม่ประกอบอาชีพอย่างอื่นที่ไม่เหมาะสม หรือทำให้ขาดความเป็นอิสระในหน้าที่ผู้สอบบัญชี

เพิ่มเติมจากข้อกำหนดข้างต้น ก.บช. ได้ออกข้อบังคับเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ต้องผ่านการทดสอบความรู้ทางวิชาการตามที่ก.บช. กำหนดไว้ จำนวน 5 วิชา ได้แก่ วิชาการบัญชี วิชาการสอบบัญชี 1 วิชาการสอบบัญชี 2 วิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี และวิชาการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำและตรวจสอบบัญชี โดยเกณฑ์ผ่านการทดสอบผู้ทดสอบจะต้องได้คะแนนในแต่ละวิชาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 และสามารถสะสมผลการทดสอบแต่ละวิชาที่สอบผ่านได้ไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันที่ผ่านการทดสอบแต่ละวิชา และกำหนดว่าผู้ที่จะเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้นั้นต้องเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบบัญชีมาแล้ว กล่าวคือต้องผ่านการฝึกหัดงานสอบบัญชี โดยต้องฝึกหัดงานกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือสำนักงานสอบบัญชีที่มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควบคุมการฝึกหัดงานเป็นเวลาต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีเวลาปฏิบัติงานจริงไม่น้อยกว่า 3,000 ชั่วโมง เมื่อฝึกหัดงานครบตามจำนวนชั่วโมงและผ่านการทดสอบความรู้ทางวิชาการทุกวิชาแล้ว ก.บช. จะรับขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและออกใบอนุญาตให้เป็นหลักฐาน ใบอนุญาตมีอายุ 5 ปี และสามารถต่ออายุได้ทุก 5 ปี โดยระหว่างที่ถือใบอนุญาตอยู่นั้นผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติงานสอบบัญชีอย่างสม่ำเสมอ แต่ถ้าผู้สอบบัญชีไม่ได้ปฏิบัติงานสอบบัญชีผู้สอบบัญชีต้องเข้ารับการอบรม สัมมนาทางวิชาชีพบัญชีและสอบบัญชีตามจำนวนชั่วโมงและหลักเกณฑ์ที่ ก.บช. กำหนด

นอกจากคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 แล้ว คุณสมบัติของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ให้กับประชาชนและบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นั้น ทางคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้ออกประกาศเรื่อง การให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชี ที่ อจ. 6 /2540 ลงวันที่ 23 กันยายน 2540 ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ ผู้ที่จะได้รับความเห็นชอบจากก.ล.ต. ให้เป็นผู้สอบบัญชีของนิติบุคคลตามพ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 จะต้องเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย และต้องผ่านการกลั่นกรองคุณสมบัติจากสมาคมบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยด้วย (พยอม สิงห์เสนห์, 2542: 1-33)

ตารางที่ 2.1 คุณสมบัติของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในยุคแรกจนถึงปัจจุบัน

ช่วงเวลา	คุณสมบัติของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และจำนวนงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถแสดงความเห็นได้
ก่อนปี 2505	ยังไม่มีข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี ผู้ถือหุ้นสามารถแต่งตั้งบุคคลใดก็ได้เป็นผู้สอบบัญชีโดยยังไม่มีใบอนุญาต และยังไม่มีการกำหนดจำนวนงบการเงินที่สามารถแสดงความเห็นได้
ปี 2505	ก.บ.ช.ออกใบอนุญาตการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และกำหนดคุณสมบัติผู้สอบบัญชีรับอนุญาตโดยมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี หรือปริญญาตรีที่มีการศึกษาวิชาการบัญชี โดยมีบทเฉพาะกาลสำหรับผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติแต่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบให้สามารถขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีได้ และยังไม่มีการกำหนดจำนวนงบการเงินที่สามารถแสดงความเห็นได้
ปี 2511	กำหนดให้มีการฝึกงานและต้องมีการทดสอบความรู้อย่างน้อย 1 รายวิชา โดยมีการผ่อนปรนให้ผู้ที่ยังไม่มีปริญญาตรีทางการบัญชีและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบไม่ต้องเข้าทดสอบความรู้ และยังไม่มีการกำหนดจำนวนงบการเงินที่สามารถแสดงความเห็นได้
ปี 2524	เกิดปัญหาที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตลงลายมือชื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยไม่ได้ทำการตรวจสอบจริงเป็นครั้งแรก (ผู้สอบบัญชีประเภทมือปิ่นรับจ้าง) โดยแสดงความเห็นต่องบการเงินประมาณปีละ 1,000 บริษัท ต่อคน
ปี 2539	กำหนดให้ผู้ที่มีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีทุกคนต้องเข้าทดสอบความรู้ และกำหนดให้การแสดงความเห็นต่องบการเงินเกิน 300 บริษัท ต่อปี เป็นข้อพิจารณาว่าผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานเกินความรู้ความสามารถ (มือปิ่นรับจ้างแสดงความเห็นต่องบการเงินประมาณปีละ 30,000 – 40,000 บริษัท ต่อคน)
ปี 2544	กำหนดให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแจ้งจำนวนและรายชื่อนิติบุคคลที่จะตรวจสอบและแสดงความเห็น และกำหนดให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินได้ไม่เกินปีละ 300 บริษัท ต่อคน เพื่อเป็นการขจัดปัญหามือปิ่นรับจ้าง

หมายเหตุ : ในปี 2511 มีข้อกำหนดให้ผู้ที่มีคุณสมบัติจบปริญญาตรีทางการบัญชีและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบซึ่งต้องการขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้าทดสอบความรู้ก็สามารถขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้

ที่มา: ผ่านประชาสัมพันธ์ สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี

วิชาชีพการสอบบัญชีเป็นวิชาชีพอิสระวิชาชีพหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับด้วยกัน ดังต่อไปนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบริษัทจำกัด ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2472 เป็นกฎหมายฉบับแรกที่กำหนดให้มีการสอบบัญชีเกิดขึ้น และมีข้อกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารที่รับมอบหมายเกี่ยวกับการบัญชีและการสอบบัญชีของบริษัทจำกัด ดังต่อไปนี้

มาตรา 1196 ต้องทำงบดุลอย่างน้อยครั้งหนึ่งทุกรอบสิบสองเดือน งบดุลต้องมีรายการย่อแสดงจำนวนสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทกับทั้งบัญชีกำไรและขาดทุน

มาตรา 1197 จัดให้มีผู้สอบบัญชีคนหนึ่งหรือหลายคนตรวจสอบงบดุลแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ภายในสี่เดือนนับแต่วันที่ลงในงบดุลนั้น

มาตรา 1208 ผู้ที่จะเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัทจำกัดได้นั้นต้องไม่เป็นบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่บริษัททำ เช่น กรรมการ ตัวแทน หรือลูกจ้างของบริษัท

มาตรา 1209 คณะกรรมการต้องจัดให้ที่ประชุมใหญ่สามัญทุกปีเลือกตั้งผู้สอบบัญชีและผู้สอบบัญชีซึ่งออกไปแล้วสามารถเลือกกลับเข้ามารับตำแหน่งอีกได้

มาตรา 1210 ที่ประชุมใหญ่เป็นผู้กำหนดสินจ้างให้แก่ผู้สอบบัญชี

มาตรา 1211 ถ้ามีตำแหน่งว่างลงในจำนวนผู้สอบบัญชี กรรมการต้องนัดเรียกประชุมวิสามัญเพื่อเลือกตั้งผู้สอบบัญชีขึ้นใหม่ให้ครบจำนวน

มาตรา 1213 ให้ผู้สอบบัญชีเข้าตรวจสอบสมุดและบัญชี และได้ถามกรรมการตลอดจนตัวแทนหรือลูกจ้างของบริษัทเกี่ยวกับสมุดและบัญชีได้

มาตรา 1214 ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงาน(แสดงความเห็น)ว่าด้วยงบดุลและบัญชีเสนอต่อที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี

ข้อสังเกต การบัญญัติความในมาตราต่าง ๆ ที่ยกมาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ข้างต้น ได้กล่าวถึงเฉพาะการตรวจสอบและการรายงาน (แสดงความเห็น) ต่องบดุลเท่านั้น แต่ในสาระแล้วการตรวจสอบและการรายงานดังกล่าวต้องรวมถึงงบกำไรขาดทุนด้วยเนื่องจากงบดุลและงบกำไรขาดทุนมีความเกี่ยวข้องกัน (นนทพล นิรมสมบุญ, 2546: 22)

พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505

การสอบบัญชีถือเป็นวิชาชีพอิสระแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นจึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกฎหมายควบคุมการสอบบัญชี มีการกำหนดคุณสมบัติและพื้นฐานความรู้ของผู้สอบบัญชีให้อยู่ในมาตรฐาน รวมถึงกำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมด้วย

พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.)” ขึ้น ประกอบด้วย ผู้ที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง 7 ท่าน และกรรมการอื่นซึ่งรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งขึ้นอีก 8 ท่าน ในจำนวน 8 ท่านนี้ต้องแต่งตั้งจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวน โดยก.บช.มีอำนาจหน้าที่รับขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแก่บุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด และสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีแก่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่กระทำความผิดทางวิชาชีพ นอกจากนี้ก.บช.ยังมีหน้าที่ออกข้อบังคับ วางหลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการขอ การออก การต่ออายุ และการออกใบแทนใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชี รวมถึงให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่มหาวิทยาลัยหรือสถานศึกษาอื่นในการศึกษาวิชาชีพสอบบัญชีด้วย

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ยังกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีได้ (มาตรา 15) และมีข้อกำหนดให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องรักษามรรยาทตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง (มาตรา 18) ด้วย ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการกำกับดูแลการปฏิบัติงานสอบบัญชีให้อยู่ในมาตรฐานที่ดี

ในส่วนของข้อห้ามของกฎหมายนี้กำหนดว่า ห้ามมิให้บุคคลอื่นลงรอยมือชื่อรับรองการสอบบัญชีในฐานะผู้สอบบัญชีของกิจการที่กฎหมายกำหนดให้มีการสอบบัญชี ยกเว้นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือเป็นการกระทำในทางราชการเท่านั้น (มาตรา 13) พร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้ด้วย นอกจากนี้งบการเงินที่รับรองโดยผู้ที่มีได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตก็จะมีผลตามกฎหมาย (มาตรา 14) และยังห้ามมิให้ผู้ที่มีได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการโฆษณาแสดงตนว่าเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตด้วย (มาตรา 22)

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 นั้นเกี่ยวข้องกับงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยข้อกำหนดในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ความรับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชี อำนาจในการตรวจสอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี และบทกำหนดโทษ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีนั้น ได้แก่ มาตรา 11 ที่กำหนดให้งบการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีในพระราชบัญญัตินี้ต้องได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ยกเว้นงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มี ทุน สิทธิทรัพย์ หรือ รายได้ รายการใดรายการหนึ่งหรือทุกรายการเป็นจำนวนไม่เกินที่กฎกระทรวงกำหนด กล่าวคือ ทุนไม่เกินห้าล้านบาท สิทธิทรัพย์รวมไม่เกินสามสิบล้านบาท และรายได้รวมไม่เกินสามสิบล้านบาท

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายว่าด้วยการดำเนินงานของบริษัทมหาชน จำกัด โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี ดังต่อไปนี้

มาตรา 112 ของพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ คณะกรรมการของบริษัทมหาชน จำกัด ต้องจัดให้มีการทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน ณ วันสิ้นสุดของรอบปีบัญชีของบริษัท และเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นในการประชุมสามัญประจำปีเพื่อพิจารณาอนุมัติ โดยงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่จัดทำขึ้น คณะกรรมการต้องจัดให้มีการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีให้เสร็จก่อนที่จะนำเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้น อีกทั้งผู้สอบบัญชียังมีหน้าที่ต้องทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปี ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบบัญชี (มาตรา 123) และมีหน้าที่เข้าร่วมประชุมในการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัททุกครั้งที่มีการพิจารณางบดุล บัญชีกำไรขาดทุน และปัญหาเกี่ยวกับบัญชีของบริษัท เพื่อชี้แจงการตรวจสอบบัญชีต่อผู้ถือหุ้นของบริษัทด้วย (มาตรา 125)

ในเรื่องของการแต่งตั้งผู้สอบบัญชื่อนั้น กฎหมายกำหนดให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามัญประจำปีทำการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีและกำหนดจำนวนค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัททุกปี โดยผู้สอบบัญชีของบริษัทต้องไม่เป็นกรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ใด ๆ ของบริษัท (มาตรา 120 และ มาตรา 121) สำหรับอำนาจในการตรวจสอบนั้นกฎหมายได้กำหนดไว้ใน มาตรา 122 ว่า ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบบัญชี เอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรายได้ รายจ่าย ทรัพย์สินและหนี้สินของบริษัทได้ในระหว่างเวลาทำการของบริษัท รวมถึงยังมีอำนาจสอบถาม กรรมการ พนักงาน และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทให้ทำการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของบริษัทได้

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

ตามมาตรา 8 ของพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (คณะกรรมการ ก.ล.ต.) ขึ้น โดยมีหน้าที่วางนโยบายส่งเสริมและพัฒนา กำกับดูแลในเรื่องหลักทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ การออกหรือเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน เป็นต้น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจัดทำบัญชีและการสอบบัญชีของบริษัทหลักทรัพย์นั้น มาตรา 106 กำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์จัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนทุกงวดการบัญชีในรอบระยะเวลาหกเดือนตามแบบที่สำนักงาน ก.ล.ต.กำหนด โดยงบดุลดังกล่าวต้องได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีที่สำนักงาน ก.ล.ต.ให้ความเห็นชอบในรอบปีบัญชีนั้น และผู้สอบบัญชีดังกล่าวต้องไม่ใช้กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของบริษัทหลักทรัพย์นั้น อีกทั้งผู้สอบบัญชีต้องรักษามรรยาท และปฏิบัติงานตรวจสอบตามข้อกำหนดของกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชีและข้อกำหนดเพิ่มเติมตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต.ประกาศ (มาตรา 107)

ในส่วนของการเปิดเผยข้อมูลและผู้สอบบัญชีนั้น มาตรา 56 กำหนดให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ต้องจัดทำและส่งงบการเงินรายไตรมาสที่ผู้สอบบัญชีได้สอบทานแล้ว งบการเงินประจำงวดการบัญชีที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้ว รายงานประจำปี รายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต.กำหนดให้แก่สำนักงาน ก.ล.ต. และหากผู้สอบบัญชีสอบทานหรือตรวจสอบพบว่างบการเงินของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ใด ๆ ไม่ตรงกับความเป็นจริง ผู้สอบบัญชีต้องรายงานข้อสังเกตหรือเปิดเผยข้อเท็จจริงและแจ้งพฤติการณ์ไว้ในรายงานการสอบทานหรือรายงานการสอบบัญชี พร้อมทั้งแจ้งให้สำนักงาน ก.ล.ต. ทราบด้วย

อนึ่ง ผู้สอบบัญชีที่จะสอบทาน/ตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์และเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน หรือบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้นั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. โดยสำนักงาน ก.ล.ต. ได้มอบหมายให้สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยทำหน้าที่กั้นกรองคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีที่ยื่นขอรับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. และเมื่อคณะกรรมการกั้นกรองคุณสมบัติเห็นชอบว่าผู้ยื่นขอมีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตกำหนดแล้ว จึงจะแจ้งชื่อไปยังสำนักงาน ก.ล.ต. เพื่อให้สำนักงาน ก.ล.ต. พิจารณาให้ความเห็นชอบตามอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายต่อไป (นนทพล นิยมสมบุญ, 2546: 25)

ประมวลรัษฎากร

ประมวลรัษฎากรเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศ ประมวลรัษฎากรส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี ได้แก่ มาตรา 3 สัตต ที่กำหนดว่า การตรวจสอบและรับรองบัญชีจะกระทำได้เฉพาะบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพากรเท่านั้น และถ้าบุคคลใดได้รับ

ใบอนุญาตดังกล่าวแล้วกระทำผิดระเบียบที่อธิบดีกำหนดไว้ อธิบดีอาจพิจารณาสั่งถอนใบอนุญาตของบุคคลดังกล่าวได้

ในอดีตบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพากร ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 (ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองบัญชี เรื่องกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองบัญชี ตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 1) ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2523) แต่ในปัจจุบันได้มีการยกเลิกประกาศอธิบดีฯ ฉบับดังกล่าวแล้ว และออกประกาศอธิบดีฯในเรื่องเดียวกัน ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2544 กำหนดให้การตรวจสอบและรับรองบัญชีซึ่งบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจะต้องจัดทำและยื่นพร้อมกับแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร ให้กระทำโดยผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีซึ่งได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 (ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีสำหรับบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล) และผู้สอบบัญชีภาษีอากร (ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีเฉพาะห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งตามกฎหมายไทย ซึ่งได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมายกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543) นอกจากนั้นยังกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในเรื่องมรรยาท การปฏิบัติงาน การรายงาน และบทลงโทษของผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีไว้ด้วย (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป. 99/2544)

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528

ตามมาตรา 16 กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนภายในสี่เดือนนับแต่วันสิ้นปีธุรกิจของธนาคารพาณิชย์และก่อนวันประชุมใหญ่ โดยงบดุลดังกล่าวต้องได้รับการรับรองจากผู้สอบบัญชีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบในแต่ละปีบัญชี และต้องไม่ใช่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้น

นอกจากนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีหนังสือถึงธนาคารพาณิชย์เพื่อแจ้งให้ทราบถึงการกำหนดหลักเกณฑ์การให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชีของธนาคารพาณิชย์ซึ่งออกตามความในมาตรา 16 ที่กล่าวข้างต้น โดยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาให้การรับรอง การยื่นแบบขอความเห็นชอบผู้สอบบัญชีต่อธนาคารแห่งประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี และการส่งแนวตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ผู้สอบบัญชีมีภาระหน้าที่ในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทและแสดงความเห็นต่อ งบการเงินดังกล่าวว่าได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่ เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงิน เกิดความเชื่อมั่นในความถูกต้องและการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ ด้วยเหตุนี้การสอบบัญชีจึงเป็น วิชาชีพที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้า การลงทุน และการพัฒนา ตลาดเงินและตลาดทุน เป็นต้น ดังนั้นผู้ที่จะสามารถประกอบวิชาชีพนี้ได้เป็นอย่างดีและเป็นที่ยอมรับของ สาธารณชนจึงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ที่กฎหมาย หน่วยงานกำกับดูแล และ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ ดังนั้นเมื่อผู้สอบบัญชีมี ภาระหน้าที่ดังกล่าว ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีจึงเกิดขึ้นและสามารถสรุปได้ 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ

ผลงานของผู้สอบบัญชีจะมีคุณภาพและมีผู้เชื่อถือมากน้อยเพียงใดย่อมสืบเนื่อง มาจากคุณสมบัติและลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ดังนั้นในส่วนของความรับผิดชอบต่อ ผู้สอบบัญชีต่อวิชาชีพสอบนี้ จึงสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. ผู้สอบบัญชีต้องรับผิดชอบต่อในการตรวจสอบและแสดงความเห็นในรายงานของ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเกี่ยวกับความถูกต้องของงบการเงินว่างบการเงินได้จัดทำในส่วนสาระสำคัญ เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่
2. ผู้สอบบัญชีต้องวางแผนและปฏิบัติงานโดยใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัย เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพต่อข้อมูลของกิจการที่ตรวจสอบ โดยคำนึงถึงสิ่งที่อาจเป็นสาเหตุให้ข้อมูลใน งบการเงินขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ
3. ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติงานตรวจสอบด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติงานตรวจสอบตามที่มาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปกำหนดไว้
4. ผู้สอบบัญชีต้องเป็นผู้มีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งจรรยาบรรณในการ ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี เรียกว่า “มรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต” นั้นเอง

ในส่วนของ การทุจริตและข้อผิดพลาดนั้น ผู้สอบบัญชีมีความรับผิดชอบต่อในการวางแผน ประเมินความเสี่ยง และกำหนดวิธีการตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่าจะสามารถ ตรวจพบการ แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงินซึ่งเกิดจากการทุจริตหรือ ข้อผิดพลาด(ถ้ามี) รวมถึงผู้สอบบัญชีต้องรายงานการทุจริตและข้อผิดพลาดต่อผู้บริหาร ผู้ใช้รายงาน ของผู้สอบบัญชี (ในกรณีที่มีผลกระทบอย่าง เป็นสาระสำคัญต่องบการเงินและไม่ได้แสดงหรือแก้ไข งบการเงินอย่างเหมาะสม) หน่วยงานราชการและหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องด้วย โดยผู้สอบบัญชี ไม่มีความรับผิดชอบต่อในการรับประกันความถูกต้องทุกประการของงบการเงิน และไม่มี ความรับผิดชอบต่อในการป้องกัน การทุจริตและข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ หากแต่ผู้บริหาร

ของบริษัทผู้รับการตรวจสอบจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนอข้อมูลในงบการเงิน รับผิดชอบ ต่อความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในงบการเงิน รวมถึงรับผิดชอบในการป้องกันและตรวจพบ การทุจริตและข้อผิดพลาดต่างๆ โดยการใช้ระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพอย่าง เพียงพอ (มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 เรื่อง การทุจริตและข้อผิดพลาด)

ความรับผิดชอบต่อลูกค้า

ลูกค้าของผู้สอบบัญชี ได้แก่ บุคคลที่จ้างผู้สอบบัญชีให้มาทำการตรวจสอบ งบการเงิน ซึ่งโดยทั่วไปลูกค้าของผู้สอบบัญชีก็คือตัวบริษัทซึ่งอยู่ฐานะนิติบุคคล แต่ความรับผิดชอบของ ผู้สอบบัญชีต่อลูกค้าในกรณีนี้ได้รวมไปถึงฝ่ายบริหารและผู้ถือหุ้นของบริษัทด้วย

เนื่องด้วยหน้าที่และวิธีการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีเป็นเหตุให้ผู้สอบบัญชีได้ รับทราบข้อมูลภายในของบริษัทที่เข้าไปตรวจสอบมากมาย ซึ่งข้อมูลภายในบางประการมีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของบริษัท กล่าวคือ ถ้าข้อมูลสำคัญรั่วไหลออกไปสู่บริษัทคู่แข่งอาจทำให้บริษัท สูญเสียประโยชน์ทางการค้าไป ตัวอย่างข้อมูลที่สำคัญ เช่น ข้อมูลต้นทุน สูตรการผลิต เป็นต้น ดังนั้น กฎหมายและข้อกำหนดเกี่ยวกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีจึงมีข้อกำหนดและบทลงโทษในประเด็นนี้ อยู่ด้วย กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีต้องไม่เปิดเผยความลับของลูกค้าที่ตนได้รับรู้มาจากการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ ยกเว้นในกรณีที่ผู้สอบบัญชีต้องให้ข้อมูลในฐานะพยานตามกฎหมาย ซึ่งถ้าผู้สอบบัญชี ละเมิดข้อกำหนดดังกล่าวแล้วผู้สอบบัญชีต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพัน บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 323 ประมวลกฎหมายอาญา) นอกจากนี้ผู้สอบบัญชีอาจถูกลูกค้า ฟ้องร้องตามกฎหมายเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายที่บริษัทได้สูญเสียไป อีกทั้งยังก่อให้เกิดความเสียหาย ชื่อเสียงต่อตัวผู้สอบบัญชีเอง สำนักงานสอบบัญชี และวิชาชีพสอบบัญชีด้วย

ความรับผิดชอบต่อผู้ใช้งบการเงินภายนอก

บุคคลที่ต้องการทำธุรกรรมกับบริษัทใดบริษัทหนึ่งย่อมต้องการข้อมูลเพื่อใช้ ประกอบการตัดสินใจ ซึ่งข้อมูลที่สำคัญได้แก่ งบการเงินของบริษัทนั่นเอง และสิ่งที่จะช่วยสร้างความ เชื่อมั่นให้แก่ ผู้ใช้งบการเงินกลุ่มต่าง ๆ เช่น ธนาคาร เจ้าหนี้การค้า ผู้ถือหุ้น นักลงทุน และ กรมสรรพากร เป็นต้น ว่าข้อมูลในงบการเงินที่พวกเขาได้รับมีความถูกต้องหรือไม่ ก็คือ ผลงานของ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ซึ่งได้แก่ รายงานการสอบบัญชีที่ได้ผลสรุปมาจากการตรวจสอบตาม มาตรฐานการสอบบัญชีนั่นเอง ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นต่องบการเงินของบริษัทที่เข้าไป ตรวจสอบว่ามีความถูกต้องและเปิดเผย ข้อมูลครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งถ้าผู้สอบบัญชีพบข้อผิดพลาดประการ ใดผู้สอบบัญชีต้องรายงานข้อสังเกตและ

เปิดเผยข้อเท็จจริงไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชี เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลในงบการเงินของบริษัทนั้น ๆ

ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีไม่ได้ใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างเพียงพอตามมาตรฐานการสอบบัญชี จนทำให้ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินผิดไปจากที่ควรจะเป็น เช่น ความจริงแล้วข้อมูลในงบการเงินนั้นไม่ถูกต้องอย่างมีสาระสำคัญ หรือเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญไว้ไม่ครบถ้วน แต่ผู้สอบบัญชีกลับแสดงความเห็นว่างบการเงินดังกล่าวแสดงข้อมูลถูกต้อง หรือในกรณีที่ผู้สอบบัญชีตั้งใจจัดทำรายงานที่เป็นเท็จขึ้น จนเป็นสาเหตุให้ผู้ใช้งบการเงินภายนอกซึ่งถือเป็นบุคคลที่สามหลงผิดและเกิดความเสียหาย ผู้สอบบัญชีต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเชื่อถือรายงานของผู้สอบบัญชีตามบทลงโทษที่กฎหมายกำหนด คือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 269 ประมวลกฎหมายอาญา) หรือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 31 พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. 2499) นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงต่อตัวผู้สอบบัญชีเอง สำนักงานสอบบัญชี และวิชาชีพสอบบัญชีด้วย

มรรยาท/จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี

จรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพเปรียบเสมือนข้อกำหนดด้านการประพฤติปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพให้อยู่ในกรอบที่ดีงาม รวมถึงวิธีการปฏิบัติงานที่แสดงถึงความเป็นมืออาชีพ อันจะทำให้ลูกค้าและสาธารณชนเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับในผลงานของผู้ประกอบวิชาชีพ สำหรับจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชานั้น อาจเรียกว่า “มรรยาทของผู้สอบบัญชี” มรรยาทของผู้สอบบัญชีถือเป็นคติประจำใจที่ช่วยควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับลูกค้า ผู้สอบบัญชีกับสาธารณชน หรือแม้กระทั่งผู้สอบบัญชีด้วยกันเอง เพื่อให้วิชาชีพสอบบัญชีเป็นที่ยอมรับจากสังคม

ในประเทศไทย มรรยาทของผู้สอบบัญชีได้รับการบัญญัติไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ซึ่งทางสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัดทำร่างมรรยาทของผู้สอบบัญชีนี้นี้ขึ้น โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อจัดทำร่าง มีการศึกษาข้อกำหนดเกี่ยวกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีจากหลาย ๆ ประเทศ และเปิดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างที่จัดทำขึ้นจากหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้ใช้งบการเงิน หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพบัญชี เพื่อให้ร่างมรรยาทของผู้สอบบัญชีมีความสมบูรณ์และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย

หลักการพื้นฐานของมรรยาทผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี ประกอบด้วย 5 หลักการ ได้แก่ (มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200 เรื่อง วัตถุประสงค์และหลักการพื้นฐานของการสอบบัญชี)

1. ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต
2. ความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน
3. มรรยาทต่อลูกค้า
4. มรรยาทต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ
5. มรรยาททั่วไป

เกี่ยวกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีทางก.บข.ได้ออกประกาศ ฉบับที่ 44 พ.ศ. 2544 เรื่องหลักเกณฑ์การพิจารณาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และการพิจารณาคำขอขึ้นทะเบียนของผู้ที่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาต เพื่อให้การควบคุมมรรยาทของผู้สอบบัญชีมีความเหมาะสมและเป็นธรรม โดยมีหลักการสำคัญที่เกี่ยวกับมรรยาทของผู้สอบบัญชี คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องไม่สอบบัญชีในกิจการที่เกิดความรู้ความสามารถของคนที่จะปฏิบัติงานได้ และการที่ผู้สอบบัญชีรับงานสอบบัญชีในปริมาณมากเกินไปจนไม่สามารถที่จะควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีได้ จะถือว่าเป็นการไม่รักษามรรยาทของผู้สอบบัญชี โดยก.บข.ได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาว่าผู้สอบบัญชีที่รับงานสอบบัญชีและลงลายมือชื่อในรายงานการสอบบัญชีเกินกว่า 300 ราย ถือว่ารับงานในปริมาณมากเกินไปจนความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้

สำหรับผู้สอบบัญชีที่กระทำความผิดด้านมรรยาทหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของมรรยาทผู้สอบบัญชีต้องรับผิดชอบทั้งทางกฎหมายและทางวิชาชีพ กล่าวคือ ในทางกฎหมายผู้สอบบัญชีต้องถูกสั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (มาตรา 19 พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505) โดยมีอนุกรรมการมรรยาทของผู้สอบบัญชีที่ก.บข.ตั้งขึ้นทำหน้าที่วินิจฉัยความผิด หรืออาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นตามกฎหมายอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะของความผิดที่เกิดขึ้น เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลรัษฎากร เป็นต้น ในทางวิชาชีพสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจะถอนชื่อผู้สอบบัญชีที่ไม่รักษามรรยาทออกจากการเป็นสมาชิกของสมาคม และจะประกาศรายชื่อในสื่อของสมาคม เช่น วารสาร จุลสาร เป็นต้น (นนทพล นิมสมบุญ, 2546: 39 – 41)

สถาบันเกี่ยวกับวิชาชีพสอบบัญชี

การสอบบัญชีถือเป็นวิชาชีพอิสระที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก ผู้ประกอบวิชาชีพนี้จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ มีทักษะในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี เช่น ทักษะการติดต่อสื่อสาร ทักษะการเขียนรายงาน เป็นต้น รวมถึงต้องเป็นผู้มีจรรยาบรรณใน

การประกอบวิชาชีพด้วย เพื่อให้ได้ผลงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้งบการเงินและ
 สาธารณชนทั่วไป ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้เกิดการจัดตั้งสถาบันที่มีความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพขึ้น เพื่อเป็น
 การพัฒนาและกำกับดูแลวิชาชีพนี้ให้มีมาตรฐานที่ดีต่อไป โดยแบ่งออกเป็น สถาบันวิชาชีพและสถาบัน
 ควบคุม

สถาบันวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีในประเทศไทย

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย หรือ ส.บ.ช. (The
 Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand : ICAAT)

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่
 13 ตุลาคม พ.ศ. 2491 และถือว่าเป็นสถาบันวิชาชีพบัญชีของไทยที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของ
 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี สมาชิกของสมาคมประกอบด้วยผู้ได้รับปริญญาทางการบัญชี ผู้สอบบัญชี
 รับอนุญาต หน่วยงานของรัฐ และสถาบันการศึกษา เป็นต้น ในอดีตสมาคมใช้ชื่อว่า “สมาคมนักบัญชี
 แห่งประเทศไทย” (The Institute of Certified Accountants of Thailand) และได้เปลี่ยนชื่อใหม่ ในวันที่
 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2518 เป็น “สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย” ดังเช่นใน
 ปัจจุบัน

คณะกรรมการสมาคม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาชีพบัญชี มีอำนาจและ
 หน้าที่บริหารงานสมาคมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งข้อบังคับของสมาคม ดังนี้

1. ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิก
2. ส่งเสริมเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางการบัญชี และวิชาการอื่น ๆ
3. ส่งเสริมวิชาชีพทางการบัญชีให้มีมาตรฐาน
4. ให้ความช่วยเหลือและอนุเคราะห์แก่บรรดาสมาชิกของสมาคม
5. ให้ความร่วมมือและส่งเสริมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ทั่วไป (ทั้งนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง)

อนึ่ง ตัวอย่างกิจกรรมต่าง ๆ ของส.บ.ช.ที่เป็นการเผยแพร่ความรู้และพัฒนามาตรฐาน
 ของวิชาชีพบัญชีและสอบบัญชี มีดังนี้ การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ เช่น การประชุมนักบัญชี
 ทั่วประเทศ การจัดทำร่างมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีให้สอดคล้องกับ
 มาตรฐานสากล การเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพบัญชี
 ให้แก่สมาชิกและสาธารณชน และการประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนหรือหน่วยงานที่
 เกี่ยวข้องเพื่อให้ การดำเนินงานที่เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพบัญชีมีคุณภาพและเป็นไปในแนวทาง
 เดียวกัน เป็นต้น

ส.บช.มีส่วนสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ดังต่อไปนี้

มาตรฐานการบัญชี

เนื่องจากผู้สอบบัญชีมีความรับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินที่ตนได้ตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีว่า งบการเงินดังกล่าวได้จัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่ ซึ่งหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปในความหมายนี้ ก็คือ มาตรฐานการบัญชีของส.บช.นั่นเอง ดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชีเป็นอย่างดีเพื่อจะได้แสดงความเห็นต่องบการเงินได้อย่างถูกต้อง

ส.บช. โดยคณะกรรมการพจนานุกรมและศัพท์บัญชีได้ให้ความหมายของคำว่า “มาตรฐานการบัญชี หรือ หลักการบัญชี” ในร่างคำศัพท์บัญชี ไว้ดังต่อไปนี้

มาตรฐานการบัญชี หรือ หลักการบัญชี หมายถึง กฎและแนวปฏิบัติทางการบัญชีในการวัดมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สิน และการกำหนดเวลาที่เกิดรายได้และค่าใช้จ่าย หลักการบัญชีพื้นฐานที่ใช้ในการจัดทำรายงานทางการเงิน เรียกว่า “หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป” (คณะกรรมการพจนานุกรมและศัพท์บัญชี, 2546)

ในปัจจุบัน ส.บช.ได้กำหนดแนวทางในการจัดทำมาตรฐานการบัญชีของไทยให้มีความเป็นไปตามเกณฑ์ของมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards: IAS) ที่กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Board: IASB) ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น International Financial Reporting Standards: IFRS โดยมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ กฎหมาย และวัฒนธรรมของประเทศไทยด้วย ซึ่งสาเหตุที่นำมาตราฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาปรับใช้เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปโดยมีการติดต่อค้าขายและลงทุนกับบริษัทต่างประเทศมากขึ้น ดังนั้นการจัดทำบัญชีของธุรกิจในประเทศไทยจึงสมควรต้องจัดทำตามมาตรฐานสากลด้วย เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศมีความเข้าใจและสามารถเปรียบเทียบฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานของธุรกิจได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น

มาตรฐานการสอบบัญชี

เมื่อสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีการพัฒนามากขึ้น ผู้ใช้งบการเงินทุกฝ่ายต่างก็ต้องการข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ของแต่ละท่าน ดังนั้นจึงทำให้เกิดการตรวจสอบบัญชีขึ้นเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับข้อมูลในงบการเงิน อย่างไรก็ตาม ผลงานสอบบัญชีจะมีคุณภาพ เป็นที่เชื่อถือ และได้รับการยอมรับจากสาธารณชนหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ

การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ด้วยเหตุนี้เองในการประชุมนักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 1 ที่จัดขึ้นในวันที่ 21-23 มกราคม พ.ศ. 2509 สมาคมได้เสนอร่างมาตรฐานการสอบบัญชีขึ้นเพื่อให้ผู้สอบบัญชีทดลองใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ ซึ่งได้มีการปรับปรุงและประกาศใช้เป็นมาตรฐานการสอบบัญชีในเวลาต่อมา มาตรฐานการสอบบัญชีดังกล่าว ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ มาตรฐานทั่วไป มาตรฐานการปฏิบัติงาน และ มาตรฐานการรายงาน รวมทั้งได้มีมติเห็นชอบร่างมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและให้เสนอแนะต่อ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) ต่อไป (พูนทรัพย์ สฤณี, 2541: 68)

ส.บช. โดยคณะกรรมการพจนานุกรมและศัพท์บัญชี ได้ให้ความหมายของ คำว่า “มาตรฐานการสอบบัญชี” ในร่างคำศัพท์บัญชี ไว้ดังต่อไปนี้ “มาตรฐานการสอบบัญชี หมายถึง มาตรฐานที่ผู้สอบบัญชีใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน และแสดงความเห็นในรายงานการตรวจสอบ” (คณะกรรมการพจนานุกรมและศัพท์บัญชี, 2546)

มาตรฐานการสอบบัญชี หมายถึง ข้อกำหนดที่ถือเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการสอบบัญชี ซึ่งใช้เป็นเครื่องวัดคุณภาพผลงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยเปรียบเทียบเครื่องวัดนี้กับการปฏิบัติงานจริงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละรายนั้น (นนทพล นิมสมบุญ, 2546: 60)

ในระยะแรกของการจัดทำมาตรฐานการสอบบัญชีของไทยนั้น ส.บช. ได้จัดทำ มาตรฐานการสอบบัญชีตามแนวทางมาตรฐานการสอบบัญชีของสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง สหรัฐอเมริกา (American Institute of Certified Public Accountants: AICPA) และมาตรฐานการสอบบัญชีของประเทศสหราชอาณาจักร (ICAEW) ต่อมามาตรฐานการสอบบัญชีของไทยได้รับการพัฒนา มาอย่างต่อเนื่อง จนเมื่อ ส.บช. ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants: IFAC) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นองค์กรทางวิชาชีพของประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการสอบบัญชี การศึกษาและมรรยาทของนักบัญชี รวมถึงจัดทำ มาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศ เพื่อให้ประเทศสมาชิกใช้เป็นเกณฑ์หรือแนวทางในการพัฒนา วิชาชีพของตน โดยสามารถปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของแต่ละประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ แนวทางการปฏิบัติงานทางวิชาชีพของแต่ละประเทศมีความสอดคล้องกันและเป็นสากลยิ่งขึ้น ส.บช. จึง ได้เปลี่ยนแนวทางการจัดทำและการจัดหมวดหมู่ของมาตรฐานการสอบบัญชีไทยให้มีเนื้อหาสาระสำคัญ เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศ (The International Standards on Auditing: ISA) ที่กำหนดขึ้นโดยสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศแทน

สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการสอบบัญชีในประเทศไทย

คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี หรือ ก.บช.

ก.บช. ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ประกอบด้วยผู้ที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง 7 ท่าน และกรรมการอื่นซึ่งรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งขึ้นอีก 8 ท่าน ในจำนวน 8 ท่าน นี้ ต้องแต่งตั้งจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวน มีอำนาจหน้าที่ในเรื่อง ดังต่อไปนี้ (มาตรา 11 พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505)

1. รับขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
2. สั่งพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
3. ออกข้อบังคับ วางหลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการขอ การออก การต่ออายุ และการออกใบแทนใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
4. ให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่มหาวิทยาลัยหรือสถานศึกษาอื่นในการศึกษาวิชาชีพสอบบัญชี

สำนักกำกับดูแลธุรกิจ (เดิมคือ กองบัญชีธุรกิจ) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (เดิมคือ กรมทะเบียนการค้า) กระทรวงพาณิชย์ ปฏิบัติหน้าที่เป็นสำนักงานก.บช.และเลขานุการก.บช.มีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี ดังนี้ ส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพบัญชีและการสอบบัญชี กำกับดูแลและส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานการสอบบัญชี รับผิดชอบในการขึ้นทะเบียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และจัดทดสอบความรู้ของผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เป็นต้น

ในส่วนของการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีนั้น ทางสำนักกำกับดูแลธุรกิจ จะทำการตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารประกอบการลงบัญชี งบการเงิน รายงานการสอบบัญชี และกระดาษทำการของผู้สอบบัญชี ในกรณีที่พบว่ามีข้อบกพร่องและข้อสังเกตจากการตรวจสอบงบการเงิน ทางสำนักกำกับดูแลธุรกิจก็จะแจ้งให้ผู้สอบบัญชีที่ตรวจสอบงบการเงินดังกล่าวมาชี้แจงถึงการปฏิบัติงานสอบบัญชี พร้อมทั้งให้แสดงกระดาษทำการเพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีด้วย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, สำนักกำกับดูแลธุรกิจ, กลุ่มงานพัฒนาระบบและมาตรฐานวิชาชีพ, 2545)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.

คณะกรรมการ ก.ล.ต.ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงพาณิชย์ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

ไม่น้อยกว่า 4 ท่าน แต่ไม่เกิน 6 ท่าน เป็นกรรมการ โดยในจำนวนนี้อย่างน้อยต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการบัญชี และด้านการเงิน ด้านละหนึ่งท่าน และให้เลขาธิการสำนักงานก.ล.ต.เป็นกรรมการและเลขานุการ

สำนักงานก.ล.ต.จะดำเนินงานตามนโยบายที่คณะกรรมการก.ล.ต.กำหนด โดยมีภารกิจหลัก คือ กำกับและพัฒนาตลาดทุนของประเทศให้มีประสิทธิภาพ ยุติธรรม โปร่งใส และน่าเชื่อถือ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1. พัฒนาตลาดทุนให้เป็นทางเลือกที่มีความสำคัญสำหรับผู้ระดมทุนและผู้ลงทุน
2. เสริมสร้างระบบและกลไกเพื่อช่วยให้ผู้ลงทุนได้รับความคุ้มครองและสามารถปกป้องตนเองได้
3. ดูแลรักษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความมั่นใจ เชื่อถือในกลไกการทำงานของตัวกลางและองค์กรต่าง ๆ ในตลาดทุน
4. ดำรงความเป็นองค์กรที่ซื่อตรง โปร่งใส เข้าใจธุรกิจ เท่าทันเหตุการณ์ และเป็นผู้รักษากฎหมายที่เข้มงวดและเป็นธรรม

เนื่องด้วยการที่ผู้สอบบัญชีถือได้ว่าเป็นบุคคลหนึ่งที่ช่วยสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูลในงบการเงิน ดังนั้นสำนักงานก.ล.ต.จึงมีอำนาจตามกฎหมายในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ และบริษัทหลักทรัพย์ รวมถึงกำกับดูแลการจัดทำงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทข้างต้น นอกจากนี้ สำนักงานก.ล.ต.ยังมีอำนาจในการให้ความเห็นชอบผู้ที่ยื่นขอเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัทข้างต้น รวมถึงยังมีอำนาจในการตักเตือน ภาคทัณฑ์ สั่งพักหรือเพิกถอนการให้ความเห็นชอบต่อผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีหรือทำผิดจรรยาบรรณทางวิชาชีพ โดยจะพิจารณาโทษจากความร้ายแรงของข้อบกพร่อง

สำนักกำกับบัญชีตลาดทุนเป็นส่วนงานในสำนักงานก.ล.ต.ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลและพัฒนาวิชาชีพบัญชีและการสอบบัญชี พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชี และติดตามการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี เป็นต้น

ในส่วนของการติดตามการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชื่อนั้น ทางสำนักงานก.ล.ต.จะทำการสอบทานกระดาษทำการของผู้สอบบัญชีที่ใช้ในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนเป็นครั้งแรกในทุกกรณี นอกจากนี้ ถ้าสำนักงานก.ล.ต.พบว่างบการเงินของบริษัทใดมีปัญหาหรือได้รับการร้องเรียนจากบุคคลภายนอก สำนักงานก.ล.ต.จะสอบทานผลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทดังกล่าว โดยจะพิจารณาจากรายงานของผู้สอบบัญชี แนวการสอบบัญชี และกระดาษทำการของผู้สอบบัญชีที่ฉบับที่กรายละเอียดของการตรวจสอบไว้ (ประสาร ไตรรัตน์วรกุล, 2541: 242)

ในส่วนของการกำกับดูแลการจัดทำงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลนั้น สำนักงาน ก.ล.ต.กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ และบริษัทหลักทรัพย์ ต้องจัดทำงบการเงินและเปิดเผยข้อมูลตามหลักเกณฑ์ของมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยส.บ.ช. และตามข้อกำหนดเพิ่มเติมของสำนักงาน ก.ล.ต. หากสำนักงาน ก.ล.ต.ตรวจพบหรือผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นว่างบการเงินของบริษัทใดไม่ได้จัดทำตามมาตรฐานการบัญชีหรือข้อกำหนดเพิ่มเติมของสำนักงาน สำนักงาน ก.ล.ต.จะมีคำสั่งให้บริษัทดังกล่าวดำเนินการแก้ไขงบการเงินให้ถูกต้องและเปิดเผยต่อผู้ลงทุนต่อไป (ประสาร ไตรรัตน์วรกุล, 2541: 242)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นนิติบุคคลซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งระดมเงินทุนระยะยาวที่มีประสิทธิภาพ และเป็นศูนย์กลางการซื้อขายแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ที่ออกโดยบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ ปัจจุบันการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยมีคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ทำหน้าที่กำกับดูแล คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากบริษัทสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์รวมทั้งสิ้น 11 ท่าน โดยมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์

อนึ่ง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมิได้เป็นผู้ทำหน้าที่ในการซื้อขายหลักทรัพย์โดยตรง แต่จะทำหน้าที่ควบคุมดูแลการซื้อขายหลักทรัพย์ให้มีระเบียบ ยุติธรรม และสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมให้เกิดการระดมเงินทุนที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจะพบว่าการดำเนินงานหลักของตลาดหลักทรัพย์ในส่วนของการคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ลงทุน เรื่องการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนนั้น ย่อมมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชี กล่าวคือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องเปิดเผยข้อมูลสำคัญ เช่น ข้อมูลงบการเงินของบริษัท ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลาตามหลักเกณฑ์ของก.ล.ต.และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนจึงต้องทราบและพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ดังกล่าวในการปฏิบัติงานตรวจสอบด้วย และในกรณีที่งบการเงินของบริษัทจดทะเบียนใด ผู้สอบบัญชีของบริษัทได้แสดงความเห็นว่างบการเงินดังกล่าวไม่ได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป หรือผู้สอบบัญชีถูกจำกัดขอบเขตการตรวจสอบ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็จะไม่รับรองงบการเงินนั้น โดยจะส่งงบการเงินคืนบริษัทเพื่อให้ดำเนินการแก้ไขหรือชี้แจงต่อตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งถ้าบริษัทดังกล่าวไม่ทำการแก้ไขหรือชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจของสาธารณชนแล้ว บริษัทดังกล่าวจะได้รับโทษปรับ หรืออาจถูกพัก หรือเพิกถอนหลักทรัพย์ไม่ให้ผู้ลงทุนทำการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัท (นนทพล นิมสมบุญ, 2546: 71)

ขั้นตอนการปฏิบัติงานสอบบัญชี

ขั้นตอนการปฏิบัติงานสอบบัญชี แบ่งได้ 4 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การพิจารณาตัดสินใจรับงานสอบบัญชี

ก่อนที่ผู้สอบบัญชีจะตัดสินใจตกลงรับงานสอบบัญชีลูกค้ารายใหม่หรือลูกค้ารายเดิมที่เคยตรวจสอบในปีที่ผ่านมา ผู้สอบบัญชีควรพิจารณาถึงความเป็นอิสระและความสามารถของสำนักงาน/ผู้สอบบัญชีที่จะปฏิบัติงานตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งพิจารณาถึงความเสี่ยงในการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ โดยทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของธุรกิจที่มาจากข้าง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมที่ธุรกิจดำเนินงานอยู่ ประเภทของธุรกิจ สถานะทางสังคม เจ้าของและผู้บริหาร สถานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ เป็นต้น หลังจากที่ผู้สอบบัญชีตกลงรับงานตรวจสอบแล้ว ผู้สอบบัญชีควรจัดทำและส่งมอบหนังสือตอบรับงานสอบบัญชี (Engagement Letter) ให้กับลูกค้า ก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้ลูกค้าและผู้สอบบัญชีมีความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกันในเรื่องของวัตถุประสงค์และขอบเขตของการตรวจสอบ ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย ข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ และค่าธรรมเนียม เป็นต้น รายละเอียดและตัวอย่างหนังสือตอบรับงานสอบบัญชีสามารถศึกษาได้จากมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 210 เรื่อง ข้อตกลงในการรับงานสอบบัญชี

อนึ่ง ผู้สอบบัญชีจะต้องจัดเตรียมทีมงานตรวจสอบที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบบริษัทลูกค้าหรือบริษัทที่ประกอบธุรกิจประเภทเดียวกันให้มีจำนวนเหมาะสมกับปริมาณงานที่ต้องตรวจสอบ และควรจัดให้มีการประชุมทีมงานตรวจสอบก่อนเริ่มปฏิบัติงาน เพื่อสรุปข้อมูลสำคัญของบริษัทลูกค้าและแผนงานตรวจสอบให้ทีมงานมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

ขั้นที่ 2 การวางแผนงานสอบบัญชี

ในขั้นตอนการวางแผนงานสอบบัญชียุคนี้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจของลูกค้า

ในขั้นตอนนี้ผู้สอบบัญชีควรทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทลูกค้า ดังต่อไปนี้

1. สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน นโยบายรัฐบาล เป็นต้น
2. สภาพของอุตสาหกรรมที่บริษัทดำเนินงานอยู่ และอุตสาหกรรมที่มีผล

กระทบต่อบริษัทลูกค้า เช่น ตลาดและการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และความเสียหายทางธุรกิจ เป็นต้น

3. ข้อมูลการดำเนินธุรกิจของบริษัทลูกค้า เช่น การบริหารงานของผู้บริหาร และคณะกรรมการ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ระบบสารสนเทศและระบบข้อมูลเพื่อการบริหารฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การรวบรวมข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบริษัทลูกค้าจะช่วยให้ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในธุรกิจที่จะตรวจสอบ และสามารถระบุเหตุการณ์ รายการต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบสำคัญต่อการเงินของบริษัทหรือการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี รวมถึงยังช่วยผู้สอบบัญชีในการวางแผนและปฏิบัติงานตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้สอบบัญชีจะสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและหาความรู้เกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทลูกค้าได้จากวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของบริษัท การปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญ การอ่านกระดาษทำการของปีก่อน ๆ การอ่านเอกสารที่บริษัทจัดทำขึ้น เช่น รายงานประจำปี รายงานภายในของผู้บริหาร รายงานการประชุม แพ้มหนังสือโต้ตอบ การอ่านจากสิ่งตีพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของลูกค้า เช่น หนังสือพิมพ์ธุรกิจ วารสารธุรกิจ การตรวจเยี่ยมบริษัทและสังเกตการณ์การปฏิบัติงานของพนักงาน เป็นต้น

2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบในเบื้องต้น (Analytical Procedures)

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 520 เรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ให้ความหมายของการวิเคราะห์เปรียบเทียบไว้ ดังนี้

การวิเคราะห์เปรียบเทียบ หมายถึง การวิเคราะห์อัตราส่วนและแนวโน้มต่างๆ ที่สำคัญ รวมทั้งการตรวจสอบผลของการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือไม่เป็นไปตามคาดหมาย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบถือเป็นวิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่งที่ทำในระหว่างการวางแผนการตรวจสอบ เพื่อช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถระบุถึงรายการที่อาจมีข้อผิดพลาดและกำหนดแนวทางการตรวจสอบรายการดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม

การวิเคราะห์เปรียบเทียบในเบื้องต้นสามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบข้อมูลทางการเงินของบริษัทปัจจุบันกับข้อมูลปีก่อน
2. การเปรียบเทียบข้อมูลทางการเงินของบริษัทปัจจุบันกับงบประมาณ หรือประมาณการของบริษัท หรือตัวเลขคาดการณ์ของผู้สอบบัญชี

3. การเปรียบเทียบข้อมูลทางการเงินของบริษัทปัจจุบันกับข้อมูลค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรมที่บริษัทถูกค้ำดำเนินงานอยู่

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างยอดคงเหลือปัจจุบันของบัญชีหนึ่งกับยอดคงเหลือปัจจุบันของอีกบัญชีหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น ยอดขายกับยอดคงเหลือลูกหนี้การค้า

5. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทางการเงินกับข้อมูลอื่นที่มีใช้ข้อมูลทางการเงิน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเงินเดือน (ข้อมูลทางการเงิน) กับจำนวนพนักงาน (ข้อมูลที่มีใช้ข้อมูลทางการเงิน)

นอกจากนั้น ผู้สอบบัญชีควรทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบอีกครั้งในขั้นตอนการตรวจสอบเนื้อหาสาระและเมื่อทำการตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อเป็นการสอบทานงานทั้งสิ้นโดยสรุปซึ่งผู้สอบบัญชีจะประเมินความสมเหตุสมผลของยอดคงเหลือในบัญชีต่าง ๆ เพื่อสรุปผลการตรวจสอบ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้สอบบัญชีตรวจพบเรื่องที่จะต้องทำการตรวจสอบเพิ่มเติมซึ่งจำเป็นต้องใช้วิธีการตรวจสอบอื่นร่วมด้วย

2.3 การกำหนดระดับความมีสาระสำคัญ และการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่ยอมรับได้และความเสี่ยงสืบเนื่อง

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 320 เรื่อง ความมีสาระสำคัญในการสอบบัญชีให้คำนิยามของ ความมีนัยสำคัญ ตามที่คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีได้กำหนดไว้ในแม่บทการบัญชีในการจัดทำ และนำเสนองบการเงินไว้ ดังนี้

ข้อมูลจะมีนัยสำคัญ (ซึ่งการสอบบัญชีจะใช้คำว่าสาระสำคัญ) หากการไม่แสดงข้อมูลนั้นหรือการแสดงผลข้อมูลนั้นผิดพลาด มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินซึ่งใช้งบการเงินเป็นหลัก ความมีนัยสำคัญขึ้นอยู่กับขนาดของรายการหรือขนาดของความผิดพลาดที่ต้องพิจารณา ภายใต้สภาพการณ์เฉพาะที่ไม่ได้แสดง หรือมี การแสดงผลข้อมูลผิดพลาด ดังนั้นความมีนัยสำคัญจึงถือเป็นข้อพิจารณามากกว่าจะถือเป็นลักษณะเชิงคุณภาพที่ข้อมูลต้องมีหากจะถือว่าข้อมูลนั้นมีประโยชน์

ระดับความมีสาระสำคัญเป็นเสมือนระดับของความไม่ถูกต้องของรายการและข้อมูลที่ผู้สอบบัญชียอมรับได้ แม้ว่าระดับความไม่ถูกต้องของรายการและข้อมูลในงบการเงินนั้นจะยังไม่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงต้องกำหนดระดับความมีสาระสำคัญขึ้นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดผลการตรวจสอบว่า รายการหรือข้อมูลในงบการเงินนั้นขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ (ศิลปิน ศรีจันเพชร, 2546: 89)

จากความหมายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การกำหนดระดับความมีสาระสำคัญนั้น เป็นเรื่องของการใช้ดุลยพินิจของผู้สอบบัญชีแต่ละท่าน ความมีสาระสำคัญจะขึ้นอยู่กับขนาดของ รายการหรือขนาดของความผิดพลาดที่เกิดขึ้น โดยมากจะกำหนดเป็นจำนวนเงินหรืออัตราร้อยละของ ยอดรวมของรายการหนึ่ง ๆ ในงบการเงิน เช่น 2 เปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์รวม

ในขั้นการวางแผนการตรวจสอบนี้ ผู้สอบบัญชีควรกำหนดระดับความมีสาระสำคัญ โดยพิจารณาความมีสาระสำคัญในระดับงบการเงินโดยรวมและความสัมพันธ์กับยอดคงเหลือแต่ละ บัญชี (ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ จำนวนเงิน) รวมถึงการพิจารณาประเภทของรายการและการเปิดเผยข้อมูล เช่น ความเหมาะสมของนโยบายบัญชีที่ใช้ (ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ลักษณะของการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อ ข้อเท็จจริง) การกำหนดระดับความมีสาระสำคัญในขั้นตอนนี้จะช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถตัดสินใจ ได้ว่าควรเลือกตรวจสอบรายการใด (รายการที่มีความสำคัญ) ในปริมาณเท่าใด และควรใช้วิธีการ ตรวจสอบใด นอกจากนี้การกำหนดระดับความมีสาระสำคัญยังเป็นเกณฑ์ให้ผู้สอบบัญชีใช้ในการ ประเมินหลักฐานการตรวจสอบและการตัดสินใจเกี่ยวกับการแสดงความเห็นในรายงานการ สอบบัญชีด้วย

ในขั้นการวางแผนการตรวจสอบ นอกจากผู้สอบบัญชีจะต้องกำหนดระดับความมี สาระสำคัญดังกล่าวแล้ว ผู้สอบบัญชียังต้องประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่ยอมรับได้ด้วย

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 เรื่อง การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับ การควบคุมภายใน ให้ความหมายของ ความเสี่ยงในการสอบบัญชี ไว้ดังนี้

ความเสี่ยงในการสอบบัญชี หมายถึง ความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นที่ ไม่เหมาะสมเมื่องบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ความเสี่ยงในการสอบบัญชี มีองค์ประกอบสามส่วน ได้แก่ ความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการ ตรวจสอบ

โดยมากผู้สอบบัญชีมักประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีเป็นอัตราร้อยละหรือ ค่าความน่าจะเป็น เช่น ความเสี่ยงในการสอบบัญชีในระดับสูง กลาง ต่ำ มีค่าเท่ากับ 100% 60% และ 20% ตามลำดับ ความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับระดับความมีสาระสำคัญในทางกลับกัน กล่าวคือ ถ้าผู้สอบบัญชีกำหนดระดับความมีสาระสำคัญไว้สูง (จำนวนเงินที่ยอมให้ผิดพลาดได้ต่ำ) ความเสี่ยงในการสอบบัญชีก็จะต่ำ แต่ถ้าผู้สอบบัญชีกำหนดระดับความมีสาระสำคัญไว้ต่ำ (จำนวนเงิน ที่ยอมให้ผิดพลาดได้สูง) ความเสี่ยงในการสอบบัญชีก็จะสูง ผู้สอบบัญชีควรวางแผนการตรวจสอบ เพื่อให้ความเสี่ยงในการสอบบัญชีอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยทั่วไปผู้สอบบัญชีมักกำหนดระดับ ความเสี่ยงในการสอบบัญชีไว้ในระดับที่ต่ำมาก เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดในการแสดง ความเห็นต่องบการเงินให้มัน้อยที่สุด

นอกจากการกำหนดระดับความมีสาระสำคัญและการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่ยอมรับได้แล้ว ผู้สอบบัญชีต้องทำการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องของบริษัทลูกค้าด้วย เพื่อช่วยในการระบุเหตุการณ์ รายการต่าง ๆ ที่อาจมีข้อผิดพลาดและควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 เรื่อง การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน ให้ความหมายของ ความเสี่ยงสืบเนื่อง ไว้ดังนี้

ความเสี่ยงสืบเนื่อง คือ โอกาสที่ยอดคงเหลือของบัญชีหรือประเภทของรายการแสดง ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง ซึ่งอาจมีสาระสำคัญในแต่ละรายการ หรือมีสาระสำคัญเมื่อรวมกับการแสดง ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในยอดคงเหลืออื่นหรือประเภทของรายการอื่น โดยไม่คำนึงถึงการควบคุม ภายในที่อาจมีอยู่ ซึ่งอาจป้องกัน หรือตรวจพบและแก้ไขการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงดังกล่าวได้

ผู้สอบบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจในการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง โดยจะพิจารณาจาก ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระดับของบการเงิน เช่น ความซื่อสัตย์สุจริตของผู้บริหาร ลักษณะทางธุรกิจของ กิจการ การเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยี และในระดับของยอดคงเหลือในบัญชีและประเภทรายการ เช่น บัญชีที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการกำหนดยอดคงเหลือ ความซับซ้อนของรายการค้า โอกาสที่สินทรัพย์จะ สูญหาย เป็นต้น

2.4 การทำความเข้าใจระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายใน และการประเมินความเสี่ยงจากการควบคุม

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 เรื่อง การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน ให้ความหมายของ ระบบบัญชี และ ระบบการควบคุมภายใน ไว้ดังนี้

ระบบบัญชี หมายถึง ลำดับของงานและการบันทึกที่กิจการใช้ในการประมวลผล รายการเพื่อจัดทำข้อมูลทางการเงินของกิจการ ระบบบัญชีจะกำหนด รวบรวม วิเคราะห์ คำนวณ จัดประเภท บันทึก สรุปผล และรายงานเกี่ยวกับรายการและเหตุการณ์อื่น

ระบบการควบคุมภายใน หมายถึง นโยบายและวิธีการปฏิบัติ (การควบคุมภายใน) ซึ่ง ผู้บริหารของกิจการกำหนดขึ้น เพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้บริหารที่จะให้เกิดความมั่นใจเท่าที่ จะสามารถทำได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ

The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission: COSO (1992: อ้างถึงใน ดรชณี บุญเหมือนใจ, 2546: 159) ให้ความหมายของ การควบคุมภายใน ไว้ดังนี้

การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริษัท ฝ่ายบริหาร และพนักงานของกิจการทุกระดับชั้น เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่า กิจการจะบรรลุวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. การรายงานทางการเงินมีความเชื่อถือได้
3. มีการปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายที่กำหนดไว้

นอกจากระบบการควบคุมภายในจะมีเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานของระบบบัญชีแล้ว ระบบการควบคุมภายในยังรวมถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมและวิธีการควบคุมด้วย สภาพแวดล้อมการควบคุม หมายถึง ทศนคติและการปฏิบัติของกรรมการและผู้บริหารในเรื่องระบบการควบคุมภายในและความสำคัญของระบบการควบคุมภายในที่มีต่อความสำเร็จของบริษัท ส่วนวิธีการควบคุม หมายถึง นโยบายและวิธีการปฏิบัติที่ผู้บริหารกำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของบริษัท

การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทถูกค้ำอย่างเพียงพอจะช่วยให้ผู้สอบบัญชีทราบถึงประเภทของรายการค้า การบันทึกบัญชี เอกสารประกอบรายการที่สำคัญ ประเภทและสาเหตุของความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถวางแผนการตรวจสอบและพัฒนาวิธีการตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอบบัญชีสามารถหาความรู้เกี่ยวกับระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทได้โดยการใช้ประสบการณ์จากการตรวจสอบในอดีต การทดสอบแบบติดตามรายการ การสอบถามจากผู้บริหารและบุคลากรในบริษัท การตรวจสอบเอกสารและบันทึกที่รายการที่ทำโดยระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายใน การสังเกตการปฏิบัติงานและการดำเนินงานของบริษัท และการอ่านเอกสารต่าง ๆ ของบริษัท เช่น คู่มือการปฏิบัติงาน คำบรรยายลักษณะงาน คู่มือระบบบัญชี และผังการปฏิบัติงาน เป็นต้น

หลังจากที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทอย่างเพียงพอแล้ว ผู้สอบบัญชีควรประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมในเบื้องต้นของแต่ละยอดคงเหลือในบัญชีหรือแต่ละประเภทของรายการที่มีสาระสำคัญซึ่งผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ โดยพิจารณาจากควมมีประสิทธิภาพของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท และการวางแผนที่จะทำการทดสอบการควบคุมหรือไม่ ซึ่งความเสี่ยงจากการควบคุมในเบื้องต้นจะอยู่ในระดับต่ำหากผู้สอบบัญชีพบว่าระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทถูกค้ำมีประสิทธิภาพ สามารถป้องกัน ตรวจพบ และแก้ไขข้อผิดพลาดได้ทันเวลา และผู้สอบบัญชีวางแผนที่จะทำการทดสอบการควบคุมเพื่อสนับสนุนการประเมินนี้

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 เรื่อง การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน ให้ความหมายของ ความเสี่ยงจากการควบคุม ไว้ดังนี้

ความเสี่ยงจากการควบคุม คือ ความเสี่ยงที่ระบบบัญชีหรือระบบการควบคุมภายในไม่สามารถป้องกัน หรือตรวจพบและแก้ไขการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงได้อย่างทันเวลา การแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดขึ้นในยอดคงเหลือของบัญชีหรือประเภทของรายการ และอาจมีสาระสำคัญในแต่ละรายการหรือมีสาระสำคัญเมื่อรวมกับการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในยอดคงเหลืออื่นหรือประเภทของรายการอื่น

โดยสรุป การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทลูกค้าประกอบกับการประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมและความเสี่ยงสืบเนื่อง จะช่วยให้ผู้สอบบัญชีทราบถึงประเภทของข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงซึ่งอาจแสดงอยู่ในงบการเงิน และปัจจัยซึ่งมีผลกระทบต่อความเสี่ยงที่อาจมีการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง รวมถึงยังช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถกำหนดวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมได้

2.5 การปรับแผนการตรวจสอบและแนวการสอบบัญชี

หลังจากที่ผู้สอบบัญชีได้ทำการประเมินความเสี่ยงจากการสอบบัญชี ความเสี่ยงสืบเนื่อง และความเสี่ยงจากการควบคุมแล้ว ผู้สอบบัญชีจะสามารถคำนวณระดับความเสี่ยงจากการตรวจสอบที่ยอมรับได้หรือที่วางแผนไว้ได้ โดยคำนวณได้จากสมการ ต่อไปนี้

$$\text{PDR} = \frac{\text{AR}}{\text{IR} \times \text{CR}}$$

AR คือ ความเสี่ยงในการสอบบัญชี (Audit Risk)

IR คือ ความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent Risk)

CR คือ ความเสี่ยงจากการควบคุม (Control Risk)

PDR คือ ความเสี่ยงจากการตรวจสอบที่ยอมรับได้ (Planned Detection Risk)

จากสมการจะสรุปได้ว่า ความเสี่ยงจากการตรวจสอบที่ยอมรับได้มีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุม

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 เรื่อง การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน ให้ความหมายของ ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ ไว้ดังนี้

ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ คือ ความเสี่ยงที่วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระซึ่งผู้สอบบัญชีใช้จะไม่สามารถตรวจพบการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในยอดคงเหลือของบัญชีหรือประเภทของรายการ โดยการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงนั้นอาจมีสาระสำคัญในแต่ละรายการหรือมีสาระสำคัญเมื่อรวมกับการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงในยอดคงเหลืออื่นหรือประเภทของรายการอื่น

ระดับความเสี่ยงจากการตรวจสอบที่ยอมรับได้นี้จะเป็นตัวที่ใช้ในการกำหนดปริมาณหลักฐานการสอบบัญชีที่ผู้สอบจะต้องรวบรวมในการตรวจสอบเนื้อหาสาระ กล่าวคือ ถ้าผู้สอบบัญชีวางแผนที่จะลดความเสี่ยงจากการตรวจสอบลง ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีให้มีปริมาณมากขึ้น โดยการขยายลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของวิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระให้มากขึ้น แต่ถ้าผู้สอบบัญชีวางแผนที่จะเพิ่มความเสี่ยงจากการตรวจสอบให้สูงขึ้น ผู้สอบบัญชีก็สามารถรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีให้มีปริมาณที่น้อยลงได้

เมื่อผู้สอบบัญชีทราบถึงระดับของความเสี่ยงทั้ง 4 ประเภท ข้างต้นแล้ว ผู้สอบบัญชีควรปรับแผนการตรวจสอบและจัดทำแนวการสอบบัญชีให้สอดคล้องกับผลการประเมินความเสี่ยง กล่าวคือ ถ้าผลของการประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมพบว่าระบบการควบคุมภายในของบริษัทลูกค้ำมีประสิทธิผลดีพอ (ความเสี่ยงจากการควบคุมต่ำ) ผู้สอบบัญชีก็สามารุใช้การทดสอบการควบคุมเพื่อที่จะสนับสนุนการประเมินนั้น แต่ถ้าพบว่าระบบการควบคุมภายในของบริษัทลูกค้ำไม่มีประสิทธิผลดีพอ (ความเสี่ยงจากการควบคุมสูง) ผู้สอบบัญชีก็ต้องใช้วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระ

แผนการสอบบัญชีโดยรวมและแนวการสอบบัญชี

แผนการสอบบัญชีโดยรวม (Overall Audit Plan) เป็นแผนงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชี ซึ่งอธิบายถึงขอบเขตและการปฏิบัติงานตรวจสอบที่คาดหมาย โดยรูปแบบและเนื้อหาของแผนการสอบบัญชีที่เหมาะสมนั้นจะขึ้นอยู่กับขนาดของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ความซับซ้อนของการตรวจสอบ และวิธีการเทคโนโลยีเฉพาะด้านที่ผู้สอบบัญชีใช้ปฏิบัติงาน (มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 300 เรื่อง การวางแผนงานสอบบัญชี ย่อหน้า 8)

แผนการสอบบัญชีโดยรวมที่ผู้สอบบัญชีต้องจัดทำขึ้นควรประกอบด้วยเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตงานของผู้สอบบัญชี
2. ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบ
3. ความเข้าใจในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายใน สภาพแวดล้อมของ

การควบคุม

4. การประเมินความเสี่ยงในแต่ละระดับรายการบัญชี และความมีสาระสำคัญ

5. ลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของวิธีการปฏิบัติงานสอบบัญชี
6. การประสานงาน การสั่งการ การควบคุมงาน และการสอบทานงาน
7. เรื่องอื่น ๆ เช่น การดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ บุคคลหรือกิจการที่มีความเกี่ยวข้องกัน กำหนดการตรวจสอบ และทีมงานตรวจสอบ เป็นต้น

ในส่วนของแผนการสอบบัญชี (Audit Program) จะถูกจัดทำขึ้นโดยใช้รายละเอียดของแผนการสอบบัญชีโดยรวม มีวัตถุประสงค์เพื่อวางแผนและระบุถึงลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของการปฏิบัติงานตรวจสอบในรายละเอียดก่อนที่จะปฏิบัติงานตรวจสอบรายการต่าง ๆ ในงบการเงิน รวมถึงเพื่อใช้เป็นคำสั่งงานแก่ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และช่วยในการควบคุมและบันทึกการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างถูกต้อง การจัดทำแผนการสอบบัญชีควรสอดคล้องเป็นไปตามแผนการสอบบัญชีโดยรวม

แผนการสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีต้องจัดทำขึ้นควรประกอบด้วยเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
2. ขอบเขตการตรวจสอบ
3. วิธีการตรวจสอบที่ใช้
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบ
5. ดัชนีกระดาษทำการอ้างอิงถึงงานตรวจสอบที่เกี่ยวข้อง
6. ลายมือชื่อผู้ตรวจสอบ ผู้สอบทาน และวันที่ซึ่งการตรวจสอบและสอบทาน

เสร็จสิ้น

แผนการสอบบัญชีและแผนการสอบบัญชีควรได้รับการทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติงานตรวจสอบ เนื่องจากอาจมีสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งจะมีผลกระทบต่อตรวจสอบ หรือเมื่อผลที่ได้รับจากการตรวจสอบไม่เป็นไปตามที่ผู้สอบบัญชีคาดไว้

ตอนต้น

การทดสอบการควบคุมและการตรวจสอบเนื้อหาสาระ

การทดสอบการควบคุม (Test of Controls) เป็นวิธีปฏิบัติเพื่อให้ได้หลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับประสิทธิผลของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายใน และการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในตลอดระยะเวลาบัญชี (มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 เรื่อง การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน ย่อหน้า 27)

การทดสอบการควบคุม หมายถึง การทดสอบเพื่อให้ผู้สอบบัญชีทราบว่าระบบการควบคุมภายในที่ผู้บริหารจัดให้มีขึ้นเป็นระบบที่มีคุณภาพเพียงใด และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

หรือผู้บริหารของกิจการดำเนินไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้หรือไม่ (นนทพล นิมสมบุญ, 2546: 198)

วิธีการทดสอบการควบคุม มีดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบเอกสาร บันทึก และรายงาน เช่น การตรวจสอบการอนุมัติ
2. การสอบถามและการสังเกตการณ์กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม เช่น การแบ่งแยกหน้าที่
3. การปฏิบัติซ้ำ เช่น การสอบทานเอกสารซ้ำหลังจากที่พนักงานของบริษัทได้สอบทานเอกสารนั้นก่อนแล้ว การกระทบยอดเงินฝากธนาคารซ้ำหลังจากที่พนักงานของบริษัทได้ทำงบทะทบยอดเงินฝากธนาคารไว้แล้ว

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ผู้สอบบัญชีได้ทดสอบการควบคุมแล้ว ผู้สอบบัญชีอาจต้องประเมินระดับความเสี่ยงจากการควบคุมใหม่ โดยแตกต่างไปจากที่เคยประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมในเบื้องต้น กล่าวคือ ถ้าผลการทดสอบการควบคุมพบว่าระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทได้รับการตรวจสอบไม่มีประสิทธิผลและ/หรือพนักงานและผู้บริหารไม่ได้ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในอย่างสม่ำเสมอ ผู้สอบบัญชีต้องประเมินระดับความเสี่ยงจากการควบคุมใหม่ โดยระดับความเสี่ยงจะต้องสูงขึ้น และในกรณีนี้ผู้สอบบัญชีต้องปรับปรุงแนวการสอบบัญชีให้มีการขยายขอบเขต ลักษณะ ระยะเวลา ของวิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระให้มากขึ้น

วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระ หมายถึง การทดสอบเพื่อให้ได้หลักฐานการสอบบัญชีที่ทำให้ผู้สอบบัญชีตรวจพบการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงิน (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2546: 272-273)

วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การทดสอบรายการและรายละเอียดของยอดคงเหลือ

การทดสอบรายการ (Tests of Transactions) หมายถึง การทดสอบเพื่อกำหนดว่าวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบซึ่งเกี่ยวข้องกับรายการสามารถบรรลุผลได้เป็นที่พอใจสำหรับแต่ละประเภทของรายการบัญชี

ซึ่งวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบซึ่งเกี่ยวข้องกับรายการ มี 6 ข้อ ดังนี้

1. ความมีอยู่จริง คือ รายการที่บันทึกในบัญชีนั้นเกิดขึ้นจริง
2. ความครบถ้วน คือ รายการทั้งหมดที่เกิดขึ้นจริงได้ถูกบันทึกในบัญชีอย่าง

ครบถ้วน

3. ความถูกต้อง คือ รายการที่บันทึกไว้ในบัญชีแสดงด้วยจำนวนเงินที่ถูกต้อง
4. การจัดประเภท คือ รายการที่บันทึกไว้ในบัญชีได้ถูกจัดประเภทรายการอย่างถูกต้องเหมาะสม
5. จังหวะเวลา คือ รายการได้ถูกบันทึกบัญชีในวันที่ที่ถูกต้อง
6. การผ่านรายการและการสรุปยอดรวม คือ รายการที่บันทึกไว้ในบัญชีได้รวมอยู่ในบัญชีแยกประเภทและรวมยอดอย่างถูกต้อง

การทดสอบรายละเอียดของยอดคงเหลือ (Test of Details of Balances) หมายถึง การทดสอบเพื่อกำหนดว่ายอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภททั่วไปทั้งในงบดุลและงบกำไรขาดทุนแสดงไว้ถูกต้องตามที่ควร และเป็นที่น่าพอใจ โดยบรรลู่วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับยอดคงเหลือ

ซึ่งวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบซึ่งเกี่ยวข้องกับยอดคงเหลือ มี 9 ข้อ ดังนี้

1. ความมีอยู่จริง คือ จำนวนเงินที่รวมอยู่ในงบการเงินนั้นเกิดขึ้นจริง
 2. ความครบถ้วน คือ จำนวนเงินทั้งหมดที่เกิดขึ้นจริงได้รวมอยู่ในงบการเงิน
- อย่างครบถ้วน
3. ความถูกต้อง คือ จำนวนเงินที่รวมอยู่ในงบการเงินแสดงไว้เป็นจำนวนที่ถูกต้อง
 4. การจัดประเภท คือ จำนวนเงินที่รวมอยู่ในรายละเอียดของกิจการได้ จัดประเภทไว้อย่างถูกต้องเหมาะสม
 5. การตัดยอด คือ รายการที่ใกล้วันที่ในงบดุลได้บันทึกไว้ในงวดเวลาที่ถูกต้อง
 6. ยอดรวมของรายละเอียดจากบัญชีย่อยตรงกับบัญชีคุมยอดหรือบัญชีแยกประเภททั่วไป
 7. มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ คือ สินทรัพย์ได้รวมอยู่ในงบการเงินด้วยจำนวนเงินที่ประมาณว่าจะได้รับคืน
 8. สิทธิและภาระผูกพัน คือ สินทรัพย์ต้องเป็นกรรมสิทธิ์ของกิจการ และหนี้สินต้องเป็นภาระผูกพันที่กิจการต้องชดใช้
 9. การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล คือ ยอดคงเหลือในบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้แสดงไว้ในงบการเงินอย่างถูกต้องเหมาะสม

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบ (ได้กล่าวถึงแล้วในขั้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบเบื้องต้น)

โดยสรุป ขั้นตอนการวางแผนงานสอบบัญชีนั้นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างมาก กล่าวคือ การวางแผนงานสอบบัญชีช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถรวบรวม

หลักฐานการสอบบัญชีได้อย่างเพียงพอและเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ช่วยให้ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบเป็นไปอย่างเหมาะสม ช่วยให้ผู้สอบบัญชีมั่นใจได้ว่าการพิจารณาเรื่องที่สำคัญอย่างเหมาะสม สามารถระบุปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และทำให้งานสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว ช่วยให้มีการมอบหมายงานแก่ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม ช่วยวางแผนปริมาณงานของผู้สอบบัญชีซึ่งจะช่วยให้มีการกระจายงานอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี รวมถึงช่วยให้การประสานงานกับลูกค้าเป็นไปอย่างเรียบร้อย ทำให้ลูกค้าทราบถึงระยะเวลาที่เข้าตรวจสอบและทำการจัดเตรียมสมุดบัญชีและเอกสารต่าง ๆ ได้ครบถ้วน ทันเวลา (คิลปพร ศรีจันเพชร, 2546: 83)

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงานสอบบัญชี

ในขั้นตอนนี้ผู้สอบบัญชีจะปฏิบัติงานตรวจสอบรายการบัญชีที่เกิดขึ้นจากวงจรต่าง ๆ เช่น วงจรรายได้ วงจรรายจ่าย วงจรการผลิต วงจรการจัดหาเงินและการลงทุน โดยใช้วิธีการตรวจสอบที่ได้กำหนดไว้ในแนวการสอบบัญชี เพื่อรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอที่จะสนับสนุนสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้เกี่ยวกับงบการเงิน และทำให้การสรุปผลการตรวจสอบและการแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล

นอกจากการตรวจสอบจะหมายถึงการใช้วิธีการทดสอบหลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินแล้ว ยังรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่ผู้รับการตรวจสอบใช้ในการจัดทำงบการเงิน การประเมินประมาณการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่มีสาระสำคัญ ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้จัดทำ และการประเมินความเหมาะสมของการแสดงรายการที่นำเสนอในงบการเงินโดยรวมด้วย (มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 700 เรื่อง รายงานของผู้สอบบัญชีต่องบการเงิน ย่อหน้า 14)

หลักฐานการสอบบัญชี

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 500 เรื่อง หลักฐานการสอบบัญชี ให้ความหมายของคำว่า หลักฐานการสอบบัญชี ไว้ดังนี้ “หลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง ข้อมูลซึ่งผู้สอบบัญชีได้รับ และใช้สรุปเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงิน”

หลักฐานการสอบบัญชี หมายถึง ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ผู้สอบบัญชีได้รับหรือรวบรวมขึ้นเองจากการตรวจสอบ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาให้สามารถแสดงความเห็นว่างบการเงินของกิจการที่ผู้สอบบัญชีได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบนั้นมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ เพียงใด หลักฐานการสอบบัญชีรวมถึงรายการต่าง ๆ ทั้งที่ปรากฏในสมุดบัญชี เอกสาร ใบสำคัญทั้งหลายที่กิจการใช้ประกอบการลงรายการในบัญชี ตลอดจนข้อเท็จจริงอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับรายการบัญชี (นนทพล นิยมสมบูรณ์, 2546: 196)

หลักฐานการสอบบัญชี ประกอบด้วย

1. หลักฐานทางการบัญชี ซึ่งได้แก่ เอกสารเบื้องต้น สมุดบัญชี และบันทึกทางการเงินบัญชีที่ใช้ในการจัดทำงบการเงิน เป็นต้น
2. หลักฐานประกอบต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ หลักฐานจากการสอบถาม คำยืนยันจากบุคคลภายนอก หลักฐานจากการตรวจนับและสังเกตการณ์ เป็นต้น

ในการที่จะได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีจะใช้การทดสอบการควบคุมซึ่งผู้สอบบัญชีจะทำในช่วงระหว่างงวดบัญชีและใช้วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระซึ่งผู้สอบบัญชีจะทำในช่วงเวลาใกล้ ๆ ก่อนและหลังวันสิ้นงวดบัญชี หรือในบางกรณีอาจใช้วิธีการตรวจสอบเนื้อหาสาระเพียงอย่างเดียวก็ได้ โดยผู้สอบบัญชีสามารถเลือกใช้วิธีปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีได้หลายวิธีประกอบกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ นอกจากนั้นผู้สอบบัญชีอาจต้องใช้วิธีการตรวจสอบอื่นที่เห็นว่ามีจำเป็นนอกเหนือจากวิธีการตรวจสอบที่มาตรฐานการสอบบัญชีได้กำหนดไว้ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่จำเป็นและเหมาะสม

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 500 เรื่อง หลักฐานการสอบบัญชี ได้ระบุถึงวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชี ดังนี้ (นนทพล นิมสมบุญ, 2546: 205 - 207)

การตรวจ

การตรวจเป็นวิธีที่ผู้สอบบัญชีใช้เพื่อวินิจฉัยความถูกต้องของสิ่งที่นำมาตรวจสอบโดยการพิจารณาจากข้อมูลทั้งหมดที่ผู้สอบบัญชีเห็น การตรวจ ประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ การตรวจบันทึกทางการเงินบัญชี เช่น สมุดบัญชี การตรวจเอกสาร เช่น เอกสารประกอบรายการ สัญญาต่าง ๆ และการตรวจสินทรัพย์ที่มีตัวตน เช่น สินค้าคงเหลือ

การสังเกตการณ์

การสังเกตการณ์เป็นการเฝ้าดูขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติงานของพนักงานผู้สอบบัญชีควรทำการสังเกตการณ์โดยไม่แจ้งให้บริษัทลูกค้าทราบล่วงหน้า เพื่อให้ได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่มีความถูกต้องมากที่สุด เช่น การสังเกตการณ์การปฏิบัติงานตามระบบการควบคุม และการสังเกตการณ์การตรวจนับสินค้าคงเหลือ

การสอบถามและการขอคำยืนยัน

การสอบถามเป็นการหาข้อมูลจากบุคคลอื่นทั้งบุคคลภายในและภายนอกบริษัทที่มีความรู้ในเรื่องที่ผู้สอบบัญชีต้องการทราบ ผู้สอบบัญชีอาจทำการสอบถามด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรก็ได้ คำตอบที่ได้รับอาจเป็นข้อมูลสนับสนุนสิ่งที่ผู้สอบบัญชีรู้มาก่อนแล้วหรือทำให้ผู้สอบบัญชีได้รับทราบข้อมูลใหม่ ๆ เช่น การสอบถามเรื่องนโยบายการบริหาร

การขอคำยืนยันเป็นวิธีการที่ให้คุณคณภายนอกกิจการตอบข้อสอบถาม โดยคำตอบที่ผู้สอบบัญชีได้รับจะใช้เพื่อยืนยันข้อมูลที่มีอยู่ในบันทึกทางการบัญชี การใช้วิธีนี้ผู้สอบบัญชีต้องได้รับอนุญาตจากบริษัทลูกค้าก่อน เนื่องจากคำตอบที่ได้รับมักเป็นข้อมูลที่เป็นความลับของบริษัท ซึ่งผู้สอบบัญชีควรจัดส่งและเป็นผู้รับกลับหนังสือขอคำยืนยันด้วยตนเอง เพื่อความน่าเชื่อถือในคำตอบที่ได้รับ เช่น การส่งหนังสือขอคำยืนยันยอดจากลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

การคำนวณ

การคำนวณเป็นวิธีการตรวจสอบความถูกต้องของตัวเลขในเชิงคำนวณในเอกสารเบื้องต้นและบันทึกทางการบัญชี ผู้สอบบัญชีต้องมั่นใจได้ว่าข้อมูลที่นำมาคำนวณนั้นเป็นข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อให้ผลที่ได้จากการคำนวณมีความถูกต้อง เช่น การทดสอบการคำนวณค่าเสื่อมราคา

การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นการวิเคราะห์อัตราส่วนและแนวโน้มที่สำคัญ รวมถึงเป็นการตรวจสอบผลของการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ที่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นหรือไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ อย่างไรก็ตามผู้สอบบัญชีควรใช้วิธีการตรวจสอบอื่นร่วมกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาหลักฐานเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อสรุปว่าข้อมูลที่ไม่สัมพันธ์กันนั้นมีผลกระทบต่องบการเงินหรือไม่ อย่างไร

ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 500 เรื่อง หลักฐานการสอบบัญชี ได้กำหนดไว้ว่า “ผู้สอบบัญชีควรได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อสามารถสรุปความเห็นของผู้สอบบัญชีได้อย่างสมเหตุสมผล” และได้ให้ความหมายของคำว่า ความเพียงพอ และความเหมาะสม ไว้ดังนี้ “ความเพียงพอ หมายถึง ปริมาณของหลักฐานการสอบบัญชี” และ “ความเหมาะสม หมายถึง คุณภาพของหลักฐานการสอบบัญชี และความเกี่ยวพันของหลักฐานการสอบบัญชีกับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้ และความเชื่อถือได้ของหลักฐานการสอบบัญชื่อนั้น”

หลักฐานการสอบบัญชีที่ดีควรมีความเกี่ยวข้องและสามารถใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงตามวัตถุประสงค์การตรวจสอบ รวมถึงหลักฐานนั้นต้องเป็นของจริงไม่ได้ถูกปลอมแปลงขึ้นและสามารถอ้างอิงแหล่งที่มาของหลักฐานได้อย่างชัดเจน ส่วนการพิจารณาว่าหลักฐานการสอบบัญชีมีความเพียงพอและเหมาะสมหรือไม่นั้นเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี เมื่อใดที่ผู้สอบบัญชีมีหลักฐานการสอบบัญชีมากพอทั้งด้านคุณภาพและปริมาณจนทำให้ผู้สอบบัญชีเชื่อมั่นและยอมรับได้ว่าประเด็นที่กำลังพิจารณาอยู่นั้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ก็ถือได้ว่าหลักฐานที่มีอยู่นั้นมีความเพียงพอและเหมาะสมแล้ว ตามปกติความเชื่อมั่นของผู้สอบบัญชีจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเมื่อทำการรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีที่มีคุณภาพในปริมาณที่มากขึ้น (นนทพล นิมสมบุญ, 2546)

นอกจากการตรวจสอบรายการบัญชีที่เกิดขึ้นจากวงจรถ่าง ๆ เช่น วงจรรายได้ วงจรรายจ่าย วงจรการผลิต และวงจรการจัดหาเงินและการลงทุนแล้ว ผู้สอบบัญชียังต้องตรวจสอบบัญชีที่สำคัญอื่นด้วย อันได้แก่ การตรวจสอบยอดยกมาในการสอบบัญชีครั้งแรก การตรวจสอบรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน การตรวจสอบประมาณการทางบัญชี การตรวจสอบการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ การตรวจสอบเหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบดุล การตรวจสอบหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น และการตรวจสอบภาวะผูกพัน (นิพนธ์เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2545)

ขั้นที่ 4 การสรุปผลการตรวจสอบและออกรายงานการสอบบัญชี

ผู้สอบบัญชีจะสรุปผลการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยพิจารณาจากหลักฐานการสอบบัญชีที่รวบรวมได้จากการปฏิบัติงานตรวจสอบทั้งหมด สิ่งที่ผู้สอบบัญชีควรพิจารณาในการสรุปผลการตรวจสอบ ได้แก่ บัญชีที่สำคัญ วิธีการตรวจสอบที่ใช้ สรุปผลของข้อผิดพลาดที่ตรวจสอบว่ามีผลต่องบการเงิน และสรุปผลการวิเคราะห์งบการเงิน (รุ่งนภา เลิศสุวรรณกุล, 2545)

นอกจากนั้น ผู้สอบบัญชีควรสอบถามงานของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีว่าผู้ช่วยได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตาม แนวการสอบบัญชีที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วนและบรรลุวัตถุประสงค์การตรวจสอบหรือไม่ เพื่อให้แน่ใจว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบทุกขั้นตอนเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชี

ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามอำนาจหน้าที่หรือตามที่มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนด หรือผู้สอบบัญชีตรวจสอบพบข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ ผู้สอบบัญชีจะแจ้งและเสนอรายการปรับปรุงดังกล่าวต่อผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารพิจารณาแก้ไขปรับปรุงงบการเงินต่อไป ซึ่งหากผู้บริหารไม่ยอมแก้ไขปรับปรุง ผู้สอบบัญชีต้องประเมินผลกระทบของเหตุการณ์ดังกล่าวเพื่อสรุปผลว่าจะแสดงความเห็นต่องบการเงินอย่างไร และในกรณีที่ผู้สอบบัญชีพบจุดอ่อนที่มีสาระสำคัญในรูปแบบหรือการปฏิบัติงานของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทลูกค้า ไม่ว่าจะจากการปฏิบัติงานในขั้นตอนใด ผู้สอบบัญชีควรแจ้งให้ผู้บริหารที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้ทราบอย่างเป็นทางการโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งควรให้ข้อเสนอแนะในเรื่องดังกล่าวด้วย (มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 400 เรื่อง การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน ย่อหน้า 49)

หลังจากที่ผู้สอบบัญชีสามารถสรุปผลการตรวจสอบว่า งบการเงินที่ได้ตรวจสอบแล้วนั้นจัดทำขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่ ผู้สอบบัญชีต้องจัดทำและนำส่งรายงานของผู้สอบบัญชีให้แก่ผู้รับการตรวจสอบ

รายงานของผู้สอบบัญชี

รายงานของผู้สอบบัญชี หมายถึง การติดต่อสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนและเป็นทางการเกี่ยวกับข้อสรุปผลจากการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีไปยังผู้ใช้ได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ ผู้ลงทุน หน่วยงานราชการ และบุคคลทั่วไป หรือเป็นผลงานขั้นสุดท้ายของผู้สอบบัญชีที่นำเสนอต่อผู้ใช้ เพื่อให้ข้อสรุปเกี่ยวกับความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือได้ในงบการเงินที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ได้อย่างถูกต้อง (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2546: 351)

ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นต่องบการเงินที่ตนตรวจสอบไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีว่า งบการเงินได้แสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่เพียงใด ซึ่งประเภทของความเห็นของผู้สอบบัญชีจะแตกต่างกันไปตามหลักฐานการสอบบัญชี ข้อสรุป ผลการตรวจสอบ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่ตรวจพบ และระดับความมีสาระสำคัญ

ประเภทของความเห็นของผู้สอบบัญชี แบ่งได้ 4 ประเภท ดังนี้ (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2546: 354-355)

1. ความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข (Unqualified Opinion)

ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข เมื่อผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป และผู้สอบบัญชีมีความเชื่อมั่นว่า งบการเงินโดยรวมมีความถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปเป็นส่วนใหญ่

2. ความเห็นแบบมีเงื่อนไข (Qualified Opinion)

ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไข เมื่อผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป และเห็นว่ามีปัญหาบางเรื่องที่มีสาระสำคัญหรือมีอุปสรรคที่มีสาระสำคัญในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และผู้สอบบัญชีมีความเชื่อมั่นว่า งบการเงินโดยรวมมีความถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปเป็นส่วนใหญ่เมื่อได้ยกเว้นเงื่อนไขในเรื่องที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

3. ความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง (Adverse Opinion)

ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง เมื่อผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป และเห็นว่ามีปัญหาบางเรื่องที่มีสาระสำคัญมาก และผู้สอบบัญชีมีความเชื่อมั่นว่างบการเงินโดยรวมมีความถูกต้องน้อยมาก และมีสิ่งผิดพลาดมาก หรืองบการเงินโดยรวมไม่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยผู้สอบบัญชีต้องชี้แจงเหตุผลและตัวเลขของผลกระทบที่มีต่องบการเงินหากคำนวณได้ไว้ด้วย

4. แบบไม่แสดงความเห็น หรือดแสดงความเห็น (Disclaimer of Opinion)

ผู้สอบบัญชีจะไม่แสดงความเห็นต่องบการเงิน เมื่อผู้สอบบัญชีไม่ได้ปฏิบัติตามตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปอย่างมีสาระสำคัญมาก หรือบริษัทลูกค้ามีปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องอย่างมีสาระสำคัญมาก หรือมีความไม่แน่นอนอันมีผลกระทบต่องบการเงินอย่างมีสาระสำคัญมาก เช่น มีหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต มีคดีความฟ้องร้องที่ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ทำให้ผู้สอบบัญชีไม่สามารถตรวจสอบให้ได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการสรุปผลและแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยรวมว่ามีความถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยผู้สอบบัญชีต้องชี้แจงเหตุผลและตัวเลขของผลกระทบที่มีต่องบการเงินหากคำนวณได้ไว้ด้วย

ตารางที่ 2.2 สรุปประเภทของความเห็นของผู้สอบบัญชีตามสถานการณ์ต่าง ๆ

สถานการณ์	ระดับความ มีสาระสำคัญ	ประเภทของความเห็น ของผู้สอบบัญชี
ขอบเขตการตรวจสอบถูกจำกัด	ไม่มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข
	มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบมีเงื่อนไข
	มีสาระสำคัญมาก	แบบไม่แสดงความเห็น
ไม่ปฏิบัติตามหลักการบัญชี ที่รับรองทั่วไป	ไม่มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข
	มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบมีเงื่อนไข
	มีสาระสำคัญมาก	ความเห็นว่างงบการเงินไม่ถูกต้อง
เปิดเผยข้อมูลไม่เพียงพอ	ไม่มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข
	มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบมีเงื่อนไข
	มีสาระสำคัญมาก	ความเห็นว่างงบการเงินไม่ถูกต้อง
บัญชีและงบการเงินไม่ได้จัดทำ ตามที่กฎหมายกำหนด	ไม่มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข
	มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบมีเงื่อนไข
	มีสาระสำคัญมาก	ความเห็นว่างงบการเงินไม่ถูกต้อง
มีปัญหาการดำเนินงาน ต่อเนื่องของกิจการ	มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข และควรอธิบายถึงปัญหาดังกล่าวเพิ่มเติม
	มีสาระสำคัญมาก	แบบไม่แสดงความเห็น
การมีความไม่แน่นอน	มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข และควรอธิบายถึงปัญหาดังกล่าวเพิ่มเติม
	มีสาระสำคัญมาก	แบบไม่แสดงความเห็น

ตารางที่ 2.3 สรุปประเภทของความเห็นของผู้สอบบัญชีกับหลักฐานการสอบบัญชี

หลักฐานการสอบบัญชี	ข้อสรุปผลการตรวจสอบ	ระดับความมีสาระสำคัญ	ประเภทของความเห็นของผู้สอบบัญชี
มีเพียงพอและเหมาะสม	สามารถสรุปผลได้ว่า		
	1. งบการเงินถูกต้องตามที่ควร	มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข
	2. งบการเงินบางส่วนไม่ถูกต้อง	มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบมีเงื่อนไข
	3. งบการเงินส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง	มีสาระสำคัญมาก	ความเห็นว่างงบการเงินไม่ถูกต้อง
ไม่เพียงพอและ/หรือไม่เหมาะสม	ไม่สามารถสรุปผลได้ว่า	มีสาระสำคัญ	ความเห็นแบบมีเงื่อนไข
	งบการเงินถูกต้องหรือไม่		
	1. เป็นบางส่วน		
	2. เป็นส่วนใหญ่	มีสาระสำคัญมาก	แบบไม่แสดงความเห็น

ที่มา : นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2546: 357

การปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีในทุกขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น ผู้สอบบัญชีควรบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในกระดาษทำการเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีและเป็นหลักฐานการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปของผู้สอบบัญชี (มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 230 เรื่อง กระดาษทำการของผู้สอบบัญชี ย่อหน้า 2) นอกจากนั้นการจัดทำกระดาษทำการยังเป็นประโยชน์ต่อผู้สอบบัญชีในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ (นนทพล นิมสมบุญ, 2546)

1. ช่วยในการวางแผนงานสอบบัญชี
2. ช่วยในการปฏิบัติงาน จัดบันทึกข้อมูล และรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชี
3. ช่วยในการควบคุมดูแลและสอบทานงานของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 230 เรื่อง กระดาษทำการของผู้สอบบัญชี ได้ให้ความหมายของ กระดาษทำการ ไว้ดังนี้

เอกสารหลักฐาน (กระดาษทำการ) หมายถึง เอกสารที่จัดทำโดยผู้สอบบัญชีและเพื่อผู้สอบบัญชี หรือเอกสารที่ผู้สอบบัญชีได้รับและเก็บรักษาไว้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานสอบบัญชี กระดาษทำการอาจอยู่ในรูปข้อมูลบนกระดาษ แผ่นฟิล์ม สไลด์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่ออื่น ๆ

ผู้สอบบัญชีควรจัดทำกระดาษทำการให้มีรายละเอียดที่สมบูรณ์และเพียงพอต่อความเข้าใจในการสอบบัญชีโดยรวม อีกทั้งยังมีหน้าที่ต้องเก็บรักษากระดาษทำการไว้ในสถานที่ที่ปลอดภัย

เพื่อรักษาข้อมูลในกระดาษทำการไว้เป็นความลับ และควรเก็บรักษากระดาษทำการไว้เป็นระยะเวลาที่เพียงพอกับความต้องการในการปฏิบัติงานตรวจสอบและตามข้อกำหนดของกฎหมายและวิชาชีพ

ข้อจำกัดของการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยผู้สอบบัญชีตามมาตราฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปเป็นการตรวจสอบเพื่อแสดงความเห็นที่ให้ความเชื่อมั่นได้ในระดับสูงแต่ไม่สมบูรณ์ถึงขั้นเป็นข้อมูลยุติ (ให้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผล) เนื่องจากมีข้อจำกัดที่ทำให้ผู้สอบบัญชีไม่สามารถตรวจพบข้อผิดพลาดทั้งหมดในงบการเงินได้หลายประการ ดังนี้ (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2545)

1. การตรวจสอบงบการเงินโดยการใช้วิธีการทดสอบรายการ

รายการค้าของธุรกิจในแต่ละงวดบัญชีที่มีปริมาณมากดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงไม่สามารถที่จะตรวจสอบรายการค้าของธุรกิจได้ทั้งหมด ผู้สอบบัญชีจึงต้องใช้วิธีการทดสอบรายการซึ่งได้แก่ การสุ่มตัวอย่างของรายการค้าขึ้นมาทดสอบเพียงบางรายการเท่านั้น ดังนั้นจึงทำให้เกิดความเสี่ยงจากการเลือกตัวอย่างขึ้น กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีจะไม่สามารถตรวจพบข้อผิดพลาดที่อยู่ในรายการค้าซึ่งไม่ได้ถูกสุ่มเลือกมาตรวจสอบได้

2. ข้อจำกัดของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของธุรกิจที่ตรวจสอบ

โดยทั่วไประบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของทุกกิจการจะมีข้อจำกัดที่มีอยู่แล้วภายในตัวระบบเอง เช่น การควบคุมภายในส่วนมากจะกำหนดให้มีสำหรับรายการที่เกิดขึ้นเป็นประจำมากกว่ารายการที่ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำหรือรายการที่มีลักษณะพิเศษ การที่พนักงานไม่ปฏิบัติตามมาตรการของการควบคุมภายในที่บริษัทกำหนดไว้ การที่ผู้บริหารมองข้ามความสำคัญหรือใช้อำนาจสั่งการโดยไม่ปฏิบัติตามมาตรการของการควบคุมภายใน และการร่วมมือกันทุจริต เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ระบบการควบคุมภายในของธุรกิจไม่สามารถป้องกัน ตรวจพบ และแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ได้ทั้งหมด

3. การใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

งานสอบบัญชีเป็นงานที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน เช่น การใช้ดุลยพินิจอย่างมีเหตุผลในการกำหนดลักษณะ ระยะเวลา ขอบเขต และวิธีการตรวจสอบ การประเมินความเชื่อถือได้และความเพียงพอของหลักฐานการสอบบัญชี และการสรุปผลการตรวจสอบจากหลักฐานการสอบบัญชีที่รวบรวมได้ เป็นต้น ในบางกรณีการใช้ดุลยพินิจของผู้สอบบัญชีอาจทำให้ไม่สามารถตรวจพบข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญได้ เช่น ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการตรวจสอบธุรกิจบางประเภทอย่างเพียงพอ หรือในกรณีมีเหตุสุดวิสัยที่ผู้สอบบัญชีจะ

ทราบข้อเท็จจริงบางประการได้ เช่น การที่ผู้บริหารตั้งใจปกปิดข้อมูลที่สำคัญหรือให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องแก่ผู้สอบบัญชี การใช้ดุลยพินิจอย่างมีเหตุผลของผู้สอบบัญชีต่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้องนี้ย่อมทำให้ประสิทธิภาพของการตรวจสอบลดลงได้

บริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสอบบัญชี การตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับอนาคต

นอกจากงานสอบบัญชีที่จัดได้ว่าเป็นงานหลักของผู้สอบบัญชีแล้ว ผู้สอบบัญชียังอาจให้บริการอื่น ๆ ได้อีก เช่น บริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสอบบัญชี การตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับอนาคต (ชินินทร์ วีราภิษิต, 2546; นิพันธ์ เห็นโชคชัย ชนะ และ ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2545)

บริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสอบบัญชี

ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 120 เรื่อง แม่บทของมาตรฐานการสอบบัญชี กำหนดว่า บริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสอบบัญชี ประกอบด้วย การสอบทานงบการเงินระหว่างกาล การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินตามวิธีการที่ตกลงร่วมกัน และการรวบรวมข้อมูลทางการเงิน

การสอบทานงบการเงินระหว่างกาล โดยส่วนมากจะใช้วิธีการสอบถามและการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อสรุปผลและรายงานให้กับผู้ใช้งบการเงินได้ทราบว่า จากการปฏิบัติงานสอบทานผู้สอบบัญชีพบสิ่งที่เป็นเหตุให้เชื่อว่างบการเงินของกิจการไม่ถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญหรือไม่ ซึ่งการสอบทานงบการเงินนี้จัดเป็นบริการที่ให้ความเชื่อมั่นระดับพอประมาณต่องบการเงิน

การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินตามวิธีการที่ตกลงร่วมกัน เป็นการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินแต่ละรายการ เช่น เจ้าหนี้การค้า ลูกหนี้การค้า หรือส่วนประกอบของงบการเงิน เช่น งบดุลหรืองบการเงินฉบับสมบูรณ์ โดยใช้วิธีการตรวจสอบตามที่ผู้สอบบัญชีและผู้ให้รายงาน(ผู้ว่าจ้าง)ได้ตกลงกันไว้ ผู้สอบบัญชีจะรายงานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่พบจากการตรวจสอบให้แก่ผู้ให้รายงานทราบ ซึ่งการตรวจสอบตามวิธีการที่ตกลงร่วมกันนี้จัดเป็นบริการที่ให้ความเชื่อมั่น

การรวบรวมข้อมูลทางการเงิน เป็นการรวบรวม จัดประเภท และสรุปข้อมูลทางการเงิน ซึ่งอาจรวมถึงการจัดทำงบการเงินด้วย การให้บริการประเภทนี้ผู้สอบบัญชีจะปฏิบัติงานในฐานะนักบัญชี และจะออกรายงานให้ลูกค้าเมื่อปฏิบัติงานเสร็จ โดยจะระบุถึงข้อมูลที่ทำการรวบรวมและการเปิดเผยข้อแตกต่างที่สำคัญจากแม่บทการบัญชีในการรายงานทางการเงิน(ถ้ามีและเห็นว่าจำเป็น) ซึ่งการรวบรวมข้อมูลทางการเงินนี้ไม่จัดเป็นบริการที่ให้ความเชื่อมั่น

การตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

การตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นการให้บริการของผู้สอบบัญชี โดยมีขอบเขตของการตรวจสอบและวิธีการตรวจสอบที่แตกต่างไปจากการตรวจสอบงบการเงินประจำปี ซึ่งการตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะนี้จัดเป็นบริการที่ให้ความเชื่อมั่น โดยผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นต่อการตรวจสอบดังกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชี

มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 800 เรื่อง รายงานการตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ กล่าวว่า การตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะได้รวมถึง การตรวจสอบงบการเงินที่จัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีอื่นนอกเหนือจากหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป การตรวจสอบรายการบัญชีใดบัญชีหนึ่ง โดยเฉพาะ ส่วนประกอบของบัญชี หรือรายการในงบการเงิน การตรวจสอบการปฏิบัติตามสัญญา และการตรวจสอบงบการเงินแบบย่อ

การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับอนาคต

การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับอนาคตเป็นการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่จัดทำขึ้นตามข้อสมมติหรือสมมติฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและสิ่งที่กิจการอาจกระทำว่า ข้อสมมติและสมมติฐานในการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับอนาคตดังกล่าวมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ โดยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับอนาคตนั้นอาจอยู่ในรูปของประมาณการข้อมูล (forecast) หรือข้อมูลตามสมมติฐาน (projection) ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับอนาคตนี้จัดเป็นบริการที่ให้ความเชื่อมั่นในระดับพอประมาณเท่านั้น เนื่องจากหลักฐานการตรวจสอบจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในอนาคต ผู้สอบบัญชีจึงไม่สามารถแสดงความเห็นได้ว่ากิจการจะสามารถบรรลุผลตามที่แสดงไว้ในข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับอนาคตหรือไม่ และข้อสมมติและสมมติฐานในการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับอนาคตไม่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ (มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 810 เรื่อง การตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับอนาคต)

บริการของสำนักงานสอบบัญชี

ในปัจจุบันสำนักงานสอบบัญชีโดยเฉพาะสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ ได้ขยายขอบเขตการให้บริการประเภทต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการสอบบัญชีที่ถือเป็นบริการหลักของสำนักงานสอบบัญชี ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของธุรกิจที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน โดยประเภทของบริการต่าง ๆ ที่สำนักงานสอบบัญชีให้บริการในปัจจุบัน มีดังนี้ (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2545: 11 - 12; สุพจน์ สิงห์เสนห์, 2546: 538 - 541)

บริการสอบบัญชี (Auditing)

บริการสอบบัญชีหรือตรวจสอบงบการเงินของธุรกิจมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบและแสดงความเห็นต่อความถูกต้องของงบการเงินของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ โดยบริการสอบบัญชีนี้จัดเป็นบริการที่ให้ความเชื่อมั่นในระดับสูงต่องบการเงิน (แต่ไม่ถึงขั้นเป็นข้อยุติ)

บริการจัดทำบัญชีและการบัญชี (Accounting and bookkeeping Service)

บริษัทที่มีขนาดเล็กและมีพนักงานบัญชีไม่เพียงพอมักนิยมใช้บริการจัดทำบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีเพื่อจัดทำงบการเงินให้กับบริษัท อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการรักษามรรยาทของผู้สอบบัญชีในเรื่องความเป็นกลาง สำนักงานสอบบัญชีที่ให้บริการจัดทำบัญชีหรือจัดทำงบการเงินแก่บริษัทใด สำนักงานสอบบัญชื่อนั้นจะไม่สามารถให้บริการตรวจสอบและสอบทานงบการเงินแก่บริษัทดังกล่าวได้

บริการด้านภาษีอากรและกฎหมาย (Tax and Legal Service)

ตัวอย่างของการบริการด้านภาษีอากร เช่น การกรอกข้อมูลในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับลูกค้าที่ไม่ได้ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานการวางแผนภาษีให้กับธุรกิจเพื่อให้มีค่าใช้จ่ายภาษีโดยรวมน้อยที่สุด การให้คำปรึกษาด้านภาษีประเภทต่าง ๆ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีศุลกากร และภาษีสรรพสามิต เป็นต้น

ตัวอย่างของการบริการด้านกฎหมาย เช่น การร่างสัญญา การจัดตั้งบริษัท และการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายต่าง ๆ เช่น กฎหมายนิติบุคคล กฎหมายเกี่ยวกับธนาคารและการเงิน กฎหมายของบริษัทมหาชนจำกัด และกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น

บริการให้คำปรึกษาด้านการเงิน (Financial Advisory Service) โดยทั่วไปสามารถแบ่งตามลักษณะของบริการ ได้ดังนี้

การให้บริการเกี่ยวกับการเงินธุรกิจ (Corporate Finance) เป็นการให้คำแนะนำด้านการเงินและการลงทุนของธุรกิจ ประกอบด้วย บริการด้านการซื้อหรือขายกิจการ บริการด้านการจำหน่ายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ให้กับประชาชน บริการจัดการทางการเงินเพื่อให้สัดส่วนทางหนี้สินและทุนเหมาะสม และบริการเกี่ยวกับการประเมินราคาหรือมูลค่าของทรัพย์สิน

การให้บริการฟื้นฟู่ (Corporate Recovery) เป็นการให้คำแนะนำแก่บริษัทที่มีปัญหาเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน ซึ่งเจ้าหนี้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการให้บริษัททำการปรับโครงสร้างของการดำเนินงานที่ไม่ดีเพื่อฟื้นฟู่ธุรกิจ การให้บริการอาจอยู่ในรูปแบบของการเป็น

ที่ปรึกษาให้กับผู้บริหาร คณะกรรมการ เจ้าหนี้ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจ ซึ่งลักษณะของบริการจะประกอบด้วยบริการปรับโครงสร้างและบริการด้านการล้มละลาย

การให้บริการเกี่ยวกับรายการทางธุรกิจ (Transaction Service) เป็นการให้คำแนะนำแก่ธุรกิจที่ต้องการรวมตัวกันหรือซื้อธุรกิจกัน ซึ่งลักษณะของบริการจะประกอบด้วย การประเมินธุรกิจในเบื้องต้น (Pre-deal Evaluation) การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน การค้า และกฎหมาย การจัดโครงสร้างทางการเงินและภาษีอากรของธุรกิจ (Structuring) การทำสัญญาซื้อและขายธุรกิจ (Contract Assistance) และการปรับปรุงแผนกลยุทธ์ก่อนนำไปปฏิบัติ

บริการให้คำปรึกษาด้านการบริหาร (Management Advisory Service)

บริการให้คำปรึกษาด้านการบริหารนี้เป็นการให้คำแนะนำเพื่อให้บริษัทสามารถใช้ทรัพยากรและความสามารถที่มีในองค์กรในการดำเนินธุรกิจให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การออกแบบระบบบัญชี บริการด้านกลยุทธ์ บริการด้านสารสนเทศ บริการด้านทรัพยากรมนุษย์ และบริการด้านการบริหารการเงิน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกฎหมาย "Sarbanes-Oxley Act" ของสหรัฐอเมริกา ในเรื่องความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี ได้ห้ามมิให้สำนักงานสอบบัญชีให้บริการประเภทอื่นพร้อมกับการให้บริการสอบบัญชีแก่บริษัทลูกค้า เช่น การให้บริการตรวจสอบภายใน การวางระบบข้อมูลทางการเงิน และการให้บริการเฉพาะทาง แต่ในส่วนของ การให้บริการด้านภาษีอากร สำนักงานสอบบัญชีสามารถให้บริการพร้อมกับบริการสอบบัญชีได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนแล้ว และจะต้องเปิดเผยในรายงานต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ด้วย ในขณะที่ SEC ของสหรัฐอเมริกาเห็นว่าการให้บริการด้านภาษีอากรจัดได้ว่าเป็นการให้บริการพิเศษเฉพาะด้าน (expert service) ซึ่งไม่สมควรให้สำนักงานสอบบัญชีให้บริการด้านภาษีอากรแก่บริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีของสำนักงานอยู่ (กระทรวงพาณิชย์, กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, สำนักกำกับดูแลธุรกิจ, 2546: 7 - 8)

แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของลูกค้า หมายถึง การรับรู้ของลูกค้าเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการเทียบกับสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังว่าจะได้รับ (Kotler และคณะ, 1998)

$$\text{ความพึงพอใจของลูกค้า} = \text{สิ่งที่ลูกค้ารับรู้ได้ (ได้รับ)} - \text{สิ่งที่ลูกค้าคาดหวังว่าจะได้รับ}$$

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ถ้าประโยชน์ที่ลูกค้าได้รับจากผลิตภัณฑ์หรือบริการต่ำกว่าประโยชน์ที่ลูกค้าคาดหวังว่าจะได้รับ ลูกค้าก็จะรู้สึกไม่พอใจในผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น ในทางกลับกัน ถ้าประโยชน์ที่ลูกค้าได้รับจากผลิตภัณฑ์หรือบริการสูงกว่าประโยชน์ที่ลูกค้าคาดหวังว่าจะได้รับ ลูกค้าก็จะรู้สึกพอใจในผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น

เมื่อนำมาประยุกต์กับการวิจัยเรื่องนี้ จึงสามารถอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบ ได้ดังนี้ ความพึงพอใจของผู้รับการตรวจสอบ (ลูกค้า) หมายถึง การรับรู้ของผู้รับการตรวจสอบในเรื่องของประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการสอบบัญชี เมื่อเทียบกับสิ่งที่ผู้รับการตรวจสอบคาดหวังว่าจะได้รับจากการใช้บริการสอบบัญชี กล่าวคือ หากประโยชน์ที่ผู้รับการตรวจสอบได้รับจากการใช้บริการสอบบัญชีเป็นไปตามหรือเกินกว่าที่ผู้รับการตรวจสอบคาดหวัง ผู้รับการตรวจสอบก็จะเกิดความรู้สึกพึงพอใจหรือประทับใจในบริการสอบบัญชีนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้สอบบัญชีจึงควรสร้างประโยชน์ที่ผู้รับการตรวจสอบจะได้รับจากการใช้บริการสอบบัญชีให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้รับการตรวจสอบเกิดความพึงพอใจมากขึ้นไปด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของผลิตภัณฑ์หรือบริการ

คุณค่าของผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการ และการควบคุมคุณภาพของงาน เป็นต้น ในขณะที่คุณค่าของผลิตภัณฑ์หรือบริการในการรับรู้ของลูกค้าจะเกิดจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ลูกค้าได้รับจากการเป็นเจ้าของและการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นกับสิ่งที่ลูกค้าต้องเสียไป เช่น เงินหรือเวลา (Kotler และคณะ, 1998)

$$\text{คุณค่าในมุมมองของลูกค้า} = \text{สิ่งที่ลูกค้าได้รับ} - \text{สิ่งที่ลูกค้าต้องเสียไป}$$

เมื่อนำมาประยุกต์กับการวิจัยเรื่องนี้จึงสามารถอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของงานสอบบัญชีได้ดังนี้ งานสอบบัญชีจะมีคุณค่าต่อบริษัทผู้รับการตรวจสอบและผู้ใช้งบการเงินภายนอกหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีว่าได้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเหมาะสมหรือไม่เพียงใด กล่าวคือ ถ้าผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างถูกต้องเหมาะสม งานสอบบัญชีก็จะมีคุณค่าหรือมีประโยชน์ต่อบริษัทผู้รับการตรวจสอบและผู้ใช้งบการเงินอื่น แต่ถ้าผู้สอบบัญชีมิได้ปฏิบัติงานโดยถูกต้องเหมาะสม งานสอบบัญชีดังกล่าวก็จะมีคุณค่าหรือไม่มีประโยชน์ต่อบริษัทผู้รับการตรวจสอบและผู้ใช้งบการเงินอื่น และในบางกรณียังอาจสร้างความเสียหายให้กับผู้ใช้งบการเงินดังกล่าวด้วย สำหรับคุณค่าของงานสอบบัญชีในการรับรู้ของผู้รับการตรวจสอบจะเกิดจากการเปรียบเทียบว่า ประโยชน์ที่บริษัทได้รับจากการใช้บริการสอบบัญชีคุ้มกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่บริษัทต้องเสียไปหรือไม่ ซึ่งถ้าบริษัทได้รับประโยชน์จากการใช้บริการสอบบัญชีมากกว่าค่าธรรมเนียมที่เสียไปก็ถือได้ว่างานสอบบัญชื่อนั้นมีคุณค่า

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของการบริการ (service quality) และความพึงพอใจของลูกค้า

Cronin และ Taylor (1994 อ้างถึงใน Behn และคณะ, 1997: 7 - 8) พบว่า คุณภาพของการบริการและความพึงพอใจของลูกค้านั้นมีโครงสร้างที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Taylor และ Baker (1994: 164) ที่กล่าวว่า นักวิจัยด้านการตลาดหลายท่านได้ทำการศึกษาและ พบว่า คุณภาพของการบริการและความพึงพอใจของลูกค้ามีโครงสร้างที่แตกต่างกัน ซึ่งบางส่วนของโครงสร้าง ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จากผลวิจัยดังกล่าว Behn และคณะ (1997: 8) จึงมีความ เห็นว่าปัจจัยที่ทำให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพสูงนั้นอาจไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ผู้รับการตรวจสอบเกิดความ พึงพอใจในงานสอบบัญชีก็ได้ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการที่จะศึกษาว่าปัจจัยที่มีผลต่อ คุณภาพของงานสอบบัญชีใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของ ผู้รับการ ตรวจสอบ

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของงานสอบบัญชี (Audit Quality)

DeAngelo (1981 อ้างถึงใน สมชาย สุภัททกุล, 2542: 23) ทำการศึกษาเรื่อง ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีและคุณภาพของงานสอบบัญชี และได้ให้คำจำกัดความ “คุณภาพของงานสอบ บัญชี” ว่าเป็นความน่าจะเป็นร่วมระหว่าง 1.การที่ผู้สอบบัญชีจะตรวจพบข้อผิดพลาดในงบการเงิน และ 2.การที่ผู้สอบบัญชีจะรายงานข้อผิดพลาดดังกล่าว ซึ่งความน่าจะเป็นดังกล่าวเป็นการประเมินของผู้ใช้ งบการเงิน ความน่าจะเป็นที่ผู้สอบบัญชีจะตรวจพบข้อผิดพลาดในงบการเงินจะขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และวิธีการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ในส่วนของความน่าจะเป็นที่ผู้สอบบัญชีจะรายงาน ข้อ ผิดพลาดที่ตรวจพบจะขึ้นอยู่กับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีจากผู้รับการตรวจสอบ(ลูกค้า) DeAngelo กล่าวว่า ทั้งผู้สอบบัญชีในสำนักงานขนาดใหญ่และขนาดเล็กย่อมต้องปฏิบัติตามตาม มาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปอยู่แล้ว ดังนั้นความสามารถที่จะตรวจพบข้อผิดพลาดใน งบการเงินจึงไม่น่าที่จะแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้คุณภาพของงานสอบบัญชีที่แตกต่างกันระหว่างสำนัก งานสอบบัญชีขนาดใหญ่และขนาดเล็กน่าจะเกิดจากการรายงานข้อผิดพลาดที่ตรวจพบหรือความเป็น อิสระของผู้สอบบัญชีนั่นเอง

Palmrose (1988 อ้างถึงใน สมชาย สุภัททกุล, 2542: 24) ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การถูกฟ้องร้องดำเนินคดีของผู้สอบบัญชีและคุณภาพของงานสอบบัญชี และได้ให้คำจำกัด ความ “คุณภาพของงานสอบบัญชี” ว่าเป็นความน่าจะเป็นที่งบการเงินจะปราศจากข้อผิดพลาด ดังนั้น ถ้าผู้สอบบัญชีปฏิบัติตามบทรับรองและส่งผลให้งบการเงินมีข้อผิดพลาดด้วย ก็ถือว่างานสอบบัญชีนั้น มีคุณภาพต่ำ โดย Palmrose จะประเมินความผิดพลาดหรือความบกพร่องในการปฏิบัติงานของผู้สอบ บัญชีจากอัตราของการที่ผู้สอบบัญชีหรือสำนักงานสอบบัญชีถูกฟ้องร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับข้อผิดพลาดที่

ปรากฏในงบการเงินที่ตรวจสอบ กล่าวคือ คุณภาพของงานสอบบัญชีสามารถวัดได้จากการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีของผู้สอบบัญชีหรือสำนักงานสอบบัญชี

Teoh และ Wong (1993 อ้างถึงใน สมชาย สุภัทรกุล, 2542: 25) ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพของงานสอบบัญชี และ Earnings Response Coefficient (ERC) และได้ให้ คำจำกัดความ “คุณภาพของงานสอบบัญชี” ว่าเป็นคุณภาพของผลการดำเนินงานที่รายงานไว้ใน งบการเงินในเชิงของการเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าต่อผู้ใช้งบการเงิน โดยพิจารณาว่าตัวเลขผลการดำเนินงาน ที่รายงานในงบการเงินจะมีคุณภาพสูงในสายตาของผู้ใช้งบการเงิน ถ้าตัวเลขผลการดำเนินงานที่ รายงานในงบการเงินมีความสัมพันธ์อย่างมากกับผลตอบแทนของหุ้นของบริษัท

Epstein และ Geiger (1994 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 48) พบว่า นักลงทุนส่วนใหญ่เห็นว่า งานสอบบัญชีที่มีคุณภาพ หมายถึง การที่ผู้สอบบัญชีควรให้ความเชื่อมั่นได้ อย่างแน่นอนว่างบการเงินที่ตรวจสอบนั้นไม่มีข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญหรือมีการทุจริตเกิดขึ้น ในขณะที่ผู้สอบบัญชีเห็นว่า คุณภาพของงานสอบบัญชี หมายถึง การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบ ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปอย่างเคร่งครัดและผู้สอบบัญชีได้ทำการประเมินความเสี่ยง ของธุรกิจที่ตรวจสอบ เพื่อหลีกเลี่ยงคดีความฟ้องร้องที่อาจเกิดขึ้นจากการสอบบัญชี เพื่อลดความไม่ พอใจในงานสอบบัญชีของผู้รับการตรวจสอบ และเพื่อป้องกันชื่อเสียงของสำนักงานที่อาจเสียหายจาก การปฏิบัติงานสอบบัญชี

Schroeder, Solomon และ Vickrey (1986) ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพของงาน สอบบัญชี ในการรับรู้ของประธานคณะกรรมการตรวจสอบและผู้สอบบัญชีผู้เป็นหุ้นส่วน(Audit Partner) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ของประธานคณะกรรมการตรวจสอบในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ คุณภาพของงานสอบบัญชี และหาหลักฐานสนับสนุนเกี่ยวกับความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในเรื่อง คุณภาพของงานสอบบัญชีในการรับรู้ของประธานคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยที่ใช้ในการทำวิจัยนี้แบ่งเป็น ปัจจัยด้านทีมงานตรวจสอบ 9 ปัจจัย และปัจจัย ด้านสำนักงานสอบบัญชี 6 ปัจจัย ผลการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าประธานคณะกรรมการตรวจสอบ เห็นว่า ปัจจัยด้านทีมงานตรวจสอบ เช่น ระดับความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชี และผู้ช่วยผู้สอบบัญชี มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีมากกว่าปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี เช่น อัตราค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่จ่ายให้สำนักงานสอบบัญชี และปัจจัยที่ประธานคณะกรรมการ ตรวจสอบเห็นว่า มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีน้อยเป็น 3 อันดับสุดท้าย คือ 1.การที่สำนักงาน สอบบัญชีมีคดีความฟ้องร้อง 2.การตรวจสอบโดยเพื่อนร่วมวิชาชีพและผลการตรวจสอบ (peer review) และ 3.อัตราค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ในส่วนของการศึกษาความเข้าใจของผู้สอบบัญชี พบว่า ผู้สอบบัญชีมีความเข้าใจและทราบถึงการรับรู้ของประธานคณะกรรมการตรวจสอบในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี ยกเว้นปัจจัยบางข้อที่ผู้สอบบัญชีเข้าใจและรับทราบต่างไป กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีประเมินว่าปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีน้อยกว่าเมื่อเทียบกับความเห็นของประธานคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ 1. เรื่องข้อกำหนดของสำนักงานสอบบัญชีที่ให้มีการสืบเปลี่ยนหมุนเวียนที่มงานตรวจสอบ 2. วิธีการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี 3. สำนักงานสอบบัญชีสนับสนุนให้ผู้สอบบัญชีมีการพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพให้เป็นปัจจุบัน 4. การติดต่อสื่อสารระหว่างที่มงานตรวจสอบกับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ 5. ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานของที่มงานตรวจสอบ และ 6. ความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี

Carcello, Hermanson และ McGrath (1992) ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของคุณภาพงานสอบบัญชี (Audit Quality Attributes) ในการรับรู้ของผู้สอบบัญชีผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้จัดทำงบการเงิน และผู้ใช้งบการเงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบในเรื่องคุณลักษณะของคุณภาพงานสอบบัญชี ในมุมมองของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่ทำให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพ 6 อันดับแรก เป็นคุณลักษณะด้านที่มงานตรวจสอบทั้งสิ้น ซึ่งได้แก่

1. สมาชิกในที่มงานตรวจสอบมีความรู้ในเรื่องการบัญชีและการสอบบัญชีเป็นอย่างดี
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชี
3. สมาชิกในที่มงานตรวจสอบมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ
4. ผู้สอบบัญชีมีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบ
5. การติดต่อสื่อสารระหว่างที่มงานตรวจสอบและผู้บริหารของบริษัทผู้รับการตรวจสอบบ่อยครั้ง
6. ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีมีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบ

ในขณะที่คุณลักษณะที่ทำให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพ 2 อันดับสุดท้าย เป็นคุณลักษณะด้านสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งได้แก่ 1. ต้นทุนการตรวจสอบเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบ 2. สำนักงานสอบบัญชีไม่ให้บริการด้านการให้คำปรึกษาแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ ซึ่งผลที่ได้ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านที่มงานตรวจสอบจะช่วยเพิ่มคุณภาพของงานสอบบัญชีได้มากกว่าปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี

จากคุณลักษณะต่างๆของผู้สอบบัญชีและสำนักงานสอบบัญชี เมื่อใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี 4 อันดับแรกได้แก่

1. ประสบการณ์การปฏิบัติงานของที่มงานตรวจสอบและสำนักงานสอบบัญชีใน

บริษัทลูกค้า

2. ความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบ
3. การตอบสนองของสำนักงานสอบบัญชีต่อความต้องการของผู้รับการตรวจสอบ
4. สำนักงานสอบบัญชีปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป

ในส่วนของเปรียบเทียบความเห็นของผู้สอบบัญชี ผู้อำนวยการฝ่ายการเงิน และ ผู้ซึ่งบการเงิน พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นในเรื่องของปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีแตกต่างกันออกไป ดังนี้

ผู้สอบบัญชีและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีมีความเห็นต่างกัน คือ ผู้สอบบัญชีประเมินว่าการใช้วิจรณ์ญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการเพิ่มคุณภาพของงานสอบบัญชีมากกว่าที่ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีประเมิน สำหรับผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีให้ความสำคัญกับการตอบสนองของสำนักงานสอบบัญชีต่อความต้องการของผู้รับการตรวจสอบและการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปของสำนักงานสอบบัญชีมากกว่าที่ผู้สอบบัญชีประเมิน

ผู้สอบบัญชีและผู้ซึ่งบการเงินมีความเห็นต่างกัน คือ ผู้ซึ่งบการเงินประเมินว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปของสำนักงานสอบบัญชีมีความสำคัญต่อการเพิ่มคุณภาพของงานสอบบัญชีมากกว่าที่ผู้สอบบัญชีประเมิน สำหรับผู้สอบบัญชีประเมินว่าการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีระดับสูง เช่น ผู้สอบบัญชีระดับผู้เป็นหุ้นส่วน (Partner) ระดับผู้ควบคุมงาน (Senior Manager, Manager) มีความสำคัญมากกว่าที่ผู้ซึ่งบการเงินประเมิน

ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและผู้ซึ่งบการเงินมีความเห็นต่างกัน คือ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีประเมินว่าการตอบสนองของสำนักงานสอบบัญชีต่อความต้องการของผู้รับการตรวจสอบมีความสำคัญต่อการเพิ่มคุณภาพของงานสอบบัญชีมากกว่าที่ผู้ซึ่งบการเงินประเมิน ซึ่ง Carcello และคณะ เห็นว่าการตอบสนองของสำนักงานสอบบัญชีต่อความต้องการของผู้รับการตรวจสอบควรจะถูกมองว่าเป็นคุณภาพของการให้บริการมากกว่าที่จะจัดเป็นคุณภาพของงานสอบบัญชี สำหรับผู้ซึ่งบการเงินประเมินว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปของสำนักงานสอบบัญชีมีความสำคัญมากกว่าที่ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีประเมิน

นอกจากนั้น ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าคุณภาพของงานสอบบัญชีในมุมมองของผู้ซึ่งบการเงินขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และการใช้วิจรณ์ญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเป็นสำคัญ

Warming – Rasmussen และ Jensen (1998) ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพของงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ซึ่งบการเงินภายนอก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะของคุณภาพงานสอบบัญชี ในมุมมองผู้ถือหุ้น และ financial journalist รวมทั้งศึกษาถึงความแตกต่างใน

การประเมินเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี ระหว่างผู้สอบบัญชี กรรมการบริหาร (ในฐานะที่เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำงบการเงิน) ผู้ถือหุ้น และ financial journalist (ในฐานะที่เป็นผู้ใช้งบการเงินภายนอก) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้งบการเงินภายนอกมีแนวโน้มในการรับรู้ว่าคุณลักษณะของคุณภาพงานสอบบัญชีเป็นเหมือนคุณลักษณะที่ช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในตัวผู้สอบบัญชี และคุณลักษณะของคุณภาพงานสอบบัญชีต่าง ๆ สามารถสรุปเป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีที่สำคัญ 6 ปัจจัย ได้ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือส่วนบุคคลของผู้สอบบัญชี
2. ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีจากฝ่ายบริหารของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ
3. การเปิดเผยเกี่ยวกับส่วนได้เสียต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่และผู้ถือหุ้นในรายงานของผู้สอบบัญชี
4. ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบ
5. ความซื่อสัตย์ต่อผู้ถือหุ้นส่วนน้อย
6. วิจารณ์ญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชีต่อผู้รับการตรวจสอบ

ในส่วนของการศึกษาความแตกต่างในการประเมินเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี พบว่า ผู้สอบบัญชี กรรมการบริหาร ผู้ถือหุ้น และ financial journalist มีความเห็นในเรื่องของปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีแตกต่างกันออกไป ดังนี้

ปัจจัยเรื่องความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีจากฝ่ายบริหาร กล่าวคือ กลุ่มของกรรมการบริหารมีความเห็นแตกต่างจากกลุ่มอื่น โดยกลุ่มของกรรมการบริหารเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับการประเมินของกลุ่มอื่น ทั้งนี้ Warming – Rasmussen และ Jensen ให้ความเห็นว่า อาจเนื่องมาจากกลุ่มของกรรมการบริหารมองบทบาทของผู้สอบบัญชีเป็นเสมือนตัวแทนความเชื่อมั่นของการบริหารจัดการบริษัท โดยไม่ได้มองว่าผู้สอบบัญชีเป็นตัวแทนของสาธารณชน

ปัจจัยเรื่องการเปิดเผยเกี่ยวกับส่วนได้เสียต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่และผู้ถือหุ้นในรายงานของผู้สอบบัญชี กล่าวคือ กลุ่มของ financial journalist เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีมากที่สุดเมื่อเทียบกับการประเมินของกลุ่มอื่น ซึ่ง Warming – Rasmussen และ Jensen ให้ความเห็นว่า อาจเนื่องมาจาก financial journalist เป็นผู้รับผิดชอบต่อสาธารณชน ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้สอบบัญชีในแง่การเปิดเผยและรายงานข้อเท็จจริงต่าง ๆ แก่สาธารณชนมากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งปัจจัยเรื่องการเปิดเผยเกี่ยวกับส่วนได้เสียต่าง ๆ นี้ กลุ่มของผู้สอบบัญชีเห็นว่ามีผลสำคัญต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับการประเมินของกลุ่มอื่น ซึ่ง Warming –

Rasmussen และ Jensen ให้ความเห็นว่า อาจเนื่องมาจากผู้สอบบัญชีต้องรักษาความลับของลูกค้า ตามมรรยาทของผู้สอบบัญชี

ปัจจัยเรื่องความรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบ กล่าวคือ กลุ่มของผู้สอบบัญชีเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับการประเมินของกลุ่มอื่น ซึ่ง Warming – Rasmussen และ Jensen ให้ความเห็นว่า อาจเนื่องมาจากกลุ่มของผู้สอบบัญชีมองว่างานสอบบัญชีเป็นงานซึ่งต้องปฏิบัติตามที่มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดไว้อยู่แล้ว ดังนั้นจึงอาจไม่จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่ตนตรวจสอบเป็นพิเศษ ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มของผู้ถือหุ้นที่เห็นว่า ปัจจัย ดังกล่าวมีความสำคัญมากที่สุดเมื่อเทียบกับการประเมินของกลุ่มอื่น ซึ่ง Warming – Rasmussen และ Jensen ให้ความเห็นว่า อาจเนื่องมาจากกลุ่มของผู้ถือหุ้นมองว่าผู้สอบบัญชีอยู่ในฐานะผู้ควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารที่มีหน้าที่ดูแลธุรกิจ ดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบอย่างดีเพื่อทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถตรวจสอบรายการต่างๆ ที่อยู่ในงบการเงินได้อย่างถูกต้อง

ปัจจัยเรื่องการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชี กล่าวคือ กลุ่มของ financial journalist เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีมากที่สุดเมื่อเทียบกับการประเมินของกลุ่มอื่น ในขณะที่กลุ่มของกรรมการบริหารเห็นว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญน้อยกว่าที่กลุ่มของ financial journalist และ ผู้ถือหุ้นประเมิน ซึ่ง Warming – Rasmussen และ Jensen ให้ความเห็นว่า อาจเนื่องมาจากกลุ่มของกรรมการบริหารมองบทบาทของผู้สอบบัญชีว่าเป็นเสมือนตัวแทนความเชื่อมั่นของการบริหารจัดการบริษัทโดยไม่ได้มองว่าผู้สอบบัญชีเป็นตัวแทนของสาธารณชน

Wooten และ Colson (2003: 48 - 50) ได้ทำการรวบรวมและสรุปผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของงานสอบบัญชี โดยสามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีจากผลงานวิจัยต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

งานวิจัยเกี่ยวกับการสอบบัญชีส่วนมากจะใช้ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีเป็นปัจจัยหนึ่งในการศึกษา และมักนิยามว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ ได้แก่ สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง (Big 4) ส่วนสำนักงานสอบบัญชีขนาดกลางและเล็ก ได้แก่ สำนักงานสอบบัญชีที่ไม่อยู่ในกลุ่ม Big 4

ตารางที่ 2.4 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี

	ผลการวิจัย		
	Schroeder และคณะ, 1986	Carcello และคณะ, 1992	Warming-Rasmussen และ Jensen, 1998
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ 2. ผู้สอบบัญชีผู้เป็นหุ้นส่วน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอบบัญชีผู้เป็นหุ้นส่วน 2. ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี 3. ผู้บริหารกองทุน 4. Chief securities officer ของบริษัทประกันชีวิต 5. ผู้อนุมัติสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ถือหุ้น 2. Financial journalist 3. กรรมการบริหาร 4. ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี			
1. ความเอาใจใส่และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีระดับสูง (Partner, Senior Manager, Manager) ที่มีต่องานตรวจสอบซึ่งได้รับมอบหมาย	3	3	3
2. การวางแผนและการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบ	3	-	-

ตารางที่ 2.4 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี (ต่อ)

	ผลการวิจัย		
	Schroeder และคณะ, 1986	Carcello และคณะ, 1992	Warming-Rasmussen และ Jensen, 1998
ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี			
3. การติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงานตรวจสอบกับฝ่ายบริหารของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ	3	3	-
4. การติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงานตรวจสอบกับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ	3	3	-
5. ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชี/ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีจากฝ่ายบริหารของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ	3	-	3
6. สำนักงานสอบบัญชีสนับสนุนให้ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีมีการพัฒนาความรู้ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพให้เป็นปัจจุบัน(จัดการอบรมและทดสอบความรู้)	3	3	-
7. ความชำนาญและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบ/สำนักงานสอบบัญชีในบริษัทลูกค้า	3	3	-
8. วิธีการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี	3	-	-
9. สำนักงานสอบบัญชีมีความรู้ในเรื่องข้อบังคับของหน่วยงานกำกับดูแลการสอบบัญชีเป็นอย่างดี	3	-	-

ตารางที่ 2.4 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี (ต่อ)

	ผลการวิจัย		
	Schroeder และคณะ, 1986	Carcello และคณะ, 1992	Warming-Rasmussen และ Jensen, 1998
ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี			
10. ความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี	3	3	-
11. สถานที่ตั้งและขนาดของสำนักงานสอบบัญชี	3	3	-
12. ข้อกำหนดของสำนักงานสอบบัญชีที่ให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนที่งานตรวจสอบ	3	3	-
13. สำนักงานสอบบัญชีใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ	-	3	-
14. สำนักงานสอบบัญชีใช้เทคนิคทางสถิติในการปฏิบัติงานตรวจสอบ	-	3	-
15. การศึกษาระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด	-	3	-
16. สำนักงานสอบบัญชีปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมาย	-	3	3
17. สำนักงานสอบบัญชีมีการตรวจสอบโดยเพื่อนร่วมวิชาชีพ (peer review) และผลการตรวจสอบพบว่าการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง	-	3	-
18. สัดส่วนค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทผู้รับการตรวจสอบไม่มีสาระสำคัญต่อผู้สอบบัญชีและสำนักงานสอบบัญชี	-	3	-

ตารางที่ 2.4 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี (ต่อ)

	ผลการวิจัย		
	Schroeder และคณะ, 1986	Carcello และคณะ, 1992	Warming-Rasmussen และ Jensen, 1998
ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี			
19. ความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบ	-	3	3
20. การตอบสนองของสำนักงานสอบบัญชีต่อความต้องการของผู้รับ การตรวจสอบ	-	3	-
21. การปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปของสำนักงานสอบบัญชี	-	3	-
22. สมาชิกในที่มงานตรวจสอบมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ	-	3	3
23. สมาชิกในที่มงานตรวจสอบมีความรู้ในเรื่องการบัญชีและการสอบบัญชีเป็นอย่างดี	-	3	3
24. การใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี	-	3	3
25. การเปิดเผยเกี่ยวกับส่วนได้เสียต่างๆแก่เจ้าหน้าที่และผู้ถือหุ้นในรายงานของผู้สอบบัญชี	-	-	3
26. ความซื่อสัตย์ต่อผู้ถือหุ้นส่วนน้อย	-	-	3

DeAngelo (1981 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 48) พบว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ปฏิบัติงานตรวจสอบได้ดีกว่าสำนักงานขนาดเล็ก เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีชื่อเสียงที่ต้องรักษาไว้มากกว่า เพื่อมิให้สูญเสียลูกค้าที่มีจำนวนมากจากการปฏิบัติงานตรวจสอบผิดพลาด หรืออาจเป็นเพราะสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีทรัพยากรที่สามารถใช้เพื่อการบริหารงานมากกว่า เช่น สำนักงานขนาดใหญ่สามารถจ้างพนักงานที่มีความรู้ ความสามารถได้มากกว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก

Lennox (1999 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 48) พบว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ได้รับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากการปฏิบัติงานตรวจสอบที่มีคุณภาพของสำนักงานจะสามารถช่วยลดคดีความฟ้องร้องที่เกิดขึ้นกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ(ลูกค้า)ได้ ดังนั้นผู้รับการตรวจสอบจึงยอมที่จะเสียค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนสูงกว่าปกติ เพื่อช่วยในการประหยัดค่าใช้จ่ายในคดีความฟ้องร้องต่างๆ และช่วยรักษาชื่อเสียงของบริษัท

Palmrose (1988 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 48 และ สมชาย สุภัทธกุล, 2542: 24) พบว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 8 แห่ง (Big 8) มีอัตราส่วนของการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีต่อจำนวนลูกค้า และต่อรายได้รวม น้อยกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big 8 ไม่ว่าจะใช้จำนวนการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทั้งหมดหรือเฉพาะคดีที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตรวจสอบผิดพลาดซึ่งผู้สอบบัญชีมีความผิดจริง

Mutchler และคณะ (1997 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 48 – 49) พบว่า ผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 6 แห่ง (Big 6) มีแนวโน้มที่จะเสนอรายงานการตรวจสอบที่เน้นถึงปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการมากกว่าผู้สอบบัญชีของสำนักงานขนาดเล็ก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้สอบบัญชีของสำนักงานขนาดใหญ่กล้าที่จะแสดงความเห็นอย่างเหมาะสม และมีความสามารถในการตรวจพบและส่งสัญญาณให้ผู้ซึ่งบการเงินทราบถึงปัญหาดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยบางเรื่องพบว่า ความจริงแล้วคุณภาพของงานสอบบัญชีระหว่างสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และขนาดเล็กไม่ได้แตกต่างกัน แต่การรับรู้ที่ว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีคุณภาพของงานสอบบัญชีที่สูงกว่ายังคงมีอยู่เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงในเรื่องคุณภาพของงานสอบบัญชี ผลงานวิจัยของ Wyer, White และ Janson (1988 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 49) พบว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กไม่มีแนวโน้มที่จะแสดงความเห็นอย่างไม่เหมาะสมมากกว่าสำนักงานขนาดใหญ่ เช่นเดียวกับสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งสหรัฐอเมริกา (AICPA) ที่กล่าวว่า คุณภาพของงานสอบบัญชีไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

2. ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี

ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี มีดังนี้

2.1 ทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงาน

งานสอบบัญชีที่มีคุณภาพดีนั้นอาจเกิดจากการที่สำนักงานสอบบัญชีมีพนักงาน (ทีมงานตรวจสอบ) ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพที่ก้าวหน้าเป็นปัจจุบัน มีความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพเป็นอย่างดี ซึ่งการที่ทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานจะมีคุณภาพดีนั้นส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจ้างงานและการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพของสำนักงานสอบบัญชี

2.2 กระบวนการการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี

งานสอบบัญชีที่มีคุณภาพดีนั้นส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับการที่สำนักงานสอบบัญชีจัดให้มีวิธีการควบคุมคุณภาพที่เข้มงวดและเหมาะสมตลอดทั้งกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบ สำนักงานสอบบัญชีที่มีระบบการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีและมีกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบที่เข้มงวดและเหมาะสมจะสามารถช่วยลดความเสี่ยงจากการตรวจสอบให้น้อยลงได้ ดังเช่น งานวิจัยของ Carcello และคณะ (1995 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 49) พบว่า สำนักงานสอบบัญชีที่มีการวางแผนวิธีการตรวจสอบอย่างระมัดระวังมีแนวโน้มที่จะเสนอรายงานการตรวจสอบที่เน้นถึงปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการสูงด้วย

ในเรื่องเกี่ยวกับการตอบรับและการคงไว้ซึ่งลูกค้า มาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปกำหนดให้ผู้สอบบัญชีควรมีวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพในเรื่องดังกล่าว Raghunandan และ Rama (1999 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 49) พบว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 6 แห่ง (Big 6) มีแนวโน้มที่จะไม่รับงานสอบบัญชีสำหรับบริษัทที่มีความเสี่ยงสูง ในขณะที่ Krishnan และ Schauer (2000 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 49) พบว่า สำนักงานสอบบัญชีที่มีการตรวจสอบโดยเพื่อนร่วมวิชาชีพ (peer-review) มีแนวโน้มว่าการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินจะมีความถูกต้องมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่มีการตรวจสอบโดยเพื่อนร่วมวิชาชีพ นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Malone และ Robert (1996 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 49) พบว่า การที่ผู้สอบบัญชีใช้วิธีการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีที่เข้มงวดมีแนวโน้มที่จะช่วยลดพฤติกรรมที่ทำให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพต่ำลง เช่น การแสดงความเห็นอย่างไม่เหมาะสมของผู้สอบบัญชี

2.3 ประสบการณ์การตรวจสอบในอุตสาหกรรมที่ธุรกิจของลูกค้าดำเนินงานอยู่

การที่สำนักงานสอบบัญชีมีลูกค้าซึ่งดำเนินงานอยู่ในอุตสาหกรรมประเภทเดียวกันเป็นจำนวนมาก จะช่วยให้ผู้สอบบัญชีมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการระบุความเสี่ยงของบริษัทซึ่งดำเนินงานอยู่ในอุตสาหกรรมดังกล่าว แต่ถ้าสำนักงานสอบบัญชีมีลูกค้าซึ่งดำเนินงานอยู่ในอุตสาหกรรมประเภทเดียวกันเป็นจำนวนน้อย ก็อาจทำให้ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความชำนาญไม่เพียงพอในการตรวจสอบบริษัทซึ่งดำเนินงานอยู่ในอุตสาหกรรมดังกล่าว Hogan และ Jeter (1999 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 49) พบว่า ความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษในการตรวจสอบบริษัทซึ่งดำเนินงานอยู่ในอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งนั้นมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามจำนวนของการตรวจสอบ นอกจากนี้ยังพบว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มีความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษในการตรวจสอบบริษัทซึ่งดำเนินงานอยู่ในอุตสาหกรรมหนึ่ง ๆ จะสามารถประหยัดทางการเงินและสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบได้อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้นด้วย

3. ปัจจัยด้านทีมงานตรวจสอบ

ผลการสำรวจความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีและการสอบบัญชี พบว่า ปัจจัยด้านทีมงานตรวจสอบมีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีมากกว่าปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี โดยสำนักงานสอบบัญชีที่มีกระบวนการจ้างงานที่มีประสิทธิภาพ มีการใช้วิธีการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีที่เข้มงวด และมีประสบการณ์การตรวจสอบในอุตสาหกรรมของธุรกิจลูกค้า มีแนวโน้มว่าจะมีทีมงานตรวจสอบที่มีคุณภาพสูง

ปัจจัยด้านทีมงานตรวจสอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี มีดังนี้

3.1 ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีผู้เป็นหุ้นส่วนและผู้จัดการ

มีผลการวิจัยที่พบว่า ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีผู้เป็นหุ้นส่วน (Partner) และผู้จัดการ (Manger) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของงานสอบบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องมีการควบคุมดูแลและมอบหมายงานสอบบัญชีอย่างเหมาะสม ความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานตรวจสอบรวมถึงกรณีที่ถ้าสมาชิกในทีมงานตรวจสอบมีปัญหาในระหว่างการปฏิบัติงาน สมาชิกในทีมงานตรวจสอบสามารถได้รับคำชี้แนะหรือคำตัดสินจากผู้สอบบัญชีหรือผู้ควบคุมงานสอบบัญชีได้อย่างทันเวลา

3.2 การวางแผนและการปฏิบัติงานสอบบัญชี

มาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องวางแผนและปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างเหมาะสม เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบจะทำให้พบข้อมูลในงบการเงินที่ขัดต่อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

3.3 การปฏิบัติงานเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ และการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัย

สมาชิกในทีมงานตรวจสอบที่ปฏิบัติงานเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ (มีความรู้ความสามารถ มีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ) มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติงานตรวจสอบได้อย่างถูกต้องและไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินที่มีได้ทำการตรวจสอบอย่างสมบูรณ์ เช่นเดียวกับสมาชิกในทีมงานตรวจสอบที่ใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ ที่มีแนวโน้มว่าจะไม่ยอมรับหลักฐานการตรวจสอบที่ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม

3.4 ประสพการณ์การตรวจสอบในบริษัทลูกค้า

ทีมงานตรวจสอบที่ทำการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทลูกค้าเป็นระยะเวลาอันยาวนานมีแนวโน้มที่จะมีความรู้ความเข้าใจอย่างดีในกระบวนการดำเนินธุรกิจของบริษัทลูกค้า และทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนในระบบการบัญชีของบริษัทลูกค้า ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถระบุถึงจุดที่มีความเสี่ยงสูงและจุดที่เคยเกิดข้อผิดพลาดซึ่งได้ตรวจพบในปีก่อน ๆ เพื่อจะได้ให้ความใส่ใจในจุดดังกล่าวเป็นพิเศษ และวางแผนการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม

3.5 ประสพการณ์การตรวจสอบในอุตสาหกรรมที่ธุรกิจของลูกค้าดำเนินงานอยู่

การที่ทีมงานตรวจสอบมีประสพการณ์การตรวจสอบบริษัทลูกค้าที่ดำเนินงานอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันเป็นจำนวนมาก จะทำให้ทีมงานตรวจสอบมีความรู้ ความชำนาญในการตรวจสอบบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมดังกล่าว ทีมงานจะมีความเข้าใจในจุดอ่อน ความเสี่ยง และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนั้นเป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอบบัญชีมีความเชื่อมั่นในการประเมินหลักฐานการตรวจสอบของบริษัทดังกล่าว

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรายงานการตรวจสอบ

นอกจากปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นจะมีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีแล้ว การรายงานการตรวจสอบของผู้สอบบัญชียังถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชีเช่นกัน กล่าวคือ ความสามารถในการเสนอรายงานการตรวจสอบอย่างเหมาะสมในกรณีที่พบว่าข้อมูลในงบการเงินขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญนั้นขึ้นอยู่กับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี ในกรณีที่

ผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับผู้บริหารของบริษัทลูกค้า หรือมีส่วนได้เสียทางการเงินกับบริษัทลูกค้าจะถือว่าผู้สอบบัญชีไม่มีความเป็นอิสระและย่อมมีโอกาสอย่างมากที่ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นในรายงานการตรวจสอบอย่างไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นผลทำให้งานสอบบัญชีไม่มีคุณภาพ

การกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ระยะเวลาการปฏิบัติงานตรวจสอบบริษัทลูกค้า และการให้บริการอื่น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความอิสระของผู้สอบบัญชี นอกจากนั้นปัจจัยดังกล่าวยังมีผลต่อความสามารถของทีมงานตรวจสอบในการตรวจพบข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญในงบการเงินอีกด้วย

4.1 การกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

การที่ผู้สอบบัญชีไม่ต้องการสูญเสียค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในอนาคตและความสามารถในการทำกำไรจากลูกค้า ประกอบกับการที่ลูกค้าสามารถทำการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีได้ง่ายกว่าการที่ผู้สอบบัญชีจะหาลูกค้ารายใหม่ ผู้สอบบัญชีจึงต้องพยายามรักษาลูกค้าเอาไว้ ด้วยเหตุนี้ อาจทำให้ผู้สอบบัญชีไม่กล้าหรือหลีกเลี่ยงที่จะรายงานถึงข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญในงบการเงิน การศึกษาเรื่อง ความกดดันในการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีและคุณภาพของงานสอบบัญชี พบว่า สำนักงานสอบบัญชีที่คิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนที่ต่ำกว่าค่าธรรมเนียมในระดับปกติเป็นจำนวนมากจะลดปริมาณการตรวจสอบลงเพื่อให้มีกำไรจากงานสอบบัญชีดังกล่าว ซึ่งการลดปริมาณการตรวจสอบนี้จะทำให้ความสามารถของผู้สอบบัญชีในการตรวจพบข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญลดลงตามไปด้วย

4.2 ระยะเวลาการปฏิบัติงานตรวจสอบบริษัทลูกค้า

ปัจจัยนี้มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านทีมงานตรวจสอบและความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี งานสอบบัญชีที่ไม่มีคุณภาพอาจเกิดจากการที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบบริษัทลูกค้า เป็นระยะเวลาสั้นเกินไปหรือสั้นเกินไป กล่าวคือ หลังจากที่ผู้สอบบัญชีตกลงรับงานสอบบัญชีของลูกค้า รายใหม่ผู้สอบบัญชีต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจของลูกค้า ซึ่งในช่วงแรกของการรับงานสอบบัญชีใหม่นี้ผู้สอบบัญชีอาจยังมีความรู้ ความเข้าใจในธุรกิจของลูกค้าไม่มากนักจึงอาจทำให้ผู้สอบบัญชีไม่สามารถตรวจพบข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญในงบการเงินได้ แต่เมื่อระยะเวลาการปฏิบัติงานตรวจสอบบริษัทลูกค้าเพิ่มขึ้น ผู้สอบบัญชีก็จะมีความรู้ ความเข้าใจในธุรกิจของลูกค้ามากขึ้นจึงทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถเลือกใช้วิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม และในกรณีที่มีข้อผิดพลาดในงบการเงิน ผู้สอบบัญชีก็สามารถตรวจพบข้อผิดพลาดดังกล่าวได้

อย่างไรก็ตาม Shockley (1982 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 50) และ Denis และ Giroux (1992 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 50) กล่าวว่า การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบบริษัทลูกค้าเป็นระยะเวลาสั้นเกินไปก็อาจมีแนวโน้มทำให้ผู้สอบบัญชีขาดความ

รอบคอบและลดความเข้มงวดในการปฏิบัติงานตรวจสอบได้ เช่น ผู้สอบบัญชีจะใช้วิจรรณญาณในการสังเกตและสงสัยน้อยลงหรือรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีเป็นจำนวนน้อยลง และผู้สอบบัญชีอาจไว้วางใจหรือเชื่อถือผู้บริหารของบริษัทลูกค้ามากเกินไป จนทำให้ผู้สอบบัญชีขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานได้

4.3 การให้บริการอื่น

การที่ผู้สอบบัญชีให้บริการอื่นกับบริษัทลูกค้านอกจากงานสอบบัญชีอาจมีผลต่อการกำหนดราคาค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี สำนักงานสอบบัญชีที่ให้บริการทั้งการสอบบัญชีและการเป็นที่ปรึกษาแก่บริษัทลูกค้ามีแนวโน้มที่จะคิดค่าธรรมเนียมของการบริการใดบริการหนึ่งต่ำกว่าค่าธรรมเนียมระดับปกติ

ในกรณีที่สำนักงานสอบบัญชีให้บริการอื่นและบริการสอบบัญชีแก่ลูกค้ารายเดียวกัน และค่าธรรมเนียมของบริการอื่นนั้นมีจำนวนสูงกว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมาก สำนักงานสอบบัญชีอาจขาดความเป็นอิสระในการตรวจสอบลูกค้ารายดังกล่าวได้ เพราะสำนักงานไม่ต้องการสูญเสียรายได้ที่ได้รับจากการให้บริการอื่นซึ่งมีจำนวนสูงกว่ารายได้จากงานสอบบัญชี

ในกรณีที่สำนักงานสอบบัญชีให้บริการวางระบบบัญชี ติดตามดูแลระบบบัญชี และให้บริการสอบบัญชีแก่ลูกค้ารายเดียวกัน อาจถือได้ว่าผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบงานของตนเองซึ่งถือว่าคุณสอบบัญชีขาดความเป็นอิสระในการสอบบัญชี

ผลการศึกษาของ Elstein (2001 อ้างถึงใน Wooten และ Colson, 2003: 50) พบว่า ค่าธรรมเนียมการให้คำปรึกษาที่เป็นจำนวนมากจะมีผลทำให้ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีลดลง และยังทำให้คุณภาพของงานสอบบัญชีต่ำลงด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้สอบบัญชีบางท่านมีความเห็นว่า การให้บริการอื่นและบริการสอบบัญชีแก่ลูกค้ารายเดียวกันนั้นมีผลทำให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพดีขึ้น เนื่องจากบริการอื่นจะช่วยทำให้ผู้สอบบัญชีได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจของลูกค้าดีขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว ในปี 2001 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้สำนักงานสอบบัญชีต้องทำการเปิดเผยค่าธรรมเนียมการให้บริการต่าง ๆ ของสำนักงาน โดยจะต้องเปิดเผยข้อมูลสำหรับ 2 ปีล่าสุด

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

Accounting Today (อ้างถึงใน Behn และคณะ, 1997: 8) ได้รายงานการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้รับการตรวจสอบ โดยการศึกษาแต่ละครั้งนั้นจะให้ผู้รับการตรวจสอบทำการจัดอันดับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 6 แห่ง ในเรื่องความพึงพอใจในงานสอบบัญชีโดยรวม และปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

Accounting Today (1992 อ้างถึงใน Behn และคณะ, 1997: 9) ได้รายงานการสำรวจความคิดเห็นของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี (Controller) และผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงิน (CFO) เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ในปัจจุบันสำคัญ 9 ด้าน ผลการสำรวจพบว่า สำนักงานสอบบัญชีไพริชวอเตอร์เฮ้าส์ อาเทอร์ แอนเดอร์สัน เอ็นส์ท์ แอนด์ ยัง และ เคพีเอ็มจีพีทมาวิก ได้รับการยอมรับว่าเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีความยอดเยี่ยมในหลาย ๆ ด้าน

Accounting Today (1994 อ้างถึงใน Behn และคณะ, 1997: 9) ได้รายงานการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ในปัจจุบันสำคัญ 9 ด้าน ดังนี้ 1. ความมีทักษะในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง 2. ความสัมพันธ์ที่ดี 3. ความเข้าใจในธุรกิจของลูกค้า 4. ความเป็นผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมของธุรกิจที่ตรวจสอบ 5. การให้คำแนะนำที่เหมาะสม 6. ความสามารถของทีมงานตรวจสอบ 7. การตอบสนองความต้องการของผู้รับการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว 8. การให้ผลงานที่คุ้มค่ากับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี 9. ความเป็นผู้นำและมีความคิดริเริ่ม ผลการสำรวจพบว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ทั้ง 6 แห่ง ได้รับคะแนนใกล้เคียงกัน และสำนักงานสอบบัญชี อาเทอร์ แอนเดอร์สัน ได้รับคะแนนความพึงพอใจในงานสอบบัญชีโดยรวมเป็นอันดับหนึ่ง

Accounting Today (1996 อ้างถึงใน Behn และคณะ, 1997: 10) ได้รายงานการสำรวจความคิดเห็นของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี (Controller) และผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงิน (CFO) เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ในปัจจุบันสำคัญ 9 ด้าน (เช่นเดียวกับปี 1994) ผลการสำรวจพบว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ทั้ง 6 แห่ง ได้รับคะแนนใกล้เคียงกันมาก และสำนักงานสอบบัญชี เอ็นส์ท์ แอนด์ ยัง ได้รับคะแนนความพึงพอใจในงานสอบบัญชีโดยรวมเป็นอันดับหนึ่ง

Behn และคณะ (1997) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยกำหนดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 6 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบ โดยให้ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีเป็นตัวแทนของบริษัทผู้รับการตรวจสอบในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งปัจจัยที่ Behn และคณะ คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ได้แก่ คุณลักษณะของคุณภาพงานสอบบัญชี การเปลี่ยนผู้สอบบัญชี และประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีโดยรวมในทิศทางเดียวกัน ได้แก่

1. การตอบสนองของสำนักงานสอบบัญชีต่อความต้องการของผู้รับการตรวจสอบ

2. การมีส่วนร่วมในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีระดับสูง
3. การติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงานตรวจสอบกับคณะกรรมการตรวจสอบ
4. การปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างเหมาะสม
5. ความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบ
6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบและสำนักงานสอบบัญชีในบริษัทลูกค้า
7. การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา
8. ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน

ในขณะที่การใช้วิจารณ์งานในการสังเกตและสงสัยเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิชาชีพของทีมงานตรวจสอบเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีโดยรวมในทิศทางตรงกันข้าม

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีรายใหม่

Beattie และ Fearnley (1995) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพิจารณาเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของสหราชอาณาจักร และพบว่า สาเหตุสำคัญของการพิจารณาที่จะเปลี่ยนผู้สอบบัญชีเกิดจากอัตราค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ความไม่พอใจในคุณภาพของงานสอบบัญชี และการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ Williams (1988) ได้ทำการศึกษาในเรื่องเดียวกันและพบว่า การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีรายใหม่มีแนวโน้มเกิดจากการที่ผู้รับการตรวจสอบไม่พอใจในคุณภาพของงานสอบบัญชีที่ปฏิบัติงานโดยผู้สอบบัญชีคนก่อน หรือผู้รับการตรวจสอบเห็นว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มีชื่อเสียงดีกว่าจะปฏิบัติงานสอบบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า หรือผู้รับการตรวจสอบต้องการปรับปรุงระบบการควบคุมดูแลของบริษัทให้มีความเข้มงวดมากขึ้น เช่นเดียวกับ Behn และคณะ (1997, 11) ที่กล่าวว่า บริษัทผู้รับการตรวจสอบมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนผู้สอบบัญชีรายใหม่เนื่องจากบริษัทไม่พอใจในการให้บริการของผู้สอบบัญชีคนก่อนหรือเกิดความขัดแย้งในเรื่องงานสอบบัญชีระหว่างผู้สอบบัญชีกับทางบริษัท ดังนั้นภายหลังจากการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี บริษัทผู้รับการตรวจสอบจึงคาดหวังว่าการให้บริการของผู้สอบบัญชีรายใหม่จะทำให้บริษัทเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชีได้

Simon และ Francis (1988) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีรายใหม่ต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ในด้านการตัดราคาค่าธรรมเนียมและการกลับเข้าสู่ระดับราคาค่าธรรมเนียมตามปกติ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ต้องการทราบว่าในการรับงานสอบบัญชีใหม่นั้น สำนักงานสอบบัญชีมีการตัดราคาค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีหรือไม่ และถ้ามีการตัดราคาค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจริงเป็นระยะเวลาสั้นเท่าใดที่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจะกลับเข้าสู่ระดับราคา

ค่าธรรมเนียมปกติ ผลการศึกษาพบว่า สำนักงานสอบบัญชีมีการตัดราคาค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี เพื่อให้ได้ลูกค้ารายใหม่จริง และยังพบว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในปีแรกและอีก 2 ปีข้างหน้าจะมีจำนวนต่ำกว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในระดับปกติค่อนข้างมาก กล่าวคือ ส่วนลดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในปีแรกจะมีค่าเฉลี่ยประมาณ 24 เปอร์เซ็นต์ของระดับราคาค่าธรรมเนียมปกติ และในอีก 2 ปีข้างหน้าส่วนลดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจะมีค่าเฉลี่ยประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ของระดับราคาค่าธรรมเนียมปกติ และเมื่อเข้าสู่ปีที่ 4 ของการสอบบัญชีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีก็จะสูงขึ้นเท่ากับระดับราคาค่าธรรมเนียมตามปกติ

Craswell, Francis และ Sneddon (1995 อ้างถึงใน Behn และคณะ, 1997: 11 - 12) ทำการศึกษาเรื่อง การกำหนดราคาค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในการรับงานสอบบัญชีใหม่: ผลของความไม่แน่ใจในคุณภาพของการบริการ ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงปีแรกๆของการรับงานสอบบัญชีใหม่ สำนักงานสอบบัญชีมักจะให้บริการอย่างดีในระดับที่สูงกว่าปกติแก่ลูกค้ารายใหม่ เช่น ความเอาใจใส่เป็นพิเศษในการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบ และการเสนอความคิดเห็นในมุมมองที่แตกต่างไปจากผู้สอบบัญชีเดิม เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีมีความไม่แน่ใจในการดูแลลูกค้ารายใหม่ในเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพของการบริการ

จากผลการศึกษาของ Simon และ Francis (1988) และ Craswell และคณะ (1995) ที่กล่าวข้างต้น Behn และคณะ (1997) เห็นว่า การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีรายใหม่มีแนวโน้มที่อาจทำให้ผู้รับการตรวจสอบเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรายใหม่เนื่องจากผู้รับการตรวจสอบจะได้รับการบริการอย่างดีในระดับที่สูงกว่าปกติในขณะที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนต่ำกว่าปกติ

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการที่พนักงานของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน

Kotler และ Bloom (1984 อ้างถึงใน Iyer, 1998) กล่าวว่า พนักงานเก่าของสำนักงานสอบบัญชีที่ปัจจุบันปฏิบัติงานในตำแหน่งที่มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกหรือเสนอชื่อสำนักงานสอบบัญชีให้กับบริษัทมีแนวโน้มที่จะมีความพอใจและสนับสนุนสำนักงานสอบบัญชีที่พวกเขาเคยปฏิบัติงานด้วย เช่นเดียวกับการศึกษาของ Iyer, Bamber และ Barefield (1995 อ้างถึงใน Behn และคณะ, 1997: 12) ในเรื่องความสัมพันธ์ของพนักงานเก่าของสำนักงานสอบบัญชีที่มีต่อสำนักงานสอบบัญชี ผลการศึกษาสรุปได้ว่า พนักงานเก่าของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 6 แห่ง มีแนวโน้มที่จะสร้างประโยชน์ให้กับสำนักงานสอบบัญชีที่ตนเคยปฏิบัติงาน เช่น การหาลูกค้าให้กับสำนักงานสอบบัญชี และพนักงานเก่าที่มีตำแหน่งเป็นผู้สอบบัญชีผู้เป็นส่วนมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนสำนักงานสอบบัญชีมากกว่าพนักงานเก่าที่มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้สอบบัญชี ซึ่งปัจจัยที่ทำให้พนักงานเก่าของสำนักงาน

สอบบัญชีให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนสำนักงานสอบบัญชีที่ตนเคยปฏิบัติงานนั้น ได้แก่ ความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี การให้คำปรึกษาแก่พนักงานขณะที่ยังปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชี ความพยายามที่จะสร้างสัมพันธ์กับพนักงานเก่าของสำนักงานสอบบัญชี และการที่พนักงานเก่ามีความเข้าใจอย่างดีในสำนักงานสอบบัญชี

จากผลการศึกษาข้างต้น Behn และคณะ (1997) เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่พนักงานเก่าของสำนักงานสอบบัญชีจะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของสำนักงานสอบบัญชีที่ตนเคยทำงานอยู่ เนื่องจากพนักงานเก่าของสำนักงานสอบบัญชีมีความเข้าใจอย่างดีในตัวสำนักงานหรือมีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของวิธีการตรวจสอบที่สำนักงานใช้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยจากการสำรวจ (Survey Research) คือ เป็นการศึกษาจากตัวอย่างของประชากรที่สุ่มมา โดยถือว่าตัวอย่างที่สุ่มมานั้นเป็นตัวแทนจากประชากรทั้งหมดที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการส่งแบบสอบถามให้แก่ตัวอย่างเพื่อให้ตัวอย่างตอบคำถาม และส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้ทำวิจัย และนำข้อมูลที่ได้รับจากการตอบกลับไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติและสรุปผลต่อไป

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย โดยบรรยายถึงสมมติฐานในการวิจัย ประชากรและการเลือกตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น เพื่อแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ในการวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้

สมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ตัวอย่างที่จะกล่าวถึงในลำดับถัดไป สามารถตั้งสมมติฐานในการวิจัย ได้ดังนี้

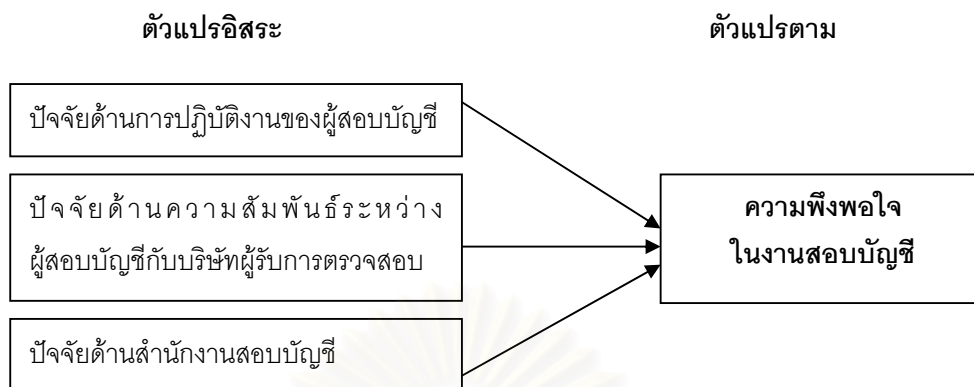
H 1: ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

H 2: ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

H 3: ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมแนวคิดสำหรับการวิจัย และสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

รูปภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และทำการสัมภาษณ์ตัวอย่าง รวมถึงขอคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ (ประธานกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการทําวិทยานิพนธ์) เพื่อสร้างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ประกอบด้วย

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ
2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี
3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ
4. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
5. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ

6. ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
7. การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับ

การตรวจสอบ

8. การที่ผู้สอบบัญชีสับเปลี่ยนหมุนเวียนที่ทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชี
9. การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับ

การตรวจสอบ

10. ความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล

ข. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

11. การที่คณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ เคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน

12. มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี

13. ความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

ค. ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

14. ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

15. ชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี

ประชากรและการเลือกตัวอย่าง

ตัวอย่างสำหรับการวิจัยนี้ ประกอบด้วย กลุ่มของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชี 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 399 บริษัท (ข้อมูลเดือนเมษายน 2546)

ผู้ทำวิจัยทำการเลือกตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดมาเป็นจำนวน 300 บริษัท โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบการสุ่มเลือกอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการเลือก

ตัวอย่างที่ทุก ๆ หน่วยของประชากรจะมีโอกาสถูกเลือกขึ้นมาเป็นตัวอย่างเท่า ๆ กัน โดยใช้วิธีการเปิดตารางเลขสุ่ม (Random number table)

ในส่วนของจำนวนตัวอย่างที่ต้องการนั้น ผู้วิจัยได้คำนวณจำนวนตัวอย่างโดยใช้สูตรจากตาราง Yamane: Sample Size for Specified Confidence Limits and Precision when Sampling Attributes in Percent (2σ Confidence Interval) ซึ่งมีรายละเอียดการคำนวณ ดังต่อไปนี้

ขนาดของตัวอย่าง

ขนาดของตัวอย่างคำนวณหาได้จากสูตรทางสถิติ ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อกำหนดให้ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 %

โดยที่ n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อน

หมายเหตุ: ในการทำวิจัยนี้กำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าเท่ากับ 0.05

$$n = \frac{399}{1 + 399 (0.05)^2}$$

$$n = 199.75$$

จำนวนตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณมีค่าประมาณ 199.75 บริษัท ซึ่งผู้ทำวิจัยได้เพิ่มจำนวนตัวอย่างที่ต้องส่งแบบสอบถามไปเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ตอบกลับมาเพียงพอกับจำนวนตัวอย่างที่คำนวณได้ เนื่องจากผู้ทำวิจัยคาดว่าอัตราการตอบแบบสอบถามจะค่อนข้างต่ำ โดยสรุปแล้วผู้วิจัยได้สุ่มเลือกบริษัทจดทะเบียนเพื่อทำการส่งแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 300 บริษัท

2. กลุ่มของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

การศึกษาในมุมมองของของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายนี้ ผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชี ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ส่วนงานที่เลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ได้แก่ สำนักงานกำกับบัญชีตลาดทุน ซึ่งตัวแทนที่เลือกทำการ

สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในระดับที่มีอำนาจในการตัดสินใจ และตัวอย่างที่เลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทั้งหมดในสำนักงานนี้ ซึ่งมีจำนวน 10 ท่าน

คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บ.ช.) สำนักงานที่เลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ ได้แก่ สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กลุ่มงานกำกับดูแลผู้สอบบัญชี 1 – 2 ซึ่งตัวแทนที่เลือกทำการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในระดับที่มีอำนาจในการตัดสินใจ และตัวอย่างที่เลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทั้งหมดในสำนักงานนี้ ซึ่งมีจำนวน 25 ท่าน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำนักงานที่เลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ ได้แก่ สายงานกำกับตลาด ฝ่ายกำกับบริษัทจดทะเบียน ซึ่งตัวแทนที่เลือกทำการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในระดับที่มีอำนาจในการตัดสินใจ และตัวอย่างที่เลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทั้งหมดในสำนักงานนี้ ซึ่งมีจำนวน 19 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของในประเทศและต่างประเทศ
2. ทำการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทจดทะเบียนและบริษัทจำกัด ตัวแทนจาก ก.ล.ต. ตัวแทนจาก ก.บ.ช. ตัวแทนจากตลาดหลักทรัพย์ และผู้จัดการกองทุน รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทจดทะเบียนฯ จำนวน 3 ท่าน และผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทจำกัด จำนวน 8 ท่าน ตัวแทนจาก ก.ล.ต. จำนวน 1 ท่าน ตัวแทนจาก ก.บ.ช. จำนวน 1 ท่าน ตัวแทนจากตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 1 ท่าน และผู้จัดการกองทุน จำนวน 3 ท่าน
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการค้นคว้าหนังสือ งานวิจัย มาตรฐานการสอบบัญชี มาทำการออกแบบแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่ได้ในขั้นต้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์สอบทาน และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่าง จำนวน 7 ท่าน เพื่อทดสอบแบบสอบถามเบื้องต้น (pretest) ในเรื่องความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) เพื่อให้เนื้อหาของข้อคำถามในแบบสอบถามมีความถูกต้อง ครบถ้วน อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน และตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. นำผลที่ได้จากการทดสอบแบบสอบถามเบื้องต้นไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม และให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์สอบทานความถูกต้อง ครบถ้วน และความชัดเจนของข้อความในแบบสอบถามอีกครั้ง ทำให้ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในการทำวิจัย 2 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

เนื้อหาในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิดรวมทั้งสิ้น 7 ข้อ ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน จำนวนปีของการปฏิบัติงาน ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านการสอบบัญชี และการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ส่วนที่ 2: ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัท ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิดรวมทั้งสิ้น 8 ข้อ ดังนี้ สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ผู้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหรือเปลี่ยนผู้สอบบัญชี จำนวนครั้งที่ผู้สอบบัญชีเข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบ การใช้บริการอื่นๆจากสำนักงานสอบบัญชี ประเภทของบริการอื่นที่บริษัทใช้บริการ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบทานของบริษัท

ส่วนที่ 3: ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี เป็นการให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น โดยการประเมินคุณลักษณะของผู้สอบบัญชีที่บริษัทผู้รับการตรวจสอบใช้บริการในปัจจุบัน และจากคุณลักษณะดังกล่าวมีผลทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชีหรือไม่ ลักษณะของคำถามในส่วนนี้เป็นคำถามปลายปิด จำนวน 1 ข้อ และคำถามที่ให้แสดงระดับความมากน้อย 7 ระดับ (seven – point Likert scale) จำนวน 26 ข้อ

ข้อคำถามในส่วนที่ 3 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การที่คณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ เคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน (ตัวแปรที่ 11)

2. การประเมินคุณลักษณะของผู้สอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน โดยให้แสดงความเห็นตามระดับความมากน้อย 7 ระดับ เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ตัวแปรและข้อคำถามที่ใช้ในการวัด ในกลุ่มของผู้รับการตรวจสอบ

ตัวแปรที่ 1	ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ
ข้อคำถาม	ข้อ 1. ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน
	ข้อ 2. ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด
	ข้อ 3. ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม
ตัวแปรที่ 2	ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี
ข้อคำถาม	ข้อ 4. ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี
	ข้อ 5. ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี
	ข้อ 6. ผู้สอบบัญชีสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน
ตัวแปรที่ 3	ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ
ข้อคำถาม	ข้อ 7. ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด
	ข้อ 8. ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท
ตัวแปรที่ 4	ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
ข้อคำถาม	ข้อ 9 ผู้สอบบัญชีใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
ตัวแปรที่ 5	ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ
ข้อคำถาม	ข้อ 10 ผู้สอบบัญชีตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี
	ข้อ 11 ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน
ตัวแปรที่ 6	ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
ข้อคำถาม	ข้อ 12 ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้
ตัวแปรที่ 7	การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ
ข้อคำถาม	ข้อ 13. ผู้สอบบัญชีให้คำแนะนำในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง
	ข้อ 14. ผู้สอบบัญชีแจ้งให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ๆ ในเรื่องของภาะมาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่างๆ

ตารางที่ 3.1 ตัวแปรและข้อคำถามที่ใช้ในการวัด ในกลุ่มของผู้รับการตรวจสอบ (ต่อ)

ตัวแปรที่ 8	การปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานตรวจสอบ
ข้อคำถาม	ข้อ 15. ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานตรวจสอบ (ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) บ่อยครั้ง
ตัวแปรที่ 12	มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี
ข้อคำถาม	ข้อ 16. ผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้ตอบแบบสอบถาม และพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี
	ข้อ 17. ผู้สอบบัญชีมีมนุษยสัมพันธ์ดี
ตัวแปรที่ 13	ความสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ
ข้อคำถาม	ข้อ 18. ผู้สอบบัญชีมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม
ตัวแปรที่ 9	การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ
ข้อคำถาม	ข้อ 19. ผู้สอบบัญชีมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน
	ข้อ 20. ผู้สอบบัญชีมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถามอย่างเพียงพอ
ตัวแปรที่ 10	ความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล
ข้อคำถาม	ข้อ 21. ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องการใช้หลักการบัญชี
	ข้อ 22. ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล
	ข้อ 23. ผู้สอบบัญชีรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม
ตัวแปรที่ 14	ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
ข้อคำถาม	ข้อ 24. ผู้สอบบัญชีคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
	ข้อ 25. ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล
ตัวแปรที่ 15	ชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี
ข้อคำถาม	ข้อ 26. ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

ส่วนที่ 4: ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ลักษณะของคำถามเป็นคำถามที่ให้ตอบโดยใส่ลำดับที่ จำนวน 1 ข้อ คำถามปลายปิด จำนวน 1 ข้อ และคำถามที่ให้แสดงระดับความมากน้อย 5 ระดับ (five – point Likert scale) จำนวน 2 ข้อ ดังนี้ สิ่งที่เราคาดหวังว่าจะได้รับจากงานสอบบัญชี ผลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ระยะเวลาที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่ใช้ในปัจจุบัน และระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

ส่วนที่ 5: ข้อเสนอนแนะ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีและไม่มี ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำนวน 2 ข้อ

เกณฑ์ในการให้คะแนน

คำถามในส่วนที่ 3: ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี มีเกณฑ์ ในการให้คะแนน ดังนี้

<u>คำถามทางบวก</u>		<u>คำถามทางลบ</u>	
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	7 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	ไม่เห็นด้วย	6 คะแนน
ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	3 คะแนน	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	5 คะแนน
ไม่แน่ใจ	4 คะแนน	ไม่แน่ใจ	4 คะแนน
ค่อนข้างเห็นด้วย	5 คะแนน	ค่อนข้างเห็นด้วย	3 คะแนน
เห็นด้วย	6 คะแนน	เห็นด้วย	2 คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	7 คะแนน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน

คำถามในส่วนที่ 4: ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ไม่พึงพอใจมาก	1 คะแนน	พึงพอใจบ้าง	4 คะแนน
ไม่ค่อยพึงพอใจ	2 คะแนน	พึงพอใจมาก	5 คะแนน
เฉย ๆ	3 คะแนน		

2. แบบสอบถามของกลุ่มหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

เนื้อหาในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นคำถาม

ปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 7 ข้อ และคำถามที่ให้คำตอบโดยใส่ลำดับที่ จำนวน 1 ข้อ ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน จำนวนปีของการปฏิบัติงาน ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านการสอบบัญชี การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และสิ่งที่คาดหวังว่าจะได้รับจากงานสอบบัญชี

ส่วนที่ 2: ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี เป็นการให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นว่าคุณลักษณะของผู้สอบบัญชีดังต่อไปนี้ทำให้ผู้ตอบเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชีหรือไม่ และในระดับใด ลักษณะของคำถามในส่วนนี้เป็นคำถามที่แสดงระดับความมากน้อย 5 ระดับ (five – point Likert scale) จำนวน 39 ข้อ

ข้อคำถามในส่วนนี้แบ่งเป็นปัจจัย 3 ด้าน ดังนี้

- 3.1 คุณสมบัติของผู้สอบบัญชี
- 3.2 ลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี
- 3.3 ลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี

ตารางที่ 3.2 ข้อคำถามที่ใช้ในการวัด ในกลุ่มของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

	ข้อคำถาม
คุณสมบัติของผู้สอบบัญชี	ข้อ 1. การที่ผู้สอบบัญชีมีความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต
	ข้อ 2. การที่ผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมากกว่า 5 ปี
	ข้อ 3. การที่ผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบธุรกิจหลาย ๆ ประเภทอุตสาหกรรม
	ข้อ 4. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี
	ข้อ 5. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี
	ข้อ 6. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ตรวจสอบเป็นอย่างดี
	ข้อ 7. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและเฉพาะอุตสาหกรรมเป็นพิเศษ นอกเหนือจากสาขาการบัญชีและการสอบบัญชี
	ข้อ 8. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชีและสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี
	ข้อ 9. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการสอบบัญชีและสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 3.2 ข้อคำถามที่ใช้ในการวัด ในกลุ่มของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย (ต่อ)

	ข้อคำถาม
คุณสมบัติของผู้สอบบัญชี	ข้อ 10. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีและการสอบบัญชีเป็นอย่างดี
	ข้อ 11. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ/คอมพิวเตอร์และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี
	ข้อ 12. การที่ผู้สอบบัญชีเข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับวิชาชีพสอบบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่สมาคมกับบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยกำหนด
	ข้อ 13. การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้หาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา
	ข้อ 14. การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้รับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้อื่น
	ข้อ 15. การที่ผู้สอบบัญชีมีความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียน
	ข้อ 16. การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้มีความสามารถในการวิเคราะห์และใช้ดุลยพินิจ
	ข้อ 17. การที่ผู้สอบบัญชีสามารถตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี
	ข้อ 18. การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติตามมรรยาทของผู้สอบบัญชีอย่างเคร่งครัด
ลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี	ข้อ 1. การที่ผู้สอบบัญชีพิจารณา/ทำข้อตกลงในการรับงานสอบบัญชีพร้อมทั้งจัดทำและส่งหนังสือตอบรับงานสอบบัญชีให้บริษัทลูกค้าก่อนที่จะเริ่มงาน
	ข้อ 2. การที่ผู้สอบบัญชีทำความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด
	ข้อ 3. การที่ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด
	ข้อ 4. การที่ผู้สอบบัญชีทำการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม
	ข้อ 5. การที่ผู้สอบบัญชีทำการวางแผนการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม
	ข้อ 6. การที่ผู้สอบบัญชีพัฒนาและจัดทำแนวการสอบบัญชี (Audit Program) โดยกำหนดลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของการปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างเหมาะสม
	ข้อ 7. การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด

ตารางที่ 3.2 ข้อคำถามที่ใช้ในการวัด ในกลุ่มของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย (ต่อ)

	ข้อคำถาม
ลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี	ข้อ 8. การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน
	ข้อ 9. การที่ผู้สอบบัญชีใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
	ข้อ 10. การที่ผู้สอบบัญชีจัดทำเอกสารหลักฐานการสอบบัญชี (กระดาษทำการ) ที่สมบูรณ์และมีรายละเอียดเพียงพอ
	ข้อ 11. การที่ผู้สอบบัญชีควบคุมและสอบทานงานตรวจสอบของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีโดยละเอียด
	ข้อ 12. การที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นและรายงานเหตุผล/ตัวเลขของผลกระทบที่เป็นไปได้ต่อการเงินไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม
	ข้อ 13. การที่ผู้สอบบัญชีไม่เปิดเผยความลับของลูกค้าที่ตนได้รู้มาจากการปฏิบัติงานตรวจสอบ
	ข้อ 14. การที่ผู้สอบบัญชีมีการติดต่อสื่อสารและรายงานข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่พบระหว่างการตรวจสอบกับผู้บริหาร/คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเพียงพอ
	ข้อ 15. การที่ผู้สอบบัญชีมีอิสระจากคณะกรรมการบริหารของบริษัทผู้รับการตรวจสอบในการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชี
ลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี	ข้อ 1. การที่เป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง (Big 4)
	ข้อ 2. การที่เป็นสำนักงานสอบบัญชีของไทย (local firm)
	ข้อ 3. การที่สำนักงานสอบบัญชีคัดเลือกและมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อปฏิบัติงานสอบบัญชี
	ข้อ 4. การที่สำนักงานสอบบัญชีจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานสอบบัญชีเกี่ยวกับความรู้ ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ
	ข้อ 5. การที่สำนักงานสอบบัญชีใช้นโยบายและวิธีการปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสม
	ข้อ 6. การที่สำนักงานสอบบัญชีมีชื่อเสียงโดยรวมที่ดีเป็นที่รู้จัก และยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

ส่วนที่ 3: ข้อเสนอแนะ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีและไม่มี ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำนวน 2 ข้อ

เกณฑ์ในการให้คะแนน

คำถามใน ส่วนที่ 2: ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ไม่มีผลต่อความพอใจ	0	คะแนน	พอใจปานกลาง	3	คะแนน
พอใจน้อยที่สุด	1	คะแนน	พอใจมาก	4	คะแนน
พอใจน้อย	2	คะแนน	พอใจมากที่สุด	5	คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ดังนี้

1. ผู้ทำวิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทจดทะเบียน และบริษัทจำกัด ตัวแทนจาก ก.ล.ต. ตัวแทนจาก ก.บ.ช. ตัวแทนจากตลาดหลักทรัพย์ และผู้จัดการกองทุน รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 ท่าน ในหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี
2. ลักษณะของงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพ
3. ปัจจัยที่ทำให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพ

เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย ซึ่งได้แก่ แบบสอบถาม

2. ผู้ทำวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างโดยการใช่แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

กลุ่มของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียน

ผู้ทำวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

1. ประธานคณะกรรมการตรวจสอบและกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียน จำนวน 300 บริษัท รวมทั้งสิ้นจำนวน 609 ชุด
2. ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทจดทะเบียน จำนวน 300 ชุด

ซึ่งแบบสอบถามที่ส่งให้แก่คณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า นั้นเป็นแบบสอบถามชุดเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับมุมมองจากทั้ง 2 ฝ่าย โดยได้แนบซองจดหมายพร้อมติดดวงตราไปรษณียากรเพื่อให้ตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้ทำวิจัย

และแบบสอบถามทุกฉบับจะมีการให้เลขที่ของแบบสอบถามไว้ล่วงหน้าเพื่อความสะดวกในการติดตามแบบสอบถาม

กลุ่มของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

ผู้ทำวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยังตัวอย่างที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าของส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชี ในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย เพื่อแจกจ่ายแบบสอบถามให้แก่เจ้าหน้าที่ทั้งหมดในส่วนงานดังกล่าว เป็นจำนวนดังนี้

1. สำนักกำกับบัญชีตลาดทุนของ ก.ล.ต. จำนวน 10 ชุด
2. สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กลุ่มงานกำกับดูแลผู้สอบบัญชี 1 – 2 ของ ก.บ.ข.

จำนวน 25 ชุด

3. ฝ่ายกำกับบริษัทจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จำนวน 19 ชุด

การทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Test of Reliability)

แบบสอบถามของกลุ่มผู้รับบริการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ตัวอย่างได้ตอบกลับมาแล้วมาทำการทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามในส่วนที่ 3: ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ข้อ 1–26 โดยใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายใน (Internal – Consistency Reliability) ตามสูตรของ Cronbach Alpha Formula ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 3.3 ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามในส่วนที่ 3

กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานอยู่ใน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ (Alpha)*
บริษัทจดทะเบียนฯ ที่ใช้บริการสอบบัญชีจาก สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4	0.91
บริษัทจดทะเบียนฯ ที่ใช้บริการสอบบัญชีจาก สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4	0.94
รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด	0.92

* ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามควรมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงถือเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้

แบบสอบถามของกลุ่มหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ตัวอย่างได้ตอบกลับมาแล้วมาทำการทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามในส่วนที่ 2: ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี โดยใช้วิธีการวัดความ

สอดคล้องภายใน (Internal – Consistency Reliability) ตามสูตรของ Cronbach Alpha Formula ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ (Alpha) ของแบบสอบถามในส่วนที่ 2 เท่ากับ 0.92

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของตัวอย่างโดยใช้วิธีการทางสถิติ ซึ่งในการวิจัยนี้จะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC+ (Statistic Package for the Social Science/Personal Computer Plus) ในการประมวลผลข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ ประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัท ระดับการประเมินปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ทั้งนี้เพื่ออธิบายถึงลักษณะต่าง ๆ ข้างต้น

2. สถิติเชิงสรุปอ้างอิง (Inference statistic) ใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัยนี้

รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม คำนวณค่าสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัทฯ คำนวณค่าสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 ศึกษาระดับการประเมินปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี โดยการคำนวณค่าสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 4 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ซึ่งมีวิธีปฏิบัติ 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ทำการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อลดจำนวนตัวแปร โดยการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวที่มีความสัมพันธ์กันในปัจจัยเดียวกัน และเป็นวิธีแก้ปัญหาการที่ตัวแปรอิสระของเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยมีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity)

ชั้นที่ 2 ทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น

เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนต่าง ๆ มีดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นโดยพิจารณาจากระดับของการให้คะแนนที่มีค่าตั้งแต่ 1 – 7 โดยแบ่งระดับของคะแนนออกเป็น 7 ระดับ ซึ่งในแต่ละระดับจะมีคะแนนห่างกันเป็นอันตรภาคชั้น ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{7 - 1}{7} \\ \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &\approx 0.85 \end{aligned}$$

จากการคำนวณข้างต้นจึงกำหนดเกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.85	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนนเฉลี่ย	1.86 - 2.71	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ย	2.72 - 3.57	หมายถึง	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ย	3.58 - 4.43	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
คะแนนเฉลี่ย	4.44 - 5.29	หมายถึง	ค่อนข้างเห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ย	5.30 - 6.15	หมายถึง	เห็นด้วย
คะแนนเฉลี่ย	6.16 - 7.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นโดยพิจารณาจากระดับของการให้คะแนนที่มีค่าตั้งแต่ 1 – 5 โดยแบ่งระดับของคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งในแต่ละระดับจะมีคะแนนห่างกันเป็นอันตรภาคชั้น ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{5 - 1}{5} \\ \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &\approx 0.8 \end{aligned}$$

จากการคำนวณข้างต้นจึงกำหนดเกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นในเรื่องความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึง	ไม่พึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย	1.81 - 2.61	หมายถึง	ไม่ค่อยพึงพอใจ
คะแนนเฉลี่ย	2.62 - 3.42	หมายถึง	เฉย ๆ
คะแนนเฉลี่ย	3.43 - 4.23	หมายถึง	พึงพอใจบ้าง
คะแนนเฉลี่ย	4.24 - 5.00	หมายถึง	พึงพอใจมาก

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม คำนวณค่าสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากสัมภาษณ์และทำการคำนวณค่าสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากไว้ในปัจจัยเดียวกัน ทำให้สามารถอธิบายความหมายของแต่ละปัจจัยได้ตามความหมายของตัวแปรที่ถูกจัดอยู่ในปัจจัยใหม่นั้น

เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น

เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนต่าง ๆ มีดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นโดยพิจารณาจากระดับของการให้คะแนนที่มีค่าตั้งแต่ 0 – 5 โดยแบ่งระดับของคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งในแต่ละระดับจะมีคะแนนห่างกันเป็นอันตรภาคชั้น ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{5 - 0}{5}$$

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = 1$$

จากการคำนวณข้างต้นจึงกำหนดเกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	0.00 - 1.00	หมายถึง	ไม่มีผลต่อความพอใจ
คะแนนเฉลี่ย	1.01 - 2.00	หมายถึง	พอใจน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	2.01 - 3.00	หมายถึง	พอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.01 - 4.00	หมายถึง	พอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.01 - 5.00	หมายถึง	พอใจมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปการส่งและการได้รับคำตอบ

สรุปผลการส่งแบบสอบถามและการได้รับคำตอบในการวิจัยนี้ แบ่งได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

จากการส่งแบบสอบถามให้กับผู้รับการตรวจสอบที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า มีจำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งและที่รับการตอบกลับ ดังที่แสดงไว้ในตาราง 4.1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 อัตราการตอบแบบสอบถามกลับของกลุ่มผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

	คณะกรรมการตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ตอบกลับ	109 *	17.90	124 *	41.33	44	-	233 *	25.63
จัดส่ง	609	100.00	300	100.00	-	-	909	100.00

หมายเหตุ * จำนวนนี้รวมแบบสอบถามที่ผู้ตอบตอบคำถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สามารถตอบคำถามได้ เป็นจำนวนดังนี้ คณะกรรมการตรวจสอบ จำนวน 9 ฉบับ และ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี จำนวน 4 ฉบับ และรวมแบบสอบถามที่ผู้ตอบดำรงตำแหน่งอื่น ๆ เป็นจำนวนดังนี้ ตัวแทนของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวน 13 ฉบับ และตัวแทนของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี จำนวน 31 ฉบับ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ได้แก่ ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นเลขาของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวน 13 ท่าน และมีตำแหน่งเป็นผู้จัดการฝ่ายบัญชี รองผู้จัดการฝ่ายบัญชี และสมุหบัญชี จำนวน 31 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเหล่านี้สามารถประเมินคุณลักษณะของผู้สอบบัญชีของบริษัทได้เช่นเดียวกับคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี เนื่องจากเป็นตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกับผู้สอบบัญชีเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลในส่วนดังกล่าวไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้สรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ด้วย โดยผู้ที่มีตำแหน่งงานด้านบัญชีและการเงินนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์พร้อมกับกลุ่มผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี ส่วนผู้ที่มีตำแหน่งเป็นเลขาของคณะกรรมการตรวจสอบ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์พร้อมกับกลุ่มคณะกรรมการตรวจสอบ

2. กลุ่มของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

จากการส่งแบบสอบถามให้กับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย ซึ่งได้แก่ สำนักกำกับบัญชีตลาดทุนของก.ล.ต. ฝ่ายกำกับบริษัทจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และกลุ่มงานกำกับดูแลผู้สอบบัญชี 1 - 2 สำนักกำกับดูแลธุรกิจก.บข. มีจำนวนผู้ปฏิบัติงานในส่วนงานดังกล่าวและจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับ ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 จำนวนการตอบแบบสอบถามของกลุ่มหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

	สำนักกำกับบัญชีตลาดทุน ก.ล.ต.		ฝ่ายกำกับบริษัทจดทะเบียนของSET		กลุ่มงานกำกับดูแลผู้สอบบัญชี 1-2 ของก.บข.		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ตอบกลับ	6	60.00	17	89.00	18	72.00	41	75.93
ผู้ปฏิบัติงาน	10	100.00	19	100.00	25	100.00	54	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของตัวอย่าง โดยจะแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัท

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี: มุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี: มุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัท

การวิเคราะห์ในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยที่ส่วนที่ 1.1 จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการ

สอบบัญชี และส่วนที่ 1.2 จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัท จำแนกตามสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี

ส่วนที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี

ตำแหน่ง	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4		สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คณะกรรมการตรวจสอบ	62	41.89	25	34.70	87	39.50
ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า	58	39.19	31	43.10	89	40.50
อื่น ๆ	28	18.92	16	22.20	44	20.00
		100.00		100.00		100.00
รวม	148	67.30	72	32.70	220	100.00

จากตารางที่ 4.3 ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ และผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 39.50 และ ร้อยละ 40.50 ตามลำดับ) และผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 20.00 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 (ร้อยละ 67.30) และผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 คิดเป็นร้อยละ 32.70 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ปฏิบัติงานในตำแหน่งคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 41.89 และ ร้อยละ 39.19 ตามลำดับ) และปฏิบัติงานในตำแหน่งอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 18.92 ของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4

ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ร้อยละ 43.10) รองลงมาปฏิบัติงานในตำแหน่งคณะกรรมการตรวจสอบ (ร้อยละ 34.70) และตำแหน่งอื่น ๆ (ร้อยละ 22.20) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตัวแปร	คณะกรรมการตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ								
ชาย	52	85.20	24	42.10	11	39.30	87	59.60
หญิง	9	14.80	33	57.90	17	60.70	59	40.40
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	61	41.80	57	39.00	28	19.20	146	100.00
อายุ								
น้อยกว่า 35 ปี	1	1.60	4	6.90	5	17.90	10	6.80
35 – 45 ปี	7	11.50	38	65.50	16	57.10	61	41.50
46 – 55 ปี	13	21.30	14	24.10	6	21.40	33	22.40
มากกว่า 55 ปี	40	65.60	2	3.40	1	3.60	43	29.30
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	61	41.50	58	39.45	28	19.05	147	100.00
การศึกษา								
ปริญญาตรี	19	30.60	25	43.10	19	67.90	63	42.60
ปริญญาโท	31	50.00	33	56.90	9	32.10	73	49.30
ปริญญาเอก	10	16.10	-	-	-	-	10	6.80
อื่น ๆ	2	3.30	-	-	-	-	2	1.30
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	62	41.89	58	39.19	28	18.92	148	100.00

จากตารางที่ 4.4 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 85.20) ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 55 ปี (ร้อยละ 65.60) และส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาโท (ร้อยละ 50.00) รองลงมาคือ ปริญญาตรี (ร้อยละ 30.60) และปริญญาเอก (ร้อยละ 16.10) ตามลำดับ

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57.90) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 35 – 45 ปี (ร้อยละ 65.50) และส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาโท (ร้อยละ 56.90) รองลงมาคือ ปริญญาตรี (ร้อยละ 43.10)

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.70) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 35 – 45 ปี (ร้อยละ 57.10) และส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 67.90)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 59.60) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 35 – 45 ปี (ร้อยละ 41.50) และส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาโท (ร้อยละ 49.30) รองลงมาคือ ปริญญาตรี (ร้อยละ 42.60)

จากตารางที่ 4.5 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 76.00) ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 55 ปี (ร้อยละ 44.00) รองลงมาคืออายุอยู่ในช่วง 46 – 55 ปี (ร้อยละ 28.00) และส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาโท (ร้อยละ 52.00) รองลงมาคือ ปริญญาตรี (ร้อยละ 36.00)

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าเป็นเพศชายและเพศหญิงในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 43.30 และ ร้อยละ 56.70 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 35 – 45 ปี (ร้อยละ 67.70) รองลงมาคืออายุอยู่ในช่วง 46 – 55 ปี (ร้อยละ 25.80) และส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 58.10) รองลงมาคือ ปริญญาโท (ร้อยละ 38.70)

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 68.75) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 35 – 45 ปี (ร้อยละ 50.00) และส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 75.00)

ตารางที่ 4.5 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตัวแปร	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ								
ชาย	19	76.00	13	43.30	5	31.25	37	52.10
หญิง	6	24.00	17	56.70	11	68.75	34	47.90
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	25	35.20	30	42.30	16	22.50	71	100.00
อายุ								
น้อยกว่า 35 ปี	3	12.00	1	3.20	4	25.00	8	11.10
35 – 45 ปี	4	16.00	21	67.70	8	50.00	33	45.80
46 – 55 ปี	7	28.00	8	25.80	2	12.50	17	23.60
มากกว่า 55 ปี	11	44.00	1	3.20	2	12.50	14	19.40
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	25	34.70	31	43.10	16	22.20	72	100.00
การศึกษา								
ปริญญาตรี	9	36.00	18	58.10	12	75.00	39	54.17
ปริญญาโท	13	52.00	12	38.70	3	18.75	28	38.89
ปริญญาเอก	1	4.00	-	-	-	-	1	1.39
อื่น ๆ	2	8.00	1	3.20	1	6.25	4	5.55
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	25	34.70	31	43.10	16	22.20	72	100.00

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 เป็นเพศชายและเพศหญิงในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 52.10 และ ร้อยละ 47.90 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 35 – 45 ปี (ร้อยละ 45.80) และส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 54.17) รองลงมาคือ ปริญญาโท (ร้อยละ 38.89)

ตารางที่ 4.6 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และจำนวนปีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน

จำนวนปี	คณะกรรมการตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า		อื่นๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	45	73.77	28	48.28	10	38.46	83	57.24
5 – 10 ปี	15	24.59	16	27.59	8	30.77	39	26.90
11 – 15 ปี	1	1.64	7	12.07	3	11.54	11	7.58
16 – 20 ปี	-	-	4	6.90	4	15.38	8	5.52
21 – 25 ปี	-	-	1	1.72	1	3.85	2	1.38
มากกว่า 25 ปี	-	-	2	3.44	-	-	2	1.38
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	61	42.07	58	40.00	26	17.93	145	100.00
จำนวนปีเฉลี่ย	3.81 ปี		7.35 ปี		8.25 ปี		6.02 ปี	
จำนวนปีสูงสุด	15 ปี		30 ปี		23 ปี		30 ปี	
จำนวนปีต่ำสุด	1 ปี		3 เดือน		6 เดือน		3 เดือน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.03		7.14		6.64		5.77	

จากตารางที่ 4.6 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวเป็นระยเวลาน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 73.77) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งคณะกรรมการตรวจสอบ ท่านละประมาณ 4 ปี

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวเป็นระยเวลาน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 48.28) รองลงมาปฏิบัติงานเป็นระยเวลา 5 – 10 ปี (ร้อยละ 27.59) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ท่านละประมาณ 7 ปี

เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งอื่นๆ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยเวลาน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 57.24) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน ท่านละประมาณ 8 ปี

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 57.24) รองลงมาปฏิบัติงานเป็นระยะเวลา 5 – 10 ปี (ร้อยละ 26.90) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน ท่านละประมาณ 6 ปี

ตารางที่ 4.7 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และจำนวนปีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน

จำนวนปี	คณะกรรมการตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	19	76.00	7	22.58	12	75.00	38	52.78
5 – 10 ปี	6	24.00	14	45.16	3	18.75	23	31.94
11 – 15 ปี	-	-	5	16.13	-	-	5	6.94
16 – 20 ปี	-	-	3	9.67	1	6.25	4	5.56
21 – 25 ปี	-	-	1	3.23	-	-	1	1.39
มากกว่า 25 ปี	-	-	1	3.23	-	-	1	1.39
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	25	34.72	31	43.06	16	22.22	72	100.00
จำนวนปีเฉลี่ย	3.60 ปี		9.71 ปี		4.46 ปี		6.42 ปี	
จำนวนปีสูงสุด	8 ปี		27 ปี		20 ปี		27 ปี	
จำนวนปีต่ำสุด	1 ปี		1 ปี		5 เดือน		5 เดือน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.63		6.19		4.65		5.48	

จากตารางที่ 4.7 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 76.00) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งคณะกรรมการตรวจสอบ ท่านละประมาณ 4 ปี

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวเป็นระยะเวลา 5 – 10 ปี (ร้อยละ 45.16) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ท่านละประมาณ 10 ปี

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งอื่น ๆ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 75.00) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน ท่านละประมาณ 4 ปี

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 52.78) รองลงมาปฏิบัติงานเป็นระยะเวลา 5 – 10 ปี (ร้อยละ 31.94) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน ท่านละประมาณ 6 ปี

ตารางที่ 4.8 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชี

ประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชี หรือตำแหน่งที่ เทียบเท่า	อื่น ๆ	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี	43 (69.36)	31 (53.45)	15 (53.57)	89 (60.14)
เคย แต่ไม่ได้สังกัดสำนักงานสอบบัญชี	11 (17.74)	4 (6.90)	3 (10.71)	18 (12.16)
เคย และปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชี ของไทย	4 (6.45)	8 (13.79)	6 (21.43)	18 (12.16)
เคยและปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชี ขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง	4 (6.45)	15 (25.86)	4 (14.29)	23 (15.54)
รวม	62 (100.00) (41.89)	58 (100.00) (39.19)	28 (100.00) (18.92)	148 (100.00) (100.00)

จากตารางที่ 4.8 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี (ร้อยละ 69.36) รองลงมาคือ เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี แต่ไม่ได้สังกัดสำนักงานสอบบัญชีใด ๆ สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี (ร้อยละ 53.45) รองลงมาคือ เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง (ร้อยละ 25.86) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่ง อื่น ๆ ส่วนใหญ่ก็ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี (ร้อยละ 53.57) เช่นเดียวกัน

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี (ร้อยละ 60.14) รองลงมาคือ เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง (ร้อยละ 15.54)

ตารางที่ 4.9 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชี

ประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชี	คณะกรรมการตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า	อื่น ๆ	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี	15 (60.00)	21 (67.70)	11 (68.80)	47 (65.30)
เคย แต่ไม่ได้สังกัดสำนักงานสอบบัญชี	5 (20.00)	1 (3.20)	-	6 (8.30)
เคย และปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีของไทย	4 (16.00)	6 (19.40)	4 (25.00)	14 (19.40)
เคย และปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง	1 (4.00)	3 (9.70)	1 (6.30)	5 (6.90)
รวม	25 (100.00) (34.70)	31 (100.00) (43.10)	16 (100.00) (22.20)	72 (100.00) (100.00)

จากตารางที่ 4.9 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี (ร้อยละ 60.00) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี (ร้อยละ 67.70) รองลงมาคือ เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีของไทย (ร้อยละ 19.40) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี (ร้อยละ 68.80)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี (ร้อยละ 65.30) รองลงมาคือ เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีของไทย (ร้อยละ 19.40)

ตารางที่ 4.10 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	คณะกรรมการตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า	อื่น ๆ	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	48 (78.69)	44 (75.86)	22 (78.57)	114 (77.55)
เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต แต่ปัจจุบันไม่ได้รับรองงบการเงิน	4 (6.56)	7 (12.07)	1 (3.57)	12 (8.16)
เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และปัจจุบันยังคงรับรองงบการเงิน	9 (14.75)	7 (12.07)	5 (17.86)	21 (14.29)
รวม	61 (100.00) (41.49)	58 (100.00) (39.46)	28 (100.00) (19.05)	147 (100.00) (100.00)

จากตารางที่ 4.10 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ร้อยละ 78.69) รองลงมาคือ เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และปัจจุบันยังคงรับรองงบการเงิน (ร้อยละ 14.75) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือ

ตำแหน่งที่เทียบเท่า ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ร้อยละ 75.86) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ร้อยละ 78.57) เช่นเดียวกัน

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ร้อยละ 77.55) รองลงมาคือ เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และปัจจุบันยังคงรับรองงบการเงิน (ร้อยละ 14.29)

ตารางที่ 4.11 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชี หรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	อื่น ๆ	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	19 (76.00)	28 (90.30)	12 (75.00)	59 (81.90)
เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต แต่ปัจจุบันไม่ได้รับรองงบการเงิน	3 (12.00)	1 (3.20)	1 (6.30)	5 (6.90)
เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และปัจจุบันยังคงรับรองงบการเงิน	3 (12.00)	2 (6.50)	3 (18.80)	8 (11.10)
รวม	25 (100.00) (34.70)	31 (100.00) (43.10)	16 (100.00) (22.20)	72 (100.00) (100.00)

จากตารางที่ 4.11 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ร้อยละ 76.00) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ร้อยละ 90.30) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ร้อยละ 75.00) เช่นเดียวกัน

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ร้อยละ 81.90) รองลงมาคือ เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และปัจจุบันยังคงรับรองงบการเงิน (ร้อยละ 11.10)

ส่วนที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัท จำแนกตามสำนักงาน
สอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี

ตารางที่ 4.12 จำนวน และร้อยละของคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงานสอบบัญชี
ที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี และผู้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหรือเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท

ผู้มีส่วนร่วมในการ คัดเลือกหรือเปลี่ยน ผู้สอบบัญชีของบริษัท	สำนักงานสอบบัญชี ในกลุ่ม Big 4		สำนักงานสอบบัญชี ในกลุ่ม Non Big 4		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ถือหุ้น	61	18.10	26	16.00	87	17.40
คณะกรรมการตรวจสอบ	119	35.30	49	30.10	168	33.60
คณะกรรมการบริหาร ระดับสูง	87	25.80	47	28.80	134	26.80
กรรมการผู้จัดการ	35	10.40	20	12.30	55	11.00
ผู้จัดการฝ่ายบัญชี และการเงิน	31	9.20	16	9.80	47	9.40
อื่น ๆ	4	1.20	5	3.10	9	1.80
		100.00		100.00		100.00
รวม	337	67.40	163	32.60	500	100.00

จากตารางที่ 4.12 ในบริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหรือเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัท ส่วนใหญ่ ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท (ร้อยละ 35.30 ของจำนวนคำตอบ) รองลงมาได้แก่ คณะกรรมการบริหารระดับสูงของบริษัท (ร้อยละ 25.80 ของจำนวนคำตอบ) และผู้ถือหุ้น (ร้อยละ 18.10 ของจำนวนคำตอบ) ตามลำดับ

สำหรับบริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหรือเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทส่วนใหญ่ ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการบริหารระดับสูงของบริษัท ซึ่งเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 30.10 ของจำนวนคำตอบ และ ร้อยละ 28.80 ของจำนวนคำตอบ ตามลำดับ) รองลงมาได้แก่ ผู้ถือหุ้น (ร้อยละ 16.00 ของจำนวนคำตอบ)

โดยสรุป ในบริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหรือเปลี่ยนผู้สอบบัญชีของบริษัทส่วนใหญ่ ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท (ร้อยละ 33.60 ของ

จำนวนคำตอบ) รองลงมา ได้แก่ คณะกรรมการบริหารระดับสูงของบริษัท (ร้อยละ 26.80 ของจำนวนคำตอบ) และผู้ถือหุ้น (ร้อยละ 17.40 ของจำนวนคำตอบ) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้ บริการสอบบัญชี และจำนวนครั้งที่ผู้สอบบัญชีเข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท

จำนวนครั้งที่เข้าร่วมการประชุม	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4		สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
0 ครั้ง/ปี	13	9.09	9	13.24	22	10.43
1 ถึง 2 ครั้ง/ปี	49	34.27	32	47.06	81	38.39
3 ถึง 4 ครั้ง/ปี	71	49.65	23	33.82	94	44.55
5 ถึง 6 ครั้ง/ปี	9	6.29	3	4.41	12	5.69
7 ถึง 8 ครั้ง/ปี	1	0.70	1	1.47	2	0.94
		100.00		100.00		100.00
รวม	143	67.77	68	32.23	211	100.00
จำนวนครั้งการประชุมโดยเฉลี่ยต่อปี	2.86 ครั้ง/ปี		2.26 ครั้ง/ปี		2.67 ครั้ง/ปี	
จำนวนครั้งการประชุมสูงสุด	8 ครั้ง/ปี		8 ครั้ง/ปี		8 ครั้ง/ปี	
จำนวนครั้งการประชุมต่ำสุด	0 ครั้ง/ปี		0 ครั้ง/ปี		0 ครั้ง/ปี	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.65		1.72		1.69	

จากตารางที่ 4.13 ในบริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีของบริษัทเข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท 3 – 4 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 49.65) รองลงมา คือ 1 – 2 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 34.27) ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วผู้สอบบัญชีของบริษัทเข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบประมาณ 3 ครั้งต่อปี

สำหรับบริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีของบริษัทเข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท 1 – 2 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 47.06) รองลงมาคือ 3 – 4 ครั้ง ต่อปี (ร้อยละ 33.82) ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วผู้สอบบัญชีของบริษัทเข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบประมาณ 2 ครั้งต่อปี

โดยสรุป ผู้สอบบัญชีของบริษัทที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดส่วนใหญ่เข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท 3 – 4 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 44.55) รองลงมา คือ 1 – 2 ครั้งต่อปี (ร้อยละ 38.39) ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วผู้สอบบัญชีของบริษัทเข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบประมาณ 3 ครั้งต่อปี

ตารางที่ 4.14 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี และการใช้บริการอื่น ๆ จากสำนักงานสอบบัญชี

การใช้บริการอื่น ๆ จากสำนักงานสอบบัญชี	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4		สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ใช้บริการอื่น ๆ	83	58.50	58	80.60	141	65.90
มีการใช้บริการอื่น ๆ	59	41.50	14	19.40	73	34.10
		100.00		100.00		100.00
รวม	142	66.40	72	33.60	214	100.00

จากตารางที่ 4.14 บริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้บริการอื่น ๆ จากสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีอยู่ (ร้อยละ 58.50) และมีบริษัทที่ใช้บริการอื่น ๆ จากสำนักงานสอบบัญชี คิดเป็นร้อยละ 41.50

สำหรับบริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ใช้บริการอื่น ๆ จากสำนักงานสอบบัญชีเช่นกัน (ร้อยละ 80.60)

โดยสรุป บริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้บริการอื่น ๆ จากสำนักงานสอบบัญชีที่ให้บริการสอบบัญชีแก่บริษัท (ร้อยละ 65.90)

จากตารางที่ 4.15 บริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีการใช้บริการอื่น ๆ จากสำนักงานสอบบัญชี ส่วนใหญ่บริการอื่น ๆ ที่บริษัทใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี ได้แก่ บริการด้านการวางแผน/ให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร (ร้อยละ 53.60 ของจำนวนคำตอบ) รองลงมาคือ บริการด้านการตรวจสอบภายใน (ร้อยละ 20.30 ของจำนวนคำตอบ)

ตารางที่ 4.15 จำนวน และร้อยละของคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี และบริการอื่น ๆ ที่บริษัทใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี

บริการอื่น ๆ ที่บริษัทใช้บริการ จากสำนักงานสอบบัญชี	สำนักงานสอบบัญชี ในกลุ่ม Big 4		สำนักงานสอบบัญชี ในกลุ่ม Non Big 4		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บริการด้านการให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการบริหารงาน	1	1.40	5	23.80	6	6.70
บริการด้านการจัดหาและคัดสรร บุคลากรของบริษัท	4	5.80	-	-	4	4.40
บริการด้านการวางแผน/ให้ คำปรึกษาด้านภาษีอากร	37	53.60	5	23.80	42	46.70
บริการด้านการวางระบบงานต่างๆ	6	8.70	5	23.80	11	12.20
บริการด้านการตรวจสอบภายใน	14	20.30	4	19.00	18	20.00
อื่น ๆ	7	10.10	2	9.50	9	10.00
		100.00		100.00		100.00
รวม	69	76.70	21	23.30	90	100.00

สำหรับบริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีการใช้บริการอื่น ๆ จากสำนักงานสอบบัญชี ส่วนใหญ่บริการอื่น ๆ ที่บริษัทใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี ได้แก่ บริการด้านการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการบริหารงาน บริการด้านการวางแผน/ให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร และบริการด้านการวางระบบงานต่าง ๆ เป็นจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 23.80 ของจำนวนคำตอบ)

โดยสรุป บริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่มีการใช้บริการอื่น ๆ จากสำนักงานสอบบัญชีที่ให้บริการสอบบัญชีแก่บริษัท ส่วนใหญ่บริการอื่น ๆ ที่บริษัทใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี ได้แก่ บริการด้านการวางแผน/ให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร (ร้อยละ 46.70 ของจำนวนคำตอบ) รองลงมา คือ บริการด้านการตรวจสอบภายใน (ร้อยละ 20.00 ของจำนวนคำตอบ)

จากตารางที่ 4.16 บริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจะมีจำนวนมากกว่า 500,000 บาท ถึง 2,000,000 บาท (ร้อยละ 57.30) รองลงมาคือ น้อยกว่า 500,000 บาท (ร้อยละ 24.50)

ตารางที่ 4.16 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้ บริการสอบบัญชี และระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัท

ระดับค่าธรรมเนียมการ สอบบัญชีของบริษัท	สำนักงานสอบบัญชี ในกลุ่ม Big 4		สำนักงานสอบบัญชี ในกลุ่ม Non Big 4		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า ห้าแสนบาท	35	24.50	33	46.50	68	31.80
มากกว่า ห้าแสนบาท ถึง สองล้านบาท	82	57.30	36	50.70	118	55.10
มากกว่า สองล้านบาท ถึง ห้าล้านบาท	19	13.30	1	1.40	20	9.30
มากกว่า ห้าล้านบาท ถึง สิบล้านบาท	5	3.50	1	1.40	6	2.80
มากกว่า สิบล้านบาท	2	1.40	-	-	2	0.90
		100.00		100.00		100.00
รวม	143	66.80	71	33.20	214	100.00

สำหรับบริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 นั้น มีจำนวนใกล้เคียงกันระหว่างบริษัทที่มีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนมากกว่า 500,000 บาท ถึง 2,000,000 บาท และบริษัทที่มีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนน้อยกว่า 500,000 บาท (ร้อยละ 50.70 และ ร้อยละ 46.50 ตามลำดับ)

โดยสรุป บริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนใหญ่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจะมีจำนวนมากกว่า 500,000 บาท ถึง 2,000,000 บาท (ร้อยละ 55.10) รองลงมาคือ น้อยกว่า 500,000 บาท (ร้อยละ 31.80)

จากตารางที่ 4.17 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่เห็นว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบันเป็นจำนวนที่เหมาะสมดีแล้ว (ร้อยละ 86.90) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าและผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่เห็นว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบันเป็นจำนวนที่เหมาะสมดีแล้ว (ร้อยละ 69.60 และ ร้อยละ 82.10 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.17 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบัน

ความเหมาะสม ของค่าธรรมเนียม การสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมดีแล้ว	53	86.90	39	69.60	23	82.10	115	79.30
สูงเกินไป	8	13.10	17	30.40	5	17.90	30	20.70
ต่ำเกินไป	-	-	-	-	-	-	-	-
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	61	42.10	56	38.60	28	19.30	145	100.00

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่เห็นว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบันเป็นจำนวนที่เหมาะสมดีแล้ว (ร้อยละ 79.30) และไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามท่านใดเลยที่เห็นว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบันเป็นจำนวนที่ต่ำเกินไป

ตารางที่ 4.18 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบัน

ความเหมาะสม ของค่าธรรมเนียม การสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมดีแล้ว	20	80.00	27	87.10	12	75.00	59	81.90
สูงเกินไป	5	20.00	4	12.90	4	25.00	13	18.10
ต่ำเกินไป	-	-	-	-	-	-	-	-
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	25	34.70	31	43.10	16	22.20	72	100.00

จากตารางที่ 4.18 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่เห็นว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบันเป็นจำนวนที่เหมาะสมดีแล้ว (ร้อยละ 80.00) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าและผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่เห็นว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบันเป็นจำนวนที่เหมาะสมดีแล้ว (ร้อยละ 87.10 และ ร้อยละ 75.00 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ส่วนใหญ่เห็นว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบันเป็นจำนวนที่เหมาะสมดีแล้ว (ร้อยละ 81.90) และไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามท่านใดเลยที่เห็นว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบันเป็นจำนวนที่ต่ำเกินไป

ตารางที่ 4.19 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และความเห็นต่อการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัท

ความเห็น	คณะกรรมการตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย	42	71.19	34	61.82	16	55.17	92	64.34
ไม่เห็นด้วย	17	28.81	21	38.18	13	44.83	51	35.66
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	59	41.26	55	38.46	29	20.28	143	100.00

จากตารางที่ 4.19 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่เห็นด้วยถ้ากฎหมายกำหนดให้บริษัทต่าง ๆ ต้องมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบทานงบการเงินในทุก ๆ 5 ปี (ร้อยละ 71.19) เช่นเดียวกับ ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าที่ส่วนใหญ่เห็นด้วยถ้ากฎหมายกำหนดให้บริษัทต่าง ๆ ต้องมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบทานงบการเงินในทุก ๆ 5 ปี (ร้อยละ 61.82) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ นั้น มีจำนวนผู้เห็นด้วยกับข้อกำหนดดังกล่าวใกล้เคียงกับผู้ที่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 55.17 และ ร้อยละ 44.83 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่เห็นด้วยถ้ากฎหมายกำหนดให้บริษัทต่าง ๆ ต้องมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบทานงบการเงินในทุก ๆ 5 ปี (ร้อยละ 62.34)

ตารางที่ 4.20 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และความเห็นต่อการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัท

ความเห็น	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย	16	66.67	14	46.67	8	47.06	38	53.52
ไม่เห็นด้วย	8	33.33	16	53.33	9	52.94	33	46.48
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	24	33.80	30	42.25	17	23.94	71	100.00

จากตารางที่ 4.20 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่เห็นด้วยถ้ากฎหมายกำหนดให้บริษัทต่าง ๆ ต้องมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบทานงบการเงินในทุก ๆ 5 ปี (ร้อยละ 66.67) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่านั้นมีจำนวนผู้เห็นด้วยกับข้อกำหนดดังกล่าวใกล้เคียงกับผู้ที่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 46.67 และ ร้อยละ 53.33 ตามลำดับ) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ที่มีจำนวนผู้เห็นด้วยกับข้อกำหนดดังกล่าวใกล้เคียงกับผู้ที่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 47.06 และ ร้อยละ 52.94 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 มีจำนวนผู้เห็นด้วยกับข้อกำหนดที่ให้บริษัทต่าง ๆ ต้องมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบทานงบการเงินในทุก ๆ 5 ปี ใกล้เคียงกับผู้ที่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ 53.52 และ ร้อยละ 46.48 ตามลำดับ)

เหตุผลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยกับข้อกำหนดให้บริษัทต่าง ๆ ต้องมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบทานงบการเงินในทุก ๆ 5 ปี สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. การสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรายใหม่อาจทำให้บริษัทได้รับข้อสังเกต มุมมอง แนวคิด และข้อเสนอแนะใหม่ ๆ ซึ่งต่างไปจากที่เคยได้รับจากผู้สอบบัญชีคนก่อน เนื่องจากผู้สอบบัญชีแต่ละรายย่อมมีดุลยพินิจในเรื่องการวางแผนการตรวจสอบ แนวทางการตรวจสอบ และการใช้วิธีการตรวจสอบที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจทำให้ผู้สอบบัญชีรายใหม่ตรวจพบข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดที่ผู้สอบบัญชีรายเดิมตรวจสอบไม่พบ โดยข้อสังเกต มุมมอง แนวคิด และข้อเสนอแนะใหม่ ๆ นี้จะเป็นประโยชน์ต่อบริษัทในการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน หรือช่วยแก้ไขข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาดต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา

2. การสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรายใหม่อาจสามารถช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากความสนิทสนมคุ้นเคยหรือความเกรงใจระหว่างผู้สอบบัญชีกับผู้บริหารของบริษัทจนทำให้ผู้สอบบัญชีขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบ หรือการที่ผู้สอบบัญชีมีความเคยชินกับการปฏิบัติงานตรวจสอบจนทำให้ผู้สอบบัญชีขาดความระมัดระวังในการปฏิบัติงานหรืออาจมองข้ามประเด็นปัญหาที่มีสาระสำคัญบางอย่างไป

3. การสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรายใหม่เมื่อถึงระยะเวลาที่เหมาะสมเป็นการแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในการบริหารงานของบริษัท ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุนได้อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้บริษัทต่าง ๆ มีการจัดการระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับแนวทางการตรวจสอบที่แตกต่างกันของผู้สอบบัญชีรายใหม่

4. การสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรายใหม่ทำให้ผู้รับการตรวจสอบตรวจสอบสามารถเรียนรู้และเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีแต่ละรายได้ นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีแต่ละราย เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับการตรวจสอบและสามารถแข่งขันกับผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีรายอื่น ๆ ได้

สำหรับเหตุผลของผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยกับข้อกำหนดที่ให้บริษัทต่าง ๆ ต้องมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบทานงบการเงินในทุก ๆ 5 ปี สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. การสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรายใหม่อาจทำให้เกิดความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีจะตรวจสอบไม่พบข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญในช่วงแรกของการรับงานสอบบัญชีใหม่หากลักษณะธุรกิจของบริษัทผู้รับการตรวจสอบมีความซับซ้อน และผู้สอบบัญชีรายใหม่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในการตรวจสอบธุรกิจของลูกค้าอย่างเพียงพอ กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีเดิมย่อมมีความรู้

ความเข้าใจในธุรกิจของลูกค้า และมีความชำนาญในการตรวจสอบธุรกิจของลูกค้าที่อยู่แล้ว ส่งผลให้การตรวจสอบมีความถูกต้องและรวดเร็วมากกว่าการใช้ผู้สอบบัญชีรายใหม่

2. การสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรายใหม่อาจทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานตรวจสอบ กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีรายใหม่ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจกับธุรกิจและสร้างความชำนาญในการตรวจสอบบริษัทลูกค้า ครั้นเมื่อผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะของธุรกิจระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัทลูกค้า ตลอดจนมีความชำนาญในการตรวจสอบเป็นอย่างดีแล้ว ก็ใกล้ถึงเวลาครบกำหนดที่บริษัทต้องสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรายใหม่อีกครั้ง ผู้สอบบัญชีจึงไม่สามารถใช้ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการปฏิบัติงานตรวจสอบให้กับบริษัทลูกค้าได้อย่างต่อเนื่อง

3. การสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชีรายใหม่อาจสร้างความยุ่งยากในการปฏิบัติงานให้กับบริษัทผู้รับการตรวจสอบได้ กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีรายใหม่อาจมีความเห็นแตกต่างไปจากคำแนะนำของผู้สอบบัญชีรายเดิม เช่น ในเรื่องของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายใน ทำให้ทางบริษัทต้องปรับเปลี่ยน แก้ไขวิธีปฏิบัติทางการบัญชี รูปแบบของเอกสาร หรือวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความเห็นของผู้สอบบัญชีรายใหม่ รวมถึงการที่บริษัทต้องอธิบายถึงลักษณะของธุรกิจ รายละเอียดด้านการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน ประเภทและรูปแบบของเอกสารต่าง ๆ ให้กับผู้สอบบัญชีรายใหม่ทุกครั้งที่ยังครบกำหนดเวลาการสับเปลี่ยน

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี: มุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

การวิเคราะห์ในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 2.1 จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และส่วนที่ 2.2 จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบจำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี

ส่วนที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี: มุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี

ตารางที่ 4.21 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน

ประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชี	คณะกรรมการตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	58	95.10	53	94.60	25	92.60	136	94.40
เคย	3	4.90	3	5.40	2	7.40	8	5.60
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	61	42.40	56	38.90	27	18.70	144	100.00

จากตารางที่ 4.21 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน (ร้อยละ 95.10) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าและผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน (ร้อยละ 94.60 และ ร้อยละ 92.60 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน (ร้อยละ 94.40)

จากตารางที่ 4.22 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ทุกท่านไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน (ร้อยละ 100.00) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าที่ทุกท่านไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน (ร้อยละ 100.00) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน (ร้อยละ 87.50)

ตารางที่ 4.22 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน

ประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชี	คณะกรรมการตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	25	100.00	30	100.00	14	87.50	69	97.20
เคย	-	-	-	-	2	12.50	2	2.80
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	25	35.20	30	42.30	16	22.50	71	100.00

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน (ร้อยละ 97.20)

ตารางที่ 4.23 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และจำนวนปีที่ออกจากสำนักงานสอบบัญชีก่อนจะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน

จำนวนปี	คณะกรรมการตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3 ถึง 5 ปี	-	-	-	-	1	50.00	1	12.50
6 ถึง 8 ปี	1	33.33	1	33.33	1	50.00	3	37.50
มากกว่า 8 ปี	2	66.67	2	66.67	-	-	4	50.00
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	3	37.50	3	37.50	2	25.00	8	100.00
จำนวนปีเฉลี่ย	9.67 ปี		11 ปี		5.25 ปี		9.06 ปี	
จำนวนปีสูงสุด	12 ปี		15 ปี		6 ปี		15 ปี	
จำนวนปีต่ำสุด	7 ปี		8 ปี		4.5 ปี		4.5 ปี	

จากตารางที่ 4.23 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และเคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีในปัจจุบัน ซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่ได้ออกจากสำนักงานสอบบัญชีมาเป็นเวลามากกว่า 8 ปี ก่อนที่จะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน (ร้อยละ 66.67) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ออกจากสำนักงานสอบบัญชีก่อนจะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน ประมาณท่านละ 9 ปี

เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ที่ส่วนใหญ่ได้ออกจากสำนักงานสอบบัญชีมาเป็นเวลามากกว่า 8 ปี ก่อนที่จะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน (ร้อยละ 66.67) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ออกจากสำนักงานสอบบัญชีก่อนจะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน ประมาณท่านละ 11 ปี

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ มีจำนวนผู้ที่ออกจากสำนักงานสอบบัญชีมาเป็นเวลา 3 ถึง 5 ปี และเป็นเวลา 6 ถึง 8 ปี ก่อนที่จะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบันเป็นจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 50 และ ร้อยละ 50 ตามลำดับ) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ออกจากสำนักงานสอบบัญชีก่อนจะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน ประมาณท่านละ 5 ปี

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และเคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ได้ออกจากสำนักงานสอบบัญชีมาเป็นเวลามากกว่า 8 ปี ก่อนที่จะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน (ร้อยละ 50.00) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ออกจากสำนักงานสอบบัญชีก่อนจะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน ประมาณท่านละ 9 ปี

ตารางที่ 4.24 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และจำนวนปีที่ออกจากสำนักงานสอบบัญชีก่อนจะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน

จำนวนปี	คณะกรรมการตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3 ถึง 5 ปี	-	-	-	-	2	100.00	2	100.00
จำนวนปีเฉลี่ย	-	-	-	-	4 ปี	-	4 ปี	-
จำนวนปีสูงสุด	-	-	-	-	5 ปี	-	5 ปี	-
จำนวนปีต่ำสุด	-	-	-	-	3 ปี	-	3 ปี	-

จากตารางที่ 4.24 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และเคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้ บริการสอบบัญชีในปัจจุบัน ซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ทุกท่านได้ออกจากสำนักงานสอบบัญชีมาเป็นเวลา 3 ถึง 5 ปี ก่อนที่จะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน (ร้อยละ 100.00) ซึ่งคิดเป็นจำนวนปีเฉลี่ยที่ออกจาก สำนักงานสอบบัญชีก่อนจะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบัน ประมาณท่านละ 4 ปี

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบอย่าง ละเอียดถี่ถ้วน	5.74	0.70	5.19 *	1.31	5.45	1.10
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานสอบบัญชีตาม มาตรฐานการสอบบัญชี อย่างเข้มงวด	5.94	0.66	5.70	0.99	5.81	0.86
ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นในรายงาน ของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม	5.83	0.71	5.85	0.89	5.84	0.81
ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของ บริษัทเป็นอย่างดี	5.65	0.80	5.58	1.15	5.61	1.00
ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่ เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี	5.69	0.85	5.38	1.05	5.53	0.97
ผู้สอบบัญชีสามารถตอบปัญหา เกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและ ชัดเจน	5.75	0.82	5.45	1.10	5.59	0.99
ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของ บริษัทโดยละเอียด	5.44	0.70	5.19	1.22	5.31	1.01

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ ทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของ บริษัท	5.57	1.10	5.32	1.19	5.44	1.15
ผู้สอบบัญชีใช้เทคโนโลยี/โปรแกรม คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ	5.40	0.93	5.38	1.31	5.39 **	1.14
ผู้สอบบัญชีตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่ น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี	5.59	0.67	5.17	1.29	5.37	1.07
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่ เป็นสาระสำคัญต่อการเงิน	4.99	1.41	4.96	1.55	4.97	1.48
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จ ตามวันที่ตกลงกันได้	5.59	1.10	5.64	1.39	5.62	1.26
ผู้สอบบัญชีให้คำแนะนำในด้าน มาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบ การควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทาง บัญชีได้อย่างถูกต้อง	5.59	0.87	5.42	1.12	5.50	1.01
ผู้สอบบัญชีแจ้งให้ทราบถึงการ เปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ใน เรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุม ภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพ ต่าง ๆ	5.41	1.00	5.44	1.27	5.43 **	1.15

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการ สับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานตรวจสอบ (ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) บ่อยครั้ง	4.19	1.46	4.82 *	1.58	4.52	1.55
ผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับ ผู้ตอบแบบสอบถามและพนักงานของ บริษัทได้เป็นอย่างดี	5.76	0.87	5.63	0.99	5.69	0.94
ผู้สอบบัญชีมีมนุษยสัมพันธ์ดี	5.82	0.91	5.56	1.04	5.68	0.99
ผู้สอบบัญชีมีความสนิทสนมคุ้นเคย กับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบ สอบถาม	3.78	1.40	4.16	1.29	3.98	1.35
ผู้สอบบัญชีมีความสามารถในการ สื่อสารข้อมูลต่างๆให้เข้าใจได้อย่าง ชัดเจน	5.74	0.68	5.46	1.09	5.59 **	0.93
ผู้สอบบัญชีมีการติดต่อสื่อสาร/ ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือ ผู้ตอบแบบสอบถามอย่างเพียงพอ	5.26	0.75	5.31	1.20	5.29	1.01
ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นตรงกับ ผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี	4.32	1.43	4.85 *	1.29	4.60	1.38
ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นตรงกับ ผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล	4.63	1.36	4.72	1.39	4.68	1.37

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ผู้สอบบัญชีรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม	5.59	0.67	5.53	0.92	5.55	0.81
ผู้สอบบัญชีคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ	5.44	0.87	5.01	1.49	5.21	1.26
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล	5.29	1.10	4.92	1.51	5.10	1.34
ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป	6.22	0.73	6.27	0.67	6.24 **	0.70

หมายเหตุ * ค่ากลางของคำตอบของคณะกรรมการตรวจสอบมีความแตกต่างจากค่ากลางของคำตอบของผู้ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้สถิติทดสอบ Mann – Whitney U test

** ค่ากลางของคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 มีความแตกต่างจากค่ากลางของคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้สถิติทดสอบ Mann – Whitney U test

ตารางที่ 4.26 จำนวน และร้อยละของผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี จากคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบ อย่างละเอียดถี่ถ้วน	55 (96.50)	2 (3.50)	59 (88.10)	8 (11.90)	114 (91.90)	10 (8.10)
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานสอบบัญชี ตามมาตรฐานการสอบบัญชี อย่างเข้มงวด	56 (98.20)	1 (1.80)	62 (92.50)	5 (7.50)	118 (95.20)	6 (4.80)
ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นใน รายงานของผู้สอบบัญชีอย่าง เหมาะสม	54 (96.40)	2 (3.60)	63 (95.50)	3 (4.50)	117 (95.90)	5 (4.10)
ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรม ของบริษัทเป็นอย่างดี	55 (98.20)	1 (1.80)	60 (90.90)	6 (9.10)	115 (94.30) **	7 (5.70)
ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่ เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี	54 (93.10)	4 (6.90)	56 (86.20)	9 (13.80)	110 (89.40)	13 (10.60)
ผู้สอบบัญชีสามารถตอบปัญหา เกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้อง และชัดเจน	54 (96.40)	2 (3.60)	58 (86.60)	9 (13.40)	112 (91.10)	11 (8.90)
ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบ บัญชี และระบบการควบคุม ภายในของบริษัทโดยละเอียด	54 (96.40)	2 (3.60)	56 (83.60) *	11 (16.40)	110 (89.40)	13 (10.60)
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงาน ให้ทราบถึงข้อบกพร่องของ ระบบบัญชีและระบบการควบคุม ภายในของบริษัท	54 (96.40)	2 (3.60)	59 (88.10)	8 (11.90)	113 (91.90)	10 (8.10)

ตารางที่ 4.26 จำนวน และร้อยละของผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี จากคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)
ผู้สอบบัญชีใช้เทคโนโลยี/ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการ ปฏิบัติงานตรวจสอบ	54 (98.20)	1 (1.80)	60 (93.80)	4 (6.20)	114 (95.80) **	5 (4.20)
ผู้สอบบัญชีตั้งข้อสังเกตใน ประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี	52 (94.50)	3 (5.50)	56 (86.20)	9 (13.80)	108 (90.00)	12 (10.00)
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงาน ให้ทราบถึงการทุจริตและข้อ ผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่อ งบการเงิน	50 (94.30)	3 (5.70)	53 (84.10)	10 (15.90)	103 (88.80)	13 (11.20)
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบ เสร็จตามวันที่ตกลงกันได้	51 (89.50)	6 (10.50)	55 (83.30)	11 (16.70)	106 (86.20)	17 (13.80)
ผู้สอบบัญชีให้คำแนะนำในด้าน มาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธี ปฏิบัติทางบัญชี ได้อย่างถูกต้อง	53 (94.60)	3 (5.40)	58 (89.20)	7 (10.80)	111 (91.70) **	10 (8.30)
ผู้สอบบัญชีแจ้งให้ทราบถึงการ เปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการ บัญชี หลักการบัญชี ระบบการ ควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับ ทางวิชาชีพต่าง ๆ	52 (94.50)	3 (5.50)	57(85.10)	10 (14.90)	109 (89.30) **	13 (10.70)
ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมี การสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงาน ตรวจสอบ (ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับ อนุญาต) บ่อยครั้ง	41 (80.40)	10 (19.60)	40 (61.50) *	25 (38.50)	81 (69.80)	35 (30.20)

ตารางที่ 4.26 จำนวน และร้อยละของผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี จากคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)
ผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้ตอบแบบสอบถามและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี	55 (100.00)	- (-)	60 (92.30) *	5 (7.70)	115 (95.80)	5 (4.20)
ผู้สอบบัญชีมีมนุษยสัมพันธ์ดี	56 (100.00)	- (-)	59 (90.80) *	6 (9.20)	115 (95.00)	6 (5.00)
ผู้สอบบัญชีมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม	48 (98.00)	1 (2.00)	56 (93.30)	4 (6.70)	104 (95.40)	5 (4.60)
ผู้สอบบัญชีมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน	54 (94.70)	3 (5.30)	58 (87.90)	8 (12.10)	112 (91.10)	11 (8.90)
ผู้สอบบัญชีมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถามอย่างเพียงพอ	54 (96.40)	2 (3.60)	58 (87.90)	8 (12.10)	112 (91.80)	10 (8.20)
ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องการใช้หลักการบัญชี	44 (91.70)	4 (8.30)	55 (87.30)	8 (12.70)	99 (89.20)	12 (10.80)
ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล	42 (87.50)	6 (12.50)	55 (88.70)	7 (11.30)	97 (88.20)	13 (11.80)

ตารางที่ 4.26 จำนวน และร้อยละของผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี จากคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)
ผู้สอบบัญชีรับฟังความคิดเห็น/ คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือ ผู้ตอบแบบสอบถาม	56 (100.00)	- (-)	59 (90.80) *	6 (9.20)	115 (95.00)	6 (5.00)
ผู้สอบบัญชีคิดค่าธรรมเนียม การสอบบัญชีตามปริมาณงาน และระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและ ผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการ ปฏิบัติงานตรวจสอบ	54 (98.20)	1 (1.80)	53 (80.30) *	13 (19.70)	107 (88.40)	14 (11.60)
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็น จำนวนที่สมเหตุสมผล	51 (92.70)	4 (7.30)	50 (78.10) *	14 (21.90)	101 (84.90)	18 (15.10)
ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี มีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับ ของสาธารณชนทั่วไป	53 (100.00)	- (-)	65 (100.00)	- (-)	118 (100.00) **	- (-)

หมายเหตุ * ค่าสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี แตกต่างจากค่าสัดส่วนของผู้ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้สถิติทดสอบ Chi – Square

** ค่าสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี แตกต่างจากค่าสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้สถิติทดสอบ Chi – Square

จากตารางที่ 4.25 และ ตารางที่ 4.26 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 มีความเห็นในเรื่องปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ดังนี้

ความเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน ปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด และแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 5.74 ค่าเฉลี่ย = 5.94 และ ค่าเฉลี่ย = 5.83 ตามลำดับ)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด และแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 5.70 และ ค่าเฉลี่ย = 5.85 ตามลำดับ) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน (ค่าเฉลี่ย = 5.19)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน ปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด และแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 5.45 ค่าเฉลี่ย = 5.81 และ ค่าเฉลี่ย = 5.84 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 91.90 ร้อยละ 95.20 และ ร้อยละ 95.90 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 5.65 ค่าเฉลี่ย = 5.69 และ ค่าเฉลี่ย = 5.75 ตามลำดับ) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 5.58 ค่าเฉลี่ย = 5.38 และ ค่าเฉลี่ย = 5.45 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 5.61 ค่าเฉลี่ย = 5.53 และ ค่าเฉลี่ย = 5.59 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 94.30 ร้อยละ 89.40 และ ร้อยละ 91.10 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด และผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (ค่าเฉลี่ย = 5.44 และ ค่าเฉลี่ย = 5.57 ตามลำดับ)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (ค่าเฉลี่ย = 5.32) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด (ค่าเฉลี่ย = 5.19)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด และผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (ค่าเฉลี่ย = 5.31 และ ค่าเฉลี่ย = 5.44 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 89.40 และ ร้อยละ 91.90 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย = 5.40) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 5.38)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย = 5.39) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 95.80)

ความเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย = 5.59) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน (ค่าเฉลี่ย = 4.99)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน (ค่าเฉลี่ย = 5.17 และ ค่าเฉลี่ย = 4.96 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย = 5.37) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน (ค่าเฉลี่ย = 4.97) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 90.00 และ ร้อยละ 88.80 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันไว้ (ค่าเฉลี่ย = 5.59) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 5.64)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันไว้ (ค่าเฉลี่ย = 5.62) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 86.20)

ความเห็นในเรื่องการให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง และผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 5.59 และ ค่าเฉลี่ย = 5.41 ตามลำดับ)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง และผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 5.42 และ ค่าเฉลี่ย = 5.44 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง และผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบ

การควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 5.50 และ ค่าเฉลี่ย = 5.43 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 91.70 และ ร้อยละ 89.30 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องการที่ผู้สอบบัญชีปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่า ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้งหรือไม่ (ค่าเฉลี่ย = 4.19)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง (ค่าเฉลี่ย = 4.82)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง (ค่าเฉลี่ย = 4.52) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 69.80)

ความเห็นในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 5.76 และ ค่าเฉลี่ย = 5.82 ตามลำดับ)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 5.63 และ ค่าเฉลี่ย = 5.56 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า และพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 5.69 และ ค่าเฉลี่ย = 5.68 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 95.80 และ ร้อยละ 95.00 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของ
บริษัทผู้รับการตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบหรือไม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.78)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าหรือไม่ (ค่าเฉลี่ย = 4.16)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าหรือไม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.98) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 95.40)

ความเห็นในเรื่องการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัท
ผู้รับการตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 5.74) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 5.26)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 5.46 และ ค่าเฉลี่ย = 5.31 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 5.59) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือ

ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 5.29) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 91.10 และ ร้อยละ 91.80 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย = 5.59) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 4.63) และโดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบในเรื่องการใช้หลักการบัญชีหรือไม่ (ค่าเฉลี่ย = 4.32)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 5.53) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในเรื่องการการใช้หลักการบัญชี และในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 4.85 และ ค่าเฉลี่ย = 4.72 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 5.55) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในเรื่องการการใช้หลักการบัญชี และในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 4.60 และ ค่าเฉลี่ย = 4.68 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 95.00 ร้อยละ 89.20 และ ร้อยละ 88.20 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย = 5.44) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล (ค่าเฉลี่ย = 5.29)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงาน และระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล (ค่าเฉลี่ย = 5.01 และ ค่าเฉลี่ย = 4.92 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล (ค่าเฉลี่ย = 5.21 และ ค่าเฉลี่ย = 5.10 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 88.40 และ ร้อยละ 84.90 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป (ค่าเฉลี่ย = 6.22) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 6.27)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป (ค่าเฉลี่ย = 6.24) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 100.00)

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่ากลางของความคิดเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีในปัจจุบัน

จากตารางที่ 4.25 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบมีระดับของความเห็นด้วยมากกว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วนสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่ามีระดับของความเห็นด้วยมากกว่าว่าในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องการให้หลักการบัญชี

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบและ
ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนัก
งานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีในปัจจุบัน

จากตารางที่ 4.26 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบมีจำนวน
สัดส่วนของผู้ที่มีความพอใจจากการที่

1. ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของ
บริษัทโดยละเอียด
2. ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชี
บ่อยครั้ง
3. ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้ตอบแบบสอบถามและพนักงาน
ของบริษัทได้เป็นอย่างดี
4. ผู้สอบบัญชีมีมนุษยสัมพันธ์ดี
5. ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบ
แบบสอบถาม
6. ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลา
ที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
7. ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล

มากกว่าจำนวนสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหารฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า
ที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีดังกล่าวข้างต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบอย่าง ละเอียดถี่ถ้วน	5.47	1.11	5.63	1.11	5.56	1.10
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานสอบบัญชีตาม มาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด	5.80	1.00	5.66	1.11	5.72	1.06
ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นในรายงาน ของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม	5.94	1.00	5.83	0.83	5.88	0.90
ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็น อย่างดี	5.45	0.99	5.44	1.23	5.44	1.12
ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับ บริษัทเป็นอย่างดี	5.50	1.04	5.46	1.10	5.48	1.07
ผู้สอบบัญชีสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับ การบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน	5.55	1.06	5.24	1.30	5.38	1.20
ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชีและ ระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดย ละเอียด	5.47	0.94	5.27	1.25	5.35	1.12
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบ ถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชี และระบบ การควบคุมภายในของบริษัท	5.47	1.07	5.44	1.10	5.45	1.08

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ผู้สอบบัญชีใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ	4.47	1.38	4.76	1.30	4.63 **	1.33
ผู้สอบบัญชีตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี	5.10	1.21	5.20	1.12	5.15	1.15
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่อการเงิน	4.47	1.53	4.95	1.41	4.75	1.47
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันไว้	5.30	1.26	5.59	1.14	5.46	1.19
ผู้สอบบัญชีให้คำแนะนำในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง	5.23	1.43	5.20	1.36	5.21	1.38
ผู้สอบบัญชีแจ้งให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ	4.77	1.59	5.05	1.43	4.93 **	1.49
ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานตรวจสอบ (ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) บ่อยครั้ง	4.10	1.42	4.66	1.41	4.42	1.43

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับ ผู้ตอบแบบสอบถาม และพนักงานของ บริษัทได้เป็นอย่างดี	5.50	1.04	5.54	1.05	5.52	1.04
ผู้สอบบัญชีมีมนุษยสัมพันธ์ดี	5.30	1.29	5.71	0.90	5.54	1.09
ผู้สอบบัญชีมีความสนิทสนมคุ้นเคย กับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบ สอบถาม	3.97	1.60	4.29	1.23	4.15	1.40
ผู้สอบบัญชีมีความสามารถในการ สื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่าง ชัดเจน	5.06	1.39	5.29	1.03	5.19 **	1.19
ผู้สอบบัญชีมีการติดต่อสื่อสาร/ ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือ ผู้ตอบแบบสอบถามอย่างเพียงพอ	5.03	1.35	5.10	1.18	5.07	1.25
ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นตรงกับ ผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี	4.80	1.47	4.80	1.29	4.80	1.36
ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นตรงกับ ผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล	4.63	1.40	4.80	1.29	4.73	1.33
ผู้สอบบัญชีรับฟังความคิดเห็น/ คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบ แบบสอบถาม	5.17	1.29	5.39	0.92	5.30	1.09

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ผู้สอบบัญชีคิดค่าธรรมเนียมการ สอบบัญชีตามปริมาณงานและ ระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยใน แต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ	5.00	0.91	4.93	1.25	4.96	1.11
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็น จำนวนที่สมเหตุสมผล	5.00	1.17	5.20	1.36	5.11	1.28
ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีมี ชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของ สาธารณชนทั่วไป	5.52	0.93	5.46	0.81	5.49 **	0.86

หมายเหตุ ** ค่ากลางของคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 มีความแตกต่างจากค่ากลางของคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้สถิติทดสอบ Mann – Whitney U test

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.28 จำนวน และร้อยละของผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี จากคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบอย่าง ละเอียดถี่ถ้วน	20 (83.30)	4 (16.70)	27 (90.00)	3 (10.00)	47 (87.00)	7 (13.00)
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานสอบบัญชีตาม มาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด	22 (91.70)	2 (8.30)	27 (90.00)	3 (10.00)	49 (90.70)	5 (9.30)
ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นในรายงาน ของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม	22 (91.70)	2 (8.30)	27 (90.00)	3 (10.00)	49 (90.70)	5 (9.30)
ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของ บริษัทเป็นอย่างดี	20 (83.30)	4 (16.70)	23 (82.10)	5 (17.90)	43 (82.70) **	9 (17.30)
ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่ เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี	24 (96.00)	1 (4.00)	26 (92.90)	2 (7.10)	50 (94.30)	3 (5.70)
ผู้สอบบัญชีสามารถตอบปัญหา เกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและ ชัดเจน	22 (84.60)	4 (15.40)	24 (82.80)	5 (17.20)	46 (83.60)	9 (16.40)
ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของ บริษัทโดยละเอียด	21 (84.00)	4 (16.00)	24 (82.80)	5 (17.20)	45 (83.30)	9 (16.70)
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงาน ให้ทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของ บริษัท	23 (92.00)	2 (8.00)	24 (82.80)	5 (17.20)	47 (87.00)	7 (13.00)
ผู้สอบบัญชีใช้เทคโนโลยี/โปรแกรม คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ	22 (88.00)	3 (12.00)	25 (86.20)	4 (13.80)	47 (87.00) **	7 (13.00)

ตารางที่ 4.28 จำนวน และร้อยละของผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี จากคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)
ผู้สอบบัญชีตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่ นำเสนอได้เป็นอย่างดี	23 (92.00)	2 (8.00)	22 (75.90)	7 (24.1)	45 (83.30)	9 (16.70)
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่ เป็นสาระสำคัญต่อการการเงิน	19 (90.50)	2 (9.50)	21 (75.00)	7 (25.00)	40 (81.60)	9 (18.40)
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จ ตามวันที่ตกลงกันไว้	21 (84.00)	4 (16.00)	25 (86.20)	4 (13.80)	46 (85.20)	8 (14.80)
ผู้สอบบัญชีให้คำแนะนำในด้าน มาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติ ทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง	21 (84.00)	4 (16.00)	22 (75.90)	7 (24.10)	43 (79.60) **	11 (20.40)
ผู้สอบบัญชีแจ้งให้ทราบถึงการ เปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่อง ของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการ บัญชี ระบบการควบคุมภายใน และ กฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ	19 (73.10)	7 (26.90)	22 (75.90)	7 (24.10)	41 (74.50) **	14 (25.50)
ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการ สืบเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานตรวจสอบ (ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) บ่อยครั้ง	17 (68.00)	8 (32.00)	21 (75.00)	7 (25.00)	38 (71.70)	15 (28.30)
ผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับ ผู้ตอบแบบสอบถามและพนักงานของ บริษัทได้เป็นอย่างดี	23 (92.00)	2 (8.00)	26 (89.70)	3 (10.30)	49 (90.70)	5 (9.30)

ตารางที่ 4.28 จำนวน และร้อยละของผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี จากคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)
ผู้สอบบัญชีมีมนุษยสัมพันธ์ดี	23 (92.00)	2 (8.00)	27 (93.10)	2 (6.90)	50 (92.60)	4 (7.40)
ผู้สอบบัญชีมีความสนิทสนม คุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบ แบบสอบถาม	24 (92.30)	2 (7.70)	26 (89.70)	3 (10.30)	50 (90.90)	5 (9.10)
ผู้สอบบัญชีมีความสามารถในการ สื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้ อย่างชัดเจน	23 (92.00)	2 (8.00)	27 (90.00)	3 (10.00)	50 (90.90)	5 (9.10)
ผู้สอบบัญชีมีการติดต่อสื่อสาร/ ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือ ผู้ตอบแบบสอบถามอย่างเพียงพอ	22 (91.70)	2 (8.30)	22 (75.90)	7 (24.10)	44 (83.00)	9 (17.00)
ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นตรงกับ ผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบ สอบถามในเรื่องการใช้หลักการบัญชี	20 (87.00)	3 (13.00)	23 (79.30)	6 (20.70)	43 (82.70)	9 (17.30)
ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นตรงกับ ผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบ สอบถามในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล	21 (87.50)	3 (12.50)	23 (79.30)	6 (20.70)	44 (83.00)	9 (17.00)
ผู้สอบบัญชีรับฟังความคิดเห็น/ คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบ แบบสอบถาม	21 (87.50)	3 (12.50)	26 (86.70)	4 (13.30)	47 (87.00)	4 (13.00)
ผู้สอบบัญชีคิดค่าธรรมเนียมการ สอบบัญชีตามปริมาณงานและ ระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยใน แต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ	22 (95.70)	1 (4.30)	25 (83.30)	5 (16.70)	47 (88.70)	6 (11.30)

ตารางที่ 4.28 จำนวน และร้อยละของผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี จากคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/ สำนักงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)	พอใจ (%)	ไม่พอใจ (%)
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็น จำนวนที่สมเหตุสมผล	20 (90.90)	2 (9.10)	24 (82.80)	5 (17.20)	44 (86.30)	7 (13.70)
ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี มีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับ ของสาธารณชนทั่วไป	23 (92.00)	2 (8.00)	27 (93.10)	2 (6.90)	50 (92.60) **	4 (7.40)

หมายเหตุ ** ค่าสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีแตกต่างจากค่าสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้สถิติทดสอบ Chi – Square

จากตารางที่ 4.27 และ ตารางที่ 4.28 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 มีความเห็นในเรื่องปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ดังนี้

ความเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน ปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด และแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 5.47 ค่าเฉลี่ย = 5.80 และ ค่าเฉลี่ย = 5.94 ตามลำดับ) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 5.63 ค่าเฉลี่ย = 5.66 และ ค่าเฉลี่ย = 5.83 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน ปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด และแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 5.56 ค่าเฉลี่ย = 5.72 และ ค่าเฉลี่ย = 5.88 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 87.00 ร้อยละ 90.70 และ ร้อยละ 90.70 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 5.45 ค่าเฉลี่ย = 5.50 และ ค่าเฉลี่ย = 5.55 ตามลำดับ)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย = 5.44 และ ค่าเฉลี่ย = 5.46 ตามลำดับ) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 5.24)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน (ค่าเฉลี่ย = 5.44 ค่าเฉลี่ย = 5.48 และ ค่าเฉลี่ย = 5.38 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 82.70 ร้อยละ 94.30 และ ร้อยละ 83.60 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด

และผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (ค่าเฉลี่ย = 5.47 และ ค่าเฉลี่ย = 5.47 ตามลำดับ)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (ค่าเฉลี่ย = 5.44) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด (ค่าเฉลี่ย = 5.27)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด และผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (ค่าเฉลี่ย = 5.35 และ ค่าเฉลี่ย = 5.45 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 83.30 และ ร้อยละ 87.00 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย = 4.47) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 4.76)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย = 4.63) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 87.00)

ความเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วิจารณ์ญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน (ค่าเฉลี่ย = 5.10 และ ค่าเฉลี่ย = 4.47 ตามลำดับ)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน (ค่าเฉลี่ย = 5.20 และ ค่าเฉลี่ย = 4.95 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน (ค่าเฉลี่ย = 5.15 และ ค่าเฉลี่ย = 4.75) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 83.30 และ ร้อยละ 81.60 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันไว้ (ค่าเฉลี่ย = 5.30) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 5.59)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันไว้ (ค่าเฉลี่ย = 5.46) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 85.20)

ความเห็นในเรื่องการให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการ
ตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง และผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 5.23 และ ค่าเฉลี่ย = 4.77 ตามลำดับ)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง และผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 5.20 และ ค่าเฉลี่ย = 5.05 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง และผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย = 5.21 และ ค่าเฉลี่ย = 4.93 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 79.60 และ ร้อยละ 74.50 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องการที่ผู้สอบบัญชีสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่า ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้งหรือไม่ (ค่าเฉลี่ย = 4.10)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง (ค่าเฉลี่ย = 4.66)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่า ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้งหรือไม่ (ค่าเฉลี่ย = 4.42) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 71.70)

ความเห็นในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 5.50 และ ค่าเฉลี่ย = 5.30 ตามลำดับ)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 5.54 และ ค่าเฉลี่ย = 5.71 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า และพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี (ค่าเฉลี่ย = 5.52 และ ค่าเฉลี่ย = 5.54 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 90.70 และ ร้อยละ 92.60 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบหรือไม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.97)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าหรือไม่ (ค่าเฉลี่ย = 4.29)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าหรือไม่ (ค่าเฉลี่ย = 4.15) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 90.90)

ความเห็นในเรื่องการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 5.06 และ ค่าเฉลี่ย = 5.03)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 5.29 และ ค่าเฉลี่ย = 5.10 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย = 5.19 และ ค่าเฉลี่ย = 5.07 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 90.90 และ ร้อยละ 83.00 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบใน

เรื่องการใช้หลักการบัญชีและในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล และผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/ คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบ (ค่าเฉลี่ย = 4.80 ค่าเฉลี่ย = 4.63 และ ค่าเฉลี่ย = 5.17 ตามลำดับ)

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 5.39) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในเรื่องการการใช้หลักการบัญชี และในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 4.80 และ ค่าเฉลี่ย = 4.80 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/ คำชี้แจงของผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 5.30) และโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในเรื่องการ การใช้หลักการบัญชี และในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 4.80 และ ค่าเฉลี่ย = 4.73 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 87.00 ร้อยละ 82.70 และ ร้อยละ 83.00 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล (ค่าเฉลี่ย = 5.00 และ ค่าเฉลี่ย = 5.00 ตามลำดับ) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 4.93 และ ค่าเฉลี่ย = 5.20 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล (ค่าเฉลี่ย = 4.96 และ ค่าเฉลี่ย = 5.11 ตามลำดับ) ซึ่งทำให้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 88.70 และ ร้อยละ 86.30 ตามลำดับ)

ความเห็นในเรื่องชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีที่มีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป (ค่าเฉลี่ย = 5.52) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ค่าเฉลี่ย = 5.46)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีที่มีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป (ค่าเฉลี่ย = 5.49) ซึ่งทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี (ร้อยละ 92.60)

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่ากลางของความคิดเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี ในปัจจุบัน

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า มีระดับของความเห็นไม่แตกต่างกันในเรื่องของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีในปัจจุบัน

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีในปัจจุบัน

ค่าสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีในปัจจุบัน ซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่ากลางของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ในเรื่องคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีในปัจจุบัน

จากตารางที่ 4.25 และ ตารางที่ 4.27 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 มีระดับของความเห็นด้วยมากกว่า ว่า

1. ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน
ตรวจสอบ
2. ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของ ภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ
3. ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจได้อย่างชัดเจน และ
4. ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จัก และยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชีในปัจจุบัน

จากตารางที่ 4.26 และ ตารางที่ 4.28 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 มีจำนวนสัดส่วนของผู้ที่มีความพอใจจากการที่

1. ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี
2. ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน
ตรวจสอบ
3. ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง
4. ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของ ภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ
5. ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการตรวจสอบมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จัก และยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

มากกว่าจำนวนสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่มีความพอใจในคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีดังกล่าวข้างต้น

ส่วนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี: มุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียน จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี

ตารางที่ 4.29 คะแนนของสิ่งที่คุณตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 คาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน จำแนกตามตำแหน่ง

สิ่งที่คาดหวังจากการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชี	คณะกรรมการตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า	อื่น ๆ	รวม
	คะแนน *	คะแนน	คะแนน	คะแนน
งบการเงินของบริษัทแสดงฐานะการเงินผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด อย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป	237	201	122	560
งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน	157	139	86	382
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท	140	125	62	327
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท	76	78	29	183
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ที่บริษัทต้องปฏิบัติตาม	94	93	46	233
ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างไม่มีเงื่อนไข (งบการเงินถูกต้องตามที่ควร)	110	92	73	275

หมายเหตุ * เกณฑ์ในการให้คะแนน สิ่งที่คุณคาดหวังอันดับ 1 (มากที่สุด) = 5 คะแนน อันดับ 2 = 4 คะแนน อันดับ 3 = 3 คะแนน อันดับ 4 = 2 คะแนน และอันดับ 5 (น้อยที่สุด) = 1 คะแนน

จากตารางที่ 4.29 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ สิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับแรก ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (237 คะแนน) รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน (157 คะแนน) อันดับ 3 ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (140 คะแนน) และสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท (76 คะแนน)

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า นั้น สิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับแรก ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (201 คะแนน) รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน (139 คะแนน) อันดับ 3 ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (125 คะแนน) และสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท (78 คะแนน)

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ นั้น สิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับแรก ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (122 คะแนน) รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน (86 คะแนน) อันดับ 3 ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างไม่มีเงื่อนไข(งบการเงินถูกต้องตามที่ควร) (73 คะแนน) และสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท (29 คะแนน)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 สิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับแรก ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน

และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (560 คะแนน) รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน (382 คะแนน) อันดับ 3 ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (327 คะแนน) และสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท (183 คะแนน)

ตารางที่ 4.30 คะแนนของสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 คาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน จำแนกตามตำแหน่ง

สิ่งที่คาดหวังจากการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชี	คณะกรรมการตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า	อื่น ๆ	รวม
	คะแนน *	คะแนน	คะแนน	คะแนน
งบการเงินของบริษัทแสดงฐานะการเงินผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด อย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป	73	120	67	260
งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้องครบถ้วน	58	90	39	187
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท	50	69	42	161
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท	39	43	22	104
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ที่บริษัทต้องปฏิบัติตาม	43	50	34	127
ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างไม่มีเงื่อนไข (งบการเงินถูกต้องตามที่ควร)	37	60	31	128

จากตารางที่ 4.30 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ สิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับแรก ได้แก่ การที่

งบการเงินของบริษัทแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (73 คะแนน) รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน (58 คะแนน) อันดับ 3 ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (50 คะแนน) และสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างไม่มีเงื่อนไข(งบการเงินถูกต้องตามที่ควร) (37คะแนน)

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า นั้น สิ่งผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับแรก ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (120 คะแนน) รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน (90 คะแนน) อันดับ 3 ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (69 คะแนน) และสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท (43 คะแนน)

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ นั้น สิ่งผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับแรก ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (67 คะแนน) รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (42 คะแนน) อันดับ 3 ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน (39 คะแนน) และสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท (22 คะแนน)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 สิ่งผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับแรก ได้แก่ การที่งบการเงินของ บริษัทแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (260 คะแนน) รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ การที่งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน (187 คะแนน) อันดับ 3 ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบ

บัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (161 คะแนน) และสิ่งที่คุณตอบแบบสอบถามคาดหวังว่าจะได้รับจากการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีเป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท (104 คะแนน)

ตารางที่ 4.31 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม

การปฏิบัติงาน ตรวจสอบ เป็นไปตาม ความคาดหวัง	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	-	-	2	3.60	1	3.70	3	2.10
น้อย	-	-	-	-	-	-	-	-
ปานกลาง	13	21.70	21	37.50	11	40.70	45	31.50
มาก	44	73.30	29	51.80	15	55.60	88	61.50
มากที่สุด	3	5.00	4	7.10	-	-	7	4.90
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	60	41.90	56	39.20	27	18.90	143	100.00

จากตารางที่ 4.31 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถามอย่างมาก (ร้อยละ 73.30) รองลงมาคือ เป็นไปตามความคาดหวังในระดับปานกลาง (ร้อยละ 21.70) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าและผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ที่ส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถามอย่างมาก (ร้อยละ 51.80 และ ร้อยละ 55.60 ตามลำดับ) รองลงมาคือ เป็นไปตามความคาดหวังในระดับปานกลาง (ร้อยละ 37.50 และ ร้อยละ 40.70 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถามอย่างมาก (ร้อยละ 61.50) รองลงมาคือ เป็นไปตามความคาดหวังในระดับปานกลาง (ร้อยละ 31.50)

ตารางที่ 4.32 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม

การปฏิบัติงาน ตรวจสอบ เป็นไปตาม ความคาดหวัง	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		อื่น ๆ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	1	4.20	-	-	2	13.30	3	4.30
น้อย	3	12.50	-	-	-	-	3	4.30
ปานกลาง	8	33.30	12	38.70	8	53.30	28	40.00
มาก	12	50.00	16	51.60	5	33.30	33	47.10
มากที่สุด	-	-	3	9.70	-	-	3	4.30
		100.00		100.00		100.00		100.00
รวม	24	34.30	31	44.30	15	21.40	70	100.00

จากตารางที่ 4.32 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถามอย่างมาก (ร้อยละ 50.00) รองลงมาคือ เป็นไปตามความคาดหวังในระดับปานกลาง (ร้อยละ 33.30) เช่นเดียวกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าที่ส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถามอย่างมาก (ร้อยละ 51.60) รองลงมาคือ เป็นไปตามความคาดหวังในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.70) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งอื่น ๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.30) รองลงมาคือ เป็นไปตามความคาดหวังอย่างมาก (ร้อยละ 33.30)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถามอย่างมาก (ร้อยละ 47.10) รองลงมาคือ เป็นไปตามความคาดหวังในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40.00)

ตารางที่ 4.33 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้ บริการสอบบัญชี และระยะเวลาการให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการใน ปัจจุบัน

ระยะเวลาการให้บริการ	สำนักงานสอบบัญชี ในกลุ่ม Big 4		สำนักงานสอบบัญชีใน กลุ่ม Non Big 4		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 ปี	17	11.90	12	17.10	29	13.60
2 ปี	18	12.60	11	15.70	29	13.60
3 ปี	16	11.20	10	14.30	26	12.20
4 ปี	15	10.50	7	10.00	22	10.30
5 ปี	12	8.40	5	7.10	17	8.00
มากกว่า 5 ปี	65	45.50	25	35.70	90	42.30
		100.00		100.00		100.00
รวม	143	67.10	70	32.90	213	100.00

จากตารางที่ 4.33 บริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบันมาเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปี แล้ว (ร้อยละ 45.50) เช่นเดียวกับบริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่ส่วนใหญ่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบันมาเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปี แล้ว (ร้อยละ 35.70)

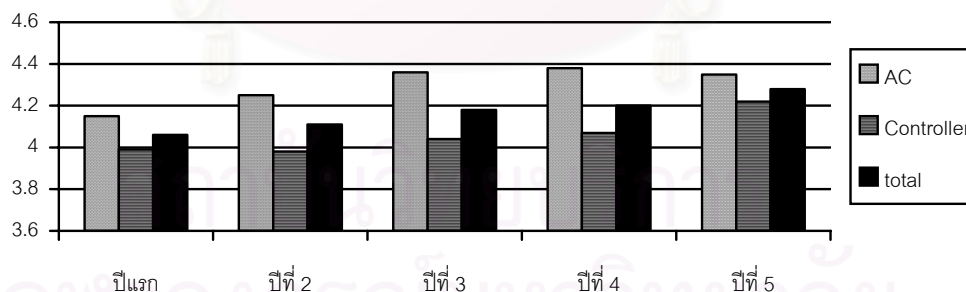
โดยสรุป บริษัทของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนใหญ่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบันมาเป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปี แล้ว (ร้อยละ 42.30) รองลงมาคือ ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบันมาเป็นระยะเวลา 1 ปี 2 ปี และ 3 ปี เป็นจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 13.60 ร้อยละ 13.60 และ ร้อยละ 12.20 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.34 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง

ระดับความพึงพอใจ ในงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ปีปัจจุบัน	4.44	0.63	4.18	0.85	4.30 ^{ab}	0.76
ในปีแรกของการว่าจ้าง	4.15	0.74	3.99	0.82	4.06 ^{ac}	0.79
ในปีที่ 2 ของการว่าจ้าง	4.25	0.74	3.98 [*]	0.79	4.11 ^b	0.78
ในปีที่ 3 ของการว่าจ้าง	4.36	0.79	4.04 [*]	0.83	4.18	0.82
ในปีที่ 4 ของการว่าจ้าง	4.38	0.76	4.07	0.85	4.20	0.82
ในปีที่ 5 ของการว่าจ้าง	4.35	0.75	4.22	0.75	4.28 ^c	0.75

หมายเหตุ * ค่ากลางของคำตอบของคณะกรรมการตรวจสอบมีความแตกต่างจากค่ากลางของคำตอบของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้สถิติทดสอบ Mann – Whitney U test

^{a b c} ค่ากลางของคำตอบระหว่างปีที่ใช้บริการมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้สถิติทดสอบ Mann – Whitney U test

รูปภาพที่ 4.1 ระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง

จากตารางที่ 4.34 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วในปีปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่

บริษัทให้บริการในปัจจุบัน ในระดับพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.44) สำหรับในปีแรกของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในระดับพึงพอใจบ้าง (ค่าเฉลี่ย = 4.15) สำหรับในปีที่ 2 ปีที่ 3 ปีที่ 4 และปีที่ 5 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในระดับพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.25 ค่าเฉลี่ย = 4.36 ค่าเฉลี่ย = 4.38 และ ค่าเฉลี่ย = 4.35 ตามลำดับ)

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วในปีปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบันในระดับพึงพอใจบ้าง (ค่าเฉลี่ย = 4.18) สำหรับในปีแรกของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในระดับพึงพอใจบ้าง (ค่าเฉลี่ย = 3.99) เช่นเดียวกับในปีที่ 2 ปีที่ 3 ปีที่ 4 และปีที่ 5 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ (ค่าเฉลี่ย = 3.98 ค่าเฉลี่ย = 4.04 ค่าเฉลี่ย = 4.07 และ ค่าเฉลี่ย = 4.22 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วในปีปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบันในระดับพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.30) สำหรับในปีแรกของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในระดับพึงพอใจบ้าง (ค่าเฉลี่ย = 4.06) เช่นเดียวกับในปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ (ค่าเฉลี่ย = 4.11 ค่าเฉลี่ย = 4.18 และ ค่าเฉลี่ย = 4.20 ตามลำดับ) สำหรับในปีที่ 5 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในระดับพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.28)

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่ากลางของความคิดเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบัน

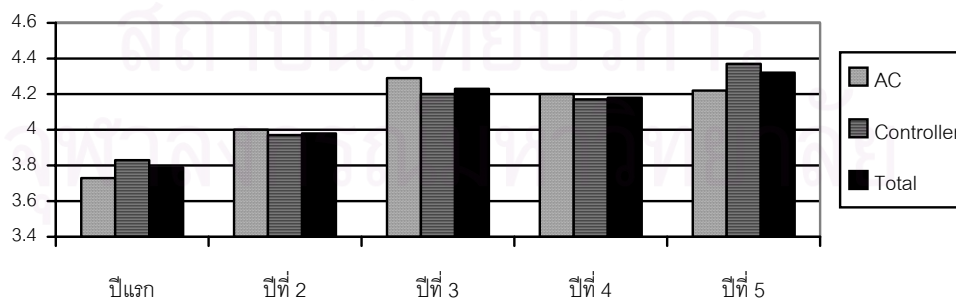
ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างพบว่า ในปีที่ 2 และ ปีที่ 3 ของการใช้บริการสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีมากกว่าที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าประเมิน

นอกจากนั้นยังพบว่า ในปีปัจจุบันผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 มีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีมากกว่าปีแรกและปีที่ 2 ของการว่าจ้าง และในปีที่ 5 ของการว่าจ้าง ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีมากกว่าปีแรกของการว่าจ้าง

ตารางที่ 4.35 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง

ระดับความพึงพอใจ ในงานสอบบัญชี	คณะกรรมการ ตรวจสอบ		ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า		รวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ปีปัจจุบัน	4.07	0.94	4.12	0.95	4.10	0.94
ในปีแรกของการว่าจ้าง	3.73	1.04	3.83	1.01	3.79 ^{a b c}	1.02
ในปีที่ 2 ของการว่าจ้าง	4.00	0.94	3.97	0.90	3.98 ^d	0.91
ในปีที่ 3 ของการว่าจ้าง	4.29	0.73	4.20	0.81	4.23 ^a	0.77
ในปีที่ 4 ของการว่าจ้าง	4.20	1.03	4.17	0.87	4.18 ^b	0.90
ในปีที่ 5 ของการว่าจ้าง	4.22	1.09	4.37	0.83	4.32 ^{c d}	0.90

หมายเหตุ ^{a b c d} ค่ากลางของคำตอบระหว่างปีที่ใช้บริการมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้สถิติทดสอบ Mann – Whitney U test

รูปภาพที่ 4.2 ระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จำแนกตามตำแหน่ง

จากตารางที่ 4.35 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วในปีปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันในระดับพึงพอใจบ้าง (ค่าเฉลี่ย = 4.07) เช่นเดียวกับในปีแรก ปีที่ 2 ปีที่ 4 และปีที่ 5 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ (ค่าเฉลี่ย = 3.73 ค่าเฉลี่ย = 4.00 ค่าเฉลี่ย = 4.20 และ ค่าเฉลี่ย = 4.22 ตามลำดับ) ยกเว้นในปีที่ 3 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในระดับพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.29)

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วในปีปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันในระดับพึงพอใจบ้าง (ค่าเฉลี่ย = 4.12) เช่นเดียวกับในปีแรก ปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ (ค่าเฉลี่ย = 3.83 ค่าเฉลี่ย = 3.97 ค่าเฉลี่ย = 4.20 และ ค่าเฉลี่ย = 4.17 ตามลำดับ) ยกเว้นในปีที่ 5 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในระดับพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.37)

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วในปีปัจจุบัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันในระดับพึงพอใจบ้าง (ค่าเฉลี่ย = 4.10) เช่นเดียวกับในปีแรก ปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ (ค่าเฉลี่ย = 3.79 ค่าเฉลี่ย = 3.98 ค่าเฉลี่ย = 4.23 และ ค่าเฉลี่ย = 4.18 ตามลำดับ) ยกเว้นในปีที่ 5 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีเดียวกันนี้ โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในระดับพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.32)

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่ากลางของความคิดเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์ความแตกต่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า นั้นมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของปีต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

นอกจากนั้นยังพบว่า ในปีที่ 3 ปีที่ 4 และ ปีที่ 5 ของการว่าจ้าง ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 มีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีมากกว่าปีแรกของการว่าจ้าง และในปีที่ 5 ของการว่าจ้าง ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีมากกว่าในปีที่ 2 ของการว่าจ้าง

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่ากลางของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ในเรื่องระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์ความแตกต่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 มีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของปีต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี: มุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 3 นี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 3.1 จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และส่วนที่ 3.2 จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้แยกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

กลุ่มที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

กลุ่มที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4

กลุ่มที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

กลุ่มที่ 5 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

กลุ่มที่ 6 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4

ส่วนที่ 3.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี โดยใช้เทคนิค Factor Analysis (การวิเคราะห์ปัจจัย) จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี

กลุ่มที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มที่ 1 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้เป็นชั้น ๆ ดังนี้

ชั้นที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีแต่ละข้อ (ทั้งหมดมี 26 ข้อ) มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะในข้ออื่น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ชั้นที่ 2 การวัดค่าความเหมาะสมของข้อมูลในการใช้เทคนิค Factor Analysis และผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ พบว่า ข้อมูลชุดนี้มีค่า Kaiser – Mayer – Olkin (KMO)¹ เท่ากับ 0.766 ซึ่งแสดงว่าข้อมูลชุดนี้เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูล และจากการทดสอบสมมติฐาน Bartlett's Test of Sphericity พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.00 ดังนั้นจึงสามารถใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

¹ ค่า KMO เป็นค่าที่ใช้วัดความเหมาะสมของข้อมูลในการใช้เทคนิค Factor Analysis ซึ่งควรมีค่ามากกว่า 0.5 และเข้าใกล้ 1 จึงถือว่าข้อมูลมีความเหมาะสมที่จะใช้เทคนิคนี้

ขั้นที่ 3 การสกัดปัจจัย โดยใช้วิธี Principal Component Analysis (PCA) และ ผลการหมุนแกนปัจจัย แบบ Orthogonal Rotation โดยวิธี Varimax

ตารางที่ 4.36 ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

กลุ่มปัจจัยที่	Eigenvalues	% ความแปรปรวน	% ความแปรปรวนสะสม
1	5.345	20.557	20.557
2	2.457	9.451	30.008
3	2.455	9.441	39.449
4	2.282	8.777	48.226
5	2.182	8.392	56.618
6	1.866	7.178	63.796
7	1.267	4.873	68.669

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ข้อมูลชุดนี้สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยได้เป็น 7 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มปัจจัยจะมีค่า Eigenvalues มากกว่า 1 (ค่า Eigenvalues หมายถึง ค่าความผันแปรหรือความแปรปรวนทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดยปัจจัย) ซึ่งกลุ่มปัจจัยทั้ง 7 กลุ่มนี้ สามารถอธิบายค่าแปรปรวนของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีทั้ง 26 ข้อ ได้ร้อยละ 68.67 ซึ่งกลุ่มปัจจัยที่ 1 ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยที่ 4 ปัจจัยที่ 5 ปัจจัยที่ 6 และ ปัจจัยที่ 7 สามารถอธิบายความผันแปรของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี ทั้ง 26 ข้อ ได้ร้อยละ 20.56 ร้อยละ 9.45 ร้อยละ 9.44 ร้อยละ 8.78 ร้อยละ 8.39 ร้อยละ 7.18 และ ร้อยละ 4.87 ตามลำดับ

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มปัจจัยของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี ทั้ง 26 ข้อ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า คุณลักษณะใดที่มีความสัมพันธ์กันมากจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยเดียวกัน ส่วนคุณลักษณะที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยที่ต่างกันจะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

จากตารางที่ 4.37 สามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้ 7 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มปัจจัยที่ 1 ประกอบด้วย

- ข้อ 10 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี
- ข้อ 7 ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด
- ข้อ 6 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน
- ข้อ 13 ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง
- ข้อ 8 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัท
- ข้อ 12 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้
- ข้อ 2 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด
- ข้อ 14 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ
- ข้อ 9 ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
- ข้อ 11 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบ ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่อการเงิน
- ข้อ 3 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม
- ข้อ 19 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน

กลุ่มปัจจัยที่ 2 ประกอบด้วย

- ข้อ 20 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอ
- ข้อ 17 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี

ข้อ 16 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการ
ตรวจสอบและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี

ข้อ 18 ผู้สอบบัญชีที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการ
ตรวจสอบ

กลุ่มปัจจัยที่ 3 ประกอบด้วย

ข้อ 21 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือ
คณะกรรมการตรวจสอบ ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี

ข้อ 22 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือ
คณะกรรมการตรวจสอบ ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล

ข้อ 15 ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วย
ผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง

กลุ่มปัจจัยที่ 4 ประกอบด้วย

ข้อ 25 ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล

ข้อ 24 ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงาน
และระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

กลุ่มปัจจัยที่ 5 ประกอบด้วย

ข้อ 5 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและ
ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี

ข้อ 4 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและ
อุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี

กลุ่มปัจจัยที่ 6 ประกอบด้วย

ข้อ 26 ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จัก
และยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

ข้อ 23 ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือ
คณะกรรมการตรวจสอบ

กลุ่มปัจจัยที่ 7 ประกอบด้วย

ข้อ 1 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน

กลุ่มที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

การวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มที่ 2 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้เป็นขั้น ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีแต่ละข้อ (ทั้งหมดมี 26 ข้อ) มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะในข้ออื่น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ขั้นที่ 2 การวัดค่าความเหมาะสมของข้อมูลในการใช้เทคนิค Factor Analysis และผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ พบว่า ข้อมูลชุดนี้มีค่า Kaiser – Mayer – Olkin (KMO) เท่ากับ 0.827 ซึ่งแสดงว่าข้อมูลชุดนี้เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูล และจากการทดสอบสมมติฐาน Bartlett's Test of Sphericity พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.00 ดังนั้นจึงสามารถใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ขั้นที่ 3 การสกัดปัจจัย โดยใช้วิธี Principal Component Analysis (PCA) และผลการหมุนแกนปัจจัย แบบ Orthogonal Rotation โดยวิธี Varimax

ตารางที่ 4.38 ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

กลุ่มปัจจัยที่	Eigenvalues	% ความแปรปรวน	% ความแปรปรวนสะสม
1	5.744	22.093	22.093
2	3.898	14.991	37.084
3	2.972	11.432	48.516
4	2.415	9.287	57.803
5	2.185	8.402	66.205
6	1.431	5.505	71.710

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ข้อมูลชุดนี้สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยได้เป็น 6 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มปัจจัยจะมีค่า Eigenvalues มากกว่า 1 (ค่า Eigenvalues หมายถึง ค่าความผันแปรหรือความแปรปรวนทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดยปัจจัย) ซึ่งกลุ่มปัจจัยทั้ง 6 กลุ่มนี้ สามารถอธิบายค่าแปรปรวนของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีทั้ง 26 ข้อ ได้ร้อยละ 71.71 ซึ่งกลุ่มปัจจัยที่ 1 ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยที่ 4 ปัจจัยที่ 5 และ ปัจจัยที่ 6 สามารถอธิบายความผันแปรของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีทั้ง 26 ข้อ ได้ร้อยละ 22.09 ร้อยละ 14.99 ร้อยละ 11.43 ร้อยละ 9.29 ร้อยละ 8.40 และ ร้อยละ 5.51 ตามลำดับ

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มปัจจัยของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี ทั้ง 26 ข้อ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า คุณลักษณะใดที่มีความสัมพันธ์กันมากจะถูกรวมให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยเดียวกัน ส่วนคุณลักษณะที่ถูกรวมให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยที่ต่างกันจะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

จากตารางที่ 4.39 สามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้ 6 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มปัจจัยที่ 1 ประกอบด้วย

- ข้อ 1 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน
- ข้อ 7 ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด
- ข้อ 2 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด
- ข้อ 8 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัท
- ข้อ 10 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี
- ข้อ 13 ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง
- ข้อ 6 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน
- ข้อ 11 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน

ข้อ 5 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและ
ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี

ตารางที่ 4.39 เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate
Component Matrix) ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจาก
สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

ข้อคำถามใน แบบสอบถาม	กลุ่มปัจจัยที่					
	1	2	3	4	5	6
ข้อ 1	0.847					
ข้อ 7	0.838					
ข้อ 2	0.762					
ข้อ 8	0.756					
ข้อ 10	0.736					
ข้อ 13	0.645					
ข้อ 6	0.568					
ข้อ 11	0.561					
ข้อ 5	0.505					
ข้อ 17		0.884				
ข้อ 16		0.831				
ข้อ 19		0.655				
ข้อ 12		0.595				
ข้อ 20		0.522				
ข้อ 14		0.337				
ข้อ 26			0.690			
ข้อ 23			0.597			
ข้อ 4			0.575			
ข้อ 3			0.499			
ข้อ 9			0.487			
ข้อ 15			- 0.461			
ข้อ 24				0.850		
ข้อ 25				0.780		
ข้อ 22					0.924	
ข้อ 21					0.914	
ข้อ 18						0.803

กลุ่มปัจจัยที่ 2 ประกอบด้วย

- ข้อ 17 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี
- ข้อ 16 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี
- ข้อ 19 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน
- ข้อ 12 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้
- ข้อ 20 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่างเพียงพอ
- ข้อ 14 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ

กลุ่มปัจจัยที่ 3 ประกอบด้วย

- ข้อ 26 ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนชนทั่วไป
- ข้อ 23 ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า
- ข้อ 4 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี
- ข้อ 3 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม
- ข้อ 9 ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
- ข้อ 15 ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง

กลุ่มปัจจัยที่ 4 ประกอบด้วย

- ข้อ 24 ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
- ข้อ 25 ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล

กลุ่มปัจจัยที่ 5 ประกอบด้วย

ข้อ 22 ผู้สอบบัญชีของบริษัทที่มีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล

ข้อ 21 ผู้สอบบัญชีของบริษัทที่มีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี

กลุ่มปัจจัยที่ 6 ประกอบด้วย

ข้อ 18 ผู้สอบบัญชีที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

กลุ่มที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4

การวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มที่ 3 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้เป็นชั้น ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีแต่ละข้อ (ทั้งหมดมี 26 ข้อ) มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะในข้ออื่น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ขั้นที่ 2 การวัดค่าความเหมาะสมของข้อมูลในการใช้เทคนิค Factor Analysis และผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ พบว่า ข้อมูลชุดนี้มีค่า Kaiser – Mayer – Olkin (KMO) เท่ากับ 0.875 ซึ่งแสดงว่าข้อมูลชุดนี้เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูล และจากการทดสอบสมมติฐาน Bartlett's Test of Sphericity พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.00 ดังนั้นจึงสามารถใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ขั้นที่ 3 การสกัดปัจจัย โดยใช้วิธี Principal Component Analysis (PCA) และผลการหมุนแกนปัจจัย แบบ Orthogonal Rotation โดยวิธี Varimax

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ข้อมูลชุดนี้สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยได้เป็น 6 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มปัจจัยจะมีค่า Eigenvalues มากกว่า 1 (ค่า Eigenvalues หมายถึง ค่าความผันแปรหรือความแปรปรวนทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดยปัจจัย) ซึ่งกลุ่มปัจจัยทั้ง 6 กลุ่มนี้ สามารถอธิบายค่าแปรปรวนของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีทั้ง 26 ข้อ ได้ ร้อยละ 67.06 ซึ่ง

กลุ่มปัจจัยที่ 1 ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยที่ 4 ปัจจัยที่ 5 และ ปัจจัยที่ 6 สามารถอธิบายความผันแปรของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่ทั้ง 26 ข้อ ได้ร้อยละ 21.37 ร้อยละ 12.55 ร้อยละ 11.51 ร้อยละ 8.51 ร้อยละ 7.79 และ ร้อยละ 5.34 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.40 ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4

กลุ่มปัจจัยที่	Eigenvalues	% ความแปรปรวน	% ความแปรปรวนสะสม
1	5.555	21.367	21.367
2	3.262	12.545	33.911
3	2.992	11.506	45.417
4	2.212	8.506	53.923
5	2.027	7.794	61.718
6	1.389	5.341	67.059

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มปัจจัยของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี ทั้ง 26 ข้อ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า คุณลักษณะใดที่มีความสัมพันธ์กันมากจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยเดียวกัน ส่วนคุณลักษณะที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยที่ต่างกันจะไม่มีความสัมพันธ์หรือมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

จากตารางที่ 4.41 สามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้ 6 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มปัจจัยที่ 1 ประกอบด้วย

ข้อ 7 ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด

ข้อ 1 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน

ข้อ 2 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด

ข้อ 10 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี

ข้อ 8 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท

ข้อ 13 ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบ

การควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง

ตารางที่ 4.41 เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรบนกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4

ข้อคำถามใน แบบสอบถาม	กลุ่มปัจจัยที่					
	1	2	3	4	5	6
ข้อ 7	0.837					
ข้อ 1	0.808					
ข้อ 2	0.745					
ข้อ 10	0.738					
ข้อ 8	0.710					
ข้อ 13	0.625					
ข้อ 6	0.609					
ข้อ 4	0.558					
ข้อ 11	0.507					
ข้อ 5	0.503					
ข้อ 16		0.841				
ข้อ 17		0.839				
ข้อ 19		0.620				
ข้อ 20		0.490				
ข้อ 12		0.489				
ข้อ 26			0.755			
ข้อ 9			0.615			
ข้อ 23			0.585			
ข้อ 14			0.495			
ข้อ 3			0.427			
ข้อ 24				0.875		
ข้อ 25				0.819		
ข้อ 22					0.938	
ข้อ 21					0.910	
ข้อ 15						0.707
ข้อ 18						0.684

ข้อ 6 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

ข้อ 4 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี

ข้อ 11 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน

ข้อ 5 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี

กลุ่มปัจจัยที่ 2 ประกอบด้วย

ข้อ 16 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า และพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี

ข้อ 17 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี

ข้อ 19 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน

ข้อ 20 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่างเพียงพอ

ข้อ 12 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้

กลุ่มปัจจัยที่ 3 ประกอบด้วย

ข้อ 26 ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

ข้อ 9 ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

ข้อ 23 ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

ข้อ 14 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ

ข้อ 3 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม

กลุ่มปัจจัยที่ 4 ประกอบด้วย

ข้อ 24 ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงาน และระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

ข้อ 25 ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล

กลุ่มปัจจัยที่ 5 ประกอบด้วย

ข้อ 22 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหาร คณะกรรมการ ตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล

ข้อ 21 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหาร คณะกรรมการ ตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี

กลุ่มปัจจัยที่ 6 ประกอบด้วย

ข้อ 15 ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วย ผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง

ข้อ 18 ผู้สอบบัญชีมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหาร คณะกรรมการ ตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

กลุ่มที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มที่ 4 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้เป็นชั้น ๆ ดังนี้

ชั้นที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีแต่ละข้อ (ทั้งหมดมี 26 ข้อ) มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะในข้ออื่น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ชั้นที่ 2 การวัดค่าความเหมาะสมของข้อมูลในการใช้เทคนิค Factor Analysis และผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ พบว่า ข้อมูลชุดนี้มีค่า Kaiser – Mayer – Olkin (KMO) เท่ากับ 0.713 ซึ่งแสดงว่าข้อมูลชุดนี้เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูล และจากการทดสอบสมมติฐาน Bartlett's Test of Sphericity พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.00 ดังนั้นจึงสามารถใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ขั้นที่ 3 การสกัดปัจจัย โดยใช้วิธี Principal Component Analysis (PCA) และ ผลการหมุนแกนปัจจัย แบบ Orthogonal Rotation โดยวิธี Varimax

ตารางที่ 4.42 ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

กลุ่มปัจจัยที่	Eigenvalues	% ความแปรปรวน	% ความแปรปรวนสะสม
1	6.336	24.369	24.369
2	4.551	17.504	41.873
3	3.969	15.265	57.138
4	2.633	10.127	67.265
5	1.726	6.639	73.904

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ข้อมูลชุดนี้สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยได้เป็น 5 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มปัจจัยจะมีค่า Eigenvalues มากกว่า 1 (ค่า Eigenvalues หมายถึง ค่าความผันแปรหรือความแปรปรวนทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดยปัจจัย) ซึ่งกลุ่มปัจจัยทั้ง 5 กลุ่มนี้ สามารถอธิบายค่าแปรปรวนของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีทั้ง 26 ข้อ ได้ร้อยละ 73.90 ซึ่งกลุ่มปัจจัยที่ 1 ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยที่ 4 และ ปัจจัยที่ 5 สามารถอธิบายความผันแปรของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีทั้ง 26 ข้อ ได้ร้อยละ 24.37 ร้อยละ 17.50 ร้อยละ 15.27 ร้อยละ 10.13 และ ร้อยละ 6.64 ตามลำดับ

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มปัจจัยของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี ทั้ง 26 ข้อ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า คุณลักษณะใดที่มีความสัมพันธ์กันมากจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยเดียวกัน ส่วนคุณลักษณะที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยที่ต่างกันจะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

จากตารางที่ 4.43 สามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้ 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มปัจจัยที่ 1 ประกอบด้วย

ข้อ 5 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี

ข้อ 4 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี

ข้อ 8 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัท

ตารางที่ 4.43 เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

ข้อคำถามใน แบบสอบถาม	กลุ่มปัจจัยที่				
	1	2	3	4	5
ข้อ 5	0.808				
ข้อ 4	0.791				
ข้อ 8	0.768				
ข้อ 3	0.727				
ข้อ 2	0.713				
ข้อ 6	0.702				
ข้อ 7	0.681				
ข้อ 10	0.658				
ข้อ 1	0.584				
ข้อ 16		0.735			
ข้อ 26		0.712			
ข้อ 9		0.688			
ข้อ 17		0.676			
ข้อ 11		0.626			
ข้อ 18			0.767		
ข้อ 19			0.754		
ข้อ 13			0.695		
ข้อ 20			0.682		
ข้อ 23			0.635		
ข้อ 14			0.607		
ข้อ 22				0.868	
ข้อ 21				0.794	
ข้อ 15				0.602	
ข้อ 12				0.542	
ข้อ 25					0.825
ข้อ 24					0.694

ข้อ 3 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม

ข้อ 2 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด

ข้อ 6 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

ข้อ 7 ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด

ข้อ 10 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี

ข้อ 1 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน

กลุ่มปัจจัยที่ 2 ประกอบด้วย

ข้อ 16 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี

ข้อ 26 ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

ข้อ 9 ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

ข้อ 17 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี

ข้อ 11 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบ ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน

กลุ่มปัจจัยที่ 3 ประกอบด้วย

ข้อ 18 ผู้สอบบัญชีมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบ

ข้อ 19 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน

ข้อ 13 ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบ ในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง

ข้อ 20 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอ

ข้อ 23 ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือ คณะกรรมการตรวจสอบ

ข้อ 14 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบ ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบ การควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ

กลุ่มปัจจัยที่ 4 ประกอบด้วย

ข้อ 22 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือ คณะกรรมการตรวจสอบ ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล

ข้อ 21 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือ คณะกรรมการตรวจสอบ ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี

ข้อ 15 ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วย ผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง

ข้อ 12 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้

กลุ่มปัจจัยที่ 5 ประกอบด้วย

ข้อ 25 ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล

ข้อ 24 ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงาน และระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

กลุ่มที่ 5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบ บัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงาน สอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยความสะดวกฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

การวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มที่ 5 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้เป็นขั้น ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบ บัญชี/สำนักงานสอบบัญชีแต่ละข้อ (ทั้งหมดมี 26 ข้อ) มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะในข้ออื่น ๆ ที่ระดับ นัยสำคัญ 0.05

ขั้นที่ 2 การวัดค่าความเหมาะสมของข้อมูลในการใช้เทคนิค Factor Analysis และ ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี ต่าง ๆ พบว่า ข้อมูลชุดนี้มีค่า Kaiser – Mayer – Olkin (KMO) เท่ากับ 0.819 ซึ่งแสดงว่าข้อมูลชุดนี้ เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูล และจากการทดสอบสมมติฐาน Bartlett

's Test of Sphericity พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.00 ดังนั้นจึงสามารถใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ขั้นที่ 3 การสกัดปัจจัย โดยใช้วิธี Principal Component Analysis (PCA) และผลการหมุนแกนปัจจัย แบบ Orthogonal Rotation โดยวิธี Varimax

ตารางที่ 4.44 ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

กลุ่มปัจจัยที่	Eigenvalues	% ความแปรปรวน	% ความแปรปรวนสะสม
1	11.086	42.637	42.637
2	3.568	13.721	56.358
3	2.111	8.120	64.478
4	1.493	5.741	70.219
5	1.431	5.504	75.723

จากตารางที่ 4.44 พบว่า ข้อมูลชุดนี้สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยได้เป็น 5 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มปัจจัยจะมีค่า Eigenvalues มากกว่า 1 (ค่า Eigenvalues หมายถึง ค่าความผันแปรหรือความแปรปรวนทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดยปัจจัย) ซึ่งกลุ่มปัจจัยทั้ง 5 กลุ่มนี้ สามารถอธิบายค่าแปรปรวนของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีทั้ง 26 ข้อ ได้ ร้อยละ 75.72 ซึ่งกลุ่มปัจจัยที่ 1 ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยที่ 4 และ ปัจจัยที่ 5 สามารถอธิบายความผันแปรของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีทั้ง 26 ข้อ ได้ร้อยละ 42.64 ร้อยละ 13.72 ร้อยละ 8.12 ร้อยละ 5.74 และ ร้อยละ 5.50 ตามลำดับ

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มปัจจัยของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี ทั้ง 26 ข้อ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า คุณลักษณะใดที่มีความสัมพันธ์กันมากจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยเดียวกัน ส่วนคุณลักษณะที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยที่ต่างกันจะไม่มีความสัมพันธ์หรือมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

ตารางที่ 4.45 เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรในกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

ข้อคำถามใน แบบสอบถาม	กลุ่มปัจจัยที่				
	1	2	3	4	5
ข้อ 1	0.883				
ข้อ 6	0.871				
ข้อ 2	0.869				
ข้อ 19	0.835				
ข้อ 16	0.803				
ข้อ 8	0.800				
ข้อ 13	0.799				
ข้อ 9	0.781				
ข้อ 7	0.775				
ข้อ 5	0.774				
ข้อ 11	0.752				
ข้อ 14	0.734				
ข้อ 20	0.716				
ข้อ 4	0.695				
ข้อ 24	0.690				
ข้อ 12	0.652				
ข้อ 25	0.646				
ข้อ 10	0.535				
ข้อ 3		0.843			
ข้อ 23		0.743			
ข้อ 17		0.561			
ข้อ 26		0.555			
ข้อ 21			0.912		
ข้อ 22			0.899		
ข้อ 15				0.849	
ข้อ 18					0.887

จากตารางที่ 4.45 สามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้ 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มปัจจัยที่ 1 ประกอบด้วย

- ข้อ 1 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน
- ข้อ 6 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน
- ข้อ 2 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด
- ข้อ 19 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน
- ข้อ 16 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า และพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี
- ข้อ 8 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัท
- ข้อ 13 ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง
- ข้อ 9 ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ
- ข้อ 7 ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด
- ข้อ 5 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี
- ข้อ 11 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน
- ข้อ 14 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ
- ข้อ 20 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่างเพียงพอ
- ข้อ 4 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและ

อุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี

ข้อ 24 ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงาน และระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

ข้อ 12 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้

ข้อ 25 ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล

ข้อ 10 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี

กลุ่มปัจจัยที่ 2 ประกอบด้วย

ข้อ 3 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม

ข้อ 23 ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

ข้อ 17 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี

ข้อ 26 ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จัก และยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

กลุ่มปัจจัยที่ 3 ประกอบด้วย

ข้อ 21 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี

ข้อ 22 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล

กลุ่มปัจจัยที่ 4 ประกอบด้วย

ข้อ 15 ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง

กลุ่มปัจจัยที่ 5 ประกอบด้วย

ข้อ 18 ผู้สอบบัญชีมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

กลุ่มที่ 6 การวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4

การวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มที่ 6 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้เป็นชั้น ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีแต่ละข้อ (ทั้งหมดมี 26 ข้อ) มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะในข้ออื่น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ขั้นที่ 2 การวัดค่าความเหมาะสมของข้อมูลในการใช้เทคนิค Factor Analysis และผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ พบว่า ข้อมูลชุดนี้มีค่า Kaiser – Mayer – Olkin (KMO) เท่ากับ 0.888 ซึ่งแสดงว่าข้อมูลชุดนี้เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูล และจากการทดสอบสมมติฐาน Bartlett's Test of Sphericity พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.00 ดังนั้นจึงสามารถใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ขั้นที่ 3 การสกัดปัจจัย โดยใช้วิธี Principal Component Analysis (PCA) และผลการหมุนแกนปัจจัย แบบ Orthogonal Rotation โดยวิธี Varimax

ตารางที่ 4.46 ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4

กลุ่มปัจจัยที่	Eigenvalues	% ความแปรปรวน	% ความแปรปรวนสะสม
1	6.789	26.112	26.112
2	4.223	16.242	42.354
3	3.163	12.166	54.520
4	2.097	8.066	62.586
5	1.796	6.909	69.495
6	1.516	5.830	75.325

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ข้อมูลชุดนี้สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยได้เป็น 6 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มปัจจัยจะมีค่า Eigenvalues มากกว่า 1 (ค่า Eigenvalues หมายถึง ค่าความผันแปรหรือความแปรปรวนทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดยปัจจัย) ซึ่งกลุ่มปัจจัยทั้ง 6 กลุ่มนี้ สามารถอธิบายค่าแปรปรวนของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีทั้ง 26 ข้อ ได้ร้อยละ 75.33 ซึ่งกลุ่มปัจจัยที่ 1 ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยที่ 4 ปัจจัยที่ 5 และ ปัจจัยที่ 6 สามารถอธิบายความผันแปรของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีทั้ง 26 ข้อ ได้ร้อยละ 26.11 ร้อยละ 16.24 ร้อยละ 12.17 ร้อยละ 8.07 ร้อยละ 6.91 และ ร้อยละ 5.83 ตามลำดับ

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มปัจจัยของคุณลักษณะของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชี ทั้ง 26 ข้อ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า คุณลักษณะใดที่มีความสัมพันธ์กันมากจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยเดียวกัน ส่วนคุณลักษณะที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยที่ต่างกันจะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

จากตารางที่ 4.47 สามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้ 6 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มปัจจัยที่ 1 ประกอบด้วย

ข้อ 7 ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด

ข้อ 2 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติตามสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด

ข้อ 4 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี

ข้อ 5 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี

ข้อ 6 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

ข้อ 1 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติตามตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน

ข้อ 8 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท

ข้อ 13 ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชี ได้อย่างถูกต้อง

ข้อ 12 ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติตามตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้

ข้อ 14 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ

กลุ่มปัจจัยที่ 2 ประกอบด้วย

ข้อ 23 ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

ตารางที่ 4.47 เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรบนกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4

ข้อคำถามใน แบบสอบถาม	กลุ่มปัจจัยที่					
	1	2	3	4	5	6
ข้อ 7	0.838					
ข้อ 2	0.802					
ข้อ 4	0.801					
ข้อ 5	0.764					
ข้อ 6	0.740					
ข้อ 1	0.728					
ข้อ 8	0.721					
ข้อ 13	0.671					
ข้อ 12	0.604					
ข้อ 14	0.533					
ข้อ 23		0.745				
ข้อ 3		0.695				
ข้อ 17		0.692				
ข้อ 20		0.662				
ข้อ 10		0.593				
ข้อ 19		0.564				
ข้อ 26		0.439				
ข้อ 11			0.732			
ข้อ 9			0.611			
ข้อ 16			0.574			
ข้อ 22				0.895		
ข้อ 21				0.874		
ข้อ 25					0.842	
ข้อ 24					0.662	
ข้อ 18						0.730
ข้อ 15						0.649

ข้อ 3 ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม

ข้อ 17 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี

ข้อ 20 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่างเพียงพอ

ข้อ 10 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี

ข้อ 19 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่างๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน

ข้อ 26 ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

กลุ่มปัจจัยที่ 3 ประกอบด้วย

ข้อ 11 ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน

ข้อ 9 ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

ข้อ 16 ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า และพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี

กลุ่มปัจจัยที่ 4 ประกอบด้วย

ข้อ 22 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล

ข้อ 21 ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี

กลุ่มปัจจัยที่ 5 ประกอบด้วย

ข้อ 25 ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล

ข้อ 24 ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

กลุ่มปัจจัยที่ 6 ประกอบด้วย

ข้อ 18 ผู้สอบบัญชีมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

ข้อ 15 ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง

ส่วนที่ 3.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย* และความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี

ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้แยกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

กลุ่มที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

กลุ่มที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4

กลุ่มที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

กลุ่มที่ 5 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

กลุ่มที่ 6 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4

กลุ่มที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

* คำว่า ปัจจัย ในส่วนของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์นี้ คือ ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

ตารางที่ 4.48 ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอย	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอยมาตรฐาน	Sig ของ t
ค่าคงที่	4.432	-	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 1	0.200	0.318	0.003 *
กลุ่มปัจจัยที่ 2	0.146	0.232	0.031 *
กลุ่มปัจจัยที่ 3	-2.916E-02	-0.45	0.658
กลุ่มปัจจัยที่ 4	8.906E-02	0.142	0.171
กลุ่มปัจจัยที่ 5	0.271	0.432	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 6	3.707E-02	0.059	0.562
กลุ่มปัจจัยที่ 7	-1.042E-02	-0.017	0.872
ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชี ๗	0.320	0.105	0.331
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุ (R)	0.627		
ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (R ²)	0.393		
ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าตัวแปรตาม (SE)	0.52		
ค่าสถิติทดสอบ F	4.779		
ค่า Sig ของ F	0.000		

หมายเหตุ * กลุ่มปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 4.48 พบว่า กลุ่มปัจจัยที่ 5 มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีมากที่สุด (Beta = 0.432) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 5 การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี และข้อคำถามที่ 4 การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี

อันดับรองลงมา คือ กลุ่มปัจจัยที่ 1 (Beta = 0.318) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 2 - 3, 6 - 14 และ 19 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 10.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี 7.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด 6.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 13.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง 8.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการ

ตรวจสอบทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท 12.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันไว้ 2.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด 14.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ 9.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ 11.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่อการเงิน 3.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม 19.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน กลุ่มปัจจัยที่ 2 (Beta = 0.232) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 16 – 18 และ 20 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 20.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอ 17.ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี 16.ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี 18.การที่ผู้สอบบัญชีมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบ

โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ได้ร้อยละ 39.30 ($R^2 = 0.393$) ในขณะที่กลุ่มปัจจัยที่ 3 ปัจจัยที่ 4 ปัจจัยที่ 6 ปัจจัยที่ 7 และประสมการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

โดยสรุป ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่

ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

1. การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด (ข้อคำถามที่ 2)
2. การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม (ข้อคำถามที่ 3)
3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 2 ข้อคำถามที่ 4 – 6)
4. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทที่ได้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 3 ข้อคำถามที่ 7 – 8)

5. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 4 ข้อคำถามที่ 9)
6. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ (ตัวแปรที่ 5 ข้อคำถามที่ 10 - 11)
7. ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 6 ข้อคำถามที่ 12)
8. การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 7 ข้อคำถามที่ 13 - 14)
9. การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 9 ข้อคำถามที่ 19 - 20)

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

1. มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 12 ข้อคำถามที่ 16 - 17)
2. ความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 13 ข้อคำถามที่ 18)

กลุ่มที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยความสะดวกฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

ตารางที่ 4.49 ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยความสะดวกฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอย	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอยมาตรฐาน	Sig ของ t
ค่าคงที่	4.194	-	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 1	0.440	0.527	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 2	0.273	0.323	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 3	0.194	0.231	0.006 *
กลุ่มปัจจัยที่ 4	0.222	0.264	0.002 *
กลุ่มปัจจัยที่ 5	0.219	0.261	0.002 *
กลุ่มปัจจัยที่ 6	6.866E-02	0.081	0.328
ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชี ฯ	- 0.192	- 0.057	0.504

ตารางที่ 4.49 ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า (ต่อ)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุ (R)	0.748
ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (R^2)	0.559
ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าตัวแปรตาม (SE)	0.59
ค่าสถิติทดสอบ F	11.953
ค่า Sig ของ F	0.000

หมายเหตุ * กลุ่มปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 4.49 พบว่า กลุ่มปัจจัยที่ 1 มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีมากที่สุด (Beta = 0.527) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 1 – 2, 5 – 8, 10 – 11 และ 13 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 1.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน 7.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด 2.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด 8.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท 10.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี 13.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง 6.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 11.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน 5.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี

อันดับรองลงมา คือ กลุ่มปัจจัยที่ 2 (Beta = 0.323) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 12, 14, 16 – 17 และ 19 – 20 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 17.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี 16.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี 19.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน 12.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันไว้ 20.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่างเพียงพอ 14.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหารและ/หรือ

ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของ ภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ กลุ่มปัจจัยที่ 4 (Beta = 0.264) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 24. การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่า ธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการ ปฏิบัติงานตรวจสอบ และข้อคำถามที่ 25. การที่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่ สมเหตุสมผล กลุ่มปัจจัยที่ 5 (Beta = 0.261) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 22. การที่ผู้สอบบัญชีของ บริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการ เปิดเผยข้อมูล และข้อคำถามที่ 21. การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี และกลุ่มปัจจัยที่ 3 (Beta = 0.231) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 3 – 4, 9, 15, 23 และ 26 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 26.การที่ผู้สอบบัญชี /สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป 23. การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า 4.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและ อุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี 3.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบ บัญชีอย่างเหมาะสม 9.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบ 15.ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง

โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรของระดับความพึงพอใจในงาน สอบบัญชี ได้ร้อยละ 55.90 ($R^2 = 0.559$) ในขณะที่กลุ่มปัจจัยที่ 6 และประสบการณ์การปฏิบัติงาน สอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจใน งานสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

โดยสรุป ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของ ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ได้แก่

ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

1. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ (ตัวแปรที่ 1 ข้อคำถามที่ 1 – 3)
2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 2 ข้อคำถามที่ 4 – 6)
3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบ บัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 3 ข้อคำถามที่ 7 – 8)

4. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 4 ข้อคำถามที่ 9)
5. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ (ตัวแปรที่ 5 ข้อคำถามที่ 10 – 11)
6. ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 6 ข้อคำถามที่ 12)
7. การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 7 ข้อคำถามที่ 13 - 14)
8. การที่ผู้สอบบัญชีสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 8 ข้อคำถามที่ 15)
9. การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 9 ข้อคำถามที่ 19 - 20)
10. ความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล (ตัวแปรที่ 10 ข้อคำถามที่ 21 - 23)

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

1. มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 12 ข้อคำถามที่ 16 - 17)

ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี

1. ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (ตัวแปรที่ 14 ข้อคำถามที่ 24 - 25)
2. ชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี (ตัวแปรที่ 15 ข้อคำถามที่ 26)

กลุ่มที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4

จากตารางที่ 4.50 พบว่า กลุ่มปัจจัยที่ 1 มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีมากที่สุด (Beta = 0.489) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 1 – 2, 4 – 8, 10 – 11 และ 13 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 7.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด 1. การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน 2.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด 10.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี 8.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท

ตารางที่ 4.50 ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน	Sig ของ t
ค่าคงที่	4.314	-	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 1	0.370	0.489	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 2	0.250	0.329	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 3	0.150	0.198	0.002 *
กลุ่มปัจจัยที่ 4	0.220	0.290	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 5	0.104	0.136	0.033 *
กลุ่มปัจจัยที่ 6	2.893E-02	0.038	0.550
ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชี ๗	- 0.102	- 0.031	0.634
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุ (R)	0.691		
ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (R ²)	0.477		
ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าตัวแปรตาม (SE)	0.57		
ค่าสถิติทดสอบ F	17.316		
ค่า Sig ของ F	0.000		

หมายเหตุ * กลุ่มปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

13.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง 6.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 4.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี 11.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน 5.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี

อันดับรองลงมา คือ กลุ่มปัจจัยที่ 2 (Beta = 0.329) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 12, 16 - 17 และ 19 - 20 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 16.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า และพนักงานของบริษัทได้เป็น

อย่างดี 17.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี 19.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน 20.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่างเพียงพอ 12.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้ กลุ่มปัจจัยที่ 4 (Beta = 0.290) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 24.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และข้อคำถามที่ 25.การที่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล กลุ่มปัจจัยที่ 3 (Beta = 0.198) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 3, 9, 14, 23 และมีข้อความดังนี้ 26.การที่ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป 9.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ 23.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า 14.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ 3.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม และกลุ่มปัจจัยที่ 5 (Beta = 0.136) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 22.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล และข้อคำถามที่ 21.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี

โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ได้ร้อยละ 47.70 ($R^2 = 0.477$) ในขณะที่กลุ่มปัจจัยที่ 6 และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

โดยสรุป ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ได้แก่

ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

1. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ (ตัวแปรที่ 1 ข้อคำถามที่ 1 – 3)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 2 ข้อคำถามที่ 4 – 6)
3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 3 ข้อคำถามที่ 7 – 8)
4. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 4 ข้อคำถามที่ 9)
5. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ (ตัวแปรที่ 5 ข้อคำถามที่ 10 – 11)
6. ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 6 ข้อคำถามที่ 12)
7. การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 7 ข้อคำถามที่ 13 – 14)
8. การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 9 ข้อคำถามที่ 19 – 20)
9. ความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล (ตัวแปรที่ 10 ข้อคำถามที่ 21 – 23)

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

1. มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 12 ข้อคำถามที่ 16 – 17)

ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี

1. ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (ตัวแปรที่ 14 ข้อคำถามที่ 24 – 25)
2. ชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี (ตัวแปรที่ 15 ข้อคำถามที่ 26)

กลุ่มที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี
ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี
ในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

จากตารางที่ 4.51 พบว่า กลุ่มปัจจัยที่ 1 มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีมากที่สุด (Beta = 0.524) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 1 – 8 และ 10 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 5.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัท เป็นอย่างดี

ตารางที่ 4.51 ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอย	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอยมาตรฐาน	Sig ของ t
ค่าคงที่	4.118	-	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 1	0.504	0.524	0.002 *
กลุ่มปัจจัยที่ 2	0.374	0.373	0.019 *
กลุ่มปัจจัยที่ 3	0.199	0.210	0.170
กลุ่มปัจจัยที่ 4	0.285	0.301	0.053
กลุ่มปัจจัยที่ 5	9.895E-02	0.105	0.489
ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชี ๗	- 0.127	- 0.025	0.871
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุ (R)	0.722		
ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (R ²)	0.521		
ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าตัวแปรตาม (SE)	0.75		
ค่าสถิติทดสอบ F	3.992		
ค่า Sig ของ F	0.007		

หมายเหตุ * กลุ่มปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี
8.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท 3.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม 2.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด 6.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 7.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด 10.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี 1.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน

อันดับรองลงมา คือ กลุ่มปัจจัยที่ 2 (Beta = 0.373) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 9, 11, 16 - 17 และ 26 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 16. การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี 26.การที่ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป 9.การที่ผู้สอบบัญชีของ

บริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ 17.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมี มนุษยสัมพันธ์ดี 11.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการ ตรวจสอบทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน

โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรของระดับความพึงพอใจในงาน สอบบัญชี ได้ร้อยละ 52.10 ($R^2 = 0.521$) ในขณะที่กลุ่มปัจจัยที่ 3 ปัจจัยที่ 4 ปัจจัยที่ 5 และ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

โดยสรุป ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของ ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่

ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

1. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ (ตัวแปรที่ 1 ข้อคำถามที่ 1 - 3)
2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 2 ข้อคำถามที่ 4 - 6)
3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบ บัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 3 ข้อคำถามที่ 7 - 8)
4. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการ ปฏิบัติงานตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 4 ข้อคำถามที่ 9)
5. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและ สงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ (ตัวแปรที่ 5 ข้อคำถามที่ 10 - 11)

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

1. มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 12 ข้อคำถามที่ 16 - 17)

ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี

1. ชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี (ตัวแปรที่ 15 ข้อคำถามที่ 26)

กลุ่มที่ 5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี
ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี
ในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

ตารางที่ 4.52 ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจใน
งานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงาน
สอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอย	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอยมาตรฐาน	Sig ของ t
ค่าคงที่	4.144	-	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 1	0.666	0.697	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 2	0.282	0.291	0.009 *
กลุ่มปัจจัยที่ 3	0.237	0.239	0.032 *
กลุ่มปัจจัยที่ 4	- 7.879E-02	- 0.081	0.449
กลุ่มปัจจัยที่ 5	- 0.164	- 0.167	0.123
ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชี ๗	0.337	0.055	0.609
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุ (R)		0.796	
ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (R ²)		0.634	
ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าตัวแปรตาม (SE)		0.63	
ค่าสถิติทดสอบ F		9.540	
ค่า Sig ของ F		0.000	

หมายเหตุ * กลุ่มปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่
ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 4.52 พบว่า กลุ่มปัจจัยที่ 1 มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจใน
งานสอบบัญชีมากที่สุด (Beta = 0.697) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 1 – 2, 4 – 14, 16, 19 – 20 และ
24 – 25 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 1.การที่ผู้สอบบัญชี ของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน
6.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2.การที่
ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด 19.การที่ผู้สอบ
บัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน 16.การที่ผู้สอบบัญชี
ของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าและพนักงานของ
บริษัทได้เป็นอย่างดี 8.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือ
ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุม

ภายในของบริษัท 13.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง 9.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ 7.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด 5.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่ เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี 11.การที่ผู้สอบบัญชี ของบริษัทตรวจพบและรายงานให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่อการเงิน 14.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ 20.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่าง เพียงพอ 4.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี 24.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ 12.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้ 25.การที่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล 10.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี

อันดับรองลงมา คือ กลุ่มปัจจัยที่ 2 (Beta = 0.291) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 3, 17, 23 และ 26 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 3.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม 23.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า 17.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี 26.การที่ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป และกลุ่มปัจจัยที่ 3 (Beta = 0.239) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 21.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี และข้อคำถามที่ 22.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล

โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ได้ร้อยละ 63.40 ($R^2 = 0.634$) ในขณะที่กลุ่มปัจจัยที่ 4 ปัจจัยที่ 5 และประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

โดยสรุป ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ได้แก่

ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

1. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ (ตัวแปรที่ 1 ข้อคำถามที่ 1 – 3)
2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 2 ข้อคำถามที่ 4 – 6)
3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 3 ข้อคำถามที่ 7 – 8)
4. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 4 ข้อคำถามที่ 9)
5. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ (ตัวแปรที่ 5 ข้อคำถามที่ 10 – 11)
6. ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 6 ข้อคำถามที่ 12)
7. การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 7 ข้อคำถามที่ 13 – 14)
8. การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 9 ข้อคำถามที่ 19 – 20)
9. ความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล (ตัวแปรที่ 10 ข้อคำถามที่ 21 - 23)

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

1. มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 12 ข้อคำถามที่ 16 - 17)

ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี

1. ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (ตัวแปรที่ 14 ข้อคำถามที่ 24 – 25)
2. ชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี (ตัวแปรที่ 15 ข้อคำถามที่ 26)

กลุ่มที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี
ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี
ในกลุ่ม Non Big 4

ตารางที่ 4.53 ค่าสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอย	ค่าสัมประสิทธิ์ ความถดถอยมาตรฐาน	Sig ของ t
ค่าคงที่	4.135	-	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 1	0.546	0.567	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 2	0.367	0.386	0.000 *
กลุ่มปัจจัยที่ 3	0.234	0.244	0.005 *
กลุ่มปัจจัยที่ 4	0.215	0.221	0.011 *
กลุ่มปัจจัยที่ 5	0.109	0.115	0.174
กลุ่มปัจจัยที่ 6	- 6.761E-02	- 0.072	0.398
ประสบการณ์การทำงานสอบบัญชี ๗	3.662E-02	0.006	0.940
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุ (R)		0.756	
ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (R ²)		0.571	
ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าตัวแปรตาม (SE)		0.66	
ค่าสถิติทดสอบ F		11.622	
ค่า Sig ของ F		0.000	

หมายเหตุ * กลุ่มปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 4.53 พบว่า กลุ่มปัจจัยที่ 1 มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีมากที่สุด (Beta = 0.567) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 1 – 2, 4 – 6, 7 – 8 และ 12 – 14 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 7.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัททำการศึกษาาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด 2.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด 4.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี 5.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี 6.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 1.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน 8.การที่

ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจสอบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท 13.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำแก่ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง 12.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้ 14.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ

อันดับรองลงมา คือ กลุ่มปัจจัยที่ 2 (Beta = 0.386) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 3, 10, 17, 19 – 20, 23 และ 26 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 23.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า 3.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม 17.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี 20.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าอย่างเพียงพอ 10.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี 19.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน 26.การที่ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป กลุ่มปัจจัยที่ 3 (Beta = 0.244) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 9, 11 และ 16 ซึ่งมีข้อความดังนี้ 11.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทตรวจสอบและรายงานให้ผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่อการเงิน 9.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ 16.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการตรวจสอบ ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า และพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี และกลุ่มปัจจัยที่ 4 (Beta = 0.221) ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่ 22.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล และข้อคำถามที่ 21.การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี

โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ได้ร้อยละ 57.10 ($R^2 = 0.571$) ในขณะที่กลุ่มปัจจัยที่ 5 ปัจจัยที่ 6 และประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

โดยสรุป ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ได้แก่

ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

1. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ (ตัวแปรที่ 1 ข้อคำถามที่ 1 - 3)
2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 2 ข้อคำถามที่ 4 - 6)
3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 3 ข้อคำถามที่ 7 - 8)
4. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 4 ข้อคำถามที่ 9)
5. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ (ตัวแปรที่ 5 ข้อคำถามที่ 10 - 11)
6. ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 6 ข้อคำถามที่ 12)
7. การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 7 ข้อคำถามที่ 13 - 14)
8. การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ (ตัวแปรที่ 9 ข้อคำถามที่ 19 - 20)
9. ความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล (ตัวแปรที่ 10 ข้อคำถามที่ 21 - 23)

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

1. มนุษย์สัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี (ตัวแปรที่ 12 ข้อคำถามที่ 16 - 17)

ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี

1. ชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี (ตัวแปรที่ 15 ข้อคำถามที่ 26)

ตารางที่ 4.54 สรุปผลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการสอบบัญชี

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4			สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		
	คณะกรรมการตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า	รวม	คณะกรรมการตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า	รวม
ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี						
ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ	3	3	3	3	3	3
ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี	3	3	3	3	3	3
ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ	3	3	3	3	3	3
ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ	3	3	3	3	3	3
ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ	3	3	3	3	3	3
ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ	3	3	3	-	3	3
การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ	3	3	3	-	3	3
การที่ผู้สอบบัญชีสับเปลี่ยนหมุนเวียนที่มงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชี	-	3	-	-	-	-
การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ	3	3	3	-	3	3

ตารางที่ 4.54 สรุปผลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี (ต่อ)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4			สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		
	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม
ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี						
ความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคคลากรระดับสูงของบริษัท ผู้รับการตรวจสอบ ในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล	-	3	3	-	3	3
ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ						
การที่คณะกรรมการตรวจสอบและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการ ในปัจจุบัน	-	-	-	-	-	-
มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี	3	3	3	3	3	3
ความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการ ตรวจสอบ	3	-	-	-	-	-
ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี						
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	-	3	3	-	3	-
ชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี	-	3	3	3	3	3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 4.54 สามารถสรุปผลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบ บัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ได้ดังนี้

ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4 ทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชีทั้ง 5 ด้าน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามบางกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป มีดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 เห็นว่า ปัจจัยทั้ง 3 ข้อ ต่อไปนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ซึ่งปัจจัยดังกล่าวได้แก่ 1.ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ 2.การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ และ 3.การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอื่นเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 เห็นว่าการที่ผู้สอบบัญชีสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชี เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอื่นเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าเห็นว่า เรื่องของความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบในเรื่องของหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4 ทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชีเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่การเคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันของคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 เห็นว่า ความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอื่นเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีมีความเห็นว่า เรื่องของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 เห็นว่า เรื่องของชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชีเป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอื่น ๆ เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

โดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4 มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในเรื่องของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 เห็นว่า เรื่องของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

ในส่วนของผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายนี้ จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 4.1 จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และส่วนที่ 4.2 จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี โดยใช้เทคนิค Factor Analysis (การวิเคราะห์ปัจจัย)

ส่วนที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

ตารางที่ 4.55 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย จำแนกตามหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน

หน่วยงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
สำนักกำกับบัญชีตลาดทุน ของ ก.ล.ต.	6	14.63
ฝ่ายกำกับบริษัทจดทะเบียน ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	17	41.47
กลุ่มงานกำกับดูแลผู้สอบบัญชี 1-2 สำนักกำกับดูแลธุรกิจ ก.บ.ช.	18	43.90
รวม	41	100.00

จากตารางที่ 4.55 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย ประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสำนักกำกับบัญชีตลาดทุน สำนักงานคณะกรรมการกำกับดูแลหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ร้อยละ 14.63) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในฝ่ายกำกับบริษัทจดทะเบียน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ร้อยละ 41.47) และผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในกลุ่มงานกำกับดูแลผู้สอบบัญชี 1 - 2 สำนักกำกับดูแลธุรกิจ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ร้อยละ 43.90)

ตารางที่ 4.56 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนปีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	6	14.60
หญิง	35	85.40
รวม	41	100.00

ตารางที่ 4.56 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนปีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
อายุ		
น้อยกว่า 35 ปี	21	51.20
35 - 45 ปี	19	46.30
46 - 55 ปี	1	2.40
รวม	41	100.00
การศึกษา		
ปริญญาตรี	15	38.50
ปริญญาโท	24	61.50
รวม	39	100.00
จำนวนปีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
น้อยกว่า 5 ปี	17	42.50
5 - 10 ปี	14	35.00
11 - 16 ปี	8	20.00
มากกว่า 16 ปี	1	2.50
รวม	40	100.00
จำนวนปีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันสูงสุด (Max)	22 ปี	
จำนวนปีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยสุด (Min)	2 เดือน	
จำนวนปีเฉลี่ยที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน	6.92 ปี	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวนปีที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน (S.D.)	5.03 ปี	

จากตารางที่ 4.56 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 85.40) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงน้อยกว่า 35 ปี (ร้อยละ 51.20) รองลงมาคืออายุอยู่ในช่วง 35 ถึง 45 ปี (ร้อยละ 46.30) ในส่วนของระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท (ร้อยละ 61.50) รองลงมาอยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 38.50) และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันเป็นเวลา น้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 42.50) รองลงมาปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันเป็นเวลานาน 5 – 10 ปี (ร้อยละ 35.00) และผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันโดยเฉลี่ยแล้ว ท่านละประมาณ 7 ปี

ตารางที่ 4.57 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชี และการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประสบการณ์การปฏิบัติงานสอบบัญชี		
ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี	23	56.10
เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี แต่ไม่ได้สังกัดสำนักงานสอบบัญชี	5	12.20
เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีของไทย (local firm)	7	17.10
เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง (Big 4)	6	14.60
รวม	41	100.00
การเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต		
ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	32	78.00
เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต แต่ปัจจุบันไม่ได้รับรองงบการเงิน	7	17.10
เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และปัจจุบันยังคงรับรองงบการเงิน	2	4.90
รวม	41	100.00

จากตารางที่ 4.57 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชี (ร้อยละ 56.10) และผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยปฏิบัติงานสอบบัญชีจะมีจำนวนใกล้เคียงกันระหว่างผู้ที่เคยปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีของไทย ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง และผู้ที่ไม่ได้สังกัดสำนักงานสอบบัญชีใด ๆ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ร้อยละ 78) สำหรับผู้ที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ส่วนใหญ่ในปัจจุบันก็ไม่ได้รับรองงบการเงิน (ร้อยละ 17.10)

ตารางที่ 4.58 คะแนนเฉลี่ยของสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ลำดับที่	สิ่งที่คาดหวัง	คะแนนเฉลี่ย
1	งบการเงินของบริษัทแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป	4.27
2	งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้องครบถ้วน	3.54

ตารางที่ 4.58 คะแนนเฉลี่ยของสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ต่อ)

ลำดับที่	สิ่งที่คาดหวัง	คะแนนเฉลี่ย
----------	----------------	-------------

3	ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท	2.46
4	ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท	2.29
5	ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ที่บริษัทต้องปฏิบัติตาม	2.07

จากตารางที่ 4.58 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังมากที่สุดว่างบการเงินที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีจะแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (คะแนนเฉลี่ย 4.27) สิ่งที่คาดหวังรองลงมาเป็นอันดับสอง คือ งบการเงินที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีมีการเปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้องครบถ้วน (คะแนนเฉลี่ย 3.54) สิ่งที่คาดหวังในอันดับถัดไป คือ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท (คะแนนเฉลี่ย 2.46) และการที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท (คะแนนเฉลี่ย 2.29) ตามลำดับ และสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังเป็นอันดับสุดท้าย คือ การที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ที่บริษัทต้องปฏิบัติตาม (คะแนนเฉลี่ย 2.07)

ตารางที่ 4.59 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี 5 อันดับแรก จำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	Mean	S.D.	ผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี
คุณสมบัติของผู้สอบบัญชี			
การที่ผู้สอบบัญชีมีความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต	4.63	0.59	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการสอบบัญชี และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างดี	4.50	0.64	พอใจมากที่สุด

ตารางที่ 4.59 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี 5 อันดับแรก จำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ (ต่อ)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	Mean	S.D.	ผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี
คุณสมบัติของผู้สอบบัญชี			
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี	4.48	0.72	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีและการสอบบัญชีเป็นอย่างดี	4.48	0.64	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีสามารถตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี	4.46	0.71	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชี และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี	4.43	0.64	พอใจมากที่สุด
ลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี			
การที่ผู้สอบบัญชีมีอิสระจากคณะกรรมการบริหารของบริษัทผู้รับการตรวจสอบในการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชี	4.48	0.96	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด	4.44	0.63	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นและรายงานเหตุผล/ตัวเลขของผลกระทบที่เป็นไปได้ต่อการเงินไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม	4.41	0.71	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีทำความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด	4.37	0.62	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีทำการวางแผนการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม	4.37	0.66	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน	4.37	0.73	พอใจมากที่สุด

การที่ผู้สอบบัญชีทำการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบของบริษัทผู้รับ การตรวจสอบอย่างเหมาะสม	4.32	0.61	พอใจมากที่สุด
--	------	------	---------------

ตารางที่ 4.59 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี 5 อันดับแรก จำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ (ต่อ)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	Mean	S.D.	ผลต่อความพอใจในงานสอบบัญชี
ลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี			
การที่สำนักงานสอบบัญชีใช้นโยบายและวิธีการปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสม	4.35	0.89	พอใจมากที่สุด
การที่สำนักงานสอบบัญชีจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานสอบบัญชีเกี่ยวกับความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ	4.23	0.95	พอใจมากที่สุด
การที่สำนักงานสอบบัญชีคัดเลือกและมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อปฏิบัติงานสอบบัญชี	4.20	0.91	พอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 4.59 คุณลักษณะต่าง ๆ ในปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 5 อันดับแรก (คุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี 5 อันดับแรก) ได้แก่

อันดับที่ 1 การที่ผู้สอบบัญชีมีความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

อันดับที่ 2 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการสอบบัญชี และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี

อันดับที่ 3 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี และการที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีและการสอบบัญชีเป็นอย่างดี

อันดับที่ 4 การที่ผู้สอบบัญชีสามารถตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี

อันดับที่ 5 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชี และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี

สำหรับคุณลักษณะต่าง ๆ ในปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 5 อันดับแรก (คุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี 5 อันดับแรก) ได้แก่

อันดับที่ 1 การที่ผู้สอบบัญชีมีอิสระจากคณะกรรมการบริหารของบริษัทผู้รับการตรวจสอบในการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชี

อันดับที่ 2 การที่ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด

อันดับที่ 3 การที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นและรายงานเหตุผล/ตัวเลขของผลกระทบที่เป็นไปได้ต่อการเงินไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม

อันดับที่ 4 การที่ผู้สอบบัญชีทำความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด การที่ผู้สอบบัญชีทำการวางแผนการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม และการที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน

อันดับที่ 5 การที่ผู้สอบบัญชีทำการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม

สำหรับคุณลักษณะต่าง ๆ ในปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก (คุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี 3 อันดับแรก) ได้แก่

อันดับที่ 1 การที่สำนักงานสอบบัญชีใช้นโยบาย และวิธีการปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสม

อันดับที่ 2 การที่สำนักงานสอบบัญชีจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานสอบบัญชีเกี่ยวกับความรู้ ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ

อันดับที่ 3 การที่สำนักงานสอบบัญชีคัดเลือกและมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อปฏิบัติงานสอบบัญชี

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาคุณลักษณะต่าง ๆ ในปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ คุณสมบัติของผู้สอบบัญชี ลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี และลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี พบว่าคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 5 อันดับแรก (คุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี 5 อันดับแรก) ได้แก่

อันดับที่ 1 การที่ผู้สอบบัญชีมีความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

อันดับที่ 2 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการสอบบัญชี และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างดี

อันดับที่ 3 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีและการสอบบัญชีเป็นอย่างดี และการที่ผู้สอบบัญชีมีอิสระจากคณะกรรมการบริหารของบริษัทผู้รับการตรวจสอบในการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชี

อันดับที่ 4 การที่ผู้สอบบัญชีสามารถตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี

อันดับที่ 5 การที่ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด

และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 5 อันดับสุดท้าย (คุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี 5 อันดับสุดท้าย) ได้แก่

อันดับที่ 1 การที่เป็นสำนักงานสอบบัญชีของไทย (Local firm)

อันดับที่ 2 การที่เป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง (Big 4)

อันดับที่ 3 การที่สำนักงานสอบบัญชีมีชื่อเสียงโดยรวมที่ดีเป็นที่รู้จัก และยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

อันดับที่ 4 การที่ผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมากกว่า 5 ปี

อันดับที่ 5 การที่ผู้สอบบัญชีใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน

ตรวจสอบ

ส่วนที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี โดยใช้เทคนิค Factor Analysis (การวิเคราะห์ปัจจัย)

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในขณะนี้ จะแบ่งการวิเคราะห์ปัจจัยออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี 2.ด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี และ 3.ด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี

การวิเคราะห์ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

การวิเคราะห์ปัจจัยในขณะนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้เป็นขั้น ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชีแต่ละข้อ (ทั้งหมดมี 18 ข้อ) มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะในข้ออื่น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ขั้นที่ 2 การวัดค่าความเหมาะสมของข้อมูล ในการใช้เทคนิค Factor Analysis และผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี พบว่า ข้อมูลชุดนี้มีค่า Kaiser – Mayer – Olkin (KMO) เท่ากับ 0.59 ซึ่งแสดงว่าข้อมูลชุดนี้เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูล และจากการทดสอบสมมติฐาน Bartlett 's Test of

Sphericity พบว่า คุณลักษณะต่างๆ ด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.00 ดังนั้นจึงสามารถใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ขั้นที่ 3 การสกัดปัจจัย โดยใช้วิธี Principal Component Analysis (PCA) และ ผลการหมุนแกนปัจจัย แบบ Orthogonal Rotation โดยวิธี Varimax

ตารางที่ 4.60 ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

กลุ่มปัจจัยที่	Eigenvalues	% ความแปรปรวน	% ความแปรปรวนสะสม
1	4.034	22.413	22.413
2	2.754	15.303	37.715
3	2.055	11.416	49.132
4	2.022	11.125	60.256
5	1.904	10.579	70.836

จากตารางที่ 4.60 พบว่า ข้อมูลชุดนี้สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยได้เป็น 5 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มปัจจัยจะมีค่า Eigenvalues มากกว่า 1 (ค่า Eigenvalues หมายถึง ค่าความผันแปรหรือความแปรปรวนทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดยปัจจัย) ซึ่งกลุ่มปัจจัยทั้ง 5 กลุ่มนี้ สามารถอธิบายค่าแปรปรวนของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีทั้ง 18 ข้อ ได้ร้อยละ 70.84 ซึ่งกลุ่มปัจจัยที่ 1 ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยที่ 4 และปัจจัยที่ 5 สามารถอธิบายความผันแปรของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีทั้ง 18 ข้อ ได้ร้อยละ 22.41 ร้อยละ 15.30 ร้อยละ 11.42 ร้อยละ 11.13 และ ร้อยละ 10.58 ตามลำดับ

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มปัจจัยของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี ทั้ง 18 ข้อ พร้อมทั้งให้ชื่อกลุ่มปัจจัยต่าง ๆ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ลักษณะใดที่มีความสัมพันธ์กันมากจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยเดียวกัน ส่วนคุณลักษณะที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยที่ต่างกันจะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

ตารางที่ 4.61 เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรบนกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

ข้อคำถามในแบบสอบถาม	กลุ่มปัจจัยที่				
	1	2	3	4	5
ข้อ 9	0.808				
ข้อ 6	0.776				
ข้อ 5	0.750				
ข้อ 8	0.675				
ข้อ 7	0.632				
ข้อ 15	0.612				
ข้อ 10	0.581				
ข้อ 16		0.869			
ข้อ 17		0.754			
ข้อ 12		0.741			
ข้อ 1			0.702		
ข้อ 14			0.676		
ข้อ 18			0.589		
ข้อ 11				0.881	
ข้อ 13				0.773	
ข้อ 3					0.840
ข้อ 4					0.699
ข้อ 2					0.658

จากตารางที่ 4.61 สามารถจัดกลุ่มปัจจัยพร้อมทั้งให้ชื่อกลุ่มปัจจัยได้ 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มปัจจัยที่ 1 ความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชี ประกอบด้วย

ข้อ 9 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการสอบบัญชี และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี

ข้อ 6 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ตรวจสอบเป็นอย่างดี

ข้อ 5 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี

ข้อ 8 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชี และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างดี

ข้อ 7 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและเฉพาะอุตสาหกรรมเป็นพิเศษนอกเหนือจากสาขาการบัญชีและการสอบบัญชี

ข้อ 15 การที่ผู้สอบบัญชีมีความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียน

ข้อ 10 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีและการสอบบัญชีเป็นอย่างดี

กลุ่มปัจจัยที่ 2 ความสามารถในการวิเคราะห์และใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ประกอบด้วย

ข้อ 16 การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้มีความสามารถในการวิเคราะห์และใช้ดุลยพินิจ

ข้อ 17 การที่ผู้สอบบัญชีสามารถตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี

ข้อ 12 การที่ผู้สอบบัญชีเข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับวิชาชีพสอบบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยกำหนด

กลุ่มปัจจัยที่ 3 การรักษามรรยาทในการประกอบวิชาชีพ ประกอบด้วย

ข้อ 1 การที่ผู้สอบบัญชีมีความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

ข้อ 14 การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้รับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้อื่น

ข้อ 18 การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติตามมรรยาทของผู้สอบบัญชีอย่างเคร่งคัด

กลุ่มปัจจัยที่ 4 การพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

ข้อ 11 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ/คอมพิวเตอร์ และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างดี

ข้อ 13 การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้หาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

กลุ่มปัจจัยที่ 5 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี และความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของกิจการที่ตรวจสอบ ประกอบด้วย

ข้อ 3 การที่ผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบธุรกิจหลายๆ ประเภทอุตสาหกรรม

ข้อ 4 การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี

ข้อ 2 การที่ผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมากกว่า 5 ปี

การวิเคราะห์ปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

การวิเคราะห์ปัจจัยในส่วนนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้เป็นขั้น ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี พบว่า คุณลักษณะของผู้สอบบัญชีแต่ละข้อ (ทั้งหมดมี 15 ข้อ) มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะในข้ออื่นๆ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ขั้นที่ 2 การวัดค่าความเหมาะสมของข้อมูล ในการใช้เทคนิค Factor Analysis และผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี พบว่า ข้อมูลชุดนี้มีค่า Kaiser – Mayer – Olkin (KMO) เท่ากับ 0.759 ซึ่งแสดงว่าข้อมูลชุดนี้เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูล และจากการทดสอบสมมติฐาน Bartlett's Test of Sphericity พบว่า คุณลักษณะต่าง ๆ ด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.00 ดังนั้นจึงสามารถใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ขั้นที่ 3 การสกัดปัจจัย โดยใช้วิธี Principal Component Analysis (PCA) และผลการหมุนแกนปัจจัย แบบ Orthogonal Rotation โดยวิธี Varimax

ตารางที่ 4.62 ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความแปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

กลุ่มปัจจัยที่	Eigenvalues	% ความแปรปรวน	% ความแปรปรวนสะสม
1	3.455	23.031	23.031
2	3.139	20.928	43.959
3	2.573	17.151	61.110
4	1.683	11.218	72.328

จากตารางที่ 4.62 พบว่า ข้อมูลชุดนี้สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยได้เป็น 4 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มปัจจัยจะมีค่า Eigenvalues มากกว่า 1 (ค่า Eigenvalues หมายถึง ค่าความผันแปรหรือความแปรปรวนทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดยปัจจัย) ซึ่งกลุ่มปัจจัยทั้ง 4 กลุ่มนี้ สามารถอธิบายค่าแปรปรวนของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ทั้ง 15 ข้อ ได้

ร้อยละ 72.33 ซึ่งกลุ่มปัจจัยที่ 1 ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยที่ 3 และ ปัจจัยที่ 4 สามารถอธิบายความผันแปรของ คุณลักษณะต่าง ๆ ด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีทั้ง 15 ข้อ ได้ร้อยละ 23.03 ร้อยละ 20.93 ร้อยละ 17.15 และ ร้อยละ 11.22 ตามลำดับ

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มปัจจัยของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ทั้ง 18 ข้อ พร้อมทั้งให้ชื่อกลุ่มปัจจัยต่าง ๆ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า คุณลักษณะใดที่มีความสัมพันธ์กันมากจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยเดียวกัน ส่วนคุณลักษณะที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยที่ต่างกันจะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

ตารางที่ 4.63 เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรบนกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

ข้อคำถามใน แบบสอบถาม	กลุ่มปัจจัยที่			
	1	2	3	4
ข้อ 8	0.869			
ข้อ 7	0.791			
ข้อ 12	0.710			
ข้อ 11	0.684			
ข้อ 5		0.859		
ข้อ 3		0.812		
ข้อ 2		0.652		
ข้อ 4		0.502		
ข้อ 6		0.485		
ข้อ 15			0.897	
ข้อ 14			0.840	
ข้อ 13			0.655	
ข้อ 1				0.672
ข้อ 9				0.647
ข้อ 10				0.483

จากตารางที่ 4.63 สามารถจัดกลุ่มปัจจัยพร้อมทั้งให้ชื่อกลุ่มปัจจัยได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มปัจจัยที่ 1 การปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพอย่างเข้มงวด ประกอบด้วย

ข้อ 8 การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน

ข้อ 7 การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด

ข้อ 12 การที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นและรายงานเหตุผล/ตัวเลขของผลกระทบที่เป็นไปได้ต่อการเงินไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม

ข้อ 11 การที่ผู้สอบบัญชีควบคุมและสอบทานงานตรวจสอบของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีโดยละเอียด

กลุ่มปัจจัยที่ 2 การวางแผนงานสอบบัญชีอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย

ข้อ 5 การที่ผู้สอบบัญชีทำการวางแผนการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม

ข้อ 3 การที่ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด

ข้อ 2 การที่ผู้สอบบัญชีทำความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด

ข้อ 4 การที่ผู้สอบบัญชีทำการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม

ข้อ 6 การที่ผู้สอบบัญชีพัฒนาและจัดทำแนวการสอบบัญชี (Audit Program) โดยกำหนดลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของการปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างเหมาะสม

กลุ่มปัจจัยที่ 3 ความมีอิสระของผู้สอบบัญชีและการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ประกอบด้วย

ข้อ 15 การที่ผู้สอบบัญชีมีอิสระจากคณะกรรมการบริหารของบริษัทผู้รับการตรวจสอบในการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชี

ข้อ 14 การที่ผู้สอบบัญชีมีการติดต่อสื่อสารและรายงานข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่พบระหว่างการตรวจสอบกับผู้บริหาร/คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเพียงพอ

ข้อ 13 การที่ผู้สอบบัญชีไม่เปิดเผยความลับของลูกค้าที่ตนได้รู้มาจากการปฏิบัติงานตรวจสอบ

กลุ่มปัจจัยที่ 4 การจัดทำกระดาษทำการที่มีความสมบูรณ์และมีรายละเอียดเพียงพอ ประกอบด้วย

ข้อ 1 การที่ผู้สอบบัญชีพิจารณา/ทำข้อตกลงในการรับงานสอบบัญชีพร้อมทั้งจัดทำและส่งหนังสือตอบรับงานสอบบัญชีให้บริษัทลูกค้าก่อนที่จะเริ่มงาน

ข้อ 9 การที่ผู้สอบบัญชีใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน
ตรวจสอบ

ข้อ 10 การที่ผู้สอบบัญชีจัดทำเอกสารหลักฐานการสอบบัญชี (กระดาษทำ
การ) ที่สมบูรณ์และมีรายละเอียดเพียงพอ

การวิเคราะห์ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความพึงพอใจใน
งานสอบบัญชี

การวิเคราะห์ปัจจัยในส่วนนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้เป็นขั้น ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านคุณลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี พบว่า คุณลักษณะของ
สำนักงานสอบบัญชีแต่ละข้อ (ทั้งหมดมี 6 ข้อ) มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะในข้ออื่น ๆ ที่ระดับ
นัยสำคัญ 0.05

ขั้นที่ 2 การวัดค่าความเหมาะสมของข้อมูลในการใช้เทคนิค Factor Analysis และ
ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านลักษณะของสำนักงาน
สอบบัญชี พบว่า ข้อมูลชุดนี้มีค่า Kaiser – Mayer – Olkin (KMO) เท่ากับ 0.738 ซึ่งแสดงว่าข้อมูลชุดนี้
เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูล และจากการทดสอบสมมติฐาน Bartlett
's Test of Sphericity พบว่า คุณลักษณะต่าง ๆ ด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์
กัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.00 ดังนั้นจึงสามารถใช้ เทคนิค Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ขั้นที่ 3 การสกัดปัจจัย โดยใช้วิธี Principal Component Analysis (PCA) และ
ผลการหมุนแกนปัจจัย แบบ Orthogonal Rotation โดยวิธี Varimax

ตารางที่ 4.64 ค่า Eigenvalues ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้โดยกลุ่มปัจจัย และร้อยละความ
แปรปรวนสะสมของแต่ละกลุ่มปัจจัย ด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบ
แบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

กลุ่มปัจจัยที่	Eigenvalues	% ความแปรปรวน	% ความแปรปรวนสะสม
1	2.738	45.630	45.630
2	2.657	44.291	89.920

จากตารางที่ 4.64 พบว่า ข้อมูลชุดนี้สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยได้เป็น 2 กลุ่ม ซึ่งแต่ละ
กลุ่มปัจจัยจะมีค่า Eigenvalues มากกว่า 1 (ค่า Eigenvalues หมายถึง ค่าความผันแปรหรือความ
แปรปรวนทั้งหมดในตัวแปรเดิมที่สามารถอธิบายได้โดยปัจจัย) ซึ่งกลุ่มปัจจัยทั้ง 2 กลุ่มนี้ สามารถ
อธิบายค่าแปรปรวนของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี ทั้ง 6 ข้อ ได้ร้อยละ

89.92 ซึ่งกลุ่มปัจจัยที่ 1 และปัจจัยที่ 2 สามารถอธิบายความผันแปรของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชีทั้ง 6 ข้อ ได้ร้อยละ 45.63 และ ร้อยละ 44.29 ตามลำดับ

ขั้นที่ 4 การจัดกลุ่มปัจจัยของคุณลักษณะต่าง ๆ ด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี ทั้ง 6 ข้อ พร้อมทั้งให้ชื่อกลุ่มปัจจัยต่าง ๆ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า คุณลักษณะใดที่มีความสัมพันธ์กันมากจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยเดียวกัน ส่วนคุณลักษณะที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มปัจจัยที่ต่างกันจะไม่มี ความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

ตารางที่ 4.65 เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรบนกลุ่มปัจจัย หลังจากการหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

ข้อคำถามใน แบบสอบถาม	กลุ่มปัจจัยที่	
	1	2
ข้อ 3	0.960	
ข้อ 4	0.951	
ข้อ 5	0.945	
ข้อ 1		0.963
ข้อ 2		0.942
ข้อ 6		0.901

จากตารางที่ 4.65 สามารถจัดกลุ่มปัจจัยพร้อมทั้งให้ชื่อกลุ่มปัจจัยได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มปัจจัยที่ 1 การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสม ประกอบด้วย

ข้อ 3 การที่สำนักงานสอบบัญชีคัดเลือกและมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อปฏิบัติงานสอบบัญชี

ข้อ 4 การที่สำนักงานสอบบัญชีจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานสอบบัญชีเกี่ยวกับความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ

ข้อ 5 การที่สำนักงานสอบบัญชี ใช้นโยบายและวิธีการปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสม

กลุ่มปัจจัยที่ 2 ความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี ประกอบด้วย

ข้อ 1 การที่เป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง (Big 4)

ข้อ 2 การที่เป็นสำนักงานสอบบัญชีของไทย (local firm)

ข้อ 6 การที่สำนักงานสอบบัญชีมีชื่อเสียงโดยรวมที่ดีเป็นที่รู้จัก และยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

โดยสรุป ปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย ได้แก่

ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี
ประกอบด้วย

1. ความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชี
2. ความสามารถในการวิเคราะห์และใช้วิจารณ์ฐานในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ
3. การรักษามรรยาทในการประกอบวิชาชีพ
4. การพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี และความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของกิจการที่ตรวจสอบ

ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ประกอบด้วย

1. การปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพอย่างเข้มงวด
2. การวางแผนงานสอบบัญชีอย่างเหมาะสม
3. ความมีอิสระของผู้สอบบัญชีและการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ
4. การจัดทำกระดาษทำการที่มีความสมบูรณ์และมีรายละเอียดเพียงพอ

ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ประกอบด้วย

1. การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสม
2. ความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยกำหนดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี: มุมมองของผู้รับการตรวจสอบ และหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาถึงระดับการประเมินปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ
2. ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ
3. ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

จากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ผู้รับการตรวจสอบพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี สามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ และปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี ดังนั้นในการทำวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ ข้อ 2 ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

H 1: ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

H 2: ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

H 3: ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

การวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นั้นไม่มีสมมติฐาน เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนดังกล่าวไม่ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ แต่จะใช้วิธีการวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อจับกลุ่มตัวแปรที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 3 ข้อ ได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับระดับการประเมินปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของการวิจัยนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงระดับการประเมินปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี โดยผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ สามารถสรุปผลโดยจำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีได้ 3 ด้าน ดังนี้ (1) ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี (2) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ และ (3) ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งในแต่ละปัจจัยข้างต้นจะสรุปผลโดยเปรียบเทียบระดับของความเห็นระหว่างกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้ 1. มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี 2. มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี และ 3. มุมมองโดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4

1. ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

1.1 มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 มีระดับของความเห็นทั้งที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน โดยในส่วนที่สอดคล้องกันคือ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองตำแหน่งโดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวดและแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท ใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ สามารถตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่นำเสนอได้เป็นอย่างดี ปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้ ให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่

บริษัท มีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถามอย่างพอเพียง มีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน และยอมรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนเรื่องที่คุณตอบแบบสอบถามทั้งสองตำแหน่งข้างต้นมีระดับของความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ 1. เรื่องการปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน 2. เรื่องการ สับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และ 3. เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักการบัญชีของผู้สอบบัญชีและผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม กล่าวคือ โดยเฉลี่ยแล้ว คณะกรรมการตรวจสอบมีระดับของความเห็นด้วยว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน มากกว่าระดับของความเห็นด้วยของผู้อำนวยความสะดวกฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า และโดยเฉลี่ยแล้วผู้อำนวยความสะดวก ฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า มีระดับของความเห็นด้วยว่าในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการ สับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานตรวจสอบ(ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) บ่อยครั้ง และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นในเรื่องการใช้หลักการบัญชีตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม มากกว่าระดับของความเห็นด้วยของคณะกรรมการตรวจสอบ

ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองตำแหน่งมีระดับของความเห็นในเรื่องการปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อาจเนื่องมาจาก ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าเป็นผู้รับผิดชอบและควบคุมดูแลฝ่ายบัญชีทั้งหมด ดังนั้นผู้ที่ดำรงตำแหน่งนี้จึงมีความรู้ความเข้าใจในงานด้านบัญชีของบริษัทอย่างละเอียดลึกซึ้งมากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ ประกอบกับการปฏิบัติงานสอบบัญชียังมีข้อจำกัดบางประการ (เช่น การใช้วิธีทดสอบรายการ) ดังนั้นจึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่ามองว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วนน้อยกว่าที่คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทประเมิน และสำหรับสาเหตุที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองตำแหน่งมีระดับของความเห็นในเรื่องการ สับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อาจเนื่องมาจากการที่คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทไม่ได้ปฏิบัติงานร่วมกับทีมงานตรวจสอบอย่างใกล้ชิด ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วคณะกรรมการตรวจสอบจะปฏิบัติงานและติดต่อสื่อสารโดยตรงกับผู้สอบบัญชีหรือผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลงานตรวจสอบเท่านั้น ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบอาจไม่สามารถประเมินเรื่องความบ่อยครั้งของการสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานตรวจสอบได้อย่างชัดเจนนัก ในขณะที่ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีได้ปฏิบัติงานร่วมกับทีมงานตรวจสอบมากกว่าคณะกรรมการตรวจสอบ ดังนั้นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีจึงทราบถึงความถี่ของการสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานตรวจสอบและสามารถประเมินในเรื่องนี้ได้ชัดเจนมากกว่า

1.2 มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชี จากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 มีระดับของความเห็นสอดคล้องกันคือ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองตำแหน่งโดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตามมาตรฐานทางวิชาชีพ มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท ปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันไว้ และยอมรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม

1.3 มุมมองโดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4

โดยสรุปแล้วผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ ในกลุ่ม Non Big 4 มีระดับของความเห็นทั้งที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน โดยในส่วนของความเห็นที่สอดคล้องกันคือ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มโดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทปฏิบัติงานตามมาตรฐานทางวิชาชีพ มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท สามารถตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี ปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันไว้ ให้คำแนะนำในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้อย่างถูกต้อง และยอมรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนเรื่องที่คุณตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มข้างต้นมีระดับของความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ 1.เรื่องการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ 2.เรื่องการแจ้งให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพ และ 3.เรื่องความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ กล่าวคือ โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 มีระดับของความเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีของบริษัทแจ้งให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการ สื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน มากกว่าระดับของความเห็นด้วยของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ ในกลุ่ม Non Big 4 มีระดับของความเห็นในเรื่องการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อาจเนื่องมาจากการที่ทีมงานตรวจสอบของสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ส่วนใหญ่จะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ Note Book

ในการปฏิบัติงาน ณ บริษัทลูกค้า ทำให้ผู้รับการตรวจสอบรับรู้ได้ชัดเจนว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทใช้เทคโนโลยีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ

2. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4 ทุกกลุ่มมีระดับของความเห็นสอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่มโดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้ตอบแบบสอบถามและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี และผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่มโดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถามหรือไม่

3. ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี

3.1 มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 มีระดับของความเห็นสอดคล้องกันคือ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองตำแหน่งโดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ โดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล และโดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

3.2 มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 มีระดับของความเห็นสอดคล้องกันคือ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองตำแหน่งโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้างเห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัท

เป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล และโดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่าผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้
บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป

3.3 มุมมองโดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบ
บัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4

โดยสรุปแล้วผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจาก
สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ ในกลุ่ม Non Big 4 มีระดับของความเห็นทั้งที่สอดคล้องกันและ
แตกต่างกัน โดยในส่วนที่สอดคล้องกันคือ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มโดยเฉลี่ยแล้วค่อนข้าง
เห็นด้วยว่า ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบ
บัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัท
เป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล ส่วนเรื่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มข้างต้นมีระดับของความเห็น
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ เรื่องของความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี กล่าวคือ ผู้ตอบ
แบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 มีระดับ
ของความเห็นด้วยว่าผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับ
ของสาธารณชนทั่วไป มากกว่าระดับของความเห็นด้วยของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัท
ที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
ข้างต้น เมื่อพิจารณาร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัทในส่วนของความเหมาะสมของ
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัท พบว่ามีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วน
ใหญ่เห็นด้วยว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในปัจจุบันมีความสมเหตุสมผลกับลักษณะและ
ปริมาณของงานตรวจสอบ และส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นจำนวนค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทมีความ
เหมาะสมดีแล้ว อย่างไรก็ตามในเรื่องของความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีนี้ ผู้ตอบ
แบบสอบถามบางส่วนเห็นว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สูงเกินไป แต่ไม่มีผู้ใด
เลยที่เห็นว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่ต่ำเกินไป และในเรื่องของวิธีการคิด
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีพบว่า สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4 คิดค่าธรรมเนียม
การสอบบัญชีของบริษัทลูกค้าโดยคำนวณจากปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละ
ระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางที่มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดไว้

**สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในงาน
สอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ**

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของการวิจัยนี้ที่ต้องการศึกษาถึงระดับการประเมินปัจจัยที่
คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

โดยผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ สามารถสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน โดยจะเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจระหว่างกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้ 1. มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี 2. มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี และ 3. มุมมองโดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4

1. มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 ที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในปีปัจจุบันและปีก่อน ๆ ในระดับพึงพอใจมาก ยกเว้นในปีแรกของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันที่คณะกรรมการตรวจสอบมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอยู่ในระดับพึงพอใจบ้าง ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในปีปัจจุบันและปีก่อน ๆ ในระดับพึงพอใจบ้าง

เมื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีระหว่างกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองตำแหน่งพบว่า คณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่ามีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในปีปัจจุบันและปีก่อน ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นในปีที่ 2 และปีที่ 3 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันที่โดยเฉลี่ยแล้วคณะกรรมการตรวจสอบมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีมากกว่าระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีที่ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าประเมิน

2. มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 ที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในปีปัจจุบันและปีก่อน ๆ ในระดับพึงพอใจบ้าง ยกเว้นในปีที่ 3 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันที่คณะกรรมการตรวจสอบมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในระดับพึงพอใจมาก ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือ

ตำแหน่งที่เทียบเท่า โดยเฉลี่ยแล้วมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในปีปัจจุบันและปีก่อน ๆ ในระดับพึงพอใจบ้าง ยกเว้นในปีที่ 5 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันที่ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในระดับพึงพอใจมาก

เมื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีระหว่างกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองตำแหน่งพบว่า คณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่ามีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในปีปัจจุบันและปีก่อน ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีระหว่างปีที่ 3 และปีที่ 4 ในกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 จะพบว่า ในช่วงปีแรกถึงปีที่ 3 ของการว่าจ้างนั้น มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และจะลดลงในช่วงปีที่ 4 ซึ่งผลที่ได้นี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Craswell และคณะ (1995) ที่พบว่า ในช่วงปีแรก ๆ ของการรับงานสอบบัญชีใหม่ สำนักงานสอบบัญชีมักจะให้บริการแก่ลูกค้ารายใหม่เป็นอย่างดีในระดับที่สูงกว่าปกติ และผลการวิจัยของ Simon และ Francis (1988) ที่พบว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในช่วง 3 ปีแรกของการรับงานสอบบัญชีใหม่จะมีจำนวนต่ำกว่าค่าธรรมเนียมในระดับปกติค่อนข้างมาก ดังนั้นผู้รับการตรวจสอบจึงมีแนวโน้มที่จะมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีเป็นพิเศษในช่วง 3 ปีแรก

3. มุมมองโดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4

โดยสรุปแล้วผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในปีปัจจุบันและปีที่ 5 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันในระดับพึงพอใจมาก และโดยเฉลี่ยแล้วมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในปีแรกจนถึงปีที่ 4 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันในระดับพึงพอใจบ้าง ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 โดยเฉลี่ยแล้วมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในปีปัจจุบันและปีก่อน ๆ ในระดับพึงพอใจบ้าง ยกเว้นในปีที่ 5 ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน ที่โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในระดับพึงพอใจมาก

เมื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีระหว่างกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการ

สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4 มีระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในปีปัจจุบันและปีก่อน ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีระหว่างปีต่าง ๆ ของการว่าจ้างผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามจะมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีมากขึ้นเมื่อระยะเวลาการใช้บริการนั้นนานขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อผู้สอบบัญชีได้ปฏิบัติงานตรวจสอบบริษัทลูกค้ามานานขึ้น ผู้สอบบัญชีก็จะมีความรู้ความเข้าใจในธุรกิจ ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบดีขึ้น ซึ่งจะช่วยให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพดี นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยลดภาระของผู้รับการตรวจสอบในการตอบคำถามและอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ของบริษัทให้แก่ผู้สอบบัญชีรายใหม่ด้วย เช่น รายละเอียดในเรื่องระบบบัญชี วิธีปฏิบัติทางบัญชี และรูปแบบของเอกสารต่าง ๆ เป็นต้น

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของการวิจัยนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนฯ สามารถสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี โดยจะเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้ 1. มุมมองโดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี 2. มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4 3. มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4 และ 4. มุมมองโดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4

1. มุมมองโดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่ามีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี 5 ด้าน อันได้แก่ 1. การปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ 2. ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี 3. ความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ 4. การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ 5. การใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ และมนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจใน

งานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่การเคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบันของคุณคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

สำหรับปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองตำแหน่งมีความเห็นแตกต่างกันคือ 1. เรื่องของความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ และ 2. เรื่องของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า เห็นว่าการที่ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม รวมถึงเรื่องของวิธีการคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และเรื่องของความสมเหตุสมผลของค่าธรรมเนียมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

2. มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4 มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีแตกต่างกัน ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 เห็นว่าความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ การติดต่อสื่อสารและความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 เห็นว่าชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชีเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

3. มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4 มีความเห็น เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีไม่แตกต่างกัน ยกเว้นเรื่องของการ สับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชี กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 เห็นว่าการที่ผู้สอบบัญชีสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชีเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

4. มุมมองโดยรวมของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และ Non Big 4 มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี 5 ด้าน อันได้แก่ 1.การปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ 2.ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี 3.ความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ 4.การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ 5.การใช้วารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบในเรื่องหลักการบัญชี และการเปิดเผยข้อมูล มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี และชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันคือ เรื่องของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 เห็นว่าเรื่องของวิธีการคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และเรื่องของความสมเหตุสมผลของค่าธรรมเนียมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่าง

มีนัยสำคัญ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4 เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชีด้านต่าง ๆ มีผลทำให้ผู้รับการตรวจสอบทุกกลุ่มมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีนั่น อาจเนื่องมาจากการที่ผู้รับการตรวจสอบส่วนใหญ่คาดหวังและต้องการให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพ กล่าวคือ ต้องการให้การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีสามารถตรวจพบข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญต่องบการเงินและทราบถึงข้อบกพร่องในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท เพื่อทางบริษัทจะได้หาแนวทางแก้ไขข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องดังกล่าวได้อย่างทันเวลา ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานของบริษัทมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น นอกจากนี้งานสอบบัญชีที่มีคุณภาพยังเป็นประโยชน์ต่อผู้รับการตรวจสอบในแง่ที่งบการเงินของบริษัทจะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัทได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารของบริษัทสามารถใช้งบการเงินในการวางแผนและตัดสินใจทางธุรกิจได้อย่างถูกต้องมากที่สุด

นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ยังพบว่า การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่ผู้รับการตรวจสอบอย่างถูกต้องและทันเวลา เช่น เรื่องของมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน วิธีปฏิบัติทางบัญชี ภาษี และกฎหมายข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้รับการตรวจสอบมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้รับการตรวจสอบส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้สอบบัญชีเสนอบริการที่มากกว่าการปฏิบัติงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชี กล่าวคือ ผู้รับการตรวจสอบยังต้องการให้ผู้สอบบัญชีให้ คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่บริษัทเพื่อช่วยในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงผู้รับการตรวจสอบยังต้องการให้ผู้สอบบัญชีแจ้งให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้าเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้ผู้รับการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจทางวิชาชีพที่เป็นปัจจุบัน และเพื่อให้ผู้รับการตรวจสอบสามารถปฏิบัติงานตามข้อบังคับใหม่ ๆ ได้อย่างถูกต้องและทันเวลา

ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้รับการตรวจสอบมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากถ้าผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานล่าช้าจนไม่สามารถปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จสิ้นตามวันที่ได้ตกลงกันไว้กับผู้รับการตรวจสอบแล้ว ทางบริษัทอาจไม่สามารถจัดส่งงบการเงินที่ต้องผ่านการตรวจสอบแล้วให้แก่หน่วยงานกำกับดูแลได้ทันเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อบริษัทผู้รับการตรวจสอบได้ ตัวอย่างของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายที่กำหนด ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อบริษัทผู้รับการตรวจสอบได้ ตัวอย่างของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายที่บริษัทต่างๆ ต้องจัดส่งงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามช่วงเวลา ที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมสรรพากร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เป็นต้น

สำหรับเรื่องของการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง เป็นที่น่าสังเกตว่ามีเพียงกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 เท่านั้น ที่พบว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่คณะกรรมการตรวจสอบไม่ได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้ช่วยผู้สอบบัญชีโดยตรง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วคณะกรรมการตรวจสอบจะปฏิบัติงานและติดต่อสื่อสารโดยตรงกับผู้สอบบัญชีหรือผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลงานตรวจสอบเท่านั้น ดังนั้นในมุมมองของคณะกรรมการตรวจสอบการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้งจึงไม่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชีมากนัก หรือในกรณีที่มีการปรับเปลี่ยน หมุนเวียนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้งแต่ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรายใหม่ได้ทำการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ของบริษัทมาเป็นอย่างดีแล้ว ทำให้ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรายใหม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและระบบงานของบริษัท ผู้รับการตรวจสอบดีในระดับหนึ่ง ซึ่งทำให้พนักงานของบริษัทไม่ต้องอธิบายถึงข้อมูลบางประการซ้ำ ๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับระบบบัญชี วิธีปฏิบัติทางบัญชี และรูปแบบของเอกสารต่าง ๆ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การปรับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้งจึงอาจไม่ใช่ปัจจัยโดยตรงที่มีความสัมพันธ์กับความ พึงพอใจในงานสอบบัญชี อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้ตอบแบบ สอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้การปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้งนัก เนื่องจากการเปลี่ยนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้งจะทำให้พนักงานของบริษัทต้องเสียเวลาในการตอบ คำถามและอธิบายรายละเอียดบางประการให้กับผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรายใหม่ซ้ำ ๆ

การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนทำให้ผู้รับการตรวจสอบมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีได้ ทั้งนี้เพราะผู้รับการตรวจสอบอาจมองว่าการที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทได้มีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทอย่างเพียงพอ แสดงให้เห็นว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทให้ความสำคัญและเอาใจใส่ผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี โดยมีการพูดคุยและปรึกษาหารือในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา ด้วยเหตุนี้ผู้รับการตรวจสอบจะเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้สอบบัญชีและทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชีได้ นอกจากนี้การที่ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจนยังทำให้ผู้รับการตรวจสอบมีความเข้าใจในสิ่งที่ผู้สอบบัญชีอธิบายหรือเสนอแนะได้อย่างถูกต้อง และไม่ทำให้เกิดปัญหาการเข้าใจผิดเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ กันในภายหลัง

สำหรับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบที่พบว่า เรื่องของความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลไม่มี

ความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในขณะที่กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าพบว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในฐานะที่คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีหน้าที่สอบทานความถูกต้องเกี่ยวกับรายงานทางการเงินของบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบจึงมองว่าเรื่องของการใช้หลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินนั้นควรจะเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องทางวิชาชีพ ดังนั้นหากผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้บริหารและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบ แต่สิ่งที่ผู้สอบบัญชีเสนอแนะหรือชี้แจงเป็นไปตามหลักการหรือวิธีปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีในเรื่องดังกล่าวทำให้งบการเงินของบริษัทมีความถูกต้องและมีการเปิดเผยข้อมูลครบถ้วนตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปแล้ว ก็อาจทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีได้ ในขณะที่ถ้าผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นในเรื่องการใช้หลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีแล้ว จะมีส่วนทำให้ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่ามีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในฐานะที่ผู้บริหารและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำงบการเงินของบริษัท ดังนั้นหลักการบัญชีหรือระดับของการเปิดเผยข้อมูลที่ผู้บริหารและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีเลือกใช้จึงมักจะเป็นวิธีที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบริษัท ซึ่งความคิดเห็นในการเลือกใช้หลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีที่มักยึดหลักความระมัดระวังรอบคอบในการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บริหารและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีอาจมองว่าวิธีปฏิบัติทางบัญชีตามผู้สอบบัญชีแนะนำนั้นจะทำให้บริษัทได้รับประโยชน์น้อยลงหรือเป็นการเพิ่มความยุ่งยากในการปฏิบัติงานให้กับบริษัท ดังนั้นการที่ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวไม่ตรงกันจึงอาจทำให้ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีเกิดความไม่พึงพอใจในงานสอบบัญชีได้

ในเรื่องของมนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชีนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนทำให้ผู้รับการตรวจสอบมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีได้เช่นกัน กล่าวคือ หากผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดีและสามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรในบริษัทผู้รับการตรวจสอบได้เป็นอย่างดีแล้ว ผู้รับการตรวจสอบก็มีแนวโน้มที่จะมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการปฏิบัติงานสอบบัญชีนั้นทีมงานตรวจสอบและผู้รับการตรวจสอบจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารระหว่างกันอยู่เสมอ เช่น ฝ่ายผู้สอบบัญชีต้องขอเอกสาร ข้อมูล และคำชี้แจงต่าง ๆ จากผู้รับการตรวจสอบ ในขณะที่ผู้รับการตรวจสอบจะขอคำปรึกษาและคำแนะนำต่าง ๆ จากผู้สอบบัญชี เป็นต้น ดังนั้นการที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีแสดงออกอย่างเป็นมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ และวางตัวอย่างเหมาะสม ย่อมจะมีส่วนช่วยทำให้ผู้รับการตรวจสอบเกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีซึ่งอาจนำไปสู่ความพึงพอใจในงานสอบบัญชีได้

ในส่วนของความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชีนั้นพบว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี กล่าวคือ หากสำนักงานสอบบัญชี/ผู้สอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการตรวจสอบมีชื่อเสียงที่ดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณะชนแล้ว ย่อมจะมีส่วนทำให้ผู้รับการตรวจสอบมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีหรือผู้สอบบัญชีที่มีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณะชนทั่วไป อาจช่วยเสริมภาพพจน์ของบริษัทให้ดูดีได้ในสายตาของบุคคลทั่วไป เช่น ในแง่ของความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือของงบการเงิน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อบริษัทผู้รับการตรวจสอบ เช่น ในเรื่องของราคาหุ้น การดำเนินธุรกิจ และการจัดหาเงินทุน เป็นต้น

นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ยังพบว่า การที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน และเรื่องความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้สอบบัญชีกับผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันมีจำนวนน้อย ประกอบกับผู้ที่เคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบันโดยเฉลี่ยแล้วได้ออกจากสำนักงานสอบบัญชีมาเป็นระยะเวลาพอสมควรก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงานในบริษัทปัจจุบัน ดังนั้นจึงอาจทำให้ความสัมพันธ์และความจงรักภักดีที่มีต่อสำนักงานลดน้อยลง ในส่วนของความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ และ/หรือผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า นั้น น่าจะเป็นเรื่องของความสนิทสนมและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลมากกว่าที่จะนำมาตัดสินใจในเรื่องของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสอบบัญชี

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยนี้ ในส่วนของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าของบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 เปรียบเทียบกับผลการวิจัยของ Behn และคณะ (1997) พบว่า มีความสอดคล้องกันในปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. การตอบสนองของสำนักงานสอบบัญชีต่อความต้องการของผู้รับการตรวจสอบ ในส่วนของความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และการที่สำนักงานสอบบัญชีมีชื่อเสียงโดยรวมที่ดี
2. การมีส่วนร่วมในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีระดับสูง ในส่วนของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับผู้บริหารที่เพียงพอ
3. การติดต่อสื่อสารกับคณะกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอ

4. การปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างเหมาะสม ในส่วนของการใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และการศึกษาระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด

5. ความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับธุรกิจที่ตรวจสอบ ในส่วนของการที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทลูกค้าเป็นอย่างดี

สำหรับผลการวิจัยนี้และผลการวิจัยของ Behn และคณะ (1997) มีความแตกต่างกันใน 2 เรื่อง อันได้แก่ 1. เรื่องของการใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ และ 2. เรื่องของประสบการณ์การทำงานสอบบัญชีของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบัน กล่าวคือ ผลการวิจัยของ Behn และคณะ (1997) พบว่า การใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพของทีมงานตรวจสอบเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีโดยรวมในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ หากทีมงานตรวจสอบได้ตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัย โดยไม่เชื่อข้อมูลของผู้รับการตรวจสอบไปเสียทั้งหมดแล้ว ผู้รับการตรวจสอบก็มีแนวโน้มที่จะมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีน้อยลง ในขณะที่ผลการวิจัยนี้พบว่า หากผู้สอบบัญชีตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี หรือได้ตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงินแล้ว ผู้รับการตรวจสอบก็มีแนวโน้มที่จะมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ส่วนในเรื่องที่ 2 นั้น ผลการวิจัยของ Behn และคณะ (1997) พบว่า การที่ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในขณะที่ผลการวิจัยนี้พบว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนตัวอย่างของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีที่เคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบันในการวิจัยของ Behn และคณะ (1997) มีจำนวนมากกว่าตัวอย่างของผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีที่เคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบันในการวิจัยครั้งนี้

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ของการวิจัยนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยจำแนกตามปัจจัยทั้ง 3 ด้านที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี อันได้แก่ 1. ปัจจัยด้าน

คุณสมบัติของผู้สอบบัญชี 2.ปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี และ 3.ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี

ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ (1) ความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชี (2) ความสามารถในการวิเคราะห์และใช้วิจารณญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ (3) การรักษามรรยาทในการประกอบวิชาชีพ (4) การพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และ (5) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีและความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของกิจการที่ตรวจสอบ

2. ปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

ปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้ (1) การปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพอย่างเข้มงวด (2) การวางแผนงานสอบบัญชีอย่างเหมาะสม (3) ความมีอิสระของผู้สอบบัญชีและการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ และ (4) การจัดทำกระดาษทำการที่มีความสมบูรณ์และมีรายละเอียดเพียงพอ

3. ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี

ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้ (1) การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสม และ (2) ความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยข้างต้น พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลทำให้หน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชีนั้น ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของงานสอบบัญชี ตัวอย่างเช่น การที่ผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจ ระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ รวมถึงการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานทางวิชาชีพอย่างเข้มงวด การวางแผนงานสอบบัญชีอย่างเหมาะสม และการจัดให้มีการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายอยู่ในฐานะของผู้ควบคุมดูแลให้การประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชีเป็นไปอย่างถูกต้องตามมาตรฐานและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ เพื่อให้งานสอบบัญชีเป็นที่เชื่อถือและช่วยรักษาผลประโยชน์ให้กับสาธารณะชนทั่วไป เพราะถ้าหากงานสอบบัญชีไม่มีคุณภาพแล้วย่อมส่งผลเสียหาย

ต่อบุคคลหลายฝ่ายได้ กล่าวคือ หากผู้สอบบัญชีของบริษัทไม่มีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอ หรือไม่ได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามที่มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนดไว้ ย่อมทำให้ผู้สอบบัญชีไม่สามารถตรวจสอบพบข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญในงบการเงินได้ รวมถึงกรณีที่ผู้สอบบัญชีซึ่งขาดจรรยาบรรณทางวิชาชีพตั้งใจแสดงความเห็นอย่างไม่เหมาะสมในรายงานของผู้สอบบัญชีแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้ที่ใช้งบการเงินดังกล่าวและระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้ โดยผลเสียหายที่เกิดขึ้นจะมากหรือน้อยนั้นย่อมขึ้นอยู่กับจำนวนข้อผิดพลาดที่มีอยู่ในงบการเงินและจำนวนของผู้ที่นำงบการเงินดังกล่าวไปใช้ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ ดังเช่นกรณีของบริษัท Enron ที่ก่อให้เกิดความเสียหายครั้งใหญ่ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้บริหารและสมุหบัญชีของบริษัทได้ทำการตกแต่งงบการเงินเพื่อให้มีตัวเลขกำไรที่เกินจริง เป็นจำนวนมากกว่า 580 ล้านดอลลาร์ ซึ่งผู้สอบบัญชีของบริษัทไม่สามารถตรวจพบการทุจริตหรือให้ข้อสังเกตต่อตัวเลขในงบการเงินที่มีความผิดปกติดังกล่าวได้ นอกจากนี้ยังพบว่าสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทได้ให้บริการอื่นนอกจากบริการสอบบัญชีแก่บริษัท Enron อีกด้วย นั่นคือ การเป็นผู้ตรวจสอบภายในและการเป็นที่ปรึกษาในงานอื่นๆ ให้กับบริษัท ซึ่งในเรื่องนี้ถือเป็นเรื่องการแข่งขันทางผลประโยชน์อย่างรุนแรง (Conflict of interest) รวมถึงการที่อดีตหุ้นส่วนของสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัท Enron ใช้บริการในปัจจุบันได้เข้ามาอยู่ในทีมงานการเงินของบริษัทด้วย

นอกจากนั้นในส่วนของกรณีวิเคราะห์ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชียังพบว่า การที่สำนักงานสอบบัญชีกำหนดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสมนั้นมีผลทำให้หน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชีมากกว่าการที่สำนักงานสอบบัญชีมีชื่อเสียงที่ดี ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพของงานสอบบัญชีมากกว่าความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี

โดยสรุป ผู้รับการตรวจสอบจะมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ถ้าผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีได้อย่างมีคุณภาพ สามารถให้คำแนะนำและคำปรึกษาในด้านต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของบริษัท เช่น ในเรื่องของระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน วิธีปฏิบัติทางบัญชี เป็นต้น และมีการแจ้งให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาชีพอยู่เสมอ เช่น ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ รวมถึงการที่ผู้สอบบัญชีมีมนุษยสัมพันธ์และมีการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรของบริษัทอย่างเพียงพอ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความจริงใจและความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีในการช่วยเหลือและให้ร่วมมือกับลูกค้าเพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องที่ตรวจสอบพบ อันจะเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบริษัทผู้รับการตรวจสอบให้ดียิ่งขึ้น

ในขณะที่หน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายนั้นจะมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ถ้าผู้สอบบัญชีเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการตรวจสอบอย่างเพียงพอ มีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ รวมถึงเป็นผู้ที่ศึกษาหาความรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของการปฏิบัติงานตรวจสอบนั้นผู้สอบบัญชีควรปฏิบัติงานตามมาตรฐานทางวิชาชีพอย่างเข้มงวด และมีการวางแผนงานสอบบัญชีอย่างเหมาะสม รวมถึงทางสำนักงานสอบบัญชีควรกำหนดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสมด้วย เพื่อให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพและส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินทุกฝ่ายและระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

สรุปข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีและสำนักงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

จากการสัมภาษณ์ การทบทวนเอกสารเรื่อง “ข้อบกพร่องที่ตรวจพบจากการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี” ของกลุ่มงานพัฒนาระบบและมาตรฐานวิชาชีพ สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และการสำรวจความคิดเห็นของตัวอย่าง ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีและสำนักงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในงานสอบบัญชีได้ ดังนี้

1. การที่ผู้สอบบัญชีขาดความระมัดระวังรอบคอบในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบไม่พบข้อมูลในงบการเงินที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ดังนั้น เพื่อให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพดี ผู้สอบบัญชีควรมีความระมัดระวังในการตรวจสอบเรื่องข้อบกพร่องในการจัดทำบัญชีและงบการเงินตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปและตามกฎหมายบัญชี ซึ่งข้อบกพร่องในการจัดทำบัญชีและงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีควรระมัดระวังในการตรวจสอบ มีดังนี้

1.1 ข้อบกพร่องเกี่ยวกับเอกสารประกอบการลงบัญชี กล่าวคือ การที่ผู้รับการตรวจสอบบันทึกบัญชีโดยไม่มีเอกสารประกอบการลงบัญชี หรือมีเอกสารประกอบการลงบัญชีแต่เอกสารดังกล่าวไม่สมบูรณ์ ไม่น่าเชื่อถือ หรือขาดข้อมูลในส่วนที่เป็นสาระสำคัญไป หรือมีเอกสารประกอบการลงบัญชีแต่ผู้รับการตรวจสอบไม่ได้บันทึกบัญชี เป็นต้น

1.2 ข้อบกพร่องเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี กล่าวคือ การที่ผู้รับการตรวจสอบบันทึกบัญชีไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง หรือบันทึกรายการในบัญชีไม่เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เป็นต้น

1.3 ข้อบกพร่องเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน กล่าวคือ การที่ผู้รับการตรวจสอบแสดงรายการในงบการเงินไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่

กฎหมายหรือหน่วยงานกำกับดูแลกำหนด หรือแสดงรายการในงบดุล งบกำไรขาดทุน รายละเอียดและหมายเหตุประกอบงบการเงินไม่ถูกต้องหรือไม่สอดคล้อง ไม่สัมพันธ์กัน เช่น แสดงยอดในงบการเงินไม่ตรงกับยอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภท หรืองบดุลปรากฏรายการสินทรัพย์ถาวรแต่กลับไม่มีค่าเสื่อมราคาในงบกำไรขาดทุน

2. การที่ผู้สอบบัญชีไม่ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ประกอบด้วย

2.1 ข้อบกพร่องเกี่ยวกับกรวางแผนการตรวจสอบ กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีบางท่านไม่ได้วางแผนการสอบบัญชีหรือไม่ได้จัดทำแนวการสอบบัญชีเป็นลายลักษณ์อักษร หรือผู้สอบบัญชีไม่ได้ควบคุมดูแลและสอบทานงานของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม เป็นต้น

2.2 ข้อบกพร่องเกี่ยวกับการใช้วิธีการตรวจสอบและการปฏิบัติตามตรวจสอบ กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีบางท่านไม่ได้ปฏิบัติตามตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป หรือขาดความระมัดระวังในการปฏิบัติตามตรวจสอบ หรือผู้สอบบัญชีใช้วิธีการตรวจสอบเอกสารและตรวจสอบการบันทึกบัญชีเท่านั้นโดยไม่ได้ใช้วิธีการตรวจสอบอื่นที่จำเป็นตามที่มาตรฐานการสอบบัญชีกำหนด เช่น ไม่ได้ใช้วิธีการยืนยันยอดจากธนาคาร ลูกหนี้การค้า และเจ้าหนี้ การค้า ไม่ได้ทำการตรวจนับสินค้าคงเหลือ และผู้สอบบัญชีไม่ได้ใช้วิธีการตรวจสอบอื่นใดทดแทน

2.3 ข้อบกพร่องเกี่ยวกับการจัดทำและจัดเก็บกระดาษทำการ กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีบางท่านไม่ได้จัดทำรายละเอียดการปฏิบัติตามตรวจสอบไว้เป็นหลักฐานการสอบบัญชี และไม่สามารถชี้แจงเกี่ยวกับข้อสังเกตที่หน่วยงานกำกับดูแลตรวจพบ หรือผู้สอบบัญชีไม่ได้จัดทำกระดาษทำการที่สนับสนุนว่าผู้สอบบัญชีได้ใช้วิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องตามที่ควรของรายการที่สำคัญในงบการเงิน หรือกระดาษทำการที่ผู้สอบบัญชีจัดทำและจัดเก็บไม่น่าเชื่อถือหรือไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้สอบบัญชีปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีจริงหรือไม่ เช่น ข้อมูลที่บันทึกในกระดาษทำการขาดหลักฐานสนับสนุนที่เพียงพอ รวมถึงไม่ได้ระบุวิธีการตรวจสอบที่ใช้หรือระบุไว้ไม่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถใช้กระดาษทำการดังกล่าวสรุปผลการตรวจสอบที่เหมาะสมได้ และการที่ผู้สอบบัญชีไม่จัดเก็บกระดาษทำการตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือจัดเก็บกระดาษทำการไว้ ณ บริษัท ลูกค้า

2.4 ข้อบกพร่องในการแสดงความเห็นและการเขียนรายงานการสอบบัญชี กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีบางท่านแสดงความเห็นต่องบการเงินว่าถูกต้องตามที่ควรตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยไม่ได้ตรวจสอบหลักฐานใด ๆ หรือไม่ได้ควบคุมและสอบทานงานของผู้ช่วยอย่างเหมาะสม หรือการที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นในรายงานการสอบบัญชีอย่างไม่เหมาะสมกับข้อเท็จจริงที่ตรวจพบ หรือผู้สอบบัญชีขาดความระมัดระวังรอบคอบในการเขียนรายงานการสอบบัญชี ทำให้รูปแบบของรายงานที่จัดทำขึ้นแตกต่างจากรูปแบบของรายงานที่ควรจะเป็น ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านรายงาน

เกิดความสับสนได้ หรือในบางกรณีพบว่าผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขจากการถูกจำกัดขอบเขตการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทย่อย/บริษัทร่วม ทั้งที่รายการดังกล่าวไม่มีสาระสำคัญต่องบการเงิน

3. การที่ผู้สอบบัญชีรับงานสอบบัญชีโดยไม่เหมาะสม ประกอบด้วย

3.1 การที่ผู้สอบบัญชีรับงานสอบบัญชีในปริมาณที่มากเกินไป ประกอบกับจำนวนและคุณสมบัติของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีซึ่งมีไม่เพียงพอกับปริมาณงาน ทำให้ผู้สอบบัญชีไม่สามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชีได้

3.2 การที่ผู้สอบบัญชีรับงานสอบบัญชีเป็นจำนวนมากและไม่ได้ปฏิบัติงานตรวจสอบจริง หรือกล่าวได้ว่ามีพฤติกรรมเป็นการรับจ้างลงลายมือชื่อเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงิน (มือปืนรับจ้าง)

3.3 การที่ผู้สอบบัญชีรับงานสอบบัญชีและปฏิบัติงานตรวจสอบโดยไม่ได้ติดต่อกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยตรง แต่จะติดต่อกับสำนักงานบัญชีที่ทำบัญชีให้กับบริษัทผู้รับการตรวจสอบแทน ทำให้ผู้สอบบัญชีไม่สามารถชี้แจงและทำความเข้าใจกับลูกค้าในเรื่องวัตถุประสงค์ขอบเขตของการตรวจสอบ และความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีได้ รวมถึงไม่สามารถใช้วิธีการตรวจสอบที่ต้องอาศัยความมือจากลูกค้าได้อย่างสะดวก เช่น การสอบถามหรือขอข้อมูลจากลูกค้า หรืออาจทำให้ผู้สอบบัญชีได้รับข้อมูลหรือเอกสารไม่ครบถ้วนหรือไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง

3.4 การที่ผู้สอบบัญชีรับงานสอบบัญชีในบริษัทที่ตนขาดความเป็นอิสระและความเป็นกลาง กล่าวคือ การที่ผู้สอบบัญชีรับงานตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่ตนมีความเกี่ยวข้องทางผลประโยชน์หรือตำแหน่งหน้าที่ เช่น การที่ผู้สอบบัญชีรับงานตรวจสอบงบการเงินของสำนักงานทำบัญชีและบริษัทที่เป็นลูกค้าของสำนักงานทำบัญชีดังกล่าว และบางกรณีผู้สอบบัญชีได้รับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจากสำนักงานทำบัญชีเป็นเงินเดือนประจำ หรือการที่ผู้สอบบัญชีรับงานสอบบัญชีผ่านสำนักงานทำบัญชีและใช้เจ้าหน้าที่ประจำในสำนักงานทำบัญชีเป็นผู้ช่วยผู้สอบบัญชี หรือการที่ผู้สอบบัญชีรับงานตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่ใช้บริการจัดทำบัญชีจากสำนักงานทำบัญชีที่อยู่ในเครือเดียวกันกับสำนักงานสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานอยู่ เป็นต้น

4. การกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างไม่เหมาะสม กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีบางท่านกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีโดยไม่ได้คำนวณจากปริมาณงาน เวลา และค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชี ทำให้กำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนที่ต่ำเกินไปซึ่งไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีได้ หรือการที่ผู้สอบบัญชีได้

กำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี โดยคำนวณจากปริมาณงาน เวลา และค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานการสอบบัญชี แต่ผู้สอบบัญชีไม่ได้ปฏิบัติงานตรวจสอบจริงตามปริมาณงานและเวลาที่ใช้ในการกำหนดค่าธรรมเนียม

5. การที่ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความสามารถไม่เพียงพอ กล่าวคือ ผู้สอบบัญชีบางท่านรับงานสอบบัญชีเป็นจำนวนมากและใช้ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ยังมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานตรวจสอบ เช่น ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีทั้งหมดเป็นนักศึกษาฝึกหัดงาน ทำให้งบการเงินที่ตรวจสอบแล้วยังมีข้อผิดพลาดอยู่หลายประการ

สรุปผลปัจจัยที่ทำให้ผู้รับการตรวจสอบเกิดความไม่พึงพอใจในงานสอบบัญชี

จากการสัมภาษณ์ การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสำรวจความคิดเห็นของตัวอย่าง ผู้วิจัยสามารถสรุปปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้ผู้รับการตรวจสอบเกิดความไม่พึงพอใจในงานสอบบัญชี และข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวได้ ดังนี้

1. การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานสอบบัญชีล่าช้า

การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานสอบบัญชีอย่างล่าช้าและส่งผลให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบงบการเงินไม่เสร็จตามกำหนดวันที่ตกลงไว้กับผู้รับการตรวจสอบ ซึ่งในบางกรณีอาจส่งผลให้ผู้รับการตรวจสอบไม่สามารถส่งงบการเงินที่ต้องผ่านการตรวจสอบให้กับหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงพาณิชย์ กรมสรรพากร ตลาดหลักทรัพย์ ก.ล.ต. และธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น ได้ทันเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และอาจทำให้ผู้รับการตรวจสอบได้รับการลงโทษทางกฎหมายจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและทรัพย์สินของบริษัทได้ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานอย่างล่าช้าอาจมีอยู่หลายสาเหตุ ทั้งที่เกิดจากตัวผู้สอบบัญชีหรือสำนักงานสอบบัญชี หรืออาจเกิดจากบริษัทผู้รับการตรวจสอบ เช่น การที่ฝ่ายบัญชีของบริษัทจัดเตรียมข้อมูลหรือเอกสารตามที่คุณสอบบัญชีต้องการให้ไม่ทัน ซึ่งทำให้ผู้สอบบัญชีต้องรอ หรือการที่ผู้บริหารและผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินทำให้ต้องใช้เวลาในการเจรจาต่อรอง ซึ่งส่วนมากผู้บริหารและผู้สอบบัญชีจะเจรจากันจนใกล้จะถึงกำหนดเวลาส่งงบการเงินให้กับหน่วยงานราชการ

สาเหตุสำคัญที่ผู้รับการตรวจสอบเห็นว่ามีส่วนทำให้งานสอบบัญชีล่าช้า คือ

1.1 การที่ผู้สอบบัญชีหรือสำนักงานสอบบัญชีรับงานสอบบัญชีเป็นจำนวนมากเกินไป ทำให้มีจำนวนผู้สอบบัญชี ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และเวลาไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบบริษัทลูกค้าแต่ละราย โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่บริษัทต้องจัดส่งงบการเงินให้กับหน่วยงานราชการ

1.2 การที่ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญไม่เพียงพอ ทำให้ตรวจสอบไม่พบข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญ แต่เมื่อผู้สอบบัญชีทำการสอบทานงานของผู้ช่วย กลับพบประเด็นที่น่าสงสัยว่าอาจจะมีข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญ ทำให้ต้องทำการตรวจสอบใน ประเด็นดังกล่าวใหม่อีกครั้ง โดยเฉพาะถ้าผู้สอบบัญชีสอบทานพบประเด็นที่น่าสงสัยในช่วงซึ่งใกล้กับ กำหนดเวลาส่งงบการเงินให้กับหน่วยงานราชการ การตรวจสอบใหม่และการแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าว อาจทำเสร็จไม่ทันตามกำหนดเวลาส่งงบการเงิน

2. ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้ง

การเปลี่ยนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้งเกินไปและผู้ช่วยรายใหม่ไม่ได้ทำการศึกษาข้อมูล ของบริษัทก่อนจะเข้าไปปฏิบัติงานตรวจสอบ ทำให้ผู้รับการตรวจสอบต้องอธิบายถึงลักษณะการดำเนิน ธุรกิจ ระบบบัญชีและการควบคุมภายใน รูปแบบการบันทึกบัญชี และรูปแบบของเอกสาร ต่าง ๆ ให้กับ ผู้ช่วยรายใหม่ซ้ำหลายครั้ง รวมถึงทำให้ผู้รับการตรวจสอบต้องคอยตอบประเด็นคำถามที่เคยตอบไปแล้ว หลายครั้ง ซึ่งผู้รับการตรวจสอบอาจมองว่าเป็นเรื่องน่ารำคาญ เป็นการรบกวนเวลาการทำงานของตน และมองว่าทีมงานตรวจสอบไม่มีความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน

3. การที่ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการ ปฏิบัติงานตรวจสอบไม่เพียงพอ

การที่ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบไม่เพียงพอ อาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้รับการตรวจสอบเกิดความไม่พอใจในงานสอบบัญชี ในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน เช่น การทำให้งานสอบบัญชีล่าช้าดังที่กล่าวข้างต้น การตรวจสอบไม่พบหรือการ มองข้ามประเด็นปัญหาและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน รวมถึงการที่ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีไม่ สามารถตอบปัญหาที่พนักงานของบริษัทลูกค้าสอบถามได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และทันต่อเวลา

4. ปัญหาเรื่องการใช้เอกสาร เวลาการปฏิบัติงาน มนุษยสัมพันธ์ของทีมงาน ตรวจสอบ และการไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อสื่อสารกับผู้สอบบัญชี

ในเรื่องการใช้เอกสารต่าง ๆ ของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ในบางกรณีพบว่าผู้ช่วย ผู้สอบบัญชีบางท่านได้ขอเอกสารเดิมซ้ำไปซ้ำมาหลายครั้ง หรือเมื่อใช้เอกสารใดเสร็จเรียบร้อยแล้วก็มีได้ จัดเก็บและส่งคืนเอกสารเหล่านั้นให้เรียบร้อยตามเดิมทำให้พนักงานของบริษัทหาเอกสารเหล่านั้นไม่พบ

ในเรื่องเวลาการเข้าปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบ ในบางกรณีพบว่าทีมงาน ตรวจสอบมักเข้าปฏิบัติงาน ณ บริษัทลูกค้าสายหรือล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนดไว้

ในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ของทีมงานตรวจสอบ ที่ผู้สอบบัญชีหรือผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบางท่านแสดงออกเหมือนการตรวจสอบเพื่อจับผิด ไม่ใช่ตรวจสอบเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดหรือปรับปรุงระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบให้ดีขึ้น หรือใช้คำพูดที่แสดงให้เห็นว่าตนเองมีอำนาจเหนือกว่าผู้รับการตรวจสอบ ซึ่งในกรณีนี้อาจทำให้พนักงานของบริษัทผู้รับการตรวจสอบที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกับทีมงานตรวจสอบเกิดความอึดอัดและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อทีมงานตรวจสอบ

สำหรับกรณีที่ผู้รับการตรวจสอบไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อสื่อสารกับผู้สอบบัญชีนั้นพบว่า เมื่อผู้รับการตรวจสอบมีประเด็นปัญหาในเรื่องการบัญชีหรือเรื่องอื่น ๆ ที่ต้องการขอคำปรึกษาและคำแนะนำจากผู้สอบบัญชี ผู้รับการตรวจสอบมักไม่สามารถติดต่อผู้สอบบัญชีได้หรือผู้สอบบัญชีก็มีเวลาไม่เพียงพอที่จะให้คำปรึกษาในขณะนั้น

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวข้างต้นอาจทำให้ผู้รับการตรวจสอบไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับทีมงานตรวจสอบตามที่ควร หรือทำให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือและความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีหรือทีมงานตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีและสำนักงานสอบบัญชีในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแล และสรุปผลปัจจัยที่ทำให้ผู้รับการตรวจสอบเกิดความไม่พึงพอใจในงานสอบบัญชี ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเพิ่มความพึงพอใจในงานสอบบัญชีและช่วยเพิ่มคุณภาพของงานสอบบัญชีได้ ดังนี้

1. ผู้สอบบัญชีควรรับงานสอบบัญชีในปริมาณที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชีได้

เนื่องจากหน่วยงานกำกับดูแล พบว่า ผู้สอบบัญชีบางท่านหรือสำนักงานบางแห่งมีการรับงานสอบบัญชีในปริมาณที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ รับงานสอบบัญชีในปริมาณที่มากเกินไปประกอบกับมีจำนวนผู้ช่วยไม่เพียงพอกับปริมาณงานที่รับตรวจสอบ ทำให้ผู้สอบบัญชีไม่สามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชีได้ นอกจากนั้นยังอาจทำให้ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบล่าช้า เนื่องจากผู้สอบบัญชีไม่มีเวลาให้กับผู้รับการตรวจสอบแต่ละรายอย่างเพียงพอและอาจส่งผลให้ผู้รับการตรวจสอบไม่สามารถส่งงบการเงินให้กับหน่วยงานกำกับดูแลได้ทันเวลาตามที่กฎหมายกำหนดได้ ดังนั้นผู้สอบบัญชีหรือสำนักงานสอบบัญชีควรรับงานสอบบัญชีในปริมาณที่เหมาะสมกับจำนวนและความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยที่มีอยู่ รวมถึงควรมีการวางแผนและจัดสรรเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบสำหรับลูกค้าแต่ละรายอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้สอบบัญชีมีเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบลูกค้าแต่ละรายอย่างเพียงพอ สามารถปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา และ

สามารถปฏิบัติงานตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีได้ นอกจากนั้น ในการรับงานสอบบัญชีแต่ละครั้ง ผู้สอบบัญชีควรพิจารณาถึงความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความสามารถที่จะให้บริการแก่ผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสมด้วย

2. สำนักงานสอบบัญชีควรจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรในสำนักงานสอบบัญชีอย่างต่อเนื่อง

หน่วยงานกำกับดูแลได้รายงานถึง การที่ผู้สอบบัญชีบางท่านใช้ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่มีความรู้ ความสามารถไม่เพียงพอ ซึ่งทำให้งบการเงินที่ตรวจสอบแล้วยังมีข้อผิดพลาดอยู่หลายประการ นอกจากนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์บางรายได้ให้ความเห็นไว้ว่า การที่ใช้ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการปฏิบัติงานตรวจสอบไม่เพียงพออาจทำให้งานสอบบัญชีเกิดความล่าช้า และผู้ช่วยไม่สามารถตอบปัญหาหรือให้คำแนะนำแก่ผู้รับการตรวจสอบได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และทันต่อเวลา ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี ทางสำนักงานสอบบัญชีจึงควรจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรในสำนักงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อถ่ายทอดความรู้และทักษะทางวิชาชีพให้แก่บุคลากรของสำนักงาน เช่น ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจประเภทต่างๆ มาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี วิธีการตรวจสอบ กฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ทักษะในการเขียนรายงาน และทักษะในการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น นอกจากนั้น เพื่อให้งานสอบบัญชีมีคุณภาพ สำนักงานสอบบัญชีควรมอบหมายงานตรวจสอบให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการตรวจสอบธุรกิจประเภทต่างๆ ของผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยแต่ละราย รวมถึงผู้สอบบัญชีควรมีการควบคุมและสอบทานงานของผู้ช่วยอย่างสม่ำเสมอ

3. ผู้สอบบัญชีควรเขียนรายงานการสอบบัญชีให้มีความชัดเจน

เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในหน่วยงานกำกับดูแลได้แสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจนว่าจะรายงานแบบมีเงื่อนไขหรืองบการเงินไม่ถูกต้องในเรื่องใด ทำให้ผู้ใช้งบการเงินส่วนใหญ่อ่านหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีแล้วไม่เข้าใจว่า งบการเงินดังกล่าวมีความถูกต้องหรือไม่ หรือมีข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญในประเด็นใดบ้างและข้อผิดพลาดดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลกระทบต่องบการเงินเป็นจำนวนเท่าใด ดังนั้นทางหน่วยงานกำกับดูแลจึงให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ผู้สอบบัญชีควรเขียนรายงานการสอบบัญชีโดยใช้ภาษาที่ผู้ใช้งบการเงินสามารถเข้าใจได้ง่าย และควรแสดงความเห็นในแต่ละประเด็นอย่างชัดเจนตรงไปตรงมา และในกรณีที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่างไปจากความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข ผู้สอบบัญชีควรอธิบายถึงเหตุผลและตัวเลขของผลกระทบที่มีต่องบการเงิน (หากคำนวณได้) ไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีด้วย เพื่อให้รายงานของผู้สอบบัญชีเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินได้มากที่สุด

4. ผู้สอบบัญชีทุกท่านควรช่วยกันรักษาจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

จากสรุปผลข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแล ได้พบปัญหาการไม่ปฏิบัติตามมรรยาท/จรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตบางท่าน เช่น การที่ผู้สอบบัญชีรับงานสอบบัญชีในบริษัทที่ตนขาดความเป็นอิสระและความเป็นกลาง การที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยไม่ได้ปฏิบัติตามตรวจสอบจริง (เมื่อปีรับจ้าง) เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินจำนวนมากเกิดความเสียหาย ดังนั้นเพื่อเป็นการยกระดับยกระดับวิชาชีพการสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีทุกท่านควรต้องช่วยกันรักษาจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ ไม่สนับสนุนให้มีการทำผิดจรรยาบรรณทางวิชาชีพ เช่น หากทราบว่าคุณสอบบัญชีท่านใดกระทำผิดจรรยาบรรณก็ควรแจ้งหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องให้ไปทำการตรวจสอบ รวมถึงควรให้ความร่วมมือกับสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในการส่งเสริมวิชาชีพเพื่อผดุงเกียรติศักดิ์ของผู้สอบบัญชีและทำให้สาธารณชนทั่วไปเกิดความเชื่อมั่น เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของวิชาชีพสอบบัญชีมากยิ่งขึ้น

5. ทีมงานตรวจสอบควรทำการศึกษาข้อมูลต่างๆ ของบริษัทผู้รับการตรวจสอบก่อนเข้าปฏิบัติงานตรวจสอบ และควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้รับการตรวจสอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้แสดงความเห็นว่า ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้ช่วยผู้สอบบัญชีบ่อยครั้งเกินไป และผู้ช่วยรายใหม่ไม่ได้ทำการศึกษาข้อมูลของบริษัทก่อนที่จะเข้าปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างเพียงพอ ทำให้ผู้รับการตรวจสอบต้องเสียเวลาในการอธิบายและตอบคำถามที่เคยถามไปแล้วหลายครั้ง ดังนั้นผู้ช่วยรายใหม่ควรมีการเตรียมพร้อมโดยการศึกษาคู่มือต่างๆของบริษัท ทำความเข้าใจกับระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท โดยผู้ช่วยรายใหม่สามารถศึกษาข้อมูลดังกล่าวได้จากกระดาษทำการในแฟ้มถาวรและกระดาษทำการในแฟ้มปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ การศึกษาข้อมูลของบริษัทก่อนเข้าทำการตรวจสอบมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานสอบบัญชี ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้ช่วยมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตรวจสอบได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงช่วยลดความไม่พอใจของบุคลากรในบริษัทผู้รับการตรวจสอบที่ต้องตอบปัญหาซึ่งไม่มีความจำเป็นซ้ำ ๆ แต่หากผู้สอบบัญชีมีความจำเป็นต้องทำการเปลี่ยนผู้ช่วยคนใหม่ ผู้สอบบัญชีควรจัดให้มีผู้ช่วยที่เคยปฏิบัติงานตรวจสอบบริษัทลูกค้าอยู่ในทีมงานตรวจสอบใหม่ด้วย เพื่อคอยให้คำแนะนำแก่ผู้ช่วยรายใหม่ที่ไม่เคยปฏิบัติงานตรวจสอบบริษัทลูกค้า

นอกจากนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนได้แสดงความเห็นว่า ผู้สอบบัญชีบางท่านไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นและคำชี้แจงของผู้รับการตรวจสอบ และไม่มีเวลาให้กับผู้รับการตรวจสอบอย่างเพียงพอ ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสอบบัญชี ดังนั้น ผู้สอบบัญชีควรรับฟัง

ความคิดเห็นของผู้รับการตรวจสอบ และหากผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้รับการตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีควรชี้แจงต่อผู้รับการตรวจสอบในลักษณะที่เป็นการให้เหตุผลในเรื่องดังกล่าว ไม่ใช่ชี้แจงในลักษณะที่เป็นข้อสรุปว่าต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยไม่ควรวางตัวหรือใช้คำพูดที่แสดงให้เห็นว่าตนเองมีอำนาจเหนือกว่าผู้รับการตรวจสอบหรือใช้คำสั่งกับผู้รับการตรวจสอบ สำหรับกรณีที่ผู้รับการตรวจสอบมีประเด็นปัญหาที่ต้องการสอบถามหรือขอคำแนะนำจากผู้สอบบัญชี แต่ผู้สอบบัญชีไม่สะดวกที่จะพูดคุยหรือให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่ผู้รับการตรวจสอบในขณะนั้น ผู้สอบบัญชีควรมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่เป็นผู้ควบคุมดูแลงานตรวจสอบของบริษัทดังกล่าวเป็นผู้แทนในการติดต่อ ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับการตรวจสอบไม่รู้สึกว่าผู้สอบบัญชีละเลยหรือไม่ให้ความใส่ใจในปัญหาของบริษัท และเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ทีมงานตรวจสอบควรแสดงให้ผู้รับการตรวจสอบเห็นว่าทีมงานทุกคนมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานเพื่อช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดและพร้อมที่จะให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับการตรวจสอบ ควรใช้คำพูดที่สุภาพและมีเหตุผล มีความเป็นมิตรและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้รับการตรวจสอบตลอดเวลา อย่างไรก็ตามในการช่วยเหลือผู้รับการตรวจสอบนั้น ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องตระหนักถึงความเป็นอิสระและความเป็นกลางในการปฏิบัติงานตรวจสอบด้วย

6. ผู้สอบบัญชีในประเทศไทยควรมีการร่วมประชุมหรือสัมมนากันมากขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นระหว่างกัน

ตัวแทนจากหน่วยงานกำกับดูแลได้ให้ความเห็นไว้ว่า ในปัจจุบันจำนวนของการจัดประชุมหรือสัมมนาระหว่างผู้สอบบัญชีของไทยในรูปแบบที่เป็นการเสนอและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ และปัญหาที่พบระหว่างการปฏิบัติงานตรวจสอบยังมีไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่การประชุมหรือสัมมนาที่จัดขึ้นโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้นมักเป็นแบบการอบรมเพื่อให้ความรู้ในเชิงวิชาการ ซึ่งจัดเป็นการติดต่อสื่อสารทางเดียว (one-way communication) ดังนั้นหน่วยงานกำกับดูแลจึงได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ผู้สอบบัญชีในประเทศไทยควรมีการร่วมประชุมหรือสัมมนากันในรูปแบบที่เป็นการเสนอและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ และปัญหาที่พบระหว่างการปฏิบัติงานตรวจสอบ ซึ่งจัดเป็นการติดต่อแบบสองทาง (two-way communication) เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับมากที่สุด และช่วยพัฒนาคุณภาพงานสอบบัญชีของประเทศให้ดียิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

จากผลงานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยกำหนดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย” ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยที่ศึกษาถึงปัจจัยกำหนดความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบและหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเท่านั้น ดังนั้นในส่วนของการวิจัยในอนาคตนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการศึกษาถึงปัจจัยกำหนดความพึงพอใจในงานสอบบัญชีในมุมมองของผู้ใช้งบการเงินภายนอกด้วย เนื่องจาก ผู้ใช้งบการเงินภายนอก เช่น ผู้จัดการกองทุน ผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อ ถือเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสอบบัญชีในฐานะที่เป็นผู้ใช้ผลงานของผู้สอบบัญชี อันได้แก่ รายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สำหรับประกอบการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน

2. งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาในมุมมองของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบ และผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ดังนั้นในส่วนของการวิจัยในอนาคตนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรขยายขอบเขตในการศึกษาโดยมีการศึกษาในส่วนของผู้รับการตรวจสอบในบริษัทที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ด้วย เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, สำนักกำกับดูแลธุรกิจ, กลุ่มงานพัฒนาระบบและมาตรฐานวิชาชีพ. ข้อบกพร่องที่ตรวจพบจากการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี. ใน เอกสารประกอบบรรณสารสัมมนา โครงการส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต, หน้า 1 - 10. กรุงเทพมหานคร: 2545.
- กระทรวงพาณิชย์, กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, สำนักกำกับดูแลธุรกิจ. บทความเรื่อง Sarbanes – Oxley Act. ข่าววิชาชีพบัญชี 26, 1 (มกราคม 2546): 3 - 10.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วย SPSS for Windows. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- คณะกรรมการพจนานุกรมและศัพท์บัญชี. ร่างคำศัพท์บัญชี (เพิ่มเติม). [Online] สหคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยพิมพ์, 2546. แหล่งที่มา : <http://www.icaat.or.th> [28 มกราคม 2547]
- ชนินทร์ วีรารักษ์จิต. การตรวจสอบเฉพาะกรณี. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอบบัญชี การบัญชีภาษีอากร และการวางแผนภาษี, หน้า 415 - 500. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546.
- ดรรชนี บุญเหมือนใจ. ความเสี่ยงในการสอบบัญชีและการควบคุมภายใน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอบบัญชี การบัญชีภาษีอากร และการวางแผนภาษี, หน้า 135 - 189. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546.
- นนทพล นิมสมบุญ. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสอบบัญชี. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอบบัญชี การบัญชีภาษีอากร และการวางแผนภาษี, หน้า 1 - 73. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546.
- นนทพล นิมสมบุญ. หลักการสอบบัญชี วิธีรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชี และกระดาศทำ การ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอบบัญชี การบัญชีภาษีอากร และการวางแผนภาษี, หน้า 191 - 263. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546.
- นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ. รายงานของผู้สอบบัญชี. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอบบัญชี การบัญชีภาษีอากร และการวางแผนภาษี, หน้า 339 - 404. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546.

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ. วิธีการตรวจสอบเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงิน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอบบัญชี การบัญชีภาษีอากร และการวางแผนภาษี, หน้า 265 - 337.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันเพชร. การสอบบัญชี. 2 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพมหานคร: 2545.

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

กับการกำกับดูแลวิชาชีพบัญชี. ใน 50 ปี สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, หน้า 241 – 249. กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์, 2541.

พยอม สิงห์เสน่ห์. การสอบบัญชี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์, 2542.

พูนทรัพย์ สุกฤดี. การพัฒนามาตรฐานการสอบบัญชี. ใน 50 ปี สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, หน้า 67 - 72. กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์, 2541.

รุ่งนภา เลิศสุวรรณกุล. แนวทางปฏิบัติงานสอบบัญชี. ใน เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต, กรุงเทพมหานคร: 2545.

ศิลปพร ศรีจันเพชร. การวางแผนงานสอบบัญชี. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอบบัญชี การบัญชีภาษีอากร และการวางแผนภาษี, หน้า 79 - 134. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

สมชาย สุภัทรกุล. การตรวจสอบงบการเงิน ข้อบังคับหรือทางเลือก. วารสารนักบัญชี 44, 2 (ธันวาคม 2540 – มีนาคม 2541): 21 - 30.

สมชาย สุภัทรกุล. คุณภาพของงานสอบบัญชีกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี. วารสารบริหารธุรกิจ 83 (กรกฎาคม – กันยายน 2542): 21 – 32.

สุพจน์ สิงห์เสน่ห์. การจัดการสำนักงานสอบบัญชีและบริการอื่นของผู้สอบบัญชี. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอบบัญชี การบัญชีภาษีอากร และการวางแผนภาษี, หน้า 501 - 542. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

ภาษาอังกฤษ

Andersen tops CFO ratings. Accounting Today (14 March 1994): 5. Cited in Behn, Bruce K., Carcello, Joseph V., Hermanson, Dana R., and Hermanson, Roger H. The Determinants of Audit Client Satisfaction Among Clients of Big 6 Firms. Accounting Horizons 11, 1 (March 1997): 9.

Behn, Bruce K., Carcello, Joseph V., Hermanson, Dana R., and Hermanson, Roger H. The Determinants of Audit Client Satisfaction Among Clients of Big 6 Firms. Accounting Horizons 11, 1 (March 1997): 7 – 24.

- Carcello, Joseph V., Hermanson, Roger H., and McGrath, Neal T. Audit Quality Attributes: The Perceptions of Audit Partners, Preparers, and Financial Statement User. Auditing: A Journal of Practice & Theory 11, 1 (Spring 1992): 1 - 15.
- Craswell, A. T., Francis, J. R., and Sneddon, B. The pricing of initial audit engagements: The effect of quality uncertainty. Working paper, University of Sydney (1995) Cited in Behn, Bruce K., Carcello, Joseph V., Hermanson, Dana R., and Hermanson, Roger H. The Determinants of Audit Client Satisfaction Among Clients of Big 6 Firms. Accounting Horizons 11, 1 (March 1997): 11 - 12.
- Cronin, J.J., and Taylor, S.A. SERVPERF versus SERVQUAL: Reconciling performance-based and perceptions-minus-expectations measurement of service quality. Journal of Marketing 58 (January 1994): 125-131. Cited in Behn, Bruce K., Carcello, Joseph V., Hermanson, Dana R., and Hermanson, Roger H. The Determinants of Audit Client Satisfaction Among Clients of Big 6 Firms. Accounting Horizons 11, 1 (March 1997): 7 - 8.
- Customer satisfaction a top priority. Nation (Thailand). (5 August 2002).
- DeAngelo, Linda E. Auditor size and audit quality. Journal of Accounting and Economics 3 (1981): 183 - 199. อ้างถึงใน สมชาย สุภัทรกุล. คุณภาพของงานสอบบัญชีกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี. วารสารบริหารธุรกิจ 83 (กรกฎาคม - กันยายน 2542): 21 - 32.
- Ernst captures crown in client satisfaction survey. Accounting Today (8 - 21 April 1996): 3, 38. Cited in Behn, Bruce K., Carcello, Joseph V., Hermanson, Dana R., and Hermanson, Roger H. The Determinants of Audit Client Satisfaction Among Clients of Big 6 Firms. Accounting Horizons 11, 1 (March 1997): 10.
- Iyer, V. M., Bamber, E. M., and Barefield, R. M. Identification of accounting firm alumni with their former firm: Antecedents and outcomes. Working paper, Georgia College (1995) Cited in Behn, Bruce K., Carcello, Joseph V., Hermanson, Dana R., and Hermanson, Roger H. The Determinants of Audit Client Satisfaction Among Clients of Big 6 Firms. Accounting Horizons 11, 1 (March 1997): 12
- Kotler, P., and Bloom, P. N. Marketing Professional Services. Englewood Cliffs NJ: Prentice Hall (1984). Cited in Iyer, V. M. Characteristics of accounting firm alumni who benefit their former firm. Accounting Horizons 12, 1 (March 1998): 18-30.

- Kotler, P., Armstrong, G., Brown, L., and Adam, S. Marketing. 4th ed. Sydney: Prentice Hall, 1998
- Palmrose, Zoe - Vonna. An analysis of auditor litigation and audit service quality. The Accounting Review LXIII (January 1988): 55 - 73. อ้างถึงใน สมชาย สุภัทรกุล. คุณภาพของงานสอบบัญชีกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี. วารสารบริหารธุรกิจ 83 (กรกฎาคม - กันยายน 2542): 21 - 32.
- Schroeder, Mary S., Solomon, Ira., and Vickrey, Don. Audit Quality: The Perceptions of Audit - Committee Chairpersons and Audit Partners. Auditing: A Journal of Practice & Theory 5, 2 (Spring 1986): 86 - 94.
- Simon, D. T., and Francis, J. R. The Effects of Auditor Change on Audit Fees: Tests of Price Cutting and Price Recovery. The Accounting Review 63 (April 1988): 255 - 269.
- Taylor, S.A. and Baker, T.L. An assessment of the relationship between service quality and customer satisfaction in the formation of consumers' purchase intentions. Journal of Retailing 70, 2 (1994): 163 - 178.
- Teoh, Siew H., and Wong, T. J. Perceived auditor quality and the earnings response coefficient. The Accounting Review 68 (April 1993): 346 - 366. อ้างถึงใน สมชาย สุภัทรกุล. คุณภาพของงานสอบบัญชีกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี. วารสารบริหารธุรกิจ 83 (กรกฎาคม - กันยายน 2542): 21 - 32.
- 5 top firms accept CAP awards. Accounting Today (9 November 1992): 30. Cited in Behn, Bruce K., Carcello, Joseph V., Hermanson, Dana R., and Hermanson, Roger H. The Determinants of Audit Client Satisfaction Among Clients of Big 6 Firms. Accounting Horizons 11, 1 (March 1997): 9.
- Warming - Rasmussen, Bent., and Jensen, Lars. Quality dimensions in external audit services - an external user perspective. The European Accounting 7 (1998): 65 - 82.
- Williams, D. D. The potential determinants of auditor change. Journal of Business Finance and Accounting 15 (Summer 1988): 243 - 261.
- Wooten, Thomas C., and Colson, Robert H. Research about Audit Quality. CPA Journal 73, 1 (January 2003): 48 - 52.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คุณลักษณะ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ค่อนข้าง เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ค่อนข้าง ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ผลต่อความ พอใจในงาน สอบบัญชี	
	7	6	5	4	3	2	1	พอใจ	ไม่พอใจ
16. ผู้สอบบัญชีของบริษัทสามารถปฏิบัติงานร่วมกับท่านและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี									
17. ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีมนุษยสัมพันธ์ดี									
18. ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือตัวท่าน									
19. ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่างๆให้ท่านเข้าใจได้อย่างชัดเจน									
20. ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือตัวท่านอย่างเพียงพอ									
21. ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้บริหารและ/หรือตัวท่านในเรื่องการใช้หลักการบัญชี									
22. ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้บริหารและ/หรือตัวท่านในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล									
23. ผู้สอบบัญชีของบริษัทรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือตัวท่าน									
24. ผู้สอบบัญชีของบริษัทคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงาน และระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชี/ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ									
25. ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล									
26. ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการตรวจสอบมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป									

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

โปรดแสดงความเห็นเกี่ยวกับความระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี /สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน

- สิ่งที่ท่านคาดหวังว่าจะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน (โปรดเรียงลำดับจาก 1 มากที่สุด ถึง 5 น้อยที่สุด)

_____ งบการเงินของบริษัทแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

_____ งบการเงินของบริษัทได้เปิดเผยหรือแสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน

_____ ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัท

- _____ ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในบริษัท
- _____ ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ที่บริษัทต้องปฏิบัติตาม
- _____ ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่อการเงินในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างไม่มีเงื่อนไข (งบการเงินถูกต้องตามที่ควร
อื่น ๆ (โปรดระบุ)
-
-

2. การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นไปตามความคาดหวังของท่าน
- Y มากที่สุด Y มาก Y ปานกลาง Y น้อย Y น้อยที่สุด
3. บริษัทของท่านให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่ใช้ในปัจจุบัน มาเป็นระยะเวลาานานเท่าใด
- Y 1 ปี Y 2 ปี Y 3 ปี Y 4 ปี Y 5 ปี Y มากกว่า 5 ปี
4. ท่านมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี / สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน อยู่ในระดับใด

	พึงพอใจ มาก	พึงพอใจ บ้าง	เฉย ๆ	ไม่ค่อย พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ มาก
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ปีปัจจุบัน					
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในปีแรกของการว่าจ้าง					
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในปีที่ 2 ของการว่าจ้าง					
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในปีที่ 3 ของการว่าจ้าง					
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในปีที่ 4 ของการว่าจ้าง					
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในปีที่ 5 ของการว่าจ้าง					

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอนะ

1. ในความคิดเห็นของท่าน นอกจากปัจจัยข้างต้นแล้วท่านเห็นว่ายังมีปัจจัยอะไรอีกที่ทำให้ท่านมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

.....

.....

.....

.....

.....

2. ในความคิดเห็นของท่าน นอกจากปัจจัยข้างต้นแล้วท่านเห็นว่ายังมีปัจจัยอะไรอีกที่ทำให้ท่านไม่พึงพอใจในงานสอบบัญชี
พร้อมทั้งโปรดให้

ข้อเสนอนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ท่านสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

คำชี้แจง ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าคุณลักษณะของผู้สอบบัญชีดังต่อไปนี้ ทำให้ท่านเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชีหรือไม่ และในระดับใด โปรดใส่เครื่องหมาย 3 ในช่องที่ท่านเลือก

คุณลักษณะ	ผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี					
	พอใจ มากที่สุด	พอ ใจ มาก	พอ ใจ ปาน กลาง	พอ ใจ น้อย	พอ ใจ น้อย ที่สุด	ไม่มีผล ต่อความ พอใจ
คุณสมบัติของผู้สอบบัญชี						
1. การที่ผู้สอบบัญชีมีความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต						
2. การที่ผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมากกว่า 5 ปี						
3. การที่ผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบธุรกิจหลายๆ ประเภทอุตสาหกรรม						
4. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี						
5. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี						
6. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ตรวจสอบเป็นอย่างดี						
7. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและเฉพาะอุตสาหกรรมเป็นพิเศษนอกเหนือจากสาขาการบัญชี และการสอบบัญชี						
8. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชี และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี						
9. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการสอบบัญชี และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี						
10. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีและการสอบบัญชีเป็นอย่างดี						
11. การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ/คอมพิวเตอร์ และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี						
12. การที่ผู้สอบบัญชีเข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับวิชาชีพสอบบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยกำหนด						
13. การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้หาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา						
14. การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้รับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้อื่น						
15. การที่ผู้สอบบัญชีมีความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียน						

คุณลักษณะ	ผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี					
	พอใจ มากที่สุด	พอใจ มาก	พอใจ ปาน กลาง	พอใจ น้อย	พอใจ น้อย ที่สุด	ไม่มีผล ต่อความ พอใจ
16. การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้มีความสามารถในการวิเคราะห์และใช้ดุลยพินิจ						
17. การที่ผู้สอบบัญชีสามารถตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี						
18. การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติตามมรรยาทของผู้สอบบัญชีอย่างเคร่งครัด						
ลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี						
1. การที่ผู้สอบบัญชีพิจารณา/ทำข้อตกลงในการรับงานสอบบัญชี พร้อมทั้งจัดทำและส่งหนังสือตอบรับงานสอบบัญชีให้บริษัทลูกค้าก่อนที่จะเริ่มงาน						
2. การที่ผู้สอบบัญชีทำความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด						
3. การที่ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด						
4. การที่ผู้สอบบัญชีทำการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม						
5. การที่ผู้สอบบัญชีทำการวางแผนการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม						
6. การที่ผู้สอบบัญชีพัฒนาและจัดทำแนวการสอบบัญชี(Audit Program) โดยกำหนดลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของการปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างเหมาะสม						
7. การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด						
8. การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน						
9. การที่ผู้สอบบัญชีใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ						
10. การที่ผู้สอบบัญชีจัดทำเอกสารหลักฐานการสอบบัญชี (กระดาษทำการ) ที่สมบูรณ์และมีรายละเอียดเพียงพอ						
11. การที่ผู้สอบบัญชีควบคุมและสอบทานงานตรวจสอบของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีโดยละเอียด						
12. การที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นและรายงานเหตุผล/ตัวเลขของผลกระทบที่เป็นไปได้ต่อการเงินไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม						

คุณลักษณะ	ผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี					
	พอใจ มากที่สุด	พอใจ มาก	พอใจ ปาน กลาง	พอใจ น้อย	พอใจ น้อย ที่สุด	ไม่มีผล ต่อความ พอใจ
13. การที่ผู้สอบบัญชีไม่เปิดเผยความลับของลูกค้าที่ตนได้รู้มาจากการปฏิบัติงานตรวจสอบ						
14. การที่ผู้สอบบัญชีมีการติดต่อสื่อสารและรายงานข้อบกพร่องต่างๆที่พบระหว่างการตรวจสอบกับผู้บริหาร/คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ						
15. การที่ผู้สอบบัญชีมีอิสระจากคณะกรรมการบริหารของบริษัทผู้รับการตรวจสอบในการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชี						
ลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี						
1. การที่เป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 อันดับ (Big 4)						
2. การที่เป็นสำนักงานสอบบัญชีของไทย (local firm)						
3. การที่สำนักงานสอบบัญชีคัดเลือกและมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อปฏิบัติงานสอบบัญชี						
4. การที่สำนักงานสอบบัญชีจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานสอบบัญชีเกี่ยวกับความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ						
5. การที่สำนักงานสอบบัญชีใช้นโยบายและวิธีการปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพอย่างเพียงพอและเหมาะสม						
6. การที่สำนักงานสอบบัญชีมีชื่อเสียงโดยรวมที่ดีเป็นที่รู้จัก และยอมรับของสาธารณชนทั่วไป						

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1. ในความคิดเห็นของท่าน นอกจากปัจจัยข้างต้นแล้วท่านเห็นว่ายังมีปัจจัยอะไรอีกที่ทำให้ท่านมีความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

.....

.....

.....

.....

2. ในความคิดเห็นของท่าน โปรดระบุปัจจัยที่ทำให้ท่านไม่พึงพอใจในงานสอบบัญชี พร้อมทั้งโปรดให้ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

ตารางสรุปผลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการสอบบัญชี

ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4			สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		
	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชีหรือ ตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชีหรือ ตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม
ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี						
1. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ						
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย*	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานสอบบัญชี ตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย
ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย
2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชี						
ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย
ผู้สอบบัญชีมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเป็นอย่างดี	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย
ผู้สอบบัญชีสามารถตอบปัญหาเกี่ยวกับการบัญชีได้อย่างถูกต้องและชัดเจน	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย
3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านความเข้าใจของผู้สอบบัญชีในระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ						
ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทโดยละเอียด	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ ทราบถึงข้อบกพร่องของระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในของบริษัท	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย

ตารางสรุปผลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการสอบบัญชี (ต่อ)

ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4			สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		
	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชีหรือ ตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชีหรือ ตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม
4. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ						
ผู้สอบบัญชีใช้เทคโนโลยี /โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย**
5. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี ด้านการใช้วารณฎานในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ						
ผู้สอบบัญชีตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย
ผู้สอบบัญชีตรวจพบและรายงานให้ทราบถึงการทุจริตและข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญต่องบการเงิน	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย
6. ความทันต่อเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ						
ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบเสร็จตามวันที่ตกลงกันได้	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย

ตารางสรุปผลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการสอบบัญชี (ต่อ)

ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4			สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		
	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชีหรือ ตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชีหรือ ตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม
7. การให้คำแนะนำและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพแก่บริษัทผู้รับการตรวจสอบ						
ผู้สอบบัญชีให้คำแนะนำในด้านมาตรฐานการบัญชี ระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และวิธีปฏิบัติทางบัญชี ได้อย่างถูกต้อง	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย
ผู้สอบบัญชีแจ้งให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและความรู้ใหม่ๆ ในเรื่องของภาษี มาตรฐานการบัญชี หลักการบัญชี ระบบการควบคุมภายใน และกฎข้อบังคับทางวิชาชีพต่าง ๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย**
8. การที่ผู้สอบบัญชีสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานผู้ช่วยผู้สอบบัญชี						
ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนทีมงานตรวจสอบ (ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) บ่อยครั้ง	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างเห็นด้วย*	ค่อนข้างเห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างเห็นด้วย	ไม่แน่ใจ
9. การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ						
ผู้สอบบัญชีมีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย**

ตารางสรุปผลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี (ต่อ)

ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4			สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		
	คณะกรรมการตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า	รวม	คณะกรรมการตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า	รวม
ผู้สอบบัญชีมีการติดต่อสื่อสาร/ปรึกษาหารือกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถามอย่างเพียงพอ	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย
10. ความสอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีและบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ ในเรื่องหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล						
ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องการใช้หลักการบัญชี	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้างเห็นด้วย*	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย
ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย
ผู้สอบบัญชีรับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย

ตารางสรุปผลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการสอบบัญชี (ต่อ)

ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4			สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		
	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชีหรือ ตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชีหรือ ตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม
ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับบริษัทผู้รับการตรวจสอบ						
1. การที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยทำงานสอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการในปัจจุบัน	ส่วนใหญ่ ไม่เคย	ส่วนใหญ่ ไม่เคย	ส่วนใหญ่ ไม่เคย	ทั้งหมด ไม่เคย	ทั้งหมด ไม่เคย	ส่วนใหญ่ ไม่เคย
2. มนุษยสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชี						
ผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้ตอบแบบสอบถามและพนักงานของบริษัทได้เป็นอย่างดี	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย
ผู้สอบบัญชีมีมนุษยสัมพันธ์ดี	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย
3. ความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้สอบบัญชีกับบุคลากรระดับสูงของบริษัทผู้รับการตรวจสอบ						
ผู้สอบบัญชีมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้บริหารและ/หรือผู้ตอบแบบสอบถาม	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ
ปัจจัยด้านสำนักงานสอบบัญชี						
1. ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี						
ผู้สอบบัญชีคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีตามปริมาณงานและระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีในแต่ละระดับใช้ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ	เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย

ตารางสรุปผลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทให้บริการสอบบัญชี (ต่อ)

ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4			สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		
	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชีหรือ ตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายบัญชีหรือ ตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนที่สมเหตุสมผล	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็น ด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย
2. ชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี						
ผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีมีชื่อเสียงดี เป็นที่รู้จักและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย**

* ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะดังกล่าวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

** ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะดังกล่าวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 และให้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non big 4 มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางสรุปผลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี/สำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการในปัจจุบัน จำแนกตามตำแหน่ง และสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้บริการสอบบัญชี

ระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4			สำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4		
	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม	คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ผู้อำนวยการฝ่าย บัญชีหรือตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	รวม
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ปีปัจจุบัน	พึงพอใจมาก	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจมาก ab	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในปีแรกของการว่าจ้าง	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง ac	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง def
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในปีที่ 2 ของการว่าจ้าง	พึงพอใจมาก	พึงพอใจบ้าง *	พึงพอใจบ้าง b	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง g
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในปีที่ 3 ของการว่าจ้าง	พึงพอใจมาก	พึงพอใจบ้าง *	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจมาก	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง d
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในปีที่ 4 ของการว่าจ้าง	พึงพอใจมาก	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจบ้าง e
ความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ในปีที่ 5 ของการว่าจ้าง	พึงพอใจมาก	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจมาก c	พึงพอใจบ้าง	พึงพอใจมาก	พึงพอใจมาก fg

* ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

abcd efg ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในงานสอบบัญชี ระหว่างปีต่าง ๆ ที่ใช้บริการมีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	Mean	S.D.	ผลต่อความ พอใจใน งานสอบบัญชี
คุณสมบัติของผู้สอบบัญชี			
การที่ผู้สอบบัญชีมีความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต	4.63	0.59	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบมากกว่า 5 ปี	3.28	1.32	พอใจมาก *
การที่ผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบธุรกิจหลาย ๆ ประเภทอุตสาหกรรม	3.83	0.98	พอใจมาก *
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและอุตสาหกรรมของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี	4.40	0.67	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี	4.48	0.72	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ตรวจสอบเป็นอย่างดี	4.20	0.82	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและเฉพาะอุตสาหกรรมเป็นพิเศษนอกเหนือจากสาขาการบัญชีและการสอบบัญชี	3.55	0.85	พอใจมาก
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชี และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี	4.43	0.64	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการสอบบัญชี และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี	4.50	0.64	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีและการสอบบัญชีเป็นอย่างดี	4.48	0.64	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ/คอมพิวเตอร์ และสามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี	3.53	1.09	พอใจมาก *
การที่ผู้สอบบัญชีเข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับวิชาชีพสอบบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยกำหนด	3.45	1.15	พอใจมาก *
การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้หาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา	4.15	0.92	พอใจมากที่สุด *
การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้รับฟังความคิดเห็น/คำชี้แจงของผู้อื่น	4.20	0.69	พอใจมากที่สุด

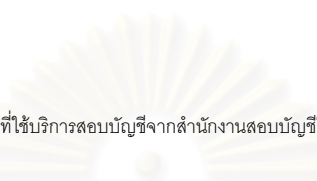
ตารางค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ (ต่อ)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	Mean	S.D.	ผลต่อความ พอใจใน งานสอบบัญชี
การที่ผู้สอบบัญชีมีความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียน	4.35	0.62	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้มีความสามารถในการวิเคราะห์และใช้ดุลยพินิจ	4.02	0.88	พอใจมากที่สุด *
การที่ผู้สอบบัญชีสามารถตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยได้เป็นอย่างดี	4.46	0.71	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติตามมรรยาทของผู้สอบบัญชีอย่างเคร่งครัด	4.22	0.94	พอใจมากที่สุด *
ลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี			
การที่ผู้สอบบัญชีพิจารณา/ทำข้อตกลงในการรับงานสอบบัญชี พร้อมทั้งจัดทำและส่งหนังสือตอบรับงานสอบบัญชีให้บริษัทลูกค้า ก่อนที่จะเริ่มงาน	3.90	1.02	พอใจมาก *
การที่ผู้สอบบัญชีทำความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด	4.37	0.62	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีทำการศึกษาระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในของบริษัทผู้รับการตรวจสอบโดยละเอียด	4.44	0.63	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีทำการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม	4.32	0.61	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีทำการวางแผนการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเหมาะสม	4.37	0.66	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีพัฒนาและจัดทำแนวการสอบบัญชี (Audit Program) โดยกำหนดลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของการปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างเหมาะสม	4.05	1.00	พอใจมากที่สุด *
การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเข้มงวด	4.27	0.81	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน	4.37	0.73	พอใจมากที่สุด

ตารางค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี จำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ (ต่อ)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี	Mean	S.D.	ผลต่อความพึงพอใจในงานสอบบัญชี
การที่ผู้สอบบัญชีใช้เทคโนโลยี/โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ	3.44	1.12	พอใจมาก *
การที่ผู้สอบบัญชีจัดทำเอกสารหลักฐานการสอบบัญชี(กระดาษทำการ) ที่สมบูรณ์และมีรายละเอียดเพียงพอ	4.10	1.00	พอใจมากที่สุด *
การที่ผู้สอบบัญชีควบคุมและสอบทานงานตรวจสอบของผู้ช่วยผู้สอบบัญชีโดยละเอียด	4.29	0.90	พอใจมากที่สุด *
การที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นและรายงานเหตุผล/ตัวเลขของผลกระทบที่เป็นไปได้ต่อการเงินไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีอย่างเหมาะสม	4.41	0.71	พอใจมากที่สุด
การที่ผู้สอบบัญชีไม่เปิดเผยความลับของลูกค้าที่ตนได้รู้มาจากการปฏิบัติงานตรวจสอบ	3.90	1.30	พอใจมาก *
การที่ผู้สอบบัญชีมีการติดต่อสื่อสารและรายงานข้อบกพร่องต่างๆ ที่พบระหว่างการตรวจสอบกับผู้บริหาร/คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทผู้รับการตรวจสอบอย่างเพียงพอ	4.28	0.93	พอใจมากที่สุด *
การที่ผู้สอบบัญชีมีอิสระจากคณะกรรมการบริหารของบริษัทผู้รับการตรวจสอบในการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชี	4.48	0.96	พอใจมากที่สุด *
ลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี			
การที่เป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ระดับนานาชาติ 4 แห่ง	2.83	1.39	พอใจปานกลาง *
การที่เป็นสำนักงานสอบบัญชีของไทย (local firm)	2.78	1.39	พอใจปานกลาง *
การที่สำนักงานสอบบัญชีคัดเลือกและมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อปฏิบัติงานสอบบัญชี	4.20	0.91	พอใจมากที่สุด *
การที่สำนักงานสอบบัญชีจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานสอบบัญชีเกี่ยวกับความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ	4.23	0.95	พอใจมากที่สุด *
การที่สำนักงานสอบบัญชีใช้นโยบายและวิธีการปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างเพียงพอและเหมาะสม	4.35	0.89	พอใจมากที่สุด *
การที่สำนักงานสอบบัญชีมีชื่อเสียงโดยรวมที่ดีเป็นที่รู้จัก และยอมรับของสาธารณชนทั่วไป	3.15	1.59	พอใจมาก *

หมายเหตุ * ผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านเห็นว่าคุณลักษณะดังกล่าว ไม่มีผลทำให้เกิดความพึงพอใจในงานสอบบัญชี

Correlation Matrix กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
ข้อ1	1	0.651	0.48	0.351	0.252	0.486	0.441	0.359	0.294	0.384	0.237	0.322	0.335	0.223	0.252	0.415	0.372	0.137	0.245	0.333	0.024	-0.025	0.266	0.237	0.208	0.152
ข้อ2	0.651	1	0.526	0.435	0.358	0.552	0.592	0.549	0.416	0.502	0.337	0.561	0.509	0.378	0.172	0.496	0.534	0.161	0.385	0.397	-0.02	-0.062	0.303	0.32	0.227	0.347
ข้อ3	0.48	0.526	1	0.542	0.372	0.649	0.417	0.426	0.304	0.427	0.1	0.58	0.49	0.427	0.085	0.346	0.441	0.11	0.324	0.287	0.26	0.273	0.34	0.241	0.246	0.259
ข้อ4	0.351	0.435	0.542	1	0.565	0.497	0.384	0.428	0.192	0.363	0.123	0.351	0.522	0.317	0.161	0.195	0.435	0.072	0.323	0.455	0.105	0.164	0.096	0.187	0.117	0.223
ข้อ5	0.252	0.358	0.372	0.565	1	0.461	0.537	0.268	0.111	0.277	0.103	0.256	0.342	0.427	0.199	0.26	0.344	0.127	0.328	0.216	0.044	-0.047	0.183	0.258	0.184	0.21
ข้อ6	0.486	0.552	0.649	0.497	0.461	1	0.635	0.481	0.427	0.561	0.174	0.584	0.587	0.483	0.182	0.486	0.496	0.225	0.592	0.244	0.189	0.161	0.084	0.264	0.232	0.267
ข้อ7	0.441	0.592	0.417	0.384	0.537	0.635	1	0.582	0.36	0.553	0.344	0.43	0.456	0.387	0.238	0.466	0.432	0.19	0.348	0.241	0.112	0.038	-0.026	0.061	0	0.247
ข้อ8	0.359	0.549	0.426	0.428	0.268	0.481	0.582	1	0.266	0.513	0.447	0.469	0.52	0.377	0.234	0.368	0.495	0.232	0.282	0.399	-0.039	0.002	0.147	0.122	0.079	0.362
ข้อ9	0.294	0.416	0.304	0.192	0.111	0.427	0.36	0.266	1	0.418	0.167	0.238	0.272	0.328	0.205	0.285	0.283	-0.022	0.364	0.212	0.069	0.067	0.244	0.245	0.203	0.326
ข้อ10	0.384	0.502	0.427	0.363	0.277	0.561	0.553	0.513	0.418	1	0.345	0.486	0.554	0.41	0.243	0.413	0.424	0.215	0.32	0.38	0.001	0.015	0.138	0.102	0.137	0.19
ข้อ11	0.237	0.337	0.1	0.123	0.103	0.174	0.344	0.447	0.167	0.345	1	0.233	0.334	0.259	0.275	0.226	0.254	0.162	0.099	0.159	-0.097	-0.175	0.159	-0.013	-0.043	0.238
ข้อ12	0.322	0.561	0.58	0.351	0.256	0.584	0.43	0.469	0.238	0.486	0.233	1	0.502	0.43	0.047	0.385	0.338	0.203	0.44	0.356	0.035	0.003	0.254	0.227	0.321	0.207
ข้อ13	0.335	0.509	0.49	0.522	0.342	0.587	0.456	0.52	0.272	0.554	0.334	0.502	1	0.586	0.188	0.369	0.374	0.173	0.506	0.45	-0.018	0.019	0.12	0.201	0.203	0.311
ข้อ14	0.223	0.378	0.427	0.317	0.427	0.483	0.387	0.377	0.328	0.41	0.259	0.43	0.586	1	0.061	0.329	0.406	0.219	0.453	0.227	-0.067	-0.112	0.229	0.2	0.197	0.339
ข้อ15	0.252	0.172	0.085	0.161	0.199	0.182	0.238	0.234	0.205	0.243	0.275	0.047	0.188	0.061	1	0.216	0.076	0.269	0.061	0.15	-0.366	-0.316	0.121	0.015	-0.009	0.107
ข้อ16	0.415	0.496	0.346	0.195	0.26	0.486	0.466	0.368	0.285	0.413	0.226	0.385	0.369	0.329	0.216	1	0.71	0.203	0.415	0.406	-0.005	-0.057	0.37	0.043	0.037	0.318
ข้อ17	0.372	0.534	0.441	0.435	0.344	0.496	0.432	0.495	0.283	0.424	0.254	0.338	0.374	0.406	0.076	0.71	1	0.215	0.511	0.448	0.142	0.106	0.336	0.096	0.113	0.305
ข้อ18	0.137	0.161	0.11	0.072	0.127	0.225	0.19	0.232	-0.022	0.215	0.162	0.203	0.173	0.219	0.269	0.203	0.215	1	0.168	0.317	-0.33	-0.235	0.219	0.107	0.188	0.12
ข้อ19	0.245	0.385	0.324	0.323	0.328	0.592	0.348	0.282	0.364	0.32	0.099	0.44	0.506	0.453	0.061	0.415	0.511	0.168	1	0.39	0.084	0.085	0.202	0.286	0.33	0.271
ข้อ20	0.333	0.397	0.287	0.455	0.216	0.244	0.241	0.399	0.212	0.38	0.159	0.356	0.45	0.227	0.15	0.406	0.448	0.317	0.39	1	-0.162	-0.13	0.287	0.143	0.189	0.196
ข้อ21	0.024	-0.02	0.26	0.105	0.044	0.189	0.112	-0.039	0.069	0.001	-0.097	0.035	-0.018	-0.067	-0.366	-0.005	0.142	-0.33	0.084	-0.162	1	0.863	-0.004	-0.08	-0.019	-0.074
ข้อ22	-0.025	-0.062	0.273	0.164	-0.047	0.161	0.038	0.002	0.067	0.015	-0.175	0.003	0.019	-0.112	-0.316	-0.057	0.106	-0.235	0.085	-0.13	0.863	1	-0.012	-0.003	0.051	-0.042
ข้อ23	0.266	0.303	0.34	0.096	0.183	0.084	-0.026	0.147	0.244	0.138	0.159	0.254	0.12	0.229	0.121	0.37	0.336	0.219	0.202	0.287	-0.004	-0.012	1	0.318	0.336	0.486

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26	
ข้อ24	0.237	0.32	0.241	0.187	0.258	0.264	0.061	0.122	0.245	0.102	-0.013	0.227	0.201	0.2	0.015	0.043	0.096	0.107	0.286	0.143	-0.08	-0.003	0.318	1	0.822	0.217	
ข้อ25	0.208	0.227	0.246	0.117	0.184	0.232	0	0.079	0.203	0.137	-0.043	0.321	0.203	0.197	-0.009	0.037	0.113	0.188	0.33	0.189	-0.019	0.051	0.336	0.822	1	0.19	
ข้อ26	0.152	0.347	0.259	0.223	0.21	0.267	0.247	0.362	0.326	0.19	0.238	0.207	0.311	0.339	0.107	0.318	0.305	0.12	0.271	0.196	-0.074	-0.042	0.486	0.217	0.19	1	
Sig. (1-tailed)																											
ข้อ1		0	0	0.002	0.018	0	0	0.001	0.007	0.001	0.025	0.004	0.002	0.033	0.018	0	0.001	0.131	0.021	0.003	0.422	0.418	0.014	0.025	0.043	0.106	
ข้อ2	0		0	0	0.001	0	0	0	0	0	0.002	0	0	0.001	0.079	0	0	0.093	0.001	0	0.435	0.305	0.006	0.004	0.031	0.002	
ข้อ3	0	0		0	0.001	0	0	0	0.006	0	0.206	0	0	0	0.245	0.002	0	0.185	0.003	0.008	0.016	0.012	0.002	0.023	0.021	0.016	
ข้อ4	0.002	0	0		0	0	0.001	0	0.057	0.001	0.157	0.002	0	0.004	0.093	0.054	0	0.279	0.003	0	0.196	0.089	0.217	0.062	0.17	0.033	
ข้อ5	0.018	0.001	0.001	0		0	0	0.013	0.183	0.011	0.199	0.017	0.002	0	0.051	0.016	0.002	0.149	0.003	0.037	0.359	0.352	0.067	0.016	0.065	0.042	
ข้อ6	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0.076	0	0	0	0.067	0	0	0.031	0	0.022	0.06	0.093	0.247	0.014	0.027	0.013	
ข้อ7	0	0	0	0.001	0	0		0	0.001	0	0.002	0	0	0.001	0.025	0	0	0.059	0.002	0.023	0.181	0.379	0.416	0.308	0.5	0.02	
ข้อ8	0.001	0	0	0	0.013	0	0		0.014	0	0	0	0	0.001	0.027	0.001	0	0.028	0.01	0	0.375	0.493	0.114	0.16	0.259	0.001	
ข้อ9	0.007	0	0.006	0.057	0.183	0	0.001	0.014		0	0.085	0.024	0.012	0.003	0.046	0.009	0.009	0.43	0.001	0.04	0.286	0.293	0.021	0.021	0.047	0.003	
ข้อ10	0.001	0	0	0.001	0.011	0	0	0	0		0.002	0	0	0	0.022	0	0	0.038	0.004	0.001	0.496	0.452	0.13	0.203	0.132	0.059	
ข้อ11	0.025	0.002	0.206	0.157	0.199	0.076	0.002	0	0.085	0.002		0.027	0.003	0.016	0.011	0.031	0.018	0.091	0.209	0.095	0.213	0.075	0.096	0.457	0.364	0.025	
ข้อ12	0.004	0	0	0.002	0.017	0	0	0	0.024	0	0.027		0	0	0.351	0.001	0.002	0.047	0	0.001	0.387	0.492	0.018	0.03	0.004	0.044	
ข้อ13	0.002	0	0	0	0.002	0	0	0	0.012	0	0.003	0		0	0.061	0.001	0.001	0.077	0	0	0.441	0.438	0.163	0.048	0.047	0.005	
ข้อ14	0.033	0.001	0	0.004	0	0	0.001	0.001	0.003	0	0.016	0	0		0.31	0.003	0	0.036	0	0.03	0.292	0.179	0.029	0.05	0.053	0.002	
ข้อ15	0.018	0.079	0.245	0.093	0.051	0.067	0.025	0.027	0.046	0.022	0.011	0.351	0.061	0.31		0.037	0.268	0.013	0.31	0.109	0.001	0.004	0.161	0.453	0.469	0.19	
ข้อ16	0	0	0.002	0.054	0.016	0	0	0.001	0.009	0	0.031	0.001	0.001	0.003	0.037		0	0.047	0	0	0.483	0.32	0.001	0.362	0.38	0.004	
ข้อ17	0.001	0	0	0	0.002	0	0	0	0.009	0	0.018	0.002	0.001	0	0.268	0		0.038	0	0	0.123	0.193	0.002	0.216	0.177	0.005	
ข้อ18	0.131	0.093	0.185	0.279	0.149	0.031	0.059	0.028	0.43	0.038	0.091	0.047	0.077	0.036	0.013	0.047	0.038		0.084	0.004	0.003	0.026	0.035	0.192	0.061	0.162	
ข้อ19	0.021	0.001	0.003	0.003	0.003	0	0.002	0.01	0.001	0.004	0.209	0	0	0	0.31	0	0	0.084		0	0.246	0.243	0.048	0.009	0.003	0.012	
ข้อ20	0.003	0	0.008	0	0.037	0.022	0.023	0	0.04	0.001	0.095	0.001	0	0.03	0.109	0	0	0.004	0		0.092	0.143	0.008	0.121	0.06	0.053	
ข้อ21	0.422	0.435	0.016	0.196	0.359	0.06	0.181	0.375	0.286	0.496	0.213	0.387	0.441	0.292	0.001	0.483	0.123	0.003	0.246	0.092		0	0.487	0.256	0.438	0.273	

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
Sig. (1-tailed)																										
ข้อ22	0.418	0.305	0.012	0.089	0.352	0.093	0.379	0.493	0.293	0.452	0.075	0.492	0.438	0.179	0.004	0.32	0.193	0.026	0.243	0.143	0		0.461	0.491	0.339	0.367
ข้อ23	0.014	0.006	0.002	0.217	0.067	0.247	0.416	0.114	0.021	0.13	0.096	0.018	0.163	0.029	0.161	0.001	0.002	0.035	0.048	0.008	0.487	0.461		0.004	0.002	0
ข้อ24	0.025	0.004	0.023	0.062	0.016	0.014	0.308	0.16	0.021	0.203	0.457	0.03	0.048	0.05	0.453	0.362	0.216	0.192	0.009	0.121	0.256	0.491	0.004		0	0.037
ข้อ25	0.043	0.031	0.021	0.17	0.065	0.027	0.5	0.259	0.047	0.132	0.364	0.004	0.047	0.053	0.469	0.38	0.177	0.061	0.003	0.06	0.438	0.339	0.002	0		0.059
ข้อ26	0.106	0.002	0.016	0.033	0.042	0.013	0.02	0.001	0.003	0.059	0.025	0.044	0.005	0.002	0.19	0.004	0.005	0.162	0.012	0.053	0.273	0.367	0	0.037	0.059	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Correlation Matrix กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
ข้อ1	1	0.74	0.384	0.484	0.561	0.554	0.736	0.607	0.369	0.565	0.346	0.286	0.553	0.215	0.009	0.35	0.276	0.031	0.411	0.432	0.062	0.049	0.402	0.347	0.238	0.202
ข้อ2	0.74	1	0.512	0.539	0.496	0.587	0.6	0.558	0.397	0.577	0.395	0.365	0.631	0.361	0.039	0.358	0.259	-0.106	0.464	0.49	0.156	0.113	0.456	0.379	0.289	0.338
ข้อ3	0.384	0.512	1	0.64	0.501	0.527	0.395	0.373	0.424	0.47	0.196	0.41	0.53	0.352	0.036	0.392	0.236	-0.013	0.481	0.524	0.298	0.29	0.485	0.399	0.378	0.374
ข้อ4	0.484	0.539	0.64	1	0.66	0.815	0.571	0.594	0.51	0.544	0.432	0.688	0.672	0.355	-0.166	0.497	0.365	-0.034	0.588	0.628	0.104	0.042	0.513	0.388	0.336	0.448
ข้อ5	0.561	0.496	0.501	0.66	1	0.659	0.531	0.519	0.303	0.357	0.34	0.546	0.61	0.39	-0.052	0.441	0.397	-0.065	0.502	0.504	-0.051	-0.054	0.473	0.461	0.312	0.41
ข้อ6	0.554	0.587	0.527	0.815	0.659	1	0.642	0.608	0.453	0.525	0.401	0.611	0.782	0.379	-0.148	0.549	0.529	-0.013	0.669	0.671	0.187	0.14	0.518	0.486	0.426	0.385
ข้อ7	0.736	0.6	0.395	0.571	0.531	0.642	1	0.691	0.454	0.689	0.443	0.433	0.642	0.263	0.02	0.411	0.363	0.08	0.41	0.52	0.121	0.122	0.379	0.322	0.293	0.237
ข้อ8	0.607	0.558	0.373	0.594	0.519	0.608	0.691	1	0.607	0.608	0.629	0.462	0.712	0.279	-0.123	0.415	0.404	0.078	0.55	0.48	0.11	0.107	0.44	0.233	0.283	0.303
ข้อ9	0.369	0.397	0.424	0.51	0.303	0.453	0.454	0.607	1	0.546	0.52	0.372	0.576	0.436	-0.049	0.371	0.306	0.222	0.573	0.533	0.143	0.214	0.484	0.177	0.217	0.423
ข้อ10	0.565	0.577	0.47	0.544	0.357	0.525	0.689	0.608	0.546	1	0.516	0.531	0.653	0.322	0.015	0.365	0.387	0.134	0.52	0.582	0.188	0.101	0.364	0.243	0.269	0.22
ข้อ11	0.346	0.395	0.196	0.432	0.34	0.401	0.443	0.629	0.52	0.516	1	0.419	0.488	0.349	-0.014	0.313	0.338	0.115	0.406	0.45	-0.055	-0.012	0.271	0.12	0.14	0.248
ข้อ12	0.286	0.365	0.41	0.688	0.546	0.611	0.433	0.462	0.372	0.531	0.419	1	0.555	0.433	-0.132	0.532	0.557	0.039	0.561	0.538	0.048	-0.07	0.458	0.301	0.392	0.45
ข้อ13	0.553	0.631	0.53	0.672	0.61	0.782	0.642	0.712	0.576	0.653	0.488	0.555	1	0.444	0.006	0.601	0.565	0	0.721	0.616	0.145	0.081	0.547	0.34	0.382	0.395
ข้อ14	0.215	0.361	0.352	0.355	0.39	0.379	0.263	0.279	0.436	0.322	0.349	0.433	0.444	1	0.054	0.267	0.396	-0.043	0.417	0.441	0.026	0.142	0.245	0.416	0.322	0.247
ข้อ15	0.009	0.039	0.036	-0.166	-0.052	-0.148	0.02	-0.123	-0.049	0.015	-0.014	-0.132	0.006	0.054	1	0.023	0.054	0.163	-0.011	-0.046	-0.001	0.035	-0.113	0.125	0.135	0.02
ข้อ16	0.35	0.358	0.392	0.497	0.441	0.549	0.411	0.415	0.371	0.365	0.313	0.532	0.601	0.267	0.023	1	0.795	-0.036	0.703	0.578	0.238	0.116	0.461	0.262	0.319	0.36
ข้อ17	0.276	0.259	0.236	0.365	0.397	0.529	0.363	0.404	0.306	0.387	0.338	0.557	0.565	0.396	0.054	0.795	1	0.14	0.597	0.56	0.201	0.098	0.423	0.386	0.437	0.276
ข้อ18	0.031	-0.106	-0.013	-0.034	-0.065	-0.013	0.08	0.078	0.222	0.134	0.115	0.039	0	-0.043	0.163	-0.036	0.14	1	0.05	0.078	-0.158	-0.127	0.117	0.018	0.181	0.089
ข้อ19	0.411	0.464	0.481	0.588	0.502	0.669	0.41	0.55	0.573	0.52	0.406	0.561	0.721	0.417	-0.011	0.703	0.597	0.05	1	0.735	0.292	0.222	0.569	0.258	0.287	0.42
ข้อ20	0.432	0.49	0.524	0.628	0.504	0.671	0.52	0.48	0.533	0.582	0.45	0.538	0.616	0.441	-0.046	0.578	0.56	0.078	0.735	1	0.25	0.298	0.439	0.484	0.394	0.383
ข้อ21	0.062	0.156	0.298	0.104	-0.051	0.187	0.121	0.11	0.143	0.188	-0.055	0.048	0.145	0.026	-0.001	0.238	0.201	-0.158	0.292	0.25	1	0.801	0.267	-0.072	-0.058	-0.118
ข้อ22	0.049	0.113	0.29	0.042	-0.054	0.14	0.122	0.107	0.214	0.101	-0.012	-0.07	0.081	0.142	0.035	0.116	0.098	-0.127	0.222	0.298	0.801	1	0.237	0.117	0.143	-0.028
ข้อ23	0.402	0.456	0.485	0.513	0.473	0.518	0.379	0.44	0.484	0.364	0.271	0.458	0.547	0.245	-0.113	0.461	0.423	0.117	0.569	0.439	0.267	0.237	1	0.351	0.341	0.511
	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26

ข้อ24	0.347	0.379	0.399	0.388	0.461	0.486	0.322	0.233	0.177	0.243	0.12	0.301	0.34	0.416	0.125	0.262	0.386	0.018	0.258	0.484	-0.072	0.117	0.351	1	0.75	0.305	
ข้อ25	0.238	0.289	0.378	0.336	0.312	0.426	0.293	0.283	0.217	0.269	0.14	0.392	0.382	0.322	0.135	0.319	0.437	0.181	0.287	0.394	-0.058	0.143	0.341	0.75	1	0.324	
ข้อ26	0.202	0.338	0.374	0.448	0.41	0.385	0.237	0.303	0.423	0.22	0.248	0.45	0.395	0.247	0.02	0.36	0.276	0.089	0.42	0.383	-0.118	-0.028	0.511	0.305	0.324	1	
Sig. (1-tailed)																											
ข้อ1		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.001	0.006	0	0.03	0.47	0.001	0.008	0.395	0	0	0.296	0.335	0	0.001	0.019	0.039	
ข้อ2	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.001	0	0.001	0.368	0.001	0.011	0.18	0	0	0.088	0.165	0	0	0.005	0.001	
ข้อ3	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0.044	0	0	0.001	0.379	0	0.019	0.455	0	0	0.004	0.005	0	0	0	0	
ข้อ4	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.001	0.074	0	0.001	0.384	0	0	0.183	0.358	0	0	0.001	0	
ข้อ5	0	0	0	0		0	0	0	0.004	0.001	0.001	0	0	0	0.327	0	0	0.288	0	0	0.329	0.32	0	0	0.003	0	
ข้อ6	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0.1	0	0	0.454	0	0	0.051	0.112	0	0	0	0	
ข้อ7	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0.01	0.432	0	0.001	0.245	0	0	0.148	0.145	0	0.002	0.005	0.019	
ข้อ8	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0.007	0.144	0	0	0.249	0	0	0.17	0.177	0	0.021	0.006	0.004	
ข้อ9	0	0	0	0	0.004	0	0	0		0	0	0	0	0	0.335	0	0.003	0.026	0	0	0.107	0.031	0	0.062	0.029	0	
ข้อ10	0	0	0	0	0.001	0	0	0	0		0	0	0	0.002	0.448	0.001	0	0.122	0	0	0.05	0.19	0.001	0.017	0.009	0.027	
ข้อ11	0.001	0	0.044	0	0.001	0	0	0	0	0		0	0	0.001	0.453	0.003	0.001	0.16	0	0	0.316	0.46	0.009	0.15	0.112	0.015	
ข้อ12	0.006	0.001	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0.126	0	0	0.367	0	0	0.339	0.273	0	0.004	0	0	
ข้อ13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0.479	0	0	0.5	0	0	0.104	0.243	0	0.001	0	0	
ข้อ14	0.03	0.001	0.001	0.001	0	0	0.01	0.007	0	0.002	0.001	0	0		0.322	0.01	0	0.357	0	0	0.41	0.109	0.016	0	0.002	0.015	
ข้อ15	0.47	0.368	0.379	0.074	0.327	0.1	0.432	0.144	0.335	0.448	0.453	0.126	0.479	0.322		0.422	0.319	0.078	0.462	0.346	0.496	0.382	0.164	0.14	0.122	0.431	
ข้อ16	0.001	0.001	0	0	0	0	0	0	0	0.001	0.003	0	0	0.01	0.422		0	0.38	0	0	0.019	0.157	0	0.011	0.002	0.001	
ข้อ17	0.008	0.011	0.019	0.001	0	0	0.001	0	0.003	0	0.001	0	0	0	0.319	0		0.113	0	0	0.04	0.199	0	0	0	0.008	
ข้อ18	0.395	0.18	0.455	0.384	0.288	0.454	0.245	0.249	0.026	0.122	0.16	0.367	0.5	0.357	0.078	0.38	0.113		0.332	0.249	0.084	0.135	0.155	0.437	0.058	0.221	
ข้อ19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.462	0	0	0.332		0	0.005	0.026	0	0.012	0.006	0	
ข้อ20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.346	0	0	0.249	0		0.014	0.004	0	0	0	0	
ข้อ21	0.296	0.088	0.004	0.183	0.329	0.051	0.148	0.17	0.107	0.05	0.316	0.339	0.104	0.41	0.496	0.019	0.04	0.084	0.005	0.014		0	0.009	0.266	0.308	0.153	
	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26	
Sig. (1-tailed)																											

ข้อ22	0.335	0.165	0.005	0.358	0.32	0.112	0.145	0.177	0.031	0.19	0.46	0.273	0.243	0.109	0.382	0.157	0.199	0.135	0.026	0.004	0	0.019	0.155	0.107	0.404
ข้อ23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.001	0.009	0	0	0.016	0.164	0	0	0.155	0	0	0.009	0.019	0.001	0.001	0
ข้อ24	0.001	0	0	0	0	0	0.002	0.021	0.062	0.017	0.15	0.004	0.001	0	0.14	0.011	0	0.437	0.012	0	0.266	0.155	0.001	0	0.003
ข้อ25	0.019	0.005	0	0.001	0.003	0	0.005	0.006	0.029	0.009	0.112	0	0	0.002	0.122	0.002	0	0.058	0.006	0	0.308	0.107	0.001	0	0.002
ข้อ26	0.039	0.001	0	0	0	0.019	0.004	0	0.027	0.015	0	0	0.015	0.431	0.001	0.008	0.221	0	0	0.153	0.404	0	0.003	0.002	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Correlation Matrix กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
ข้อ1	1	0.721	0.384	0.443	0.489	0.545	0.677	0.527	0.338	0.554	0.298	0.276	0.497	0.218	0.022	0.365	0.323	0.025	0.395	0.394	-0.005	0.016	0.36	0.349	0.254	0.163
ข้อ2	0.721	1	0.506	0.509	0.463	0.585	0.604	0.558	0.399	0.569	0.369	0.418	0.6	0.378	0.053	0.407	0.367	-0.022	0.455	0.46	0.055	0.044	0.411	0.378	0.285	0.325
ข้อ3	0.384	0.506	1	0.608	0.448	0.558	0.393	0.392	0.383	0.44	0.16	0.47	0.519	0.405	0.056	0.371	0.315	0.042	0.426	0.455	0.276	0.282	0.435	0.341	0.327	0.322
ข้อ4	0.443	0.509	0.608	1	0.623	0.715	0.52	0.526	0.417	0.492	0.317	0.579	0.621	0.339	-0.048	0.394	0.384	0.004	0.512	0.577	0.1	0.09	0.388	0.338	0.274	0.349
ข้อ5	0.489	0.463	0.448	0.623	1	0.602	0.534	0.423	0.239	0.347	0.242	0.435	0.516	0.399	0.021	0.379	0.385	-0.002	0.455	0.4	-0.032	-0.049	0.377	0.415	0.288	0.31
ข้อ6	0.545	0.585	0.558	0.715	0.602	1	0.643	0.569	0.44	0.544	0.315	0.592	0.726	0.436	-0.055	0.528	0.533	0.061	0.655	0.541	0.149	0.14	0.378	0.436	0.377	0.323
ข้อ7	0.677	0.604	0.393	0.52	0.534	0.643	1	0.644	0.427	0.664	0.4	0.424	0.587	0.295	0.066	0.426	0.385	0.096	0.403	0.445	0.091	0.091	0.272	0.278	0.229	0.225
ข้อ8	0.527	0.558	0.392	0.526	0.423	0.569	0.644	1	0.483	0.565	0.546	0.465	0.632	0.299	0.021	0.405	0.441	0.136	0.455	0.433	0.029	0.067	0.336	0.211	0.224	0.325
ข้อ9	0.338	0.399	0.383	0.417	0.239	0.44	0.427	0.483	1	0.504	0.392	0.326	0.483	0.429	0.038	0.339	0.305	0.118	0.513	0.448	0.103	0.153	0.407	0.192	0.211	0.377
ข้อ10	0.554	0.569	0.44	0.492	0.347	0.544	0.664	0.565	0.504	1	0.442	0.499	0.619	0.331	0.043	0.378	0.4	0.121	0.486	0.519	0.081	0.069	0.307	0.24	0.257	0.188
ข้อ11	0.298	0.369	0.16	0.317	0.242	0.315	0.4	0.546	0.392	0.442	1	0.348	0.423	0.309	0.112	0.278	0.297	0.135	0.294	0.343	-0.07	-0.08	0.231	0.078	0.076	0.241
ข้อ12	0.276	0.418	0.47	0.579	0.435	0.592	0.424	0.465	0.326	0.499	0.348	1	0.541	0.461	-0.059	0.473	0.474	0.11	0.516	0.486	0.042	-0.042	0.387	0.27	0.361	0.343
ข้อ13	0.497	0.6	0.519	0.621	0.516	0.726	0.587	0.632	0.483	0.619	0.423	0.541	1	0.482	0.072	0.523	0.486	0.064	0.653	0.552	0.069	0.064	0.412	0.313	0.338	0.351
ข้อ14	0.218	0.378	0.405	0.339	0.399	0.436	0.295	0.299	0.429	0.331	0.309	0.461	0.482	1	0.092	0.311	0.371	0.086	0.417	0.353	0.017	0.06	0.263	0.363	0.298	0.294
ข้อ15	0.022	0.053	0.056	-0.048	0.021	-0.055	0.066	0.021	0.038	0.043	0.112	-0.059	0.072	0.092	1	0.084	0.05	0.234	-0.01	0.035	-0.141	-0.123	-0.035	0.047	0.046	0.068
ข้อ16	0.365	0.407	0.371	0.394	0.379	0.528	0.426	0.405	0.339	0.378	0.278	0.473	0.523	0.311	0.084	1	0.774	0.061	0.609	0.518	0.107	0.038	0.427	0.2	0.226	0.337
ข้อ17	0.323	0.367	0.315	0.384	0.385	0.533	0.385	0.441	0.305	0.4	0.297	0.474	0.486	0.371	0.05	0.774	1	0.156	0.566	0.5	0.16	0.111	0.401	0.313	0.342	0.281
ข้อ18	0.025	-0.022	0.042	0.004	-0.002	0.061	0.096	0.136	0.118	0.121	0.135	0.11	0.064	0.086	0.234	0.061	0.156	1	0.07	0.167	-0.217	-0.176	0.149	0.023	0.156	0.108
ข้อ19	0.395	0.455	0.426	0.512	0.455	0.655	0.403	0.455	0.513	0.486	0.294	0.516	0.653	0.417	-0.01	0.609	0.566	0.07	1	0.633	0.18	0.171	0.466	0.285	0.316	0.343
ข้อ20	0.394	0.46	0.455	0.577	0.4	0.541	0.445	0.433	0.448	0.519	0.343	0.486	0.552	0.353	0.035	0.518	0.5	0.167	0.633	1	0.103	0.154	0.4	0.397	0.334	0.302
ข้อ21	-0.005	0.055	0.276	0.1	-0.032	0.149	0.091	0.029	0.103	0.081	-0.07	0.042	0.069	0.017	-0.141	0.107	0.16	-0.217	0.18	0.103	1	0.818	0.138	-0.105	-0.071	-0.086
ข้อ22	0.016	0.044	0.282	0.09	-0.049	0.14	0.091	0.067	0.153	0.069	-0.08	-0.042	0.064	0.06	-0.123	0.038	0.111	-0.176	0.171	0.154	0.818	1	0.135	0.067	0.099	-0.032
ข้อ23	0.36	0.411	0.435	0.388	0.377	0.378	0.272	0.336	0.407	0.307	0.231	0.387	0.412	0.263	-0.035	0.427	0.401	0.149	0.466	0.4	0.138	0.135	1	0.34	0.34	0.492

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
ข้อ24	0.349	0.378	0.341	0.338	0.415	0.436	0.278	0.211	0.192	0.24	0.078	0.27	0.313	0.363	0.047	0.2	0.313	0.023	0.285	0.397	-0.105	0.067	0.34	1	0.771	0.255
ข้อ25	0.254	0.285	0.327	0.274	0.288	0.377	0.229	0.224	0.211	0.257	0.076	0.361	0.338	0.298	0.046	0.226	0.342	0.156	0.316	0.334	-0.071	0.099	0.34	0.771	1	0.259
ข้อ26	0.163	0.325	0.322	0.349	0.31	0.323	0.225	0.325	0.377	0.188	0.241	0.343	0.351	0.294	0.068	0.337	0.281	0.108	0.343	0.302	-0.086	-0.032	0.492	0.255	0.259	1
Sig. (1-tailed)																										
ข้อ1		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.004	0.394	0	0	0.384	0	0	0.474	0.423	0	0	0.001	0.025
ข้อ2	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.262	0	0	0.398	0	0	0.254	0.301	0	0	0	0
ข้อ3	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0.028	0	0	0	0.25	0	0	0.31	0	0	0	0	0	0	0	0
ข้อ4	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.285	0	0	0.48	0	0	0.116	0.14	0	0	0	0
ข้อ5	0	0	0	0		0	0	0	0.002	0	0.002	0	0	0	0.399	0	0	0.49	0	0	0.351	0.278	0	0	0	0
ข้อ6	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0.257	0	0	0.232	0	0	0.036	0.046	0	0	0	0
ข้อ7	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0.215	0	0	0.125	0	0	0.137	0.138	0	0	0.003	0.003
ข้อ8	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0.4	0	0	0.052	0	0	0.365	0.212	0	0.005	0.003	0
ข้อ9	0	0	0	0	0.002	0	0	0		0	0	0	0	0	0.326	0	0	0.08	0	0	0.109	0.033	0	0.01	0.005	0
ข้อ10	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0.304	0	0	0.074	0	0	0.166	0.205	0	0.002	0.001	0.012
ข้อ11	0	0	0.028	0	0.002	0	0	0	0	0		0	0	0	0.09	0	0	0.053	0	0	0.202	0.171	0.003	0.176	0.182	0.002
ข้อ12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0.24	0	0	0.095	0	0	0.307	0.307	0	0.001	0	0
ข้อ13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0.194	0	0	0.223	0	0	0.205	0.221	0	0	0	0
ข้อ14	0.004	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0.136	0	0	0.151	0	0	0.421	0.238	0.001	0	0	0
ข้อ15	0.394	0.262	0.25	0.285	0.399	0.257	0.215	0.4	0.326	0.304	0.09	0.24	0.194	0.136		0.158	0.274	0.002	0.453	0.337	0.045	0.07	0.336	0.286	0.292	0.208
ข้อ16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.158		0	0.235	0	0	0.1	0.324	0	0.008	0.003	0
ข้อ17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.274	0		0.031	0	0	0.027	0.092	0	0	0	0
ข้อ18	0.384	0.398	0.31	0.48	0.49	0.232	0.125	0.052	0.08	0.074	0.053	0.095	0.223	0.151	0.002	0.235	0.031		0.2	0.023	0.004	0.017	0.037	0.391	0.03	0.098
ข้อ19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.453	0	0	0.2		0	0.015	0.02	0	0	0	0
ข้อ20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.337	0	0	0.023	0		0.108	0.032	0	0	0	0
ข้อ21	0.474	0.254	0	0.116	0.351	0.036	0.137	0.365	0.109	0.166	0.202	0.307	0.205	0.421	0.045	0.1	0.027	0.004	0.015	0.108		0	0.049	0.105	0.197	0.151

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
Sig. (1-tailed)																										
ข้อ22	0.423	0.301	0	0.14	0.278	0.046	0.138	0.212	0.033	0.205	0.171	0.307	0.221	0.238	0.07	0.324	0.092	0.017	0.02	0.032	0		0.053	0.212	0.119	0.352
ข้อ23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.003	0	0	0.001	0.336	0	0	0.037	0	0	0.049	0.053		0	0	0
ข้อ24	0	0	0	0	0	0	0	0.005	0.01	0.002	0.176	0.001	0	0	0.286	0.008	0	0.391	0	0	0.105	0.212	0		0	0.001
ข้อ25	0.001	0	0	0	0	0	0.003	0.003	0.005	0.001	0.182	0	0	0	0.292	0.003	0	0.03	0	0	0.197	0.119	0	0		0.001
ข้อ26	0.025	0	0	0	0	0	0.003	0	0	0.012	0.002	0	0	0	0.208	0	0	0.098	0	0	0.151	0.352	0	0.001	0.001	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Correlation Matrix กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
ข้อ1	1	0.839	0.397	0.602	0.449	0.596	0.748	0.594	0.326	0.555	0.378	0.489	0.604	0.62	0.386	0.509	0.43	0.226	0.524	0.497	0.017	0.025	0.573	0.343	0.212	0.565
ข้อ2	0.839	1	0.532	0.68	0.598	0.651	0.694	0.606	0.27	0.701	0.29	0.57	0.638	0.637	0.404	0.598	0.504	0.145	0.548	0.492	0.136	0.094	0.671	0.19	0.059	0.59
ข้อ3	0.397	0.532	1	0.739	0.587	0.54	0.469	0.63	0.195	0.594	0.154	0.204	0.581	0.457	0.172	0.326	0.411	0.403	0.486	0.63	0.129	0.103	0.589	0.187	0	0.326
ข้อ4	0.602	0.68	0.739	1	0.788	0.686	0.601	0.652	0.234	0.665	0.1	0.455	0.711	0.616	0.471	0.558	0.498	0.404	0.501	0.596	0.228	0.223	0.628	0.263	0.087	0.365
ข้อ5	0.449	0.598	0.587	0.788	1	0.739	0.53	0.616	0.239	0.668	0.043	0.458	0.567	0.539	0.43	0.651	0.551	0.324	0.39	0.502	0.225	0.106	0.501	0.073	0.028	0.3
ข้อ6	0.596	0.651	0.54	0.686	0.739	1	0.738	0.643	0.407	0.804	0.264	0.615	0.589	0.609	0.415	0.832	0.701	0.208	0.492	0.462	0.201	0.249	0.581	0.282	0.164	0.616
ข้อ7	0.748	0.694	0.469	0.601	0.53	0.738	1	0.598	0.358	0.685	0.277	0.547	0.585	0.524	0.274	0.6	0.479	0.194	0.434	0.505	-0.055	0.082	0.533	0.324	0.313	0.628
ข้อ8	0.594	0.606	0.63	0.652	0.616	0.643	0.598	1	0.197	0.757	0.178	0.478	0.645	0.558	0.194	0.37	0.368	0.442	0.493	0.606	0.083	-0.089	0.565	0.388	0.246	0.274
ข้อ9	0.326	0.27	0.195	0.234	0.239	0.407	0.358	0.197	1	0.403	0.498	0.233	0.187	0.433	0.133	0.478	0.363	-0.097	0.312	0.231	-0.258	-0.015	0.09	0.329	0.064	0.319
ข้อ10	0.555	0.701	0.594	0.665	0.668	0.804	0.685	0.757	0.403	1	0.291	0.654	0.721	0.744	0.334	0.723	0.685	0.386	0.708	0.629	0.089	0.103	0.695	0.344	0.145	0.53
ข้อ11	0.378	0.29	0.154	0.1	0.043	0.264	0.277	0.178	0.498	0.291	1	0.229	0.28	0.549	-0.006	0.347	0.294	0.075	0.412	0.41	-0.218	-0.111	0.292	0.323	0.096	0.386
ข้อ12	0.489	0.57	0.204	0.455	0.458	0.615	0.547	0.478	0.233	0.654	0.229	1	0.551	0.503	0.386	0.589	0.472	0.346	0.461	0.297	0.293	0.415	0.307	0.18	0.023	0.509
ข้อ13	0.604	0.638	0.581	0.711	0.567	0.589	0.585	0.645	0.187	0.721	0.28	0.551	1	0.829	0.293	0.52	0.577	0.56	0.77	0.78	-0.124	-0.042	0.801	0.344	0.062	0.45
ข้อ14	0.62	0.637	0.457	0.616	0.539	0.609	0.524	0.558	0.433	0.744	0.549	0.503	0.829	1	0.346	0.663	0.66	0.389	0.821	0.676	-0.156	-0.03	0.726	0.309	0.018	0.461
ข้อ15	0.386	0.404	0.172	0.471	0.43	0.415	0.274	0.194	0.133	0.334	-0.006	0.386	0.293	0.346	1	0.43	0.396	0.361	0.396	0.088	0.257	0.365	0.367	0.133	0	0.271
ข้อ16	0.509	0.598	0.326	0.558	0.651	0.832	0.6	0.37	0.478	0.723	0.347	0.589	0.52	0.663	0.43	1	0.833	0.065	0.578	0.428	0.09	0.319	0.552	0.182	0	0.653
ข้อ17	0.43	0.504	0.411	0.498	0.551	0.701	0.479	0.368	0.363	0.685	0.294	0.472	0.577	0.66	0.396	0.833	1	0.199	0.738	0.469	-0.058	0.139	0.653	0.206	0.023	0.727
ข้อ18	0.226	0.145	0.403	0.404	0.324	0.208	0.194	0.442	-0.097	0.386	0.075	0.346	0.56	0.389	0.361	0.065	0.199	1	0.449	0.549	0.083	0.076	0.344	0.025	0.115	0.024
ข้อ19	0.524	0.548	0.486	0.501	0.39	0.492	0.434	0.493	0.312	0.708	0.412	0.461	0.77	0.821	0.396	0.578	0.738	0.449	1	0.691	-0.181	0.042	0.799	0.46	0.105	0.538
ข้อ20	0.497	0.492	0.63	0.596	0.502	0.462	0.505	0.606	0.231	0.629	0.41	0.297	0.78	0.676	0.088	0.428	0.469	0.549	0.691	1	-0.239	-0.066	0.749	0.309	0.087	0.313
ข้อ21	0.017	0.136	0.129	0.228	0.225	0.201	-0.055	0.083	-0.258	0.089	-0.218	0.293	-0.124	-0.156	0.257	0.09	-0.058	0.083	-0.181	-0.239	1	0.682	-0.164	-0.077	0	-0.025
ข้อ22	0.025	0.094	0.103	0.223	0.106	0.249	0.082	-0.089	-0.015	0.103	-0.111	0.415	-0.042	-0.03	0.365	0.319	0.139	0.076	0.042	-0.066	0.682	1	-0.041	-0.027	-0.063	0.171
ข้อ23	0.573	0.671	0.589	0.628	0.501	0.581	0.533	0.565	0.09	0.695	0.292	0.307	0.801	0.726	0.367	0.552	0.653	0.344	0.799	0.749	-0.164	-0.041	1	0.382	0.068	0.499

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26	
ข้อ24	0.343	0.19	0.187	0.263	0.073	0.282	0.324	0.388	0.329	0.344	0.323	0.18	0.344	0.309	0.133	0.182	0.206	0.025	0.46	0.309	-0.077	-0.027	0.382	1	0.387	0.243	
ข้อ25	0.212	0.059	0	0.087	0.028	0.164	0.313	0.246	0.064	0.145	0.096	0.023	0.062	0.018	0	0	0.023	0.115	0.105	0.087	0	-0.063	0.068	0.387	1	0.188	
ข้อ26	0.565	0.59	0.326	0.365	0.3	0.616	0.628	0.274	0.319	0.53	0.386	0.509	0.45	0.461	0.271	0.653	0.727	0.024	0.538	0.313	-0.025	0.171	0.499	0.243	0.188	1	
Sig. (1-tailed)																											
ข้อ1		0	0.015	0	0.006	0	0	0	0.039	0.001	0.02	0.003	0	0	0.018	0.002	0.009	0.115	0.001	0.003	0.465	0.447	0	0.032	0.13	0.001	
ข้อ2	0		0.001	0	0	0	0	0	0.074	0	0.06	0.001	0	0	0.013	0	0.002	0.223	0.001	0.003	0.236	0.311	0	0.157	0.379	0	
ข้อ3	0.015	0.001		0	0	0.001	0.004	0	0.151	0	0.208	0.139	0	0.006	0.182	0.039	0.012	0.014	0.003	0	0.248	0.293	0	0.162	0.5	0.039	
ข้อ4	0	0	0		0	0	0	0	0.106	0	0.299	0.006	0	0	0.004	0.001	0.003	0.013	0.002	0	0.113	0.118	0	0.08	0.323	0.024	
ข้อ5	0.006	0	0	0		0	0.001	0	0.101	0	0.41	0.005	0.001	0.001	0.009	0	0.001	0.04	0.017	0.002	0.116	0.288	0.002	0.351	0.441	0.054	
ข้อ6	0	0	0.001	0	0		0	0	0.013	0	0.08	0	0	0	0.011	0	0	0.135	0.003	0.005	0.144	0.092	0	0.065	0.193	0	
ข้อ7	0	0	0.004	0	0.001	0		0	0.026	0	0.069	0.001	0	0.001	0.071	0	0.004	0.152	0.008	0.002	0.386	0.333	0.001	0.041	0.046	0	
ข้อ8	0	0	0	0	0	0	0		0.149	0	0.173	0.004	0	0.001	0.152	0.022	0.023	0.007	0.003	0	0.332	0.321	0.001	0.017	0.095	0.072	
ข้อ9	0.039	0.074	0.151	0.106	0.101	0.013	0.026	0.149		0.014	0.003	0.108	0.161	0.008	0.241	0.004	0.024	0.306	0.047	0.109	0.085	0.468	0.318	0.038	0.369	0.043	
ข้อ10	0.001	0	0	0	0	0	0	0	0.014		0.06	0	0	0	0.036	0	0	0.017	0	0	0.32	0.293	0	0.032	0.222	0.001	
ข้อ11	0.02	0.06	0.208	0.299	0.41	0.08	0.069	0.173	0.003	0.06		0.112	0.067	0.001	0.487	0.03	0.057	0.347	0.012	0.012	0.123	0.28	0.058	0.041	0.306	0.018	
ข้อ12	0.003	0.001	0.139	0.006	0.005	0	0.001	0.004	0.108	0	0.112		0.001	0.002	0.018	0	0.004	0.031	0.005	0.056	0.058	0.011	0.049	0.171	0.451	0.002	
ข้อ13	0	0	0	0	0.001	0	0	0	0.161	0	0.067	0.001		0	0.058	0.002	0	0.001	0	0	0.256	0.413	0	0.031	0.373	0.006	
ข้อ14	0	0	0.006	0	0.001	0	0.001	0.001	0.008	0	0.001	0.002	0		0.03	0	0	0.017	0	0	0.206	0.438	0	0.048	0.462	0.005	
ข้อ15	0.018	0.013	0.182	0.004	0.009	0.011	0.071	0.152	0.241	0.036	0.487	0.018	0.058	0.03		0.009	0.015	0.025	0.015	0.322	0.085	0.024	0.023	0.241	0.5	0.073	
ข้อ16	0.002	0	0.039	0.001	0	0	0	0.022	0.004	0	0.03	0	0.002	0	0.009		0	0.367	0	0.009	0.318	0.043	0.001	0.168	0.5	0	
ข้อ17	0.009	0.002	0.012	0.003	0.001	0	0.004	0.023	0.024	0	0.057	0.004	0	0	0.015	0		0.146	0	0.005	0.38	0.232	0	0.138	0.453	0	
ข้อ18	0.115	0.223	0.014	0.013	0.04	0.135	0.152	0.007	0.306	0.017	0.347	0.031	0.001	0.017	0.025	0.367	0.146		0.006	0.001	0.332	0.345	0.031	0.448	0.272	0.45	
ข้อ19	0.001	0.001	0.003	0.002	0.017	0.003	0.008	0.003	0.047	0	0.012	0.005	0	0	0.015	0	0	0.006		0	0.17	0.414	0	0.005	0.291	0.001	
ข้อ20	0.003	0.003	0	0	0.002	0.005	0.002	0	0.109	0	0.012	0.056	0	0	0.322	0.009	0.005	0.001	0		0.101	0.364	0	0.049	0.324	0.046	
ข้อ21	0.465	0.236	0.248	0.113	0.116	0.144	0.386	0.332	0.085	0.32	0.123	0.058	0.256	0.206	0.085	0.318	0.38	0.332	0.17	0.101		0	0.194	0.342	0.5	0.448	

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
Sig. (1-tailed)																										
ข้อ22	0.447	0.311	0.293	0.118	0.288	0.092	0.333	0.321	0.468	0.293	0.28	0.011	0.413	0.438	0.024	0.043	0.232	0.345	0.414	0.364	0		0.414	0.444	0.371	0.184
ข้อ23	0	0	0	0	0.002	0	0.001	0.001	0.318	0	0.058	0.049	0	0	0.023	0.001	0	0.031	0	0	0.194	0.414		0.019	0.36	0.002
ข้อ24	0.032	0.157	0.162	0.08	0.351	0.065	0.041	0.017	0.038	0.032	0.041	0.171	0.031	0.048	0.241	0.168	0.138	0.448	0.005	0.049	0.342	0.444	0.019		0.017	0.098
ข้อ25	0.13	0.379	0.5	0.323	0.441	0.193	0.046	0.095	0.369	0.222	0.306	0.451	0.373	0.462	0.5	0.5	0.453	0.272	0.291	0.324	0.5	0.371	0.36	0.017		0.16
ข้อ26	0.001	0	0.039	0.024	0.054	0	0	0.072	0.043	0.001	0.018	0.002	0.006	0.005	0.073	0	0	0.45	0.001	0.046	0.448	0.184	0.002	0.098	0.16	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Correlation Matrix กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
ข้อ1	1	0.909	0.389	0.689	0.736	0.789	0.776	0.77	0.663	0.439	0.577	0.627	0.789	0.64	0.062	0.728	0.539	-0.084	0.75	0.581	-0.051	0.088	0.265	0.59	0.542	0.582
ข้อ2	0.909	1	0.422	0.738	0.79	0.788	0.81	0.784	0.686	0.496	0.579	0.597	0.772	0.641	0.052	0.719	0.548	-0.017	0.724	0.542	-0.118	-0.048	0.257	0.575	0.574	0.571
ข้อ3	0.389	0.422	1	0.54	0.444	0.455	0.454	0.44	0.307	0.464	0.141	0.187	0.492	0.342	0.141	0.421	0.597	-0.072	0.438	0.373	0.178	0.247	0.579	0.203	0.316	0.528
ข้อ4	0.689	0.738	0.54	1	0.867	0.841	0.805	0.764	0.587	0.608	0.474	0.527	0.755	0.686	0.263	0.608	0.572	0.012	0.668	0.558	-0.087	0.135	0.444	0.445	0.531	0.647
ข้อ5	0.736	0.79	0.444	0.867	1	0.883	0.785	0.741	0.695	0.594	0.531	0.497	0.756	0.606	0.234	0.667	0.545	0.119	0.739	0.563	-0.129	0.03	0.411	0.571	0.539	0.653
ข้อ6	0.789	0.788	0.455	0.841	0.883	1	0.808	0.783	0.687	0.566	0.605	0.543	0.819	0.679	0.074	0.762	0.639	-0.014	0.841	0.735	-0.12	0.059	0.337	0.579	0.579	0.532
ข้อ7	0.776	0.81	0.454	0.805	0.785	0.808	1	0.772	0.613	0.534	0.519	0.644	0.822	0.68	0.225	0.594	0.45	-0.118	0.697	0.544	-0.153	0.065	0.365	0.59	0.425	0.543
ข้อ8	0.77	0.784	0.44	0.764	0.741	0.783	0.772	1	0.656	0.619	0.692	0.589	0.844	0.846	0.278	0.701	0.538	0.106	0.79	0.643	-0.15	-0.044	0.446	0.534	0.443	0.554
ข้อ9	0.663	0.686	0.307	0.587	0.695	0.687	0.613	0.656	1	0.599	0.633	0.335	0.606	0.625	0.117	0.592	0.428	0.124	0.689	0.522	-0.119	-0.014	0.165	0.434	0.592	0.49
ข้อ10	0.439	0.496	0.464	0.608	0.594	0.566	0.534	0.619	0.599	1	0.542	0.319	0.578	0.585	0.17	0.629	0.651	0.193	0.597	0.571	0.044	0.131	0.458	0.401	0.317	0.558
ข้อ11	0.577	0.579	0.141	0.474	0.531	0.605	0.519	0.692	0.633	0.542	1	0.499	0.627	0.681	0.281	0.573	0.381	0.095	0.628	0.543	-0.115	-0.047	0.227	0.478	0.355	0.304
ข้อ12	0.627	0.597	0.187	0.527	0.497	0.543	0.644	0.589	0.335	0.319	0.499	1	0.713	0.58	0.19	0.545	0.39	-0.054	0.532	0.533	-0.176	0.012	0.254	0.398	0.214	0.349
ข้อ13	0.789	0.772	0.492	0.755	0.756	0.819	0.822	0.844	0.606	0.578	0.627	0.713	1	0.84	0.218	0.657	0.536	0.04	0.847	0.703	-0.12	0.008	0.496	0.55	0.449	0.618
ข้อ14	0.64	0.641	0.342	0.686	0.606	0.679	0.68	0.846	0.625	0.585	0.681	0.58	0.84	1	0.257	0.514	0.399	-0.051	0.753	0.605	-0.212	-0.09	0.366	0.448	0.443	0.433
ข้อ15	0.062	0.052	0.141	0.263	0.234	0.074	0.225	0.278	0.117	0.17	0.281	0.19	0.218	0.257	1	0.076	0.038	0.131	0.122	0.036	0.183	0.169	0.241	0.212	0.049	0.362
ข้อ16	0.728	0.719	0.421	0.608	0.667	0.762	0.594	0.701	0.592	0.629	0.573	0.545	0.657	0.514	0.076	1	0.856	0.127	0.728	0.743	0.061	0.116	0.321	0.581	0.518	0.553
ข้อ17	0.539	0.548	0.597	0.572	0.545	0.639	0.45	0.538	0.428	0.651	0.381	0.39	0.536	0.399	0.038	0.856	1	0.102	0.606	0.686	0.208	0.229	0.474	0.401	0.434	0.602
ข้อ18	-0.084	-0.017	-0.072	0.012	0.119	-0.014	-0.118	0.106	0.124	0.193	0.095	-0.054	0.04	-0.051	0.131	0.127	0.102	1	0.167	0.135	0.084	-0.105	0.184	0.128	0.055	0.287
ข้อ19	0.75	0.724	0.438	0.668	0.739	0.841	0.697	0.79	0.689	0.597	0.628	0.532	0.847	0.753	0.122	0.728	0.606	0.167	1	0.696	-0.088	-0.012	0.325	0.54	0.545	0.493
ข้อ20	0.581	0.542	0.373	0.558	0.563	0.735	0.544	0.643	0.522	0.571	0.543	0.533	0.703	0.605	0.036	0.743	0.686	0.135	0.696	1	0.095	0.21	0.472	0.547	0.485	0.554
ข้อ21	-0.051	-0.118	0.178	-0.087	-0.129	-0.12	-0.153	-0.15	-0.119	0.044	-0.115	-0.176	-0.12	-0.212	0.183	0.061	0.208	0.084	-0.088	0.095	1	0.789	0.256	-0.009	0.036	0.281
ข้อ22	0.088	-0.048	0.247	0.135	0.03	0.059	0.065	-0.044	-0.014	0.131	-0.047	0.012	0.008	-0.09	0.169	0.116	0.229	-0.105	-0.012	0.21	0.789	1	0.235	0.068	0.022	0.329
ข้อ23	0.265	0.257	0.579	0.444	0.411	0.337	0.365	0.446	0.165	0.458	0.227	0.254	0.496	0.366	0.241	0.321	0.474	0.184	0.325	0.472	0.256	0.235	1	0.395	0.277	0.558

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
ข้อ24	0.59	0.575	0.203	0.445	0.571	0.579	0.59	0.534	0.434	0.401	0.478	0.398	0.55	0.448	0.212	0.581	0.401	0.128	0.54	0.547	-0.009	0.068	0.395	1	0.55	0.453
ข้อ25	0.542	0.574	0.316	0.531	0.539	0.579	0.425	0.443	0.592	0.317	0.355	0.214	0.449	0.443	0.049	0.518	0.434	0.055	0.545	0.485	0.036	0.022	0.277	0.55	1	0.414
ข้อ26	0.582	0.571	0.528	0.647	0.653	0.532	0.543	0.554	0.49	0.558	0.304	0.349	0.618	0.433	0.362	0.553	0.602	0.287	0.493	0.554	0.281	0.329	0.558	0.453	0.414	1
Sig. (1-tailed)																										
ข้อ1		0	0.006	0	0	0	0	0	0	0.002	0	0	0	0	0.35	0	0	0.3	0	0	0.376	0.291	0.047	0	0	0
ข้อ2	0		0.003	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.374	0	0	0.459	0	0	0.232	0.383	0.053	0	0	0
ข้อ3	0.006	0.003		0	0.002	0.001	0.001	0.002	0.026	0.001	0.189	0.121	0.001	0.014	0.19	0.003	0	0.327	0.002	0.008	0.133	0.059	0	0.101	0.022	0
ข้อ4	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0.001	0	0	0	0.048	0	0	0.47	0	0	0.295	0.201	0.002	0.002	0	0
ข้อ5	0	0	0.002	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.07	0	0	0.229	0	0	0.211	0.426	0.004	0	0	0
ข้อ6	0	0	0.001	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0.323	0	0	0.464	0	0	0.227	0.357	0.016	0	0	0
ข้อ7	0	0	0.001	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0.079	0	0.002	0.232	0	0	0.169	0.344	0.009	0	0.003	0
ข้อ8	0	0	0.002	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0.039	0	0	0.254	0	0	0.174	0.392	0.002	0	0.002	0
ข้อ9	0	0	0.026	0	0	0	0	0		0	0	0.016	0	0	0.232	0	0.003	0.22	0	0	0.23	0.465	0.151	0.002	0	0.001
ข้อ10	0.002	0	0.001	0	0	0	0	0	0		0	0.021	0	0	0.144	0	0	0.113	0	0	0.392	0.208	0.001	0.005	0.022	0
ข้อ11	0	0	0.189	0.001	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0.038	0	0.007	0.278	0	0	0.237	0.386	0.077	0.001	0.011	0.026
ข้อ12	0	0	0.121	0	0	0	0	0	0.016	0.021	0		0	0	0.117	0	0.006	0.369	0	0	0.136	0.471	0.055	0.005	0.089	0.013
ข้อ13	0	0	0.001	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0.086	0	0	0.403	0	0	0.227	0.48	0	0	0.002	0
ข้อ14	0	0	0.014	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0.053	0	0.005	0.376	0	0	0.092	0.289	0.009	0.002	0.002	0.002
ข้อ15	0.35	0.374	0.19	0.048	0.07	0.323	0.079	0.039	0.232	0.144	0.038	0.117	0.086	0.053		0.318	0.408	0.206	0.223	0.412	0.126	0.145	0.065	0.091	0.381	0.01
ข้อ16	0	0	0.003	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.318		0	0.215	0	0	0.353	0.235	0.02	0	0	0
ข้อ17	0	0	0	0	0	0	0.002	0	0.003	0	0.007	0.006	0	0.005	0.408	0		0.263	0	0	0.096	0.075	0.001	0.005	0.002	0
ข้อ18	0.3	0.459	0.327	0.47	0.229	0.464	0.232	0.254	0.22	0.113	0.278	0.369	0.403	0.376	0.206	0.215	0.263		0.148	0.2	0.3	0.257	0.125	0.213	0.367	0.034
ข้อ19	0	0	0.002	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.223	0	0	0.148		0	0.293	0.469	0.019	0	0	0.001
ข้อ20	0	0	0.008	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.412	0	0	0.2	0		0.277	0.094	0.001	0	0.001	0
ข้อ21	0.376	0.232	0.133	0.295	0.211	0.227	0.169	0.174	0.23	0.392	0.237	0.136	0.227	0.092	0.126	0.353	0.096	0.3	0.293	0.277		0	0.053	0.478	0.411	0.038

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
Sig. (1-tailed)																										
ข้อ22	0.291	0.383	0.059	0.201	0.426	0.357	0.344	0.392	0.465	0.208	0.386	0.471	0.48	0.289	0.145	0.235	0.075	0.257	0.469	0.094	0		0.07	0.336	0.445	0.018
ข้อ23	0.047	0.053	0	0.002	0.004	0.016	0.009	0.002	0.151	0.001	0.077	0.055	0	0.009	0.065	0.02	0.001	0.125	0.019	0.001	0.053	0.07		0.005	0.04	0
ข้อ24	0	0	0.101	0.002	0	0	0	0	0.002	0.005	0.001	0.005	0	0.002	0.091	0	0.005	0.213	0	0	0.478	0.336	0.005		0	0.001
ข้อ25	0	0	0.022	0	0	0	0.003	0.002	0	0.022	0.011	0.089	0.002	0.002	0.381	0	0.002	0.367	0	0.001	0.411	0.445	0.04	0		0.004
ข้อ26	0	0	0	0	0	0	0	0	0.001	0	0.026	0.013	0	0.002	0.01	0	0	0.034	0.001	0	0.038	0.018	0	0.001	0.004	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Correlation Matrix กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งปฏิบัติงานในบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Non Big 4

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
ข้อ1	1	0.871	0.385	0.651	0.616	0.698	0.748	0.694	0.52	0.491	0.493	0.568	0.706	0.632	0.209	0.636	0.48	0.068	0.633	0.542	-0.02	0.065	0.418	0.495	0.418	0.569
ข้อ2	0.871	1	0.467	0.716	0.716	0.74	0.77	0.713	0.503	0.574	0.44	0.569	0.715	0.624	0.174	0.668	0.49	0.049	0.616	0.514	-0.009	0.007	0.433	0.45	0.382	0.575
ข้อ3	0.385	0.467	1	0.612	0.505	0.484	0.45	0.525	0.244	0.523	0.136	0.187	0.533	0.39	0.141	0.373	0.472	0.171	0.454	0.5	0.153	0.172	0.573	0.192	0.172	0.426
ข้อ4	0.651	0.716	0.612	1	0.836	0.786	0.74	0.72	0.442	0.624	0.319	0.488	0.733	0.646	0.331	0.587	0.507	0.174	0.57	0.565	0.04	0.167	0.506	0.389	0.378	0.524
ข้อ5	0.616	0.716	0.505	0.836	1	0.825	0.692	0.69	0.496	0.623	0.315	0.473	0.676	0.57	0.305	0.66	0.524	0.21	0.556	0.533	0.027	0.061	0.442	0.402	0.346	0.494
ข้อ6	0.698	0.74	0.484	0.786	0.825	1	0.787	0.725	0.554	0.644	0.438	0.543	0.722	0.623	0.173	0.777	0.606	0.068	0.642	0.608	0.01	0.124	0.416	0.489	0.424	0.557
ข้อ7	0.748	0.77	0.45	0.74	0.692	0.787	1	0.704	0.498	0.575	0.401	0.58	0.725	0.595	0.217	0.587	0.415	0.001	0.546	0.513	-0.113	0.064	0.405	0.515	0.379	0.563
ข้อ8	0.694	0.713	0.525	0.72	0.69	0.725	0.704	1	0.454	0.677	0.46	0.534	0.758	0.712	0.236	0.564	0.434	0.26	0.631	0.624	-0.046	-0.064	0.493	0.479	0.365	0.426
ข้อ9	0.52	0.503	0.244	0.442	0.496	0.554	0.498	0.454	1	0.511	0.578	0.297	0.414	0.541	0.142	0.541	0.401	0.025	0.498	0.385	-0.182	-0.008	0.135	0.384	0.384	0.404
ข้อ10	0.491	0.574	0.523	0.624	0.623	0.644	0.575	0.677	0.511	1	0.427	0.476	0.641	0.659	0.245	0.669	0.658	0.29	0.65	0.598	0.065	0.12	0.577	0.372	0.249	0.543
ข้อ11	0.493	0.44	0.136	0.319	0.315	0.438	0.401	0.46	0.578	0.427	1	0.386	0.462	0.625	0.181	0.47	0.352	0.097	0.521	0.478	-0.161	-0.064	0.271	0.403	0.258	0.335
ข้อ12	0.568	0.569	0.187	0.488	0.473	0.543	0.58	0.534	0.297	0.476	0.386	1	0.632	0.549	0.293	0.562	0.442	0.154	0.499	0.42	0.049	0.205	0.289	0.305	0.143	0.421
ข้อ13	0.706	0.715	0.533	0.733	0.676	0.722	0.725	0.758	0.414	0.641	0.462	0.632	1	0.828	0.243	0.598	0.538	0.289	0.795	0.738	-0.122	-0.015	0.642	0.47	0.293	0.539
ข้อ14	0.632	0.624	0.39	0.646	0.57	0.623	0.595	0.712	0.541	0.659	0.625	0.549	0.828	1	0.31	0.578	0.542	0.177	0.787	0.638	-0.184	-0.054	0.559	0.383	0.272	0.442
ข้อ15	0.209	0.174	0.141	0.331	0.305	0.173	0.217	0.236	0.142	0.245	0.181	0.293	0.243	0.31	1	0.224	0.246	0.25	0.271	0.063	0.212	0.263	0.313	0.173	0.044	0.309
ข้อ16	0.636	0.668	0.373	0.587	0.66	0.777	0.587	0.564	0.541	0.669	0.47	0.562	0.598	0.578	0.224	1	0.819	0.098	0.644	0.6	0.074	0.205	0.43	0.438	0.32	0.596
ข้อ17	0.48	0.49	0.472	0.507	0.524	0.606	0.415	0.434	0.401	0.658	0.352	0.442	0.538	0.542	0.246	0.819	1	0.168	0.687	0.559	0.062	0.188	0.586	0.289	0.242	0.651
ข้อ18	0.068	0.049	0.171	0.174	0.21	0.068	0.001	0.26	0.025	0.29	0.097	0.154	0.289	0.177	0.25	0.098	0.168	1	0.328	0.346	0.083	-0.01	0.279	0.081	0.085	0.15
ข้อ19	0.633	0.616	0.454	0.57	0.556	0.642	0.546	0.631	0.498	0.65	0.521	0.499	0.795	0.787	0.271	0.644	0.687	0.328	1	0.689	-0.135	0.022	0.604	0.476	0.339	0.51
ข้อ20	0.542	0.514	0.5	0.565	0.533	0.608	0.513	0.624	0.385	0.598	0.478	0.42	0.738	0.638	0.063	0.6	0.559	0.346	0.689	1	-0.068	0.08	0.617	0.445	0.317	0.435
ข้อ21	-0.02	-0.009	0.153	0.04	0.027	0.01	-0.113	-0.046	-0.182	0.065	-0.161	0.049	-0.122	-0.184	0.212	0.074	0.062	0.083	-0.135	-0.068	1	0.737	0.03	-0.034	0.021	0.131
ข้อ22	0.065	0.007	0.172	0.167	0.061	0.124	0.064	-0.064	-0.008	0.12	-0.064	0.205	-0.015	-0.054	0.263	0.205	0.188	-0.01	0.022	0.08	0.737	1	0.095	0.031	-0.007	0.251
ข้อ23	0.418	0.433	0.573	0.506	0.442	0.416	0.405	0.493	0.135	0.577	0.271	0.289	0.642	0.559	0.313	0.43	0.586	0.279	0.604	0.617	0.03	0.095	1	0.364	0.181	0.519

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
ข้อ24	0.495	0.45	0.192	0.389	0.402	0.489	0.515	0.479	0.384	0.372	0.403	0.305	0.47	0.383	0.173	0.438	0.289	0.081	0.476	0.445	-0.034	0.031	0.364	1	0.493	0.365
ข้อ25	0.418	0.382	0.172	0.378	0.346	0.424	0.379	0.365	0.384	0.249	0.258	0.143	0.293	0.272	0.044	0.32	0.242	0.085	0.339	0.317	0.021	-0.007	0.181	0.493	1	0.313
ข้อ26	0.569	0.575	0.426	0.524	0.494	0.557	0.563	0.426	0.404	0.543	0.335	0.421	0.539	0.442	0.309	0.596	0.651	0.15	0.51	0.435	0.131	0.251	0.519	0.365	0.313	1
Sig. (1-tailed)																										
ข้อ1		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.04	0	0	0.287	0	0	0.434	0.295	0	0	0	0
ข้อ2	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.073	0	0	0.342	0	0	0.469	0.478	0	0	0.001	0
ข้อ3	0	0		0	0	0	0	0	0.02	0	0.129	0.059	0	0	0.121	0.001	0	0.077	0	0	0.101	0.075	0	0.054	0.076	0
ข้อ4	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0.003	0	0	0	0.002	0	0	0.074	0	0	0.37	0.082	0	0	0.001	0
ข้อ5	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0.004	0	0	0	0.005	0	0	0.04	0	0	0.413	0.306	0	0	0.002	0
ข้อ6	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0.074	0	0	0.285	0	0	0.468	0.152	0	0	0	0
ข้อ7	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0.034	0	0	0.498	0	0	0.174	0.298	0	0	0.001	0
ข้อ8	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0.024	0	0	0.014	0	0	0.353	0.298	0	0	0.001	0
ข้อ9	0	0	0.02	0	0	0	0	0		0	0	0.006	0	0	0.119	0	0	0.419	0	0	0.064	0.475	0.131	0	0	0
ข้อ10	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0.02	0	0	0.007	0	0	0.294	0.159	0	0.001	0.018	0
ข้อ11	0	0	0.129	0.003	0.004	0	0	0	0	0		0	0	0	0.066	0	0.001	0.211	0	0	0.09	0.297	0.011	0	0.015	0.002
ข้อ12	0	0	0.059	0	0	0	0	0	0.006	0	0		0	0	0.007	0	0	0.1	0	0	0.344	0.043	0.007	0.005	0.118	0
ข้อ13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0.021	0	0	0.007	0	0	0.155	0.449	0	0	0.007	0
ข้อ14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0.004	0	0	0.07	0	0	0.063	0.326	0	0	0.011	0
ข้อ15	0.04	0.073	0.121	0.002	0.005	0.074	0.034	0.024	0.119	0.02	0.066	0.007	0.021	0.004		0.03	0.019	0.018	0.011	0.3	0.038	0.013	0.004	0.075	0.359	0.004
ข้อ16	0	0	0.001	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.03		0	0.208	0	0	0.271	0.043	0	0	0.003	0
ข้อ17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.001	0	0	0	0.019	0		0.08	0	0	0.302	0.058	0	0.007	0.021	0
ข้อ18	0.287	0.342	0.077	0.074	0.04	0.285	0.498	0.014	0.419	0.007	0.211	0.1	0.007	0.07	0.018	0.208	0.08		0.003	0.002	0.245	0.467	0.009	0.251	0.239	0.105
ข้อ19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.011	0	0	0.003		0	0.13	0.427	0	0	0.002	0
ข้อ20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.3	0	0	0.002	0		0.288	0.252	0	0	0.004	0
ข้อ21	0.434	0.469	0.101	0.37	0.413	0.468	0.174	0.353	0.064	0.294	0.09	0.344	0.155	0.063	0.038	0.271	0.302	0.245	0.13	0.288		0	0.401	0.39	0.431	0.138

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26
Sig. (1-tailed)																										
ข้อ22	0.295	0.478	0.075	0.082	0.306	0.152	0.298	0.298	0.475	0.159	0.297	0.043	0.449	0.326	0.013	0.043	0.058	0.467	0.427	0.252	0		0.215	0.399	0.476	0.017
ข้อ23	0	0	0	0	0	0	0	0	0.131	0	0.011	0.007	0	0	0.004	0	0	0.009	0	0	0.401	0.215		0.001	0.066	0
ข้อ24	0	0	0.054	0	0	0	0	0	0	0.001	0	0.005	0	0	0.075	0	0.007	0.251	0	0	0.39	0.399	0.001		0	0.001
ข้อ25	0	0.001	0.076	0.001	0.002	0	0.001	0.001	0	0.018	0.015	0.118	0.007	0.011	0.359	0.003	0.021	0.239	0.002	0.004	0.431	0.476	0.066	0		0.004
ข้อ26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.002	0	0	0	0.004	0	0	0.105	0	0	0.138	0.017	0	0.001	0.004	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Correlation Matrix ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18
ข้อ1	1	0.203	0.106	0	0.191	0.16	0.22	0.232	0.239	0.351	0.197	-0.047	0.297	0.255	0.299	0.068	0.23	0.295
ข้อ2	0.203	1	0.472	0.306	0.292	0.019	0.091	0.224	0.136	0.327	0.093	0.354	0.071	0.249	-0.027	0.452	0.3	0.216
ข้อ3	0.106	0.472	1	0.419	0.157	0.044	0.057	0.081	0.061	0.135	0.136	-0.019	0.256	0.015	0.019	-0.141	-0.104	0.153
ข้อ4	0	0.306	0.419	1	0.448	0.269	0.19	0.372	0.298	0.322	-0.014	0.159	0.108	-0.067	0.086	0.197	0.15	0.097
ข้อ5	0.191	0.292	0.157	0.448	1	0.575	0.405	0.672	0.755	0.614	0.331	0.356	0.278	0.167	0.366	0.423	0.374	0.292
ข้อ6	0.16	0.019	0.044	0.269	0.575	1	0.464	0.372	0.584	0.497	0.396	0.281	0.196	0.381	0.511	0.168	0.148	0.171
ข้อ7	0.22	0.091	0.057	0.19	0.405	0.464	1	0.412	0.473	0.405	0.487	0.292	0.22	0.247	0.453	0.355	0.344	0.002
ข้อ8	0.232	0.224	0.081	0.372	0.672	0.372	0.412	1	0.787	0.688	0.374	0.432	0.37	0.329	0.457	0.388	0.415	0.305
ข้อ9	0.239	0.136	0.061	0.298	0.755	0.584	0.473	0.787	1	0.782	0.424	0.486	0.304	0.408	0.579	0.382	0.336	0.317
ข้อ10	0.351	0.327	0.135	0.322	0.614	0.497	0.405	0.688	0.782	1	0.591	0.537	0.485	0.362	0.409	0.293	0.306	0.369
ข้อ11	0.197	0.093	0.136	-0.014	0.331	0.396	0.487	0.374	0.424	0.591	1	0.441	0.663	0.131	0.29	0.119	0.018	0.082
ข้อ12	-0.047	0.354	-0.019	0.159	0.356	0.281	0.292	0.432	0.486	0.537	0.441	1	0.152	0.142	0.204	0.612	0.401	0.421
ข้อ13	0.297	0.071	0.256	0.108	0.278	0.196	0.22	0.37	0.304	0.485	0.663	0.152	1	0.357	0.353	-0.036	-0.027	0.254
ข้อ14	0.255	0.249	0.015	-0.067	0.167	0.381	0.247	0.329	0.408	0.362	0.131	0.142	0.357	1	0.432	0.117	0.073	0.323
ข้อ15	0.299	-0.027	0.019	0.086	0.366	0.511	0.453	0.457	0.579	0.409	0.29	0.204	0.353	0.432	1	0.261	0.444	0.298
ข้อ16	0.068	0.452	-0.141	0.197	0.423	0.168	0.355	0.388	0.382	0.293	0.119	0.612	-0.036	0.117	0.261	1	0.707	0.297
ข้อ17	0.23	0.3	-0.104	0.15	0.374	0.148	0.344	0.415	0.336	0.306	0.018	0.401	-0.027	0.073	0.444	0.707	1	0.453
ข้อ18	0.295	0.216	0.153	0.097	0.292	0.171	0.002	0.305	0.317	0.369	0.082	0.421	0.254	0.323	0.298	0.297	0.453	1

Sig. (1-tailed) ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

	ข้อ1	ข้อ2	ข้อ3	ข้อ4	ข้อ5	ข้อ6	ข้อ7	ข้อ8	ข้อ9	ข้อ10	ข้อ11	ข้อ12	ข้อ13	ข้อ14	ข้อ15	ข้อ16	ข้อ17	ข้อ18
ข้อ1		0.104	0.258	0.5	0.119	0.163	0.086	0.075	0.069	0.013	0.112	0.386	0.031	0.056	0.03	0.339	0.077	0.032
ข้อ2	0.104		0.001	0.027	0.034	0.454	0.289	0.083	0.201	0.02	0.283	0.012	0.332	0.061	0.435	0.002	0.03	0.09
ข้อ3	0.258	0.001		0.004	0.166	0.393	0.363	0.31	0.354	0.202	0.201	0.453	0.055	0.463	0.454	0.193	0.262	0.172
ข้อ4	0.5	0.027	0.004		0.002	0.047	0.121	0.009	0.031	0.021	0.466	0.164	0.254	0.341	0.299	0.112	0.178	0.276
ข้อ5	0.119	0.034	0.166	0.002		0	0.005	0	0	0	0.019	0.012	0.041	0.152	0.01	0.003	0.009	0.034
ข้อ6	0.163	0.454	0.393	0.047	0		0.001	0.009	0	0.001	0.006	0.04	0.112	0.008	0	0.15	0.18	0.146
ข้อ7	0.086	0.289	0.363	0.121	0.005	0.001		0.004	0.001	0.005	0.001	0.034	0.086	0.062	0.002	0.012	0.015	0.496
ข้อ8	0.075	0.083	0.31	0.009	0	0.009	0.004		0	0	0.009	0.003	0.009	0.019	0.002	0.007	0.004	0.028
ข้อ9	0.069	0.201	0.354	0.031	0	0	0.001	0		0	0.003	0.001	0.028	0.004	0	0.008	0.017	0.023
ข้อ10	0.013	0.02	0.202	0.021	0	0.001	0.005	0	0		0	0	0.001	0.011	0.004	0.033	0.028	0.01
ข้อ11	0.112	0.283	0.201	0.466	0.019	0.006	0.001	0.009	0.003	0		0.002	0	0.211	0.035	0.233	0.456	0.308
ข้อ12	0.386	0.012	0.453	0.164	0.012	0.04	0.034	0.003	0.001	0	0.002		0.175	0.19	0.104	0	0.005	0.003
ข้อ13	0.031	0.332	0.055	0.254	0.041	0.112	0.086	0.009	0.028	0.001	0	0.175		0.012	0.013	0.413	0.434	0.057
ข้อ14	0.056	0.061	0.463	0.341	0.152	0.008	0.062	0.019	0.004	0.011	0.211	0.19	0.012		0.003	0.236	0.327	0.021
ข้อ15	0.03	0.435	0.454	0.299	0.01	0	0.002	0.002	0	0.004	0.035	0.104	0.013	0.003		0.052	0.002	0.031
ข้อ16	0.339	0.002	0.193	0.112	0.003	0.15	0.012	0.007	0.008	0.033	0.233	0	0.413	0.236	0.052		0	0.031
ข้อ17	0.077	0.03	0.262	0.178	0.009	0.18	0.015	0.004	0.017	0.028	0.456	0.005	0.434	0.327	0.002	0		0.002
ข้อ18	0.032	0.09	0.172	0.276	0.034	0.146	0.496	0.028	0.023	0.01	0.308	0.003	0.057	0.021	0.031	0.031	0.002	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Correlation Matrix ปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26	ข้อ27	ข้อ28	ข้อ29	ข้อ30	ข้อ31	ข้อ32	ข้อ33
ข้อ19	1	0.336	0.303	0.212	0.202	0.148	0.216	0.252	0.153	0.321	0.109	0.094	0.184	0.003	-0.028
ข้อ20	0.336	1	0.72	0.571	0.478	0.358	0.494	0.352	0.171	0.485	0.553	0.437	0.236	0.432	0.335
ข้อ21	0.303	0.72	1	0.634	0.649	0.381	0.544	0.339	0.063	0.445	0.53	0.471	0.18	0.432	0.186
ข้อ22	0.212	0.571	0.634	1	0.433	0.614	0.502	0.37	0.372	0.702	0.586	0.587	0.234	0.484	0.365
ข้อ23	0.202	0.478	0.649	0.433	1	0.599	0.387	0.092	-0.092	0.368	0.42	0.383	0.221	0.338	0.175
ข้อ24	0.148	0.358	0.381	0.614	0.599	1	0.423	0.214	0.299	0.431	0.372	0.349	0.349	0.334	0.317
ข้อ25	0.216	0.494	0.544	0.502	0.387	0.423	1	0.716	0.357	0.323	0.67	0.588	-0.022	0.268	0.156
ข้อ26	0.252	0.352	0.339	0.37	0.092	0.214	0.716	1	0.496	0.366	0.528	0.565	-0.067	0.107	0.176
ข้อ27	0.153	0.171	0.063	0.372	-0.092	0.299	0.357	0.496	1	0.439	0.378	0.222	0.282	0.062	0.19
ข้อ28	0.321	0.485	0.445	0.702	0.368	0.431	0.323	0.366	0.439	1	0.619	0.456	0.23	0.319	0.359
ข้อ29	0.109	0.553	0.53	0.586	0.42	0.372	0.67	0.528	0.378	0.619	1	0.561	0.187	0.447	0.425
ข้อ30	0.094	0.437	0.471	0.587	0.383	0.349	0.588	0.565	0.222	0.456	0.561	1	0.019	0.36	0.372
ข้อ31	0.184	0.236	0.18	0.234	0.221	0.349	-0.022	-0.067	0.282	0.23	0.187	0.019	1	0.468	0.471
ข้อ32	0.003	0.432	0.432	0.484	0.338	0.334	0.268	0.107	0.062	0.319	0.447	0.36	0.468	1	0.823
ข้อ33	-0.028	0.335	0.186	0.365	0.175	0.317	0.156	0.176	0.19	0.359	0.425	0.372	0.471	0.823	1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Sig. (1-tailed) ปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

	ข้อ19	ข้อ20	ข้อ21	ข้อ22	ข้อ23	ข้อ24	ข้อ25	ข้อ26	ข้อ27	ข้อ28	ข้อ29	ข้อ30	ข้อ31	ข้อ32	ข้อ33
ข้อ19		0.017	0.029	0.094	0.105	0.18	0.09	0.059	0.172	0.022	0.251	0.282	0.128	0.494	0.431
ข้อ20	0.017		0	0	0.001	0.012	0.001	0.013	0.146	0.001	0	0.002	0.071	0.003	0.017
ข้อ21	0.029	0		0	0	0.008	0	0.016	0.349	0.002	0	0.001	0.134	0.003	0.125
ข้อ22	0.094	0	0		0.003	0	0	0.009	0.009	0	0	0	0.073	0.001	0.01
ข้อ23	0.105	0.001	0	0.003		0	0.007	0.287	0.286	0.01	0.004	0.007	0.085	0.016	0.14
ข้อ24	0.18	0.012	0.008	0	0		0.003	0.093	0.031	0.003	0.009	0.014	0.014	0.018	0.023
ข้อ25	0.09	0.001	0	0	0.007	0.003		0	0.012	0.021	0	0	0.447	0.047	0.168
ข้อ26	0.059	0.013	0.016	0.009	0.287	0.093	0		0.001	0.01	0	0	0.341	0.256	0.139
ข้อ27	0.172	0.146	0.349	0.009	0.286	0.031	0.012	0.001		0.002	0.008	0.085	0.039	0.352	0.12
ข้อ28	0.022	0.001	0.002	0	0.01	0.003	0.021	0.01	0.002		0	0.002	0.077	0.022	0.011
ข้อ29	0.251	0	0	0	0.004	0.009	0	0	0.008	0		0	0.123	0.002	0.003
ข้อ30	0.282	0.002	0.001	0	0.007	0.014	0	0	0.085	0.002	0		0.453	0.011	0.009
ข้อ31	0.128	0.071	0.134	0.073	0.085	0.014	0.447	0.341	0.039	0.077	0.123	0.453		0.001	0.001
ข้อ32	0.494	0.003	0.003	0.001	0.016	0.018	0.047	0.256	0.352	0.022	0.002	0.011	0.001		0
ข้อ33	0.431	0.017	0.125	0.01	0.14	0.023	0.168	0.139	0.12	0.011	0.003	0.009	0.001	0	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Correlation Matrix ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานสอบบัญชี ในมุมมองของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมาย

	ข้อ34	ข้อ35	ข้อ36	ข้อ37	ข้อ38	ข้อ39
ข้อ34	1	0.895	0.109	0.011	0.174	0.808
ข้อ35	0.895	1	0.097	0.059	0.189	0.758
ข้อ36	0.109	0.097	1	0.867	0.888	0.208
ข้อ37	0.011	0.059	0.867	1	0.844	0.096
ข้อ38	0.174	0.189	0.888	0.844	1	0.25
ข้อ39	0.808	0.758	0.208	0.096	0.25	1

Sig. (1-tailed)

ข้อ34		0	0.252	0.473	0.141	0
ข้อ35	0		0.275	0.359	0.121	0
ข้อ36	0.252	0.275		0	0	0.099
ข้อ37	0.473	0.359	0		0	0.278
ข้อ38	0.141	0.121	0	0		0.06
ข้อ39	0	0	0.099	0.278	0.06	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวศิริมล ประดิษฐ์วรคุณ เกิดเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2521 จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ และสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2543 โดยเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย